

MOGILNO

STRZELNO

POWIAT
MOGILEŃSKI

DĄBROWA

JEZIORA
WIELKIE

STRATEGIA

OBSZARU ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU MOGILEŃSKIEGO

Mogilno 2018

STAROSTA MOGILEŃSKI

Tomasz Barczak
mgr inż. Tomasz Barczak

Spis treści

WPROWADZENIE.....	5
Podstawy prawne i metodologia opracowania.....	5
Uspołecznienie procesu przygotowania strategii.....	6
I. SYNTETYCZNA DIAGNOZA	7
1. Ogólna charakterystyka powiatu.....	7
2. Demografia	8
2.1 Struktura demograficzna	8
2.2 Ruch naturalny i migracje.....	13
2.3 Prognoza demograficzna	15
3. Sfera gospodarcza	17
3.1 Struktura gospodarki powiatu.....	17
3.2 Struktura branżowa i własnościowa podmiotów gospodarczych	18
3.3 Wskaźnik przedsiębiorczości	20
3.4 Przemysł	22
3.5 Tereny inwestycyjne.....	24
3.6 Rolnictwo.....	25
3.7 Turystyka	29
4. Rynek pracy	32
4.1 Stopa bezrobocia rejestrowanego i liczba bezrobotnych	32
4.2 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy	34
4.3 Struktura osób bezrobotnych wg wykształcenia.....	35
4.4 Struktura wiekowa osób bezrobotnych	36
4.5 Bezrobocie na wsi.....	37
4.6 Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	38
5. Wykształcenie mieszkańców, edukacja i wychowanie.....	42
5.1 Poziom wykształcenia mieszkańców	42
5.2 System oświaty na terenie powiatu	42
5.3 Poziom wyników edukacyjnych.....	49
5.4 Potrzeby w zakresie infrastruktury szkolnictwa	50
5.5 Potrzeby w zakresie podniesienia kwalifikacji nauczycieli	51
6. Pomoc społeczna.....	53
6.1 Instytucje pomocy społecznej i ich działalność	53
6.2 Gminne ośrodki pomocy społecznej.....	58
7. Ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych.....	64
7.1 Ochrona środowiska.....	64
7.2 Zasoby naturalne i ich eksploatacja	65
8. Infrastruktura techniczna i transport	67

8.1	Oczyszczalnie ścieków, wodociągi i kanalizacja.....	67
8.2	Gospodarka odpadami	71
8.3	Drogi	71
8.4	Transport	72
8.5	Spółeczeństwo informacyjne.....	73
8.6	Energetyka i gospodarka niskoemisyjna na terenie ORSG	73
8.7	Komunalne zasoby mieszkaniowe.....	75
9.	Kultura	77
10.	Ochrona zdrowia	80
11.	Obszary problemowe wymagające rewitalizacji zgłoszone przez gminy	81
12.	Podsumowanie diagnozy.....	84
II.	TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA	88
III.	CELE ROZWOJOWE	89
	Cele rozwojowe strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego	89
	Spójność strategii z dokumentami o charakterze strategicznym w otoczeniu ORSG Powiatu Mogileńskiego.	90
IV.	PRIORYTETY INWESTYCYJNE	95
V.	TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII	104
VI.	LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI	106
	Lista projektów podstawowych w ramach Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego.....	107
	Lista projektów rezerwowych	128
	Lista projektów komplementarnych	146
	Plan finansowy wdrażania działań Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego w ramach RPO W-KP .	155
VII.	WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE	159
VIII.	SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA.....	162
	Załącznik nr 1 Problemy zidentyfikowane podczas warsztatów w poszczególnych gminnych.....	163
	Załącznik nr 2 Analiza SWOT wypracowana podczas warsztatów w poszczególnych gminach	167
	Załącznik nr 3 Zbiorcza analiza SWOT	171
	Załącznik nr 4 Problemy obszaru ORSG zidentyfikowane podczas warsztatów gminnych	173
	Załącznik nr 5 Raport z sondażu opinii mieszkańców powiatu mogileńskiego nt. Problemów i potencjałów rozwojowych	176
	Spis tabel	201
	Spis wykresów	203
	Spis rysunków.....	206

WPROWADZENIE

Podstawy prawne i metodologia opracowania

Niniejsze opracowanie stanowi strategię Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mogileńskiego, powołanego w ramach realizacji polityki terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W skład ORSG Powiatu Mogileńskiego wchodzi 4 gminy: gmina miejsko-wiejska Mogilno, gmina miejsko-wiejska Strzelno, gmina wiejska Dąbrowa i gmina wiejska Jeziora Wielkie oraz samorząd Powiatu Mogileńskiego.

Strategia została opracowana na podstawie „Zasad przygotowania Strategii dla Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w okresie programowania 2014-2020”, stanowiącej Załącznik do Uchwały nr 5/135/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 lutego 2015 r.

Podczas prac nad Strategią wykorzystywano dostępne opracowania metodologiczne dotyczące planowania strategicznego oraz zasad wspierania rozwoju gospodarczego przez samorządy. Dotyczy to w szczególności obszaru aktywizacji społeczności lokalnych i rozwoju gospodarczego za pomocą instrumentów wsparcia, znajdujących się w sferze działania samorządu terytorialnego. W pracach nad częścią planistyczną Strategii wykorzystywano w szczególności wydawnictwo Ministerstwa Rozwoju Regionalnego z 2012 roku pt. „Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”.

Lista kluczowych problemów rozwojowych Powiatu Mogileńskiego powstała dzięki przeprowadzonej diagnozie powiatu i wynikom prac warsztatowych. Podstawę do sporządzenia niniejszej diagnozy stanowiły przede wszystkim następujące dane i informacje:

- dane statystyczne pochodzące z publikacji Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy, Głównego Urzędu Statystycznego i z zasobu Banku Danych Regionalnych,
- dane i informacje pochodzące z Urzędów Gmin, Starostwa Powiatowego, służb podległych administracji samorządowej na szczeblu powiatu i gmin oraz z instytucji publicznych działających na terenie powiatu,
- serwisy internetowe urzędów i instytucji działających na terenie powiatu.

Samorządy gminne i powiatowy oraz najważniejsze dla funkcjonowania powiatu instytucje, udzieliły bardzo obszernych informacji. Niektóre rozdziały diagnozy zostały opracowane wyłącznie w oparciu o przekazane materiały - dotyczy to zwłaszcza rozdziałów poświęconych jakości życia mieszkańców, aktywności społecznej, bezpieczeństwu publicznemu, niektórym aspektom infrastruktury technicznej i rewitalizacji.

Lista kluczowych problemów rozwojowych Powiatu Mogileńskiego powstała dzięki przeprowadzonej diagnozie powiatu, wynikom badań ankietowych i prac warsztatowych. Przeprowadzona została analiza SWOT, czyli analiza strategiczna w celu wyłonienia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju ORSG. Opracowaniu podlegały trzy główne obszary strategicznej interwencji, dla których sformułowano cele strategiczne oraz cele operacyjne stanowiące jednocześnie priorytety inwestycyjne. Dokonano również analizy powiązania celów wskazanych w strategii z celami zawartymi w dokumentach strategicznych szczebla europejskiego krajowego, regionalnego i lokalnego.

Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego powstała w wyniku połączenia metody eksperckiej z konsultacjami społecznymi. Dla uzyskania obrazu sytuacji panującej w powiecie potrzebne były informacje od mieszkańców, które pozyskane zostały m.in. dzięki badaniu ankietowemu. Dzięki nim zdiagnozowano problemy w dziedzinach: gospodarki, spraw społecznych, środowiska, infrastruktury, turystyki, rekreacji, kultury i sportu.

W ramach prac nad strategią utworzono zespół roboczy składający się z pracowników starostwa i urzędów gmin oraz instytucji samorządowych, a także przedstawicieli organizacji pozarządowych. Zespół był wspomagany przez zewnętrzną firmę doradczą odpowiedzialną za prowadzenie warsztatów, przygotowanie diagnozy i opracowanie dokumentu strategii.

Po wstępnych warsztatach gminnych, odbyło się pierwsze spotkanie robocze przedstawicieli gmin dotyczące zasad przygotowywania fiszek projektowych. Po tym spotkaniu samorządy gminne, powiat i instytucje samorządowe rozpoczęły praktyczne przygotowywanie fiszek projektowych. W kwietniu projekty zostały przesłane do Urzędu Marszałkowskiego w celu wstępnej weryfikacji projektów pod względem zgodności z RPO (koszty kwalifikowane, wskaźniki, kwoty wynikające z alokacji pomiędzy działaniami itp.).

Na podstawie zebranych danych i opinii oraz treści fiszek projektowych sporządzono dokument strategii przedłożony do konsultacji z instytucjami na terenie ORSG, zatwierdzony następnie przez Komitet Sterujący.

Uspołecznienie procesu przygotowania strategii

W procesie przygotowywania strategii zapewniono udział partnerów samorządowych i społecznych poprzez zaproszenie do prac nad strategią jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, partnerów społecznych oraz gospodarczych, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających pracodawców, instytucji pomocy i integracji społecznej, Lokalnej Grupy Działania z terenu ORSG, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościołów i związków wyznaniowych.

Udział wymienionych podmiotów został zapewniony poprzez zaproszenie ww. podmiotów i uczestnictwo ich przedstawicieli w warsztatach, na których wypracowywane były założenia Strategii, identyfikowane problemy, a także zbierane informacje na temat działań planowanych do realizacji rozwiązujących zidentyfikowane problemy. Udział ww. podmiotów w pracach nad strategią zapewniony jest także poprzez uczestniczenie ich przedstawicieli w pracach Komitetu Sterującego.

W ramach uspołecznienia procesu budowania strategii przeprowadzono warsztaty w każdej z gmin, co zapewniło szeroki udział liderów społeczności lokalnych i pracowników instytucji samorządowych w tworzeniu założeń strategii. Celem warsztatów było wypracowanie listy problemów charakterystycznych dla każdej z gmin tworzących obszar ORSG i opracowanie projektu analizy SWOT. Podczas warsztatów zaprezentowano wybrane dane statystyczne charakteryzujące powiat, w szczególności jego pozycję na tle innych powiatów województwa. Warsztaty przeprowadzono w marcu 2015 roku. Warsztaty przeprowadzono w dniach:

- 03.03.2015 r. Strzelno
- 05.03.2015 r. Jeziora Wielkie
- 12.03.2015 r. Mogilno
- 16.03.2015 r. Dąbrowa

W każdej z gmin w warsztatach uczestniczyło ok. 25 - 40 osób, łącznie ok. 100 osób.

W ramach uspołecznienia przeprowadzono także badanie sondażowe opinii mieszkańców dotyczące kluczowych problemów i potencjałów rozwojowych. Na pytania zawarte w ankiecie odpowiedziało łącznie 120 osób – mieszkańców Powiatu Mogileńskiego, w tym: 17 mieszkańców Gminy Dąbrowa, 26 mieszkańców Gminy Jezioro Wielkie, 39 osób zamieszkujących Gminę Mogilno oraz 38 osób zamieszkujących Gminę Strzelno. Podsumowanie wyników sondażu opinii stanowi załącznik nr 5.

Na podstawie zebranych danych i opinii oraz treści fiszek projektowych sporządzono dokument Strategii, który przedłożony został do konsultacji na terenie ORSG na podstawie uchwały Komitetu Sterującego z dnia 29.07.2015 roku. Celem przeprowadzenia konsultacji było zapewnienie udziału partnerów społeczno-gospodarczych w identyfikowaniu obszarów problemowych oraz określeniu kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mogileńskiego zawartych w Strategii ORSG. Konsultacje przeprowadzono w formie badania opinii poprzez zamieszczenie projektu Strategii ORSG: na stronach internetowych powiatu i gmin wchodzących w skład ORSG oraz do wglądu w Starostwie Powiatowym w Mogilnie i przyjmowanie uwag na piśmie za pomocą formularza uwag. Konsultacje przeprowadzono w dniach od 30 lipca do 13 sierpnia 2015 roku. Zgłoszone uwagi zostały przeanalizowane przez Komitet Sterujący i wskazane zmiany zostały uwzględnione w treści strategii. Po zakończeniu konsultacji Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego zatwierdzona została przez Komitet Sterujący.

Starostwo Powiatowe w Mogilnie wystąpiło do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

I. SYNTETYCZNA DIAGNOZA

1. Ogólna charakterystyka powiatu

Powiat Mogileński znajduje w południowo-zachodniej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Jego powierzchnia wynosi 675 km² (co stanowi 3,8% powierzchni Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Powiat tworzą cztery gminy - dwie gminy miejsko-wiejskie: Mogilno i Strzelno oraz dwie gminy wiejskie: Dąbrowa i Jeziora Wielkie.

Rysunek 1. Gminy wchodzące w skład Powiatu Mogileńskiego

Źródło: Zasięg terytorialny Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w woj. kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020, Departament Rozwoju Regionalnego

Rozkład powierzchni poszczególnych gmin w odniesieniu do ogólnej wielkości powiatu przedstawia się następująco:

1. Gmina Mogilno – 37,9%,
2. Gmina Strzelno – 27,4%,
3. Gmina Jeziora Wielkie – 18,4%
4. Gmina Dąbrowa – 16,3%.

Powiat Mogileński bezpośrednio graniczy z powiatami: Żnińskim i Inowrocławskim należącymi do tego samego województwa co Powiat Mogileński oraz z powiatami: Gnieźnieńskim, Konińskim i Słupceckim należącymi do Województwa Wielkopolskiego. Zalicza się on do grupy powiatów rolniczo – przemysłowych. Rolnictwo na jego terenie jest dobrze rozwinięte i posiada dobrą strukturę agrarną, wspartą przez liczne zakłady obsługi. Choć powiat nie posiada przemysłu ciężkiego, to znajdują się na jego terenie również zakłady przemysłowe, usługowe i handlowe.

Powiat Mogileński posiada urozmaicony krajobraz. Na terenie Gminy Dąbrowa znajduje się Rezerwat Przyrody „Mierucinek”, który obfituje w drzewostan bukowo-dębowy. Natomiast miasto Mogilno położone jest nad Jeziorem Mogileńskim, które dobrze komponuje się ze starą częścią miasta. Drugie z miast - Strzelno położone jest na skraju Lasów Miradzkich, które stanowią największy kompleks leśny powiatu. Lasy, jeziora, ośrodki wypoczynkowe tworzą na terenie powiatu duży potencjał dla rozwoju turystyki. Tereny wypoczynkowe wokół miejscowości Przyjezierze, położone na terenie gmin Strzelno i Jeziora Wielkie, ściągają corocznie tysiące plażowiczów i urlopowiczów. Przyjezierze jest uważane za największy ośrodek letniskowo wypoczynkowy w województwie.

Wschodnia część powiatu posiada wysokie walory przyrodnicze związane m. in. z jeziorem Gopło (rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszary Natura 2000). Północna część powiatu ma charakter bardziej rolniczy, a rolnictwo koncentruje się na uprawie zbóż i roślin przemysłowych zajmujących znaczne procentowo powierzchnie powiatu. Wydajność produkcji jest wysoka o czym świadczą dobre wskaźniki z nią związane.

Powiat Mogileński położony jest w sąsiedztwie terenów silnie uprzemysłowionych (rejon Piehcina, Janikowa i Inowrocławia) stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska przyrodniczego Powiatu Mogileńskiego (emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych). Na terenie powiatu funkcjonują obiekty pełniące ważne funkcje specjalistyczne i strategiczne o znaczeniu krajowym, związane z magazynowaniem gazu i eksploatacją soli kamiennej. Należą do nich Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” S.A. (Kopalnia Soli „Mogilno” w okolicach miejscowości Przyjma i Huta Palędzka). Na terenie powiatu znajduje się również Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu. Rozwinięta gazowa sieć przesyłowa umożliwiła łatwą dostępność mieszkańców do sieci gazowej (ludność podłączona do sieci gazowej: 2 miejsce w województwie wśród powiatów ziemskich).

Tabela 1. Położenie ośrodków gminnych ORSG w stosunku do głównych miast - odległość drogowa w km

Gmina	Odległość od Bydgoszczy	Odległość od Torunia	Odległość od Włocławka	Odległość od Poznania
Mogilno	61	74	90	94
Strzelno	64	57	72	105
Jeziora Wielkie	78	72	69	119
Dąbrowa	49	64	100	104

Źródło: www.mapa.pf.pl

Powiat Mogileński leży na skraju województwa kujawsko-pomorskiego. Jak wynika z powyższej tabeli, dla gmin należących do ORSG odległość do stolic województwa jest w miarę podobna. Zwraca uwagę także względna bliskość Poznania z jego atrakcyjną ofertą edukacji i kultury, a w szczególności rynku pracy.

2. Demografia

2.1 Struktura demograficzna

Na koniec 2013 roku Powiat Mogileński zamieszkiwało 46 590 osób. Udział kobiet w liczbie ludności zamieszkującej tereny powiatu, wyniósł 51,06%. Natomiast mieszkańcy miast stanowili blisko 39,11%.

Tabela 2 Stan ludności w powiecie i gminach na tle województwa.

Jednostka terytorialna	Liczba zamieszkałych ogółem	Odsetek kobiet	Odsetek zamieszkałych na wsi	Odsetek zamieszkałych w mieście
Woj. Kujawsko-Pomorskie	2 092 564	51,5%	39,8%	60,2%
ORSG Powiatu Mogileńskiego	46 590	51,05%	60,9%	39,1%
Gmina Dąbrowa	4 703	50,44%	100,0%	0,0%
Gmina Jeziora Wielkie	5 053	51,33%	100,0%	0,0%
Gmina Mogilno	24 881	50,97%	50,2%	49,8%
Gmina Strzelno	11 953	51,31%	51,3%	48,7%

Źródło danych: <http://bydgoszcz.stat.gov.pl/>, stan na 31.12.2013 r.

O dominującej roli gminy Mogilno świadczy to, że udział mieszkańców pozostałych gmin poza Mogilnem, w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu, kształtuje się w granicach od 10% do 26% (Gmina Dąbrowa - 10,06%, Jeziora Wielkie - 10,8%, Strzelno - 25,6%). W przypadku Gminy Strzelno minimalnie większa część jej mieszkańców zamieszkuje obszar wiejski – 51,3%.

Tabela 3. Zmiany liczby mieszkańców w gminach ORSG w latach 2010-2013 i wskaźnik gęstości zaludnienia

Jednostka terytorialna	Liczba ludności				Gęstość zaludnienia (ludność na 1km ²) 2013 r.
	2010	2011	2012	2013	
Mogilno	25132	25086	25038	24881	97
Strzelno	12125	12039	12030	11953	65
Jeziora Wielkie	5090	5084	5071	5053	41
Dąbrowa	4750	4720	4716	4703	43
OSRG Powiatu Mogileńskiego	47097	46929	46855	46590	69
Województwo	2098,7 tys.	2098,4 tys.	2096,4 tys.	2092,6 tys.	116

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Średnia gęstość zaludnienia w powiecie jest niższa od średniej w województwie - wynosi 69 osób na 1 km², podczas gdy średnia dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego wynosi 116 osób. Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w gminie miejsko-wiejskiej Mogilno (97 osób na km²), którą zamieszkuje ponad połowa ogółu mieszkańców powiatu (53,44%) – w tym około połowa z nich zamieszkuje miasto Mogilno. W gminach Strzelno, Dąbrowa i Jeziora Wielkie gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: 65 os./km², 43 os./km² oraz 41 os./km². Gmina Dąbrowa oraz gmina Jeziora Wielkie mają bardzo niski wskaźnik gęstości zaludnienia - znacząco niższy od wskaźnika dla powiatu, a tym bardziej od wskaźnika dla województwa.

W okresie 2007 – 2010 liczba ludności w powiecie zwiększyła się o 0,56% (264 osoby). Po czym nastąpił spadek liczby ludności. W latach 2010 – 2012 odnotowano spadek liczby ludności o 242 osoby (0,50%), a w latach 2012 – 2013 ubyło kolejnych 265 osób (0,54%).

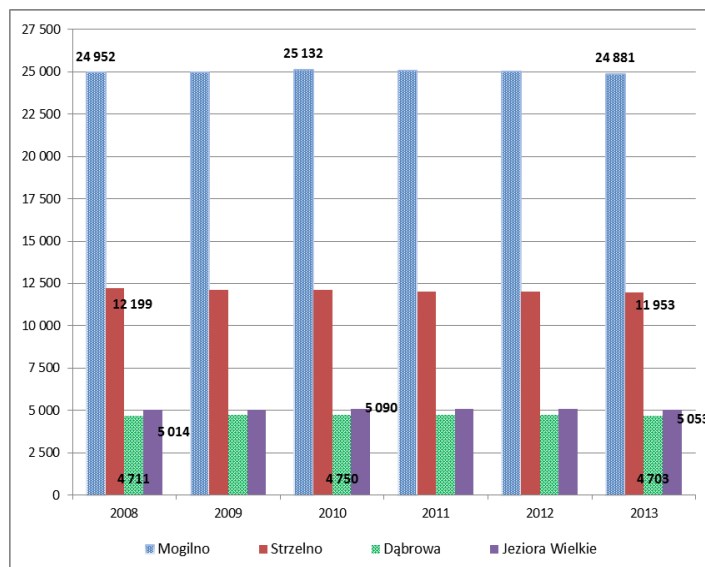
Tabela 4. Trend zmian liczby ludności poszczególnych gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013.

Jednostka terytorialna	Ludność w gminach ORSG w latach 2008-2013							zmiana 2013 r. / 2008 r.	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	liczba osób		
							liczba osób	dynamika %	
Mogilno	24 952	24 984	25 132	25 086	25 038	24 881	-71	-0,3%	
Strzelno	12 199	12 133	12 125	12 039	12 030	11 953	-246	-2,0%	
Dąbrowa	4 711	4 744	4 750	4 720	4 716	4 703	-8	-0,2%	
Jeziora Wielkie	5 014	5 016	5 090	5 084	5 071	5 053	39	0,8%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Trzy z czterech gmin tworzących ORSG tj. Mogilno, Dąbrowa, a zwłaszcza Strzelno wykazują się stałym trendem zmniejszania się liczby mieszkańców. W przypadku Strzelna jest to stosunkowo duża liczba - w gminie jest o prawie 250 osób mniej niż w roku 2008. W tym zakresie teren wymienionych 3 gmin ORSG znacząco nie różni się od trendu dla województwa - liczba ludności województwa ma charakter wyraźnie spadkowy. Wyjątkiem na terenie ORSG jest gmina Jeziora Wielkie, w której wyraźnie widać wahania liczby ludności, jednak w porównaniu do roku 2008 nastąpił wzrost liczby ludności o 39 osób.

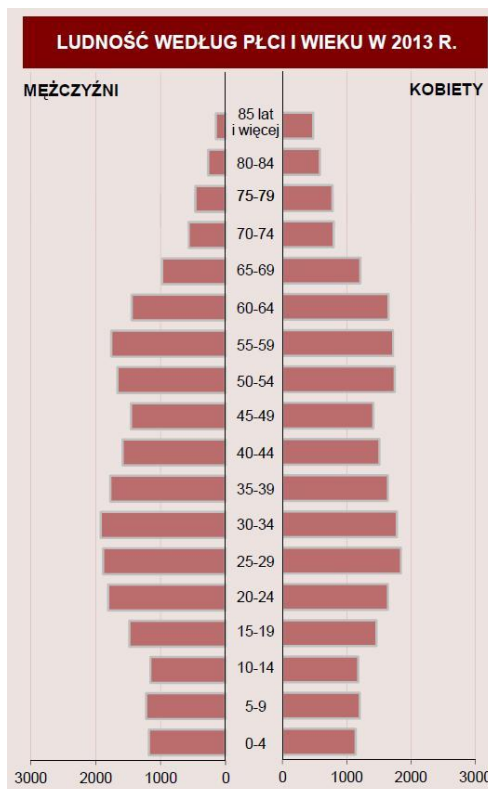
Wykres 1. Trendy zmian liczby ludności poszczególnych gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Spadek liczby ludności na koniec 2013 roku w porównaniu do roku poprzedniego – 2012, miał miejsce w każdej z gmin. Największy spadek odnotowano w gminie Jeziora Wielkie w wysokości 0,35% (o 18 osób) i gminie Mogilno – 0,19% (o 48 osób). Natomiast w gminach Dąbrowa i Strzelno odnotowano spadek liczby ludności w wysokości odpowiednio 0,27% (o 13 osoby) i 0,64% (o 77 osób).

Wykres 2. Ludność Powiatu Mogileńskiego wg płci i wieku w 2013 roku

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Analiza powyższego wykresu wskazuje na rosnące problemy w sferze demograficznej (znacząco mniejsza liczba mieszkańców w wieku szkolnym) ale pokazuje też, że obszar ORSG charakteryzuje się wysokim udziałem osób w wieku największej aktywności zawodowej (20-40 lat). W wieku 65-85 lat widać typowe zjawisko zmniejszania się liczby mężczyzn w stosunku do liczby kobiet.

Tabela 5. Struktura ludności wg grup ekonomicznych na terenie gmin ORSG, powiatu i woj. kujawsko-pomorskiego w roku 2013

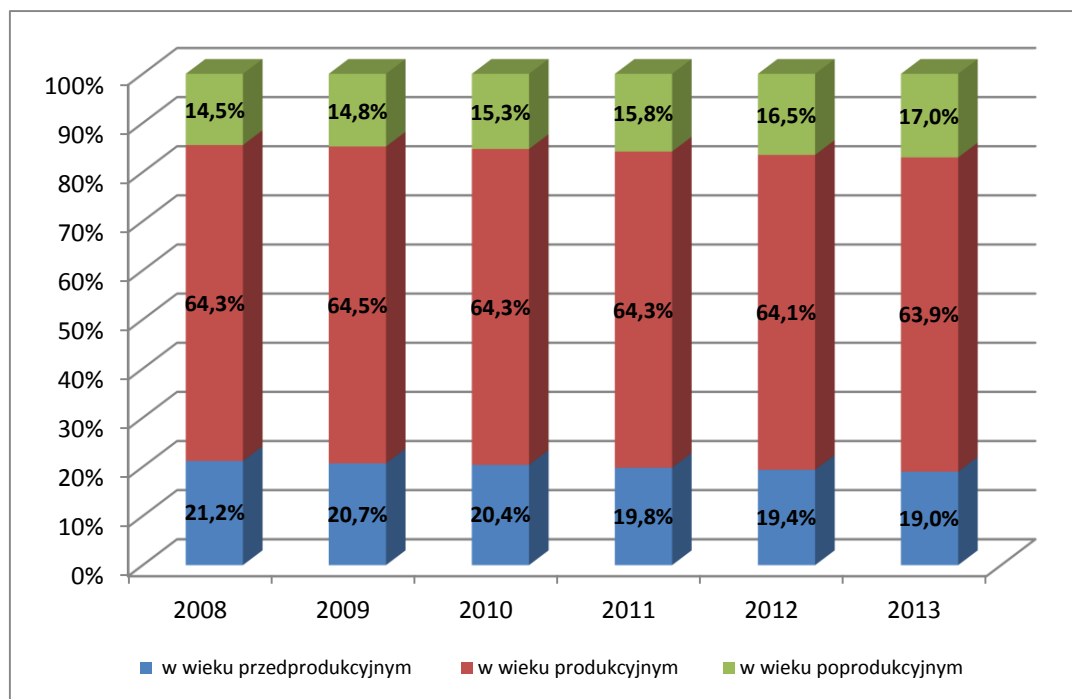
Jednostka terytorialna	Ludność								
	ogółem	w tym kobiety		z liczby ogółem w wieku					
				przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
Mogilno	24881	12697	51,0 %	4711	18,9 %	15868	63,8 %	4302	17,3 %
Strzelno	11953	6126	51,3 %	2245	18,8 %	7659	64,1 %	2049	17,1 %
Dąbrowa	4703	2374	50,5 %	966	20,5 %	3027	64,4 %	710	15,1 %
Jeziora Wielkie	5053	2591	51,3 %	943	18,7 %	3240	64,1 %	870	17,2 %
ORSG Powiatu Mogileńskiego	46590	23788	51,1 %	8865	19,0%	29794	63,9%	7931	17,0%
Województwo	2092,6 tys.	1078,3 tys.	51,5 %	387,9 tys.	18,5%	1333,2 tys.	63,7%	371,5 tys.	17,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Blisko 64% mieszkańców powiatu stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Na przestrzeni ostatnich lat udział tej grupy w ogólnej liczbie mieszkańców powiatu nieznacznie wzrastał i pozostaje na tym samym poziomie. Równolegle wzrastał również odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Malał natomiast odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym.

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczeństwa. Obserwowane zjawisko starzenia się społeczeństwa stanowi odzwierciedlenie trendu ogólnokrajowego. Zjawisko to jest wynikiem wydłużania się długości życia, co w niedalekiej przyszłości może powodować wzrost wydatków na opiekę zdrowotną, opiekę społeczną, jak również opiekę specjalistyczną. Utrzymywanie się liczby ludności w wieku produkcyjnym przy wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym powoduje, że gospodarka powiatu będzie coraz bardziej obciążana ludnością w wieku poprodukcyjnym, co wiąże się z koniecznością rozbudowy oraz wydatkowania środków finansowych na system opieki zdrowotnej.

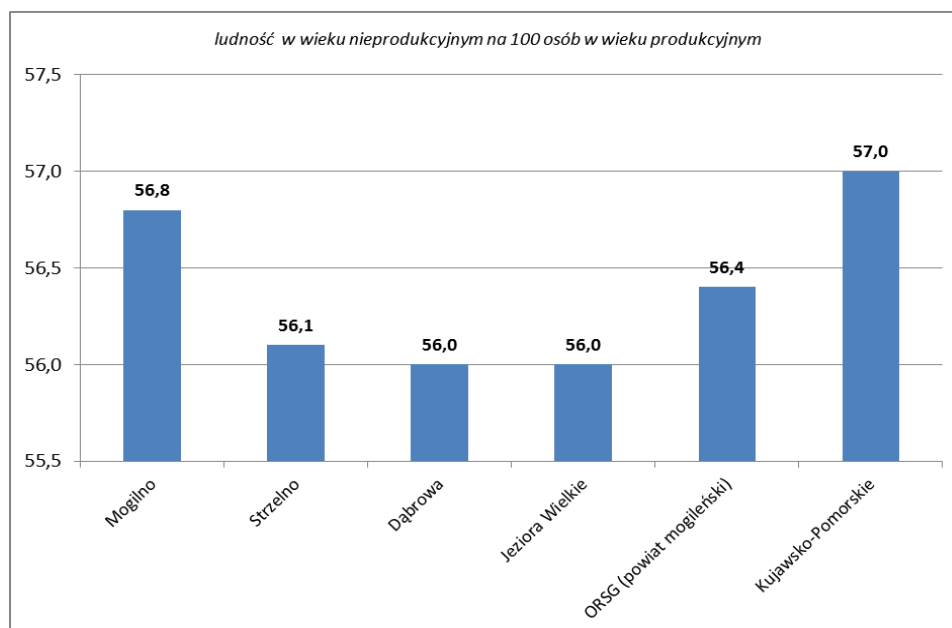
Wykres 3. Procentowy udział ludności na terenie ORSG według ekonomicznych grup wieku w latach 2008-2013

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych.

Na terenie gmin tworzących ORSG sytuacja nie jest znacząco zróżnicowana. Wszystkie gminy mają wskaźnik obciążenia demograficznego na poziomie wskaźników dla województwa.

Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego gmin wchodzących w skład ORSG i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Analiza wskaźnika obciążenia demograficznego wskazuje, że na terenie ORSG w latach 2008-2013 zwiększył się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym. Należy zauważyć, iż wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie Mogileńskim jest wciąż dużo bardziej korzystny niż w całym województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela 6. Struktura ludności na terenie ORSG, gmin i województwa kujawsko-pomorskiego według ekonomicznych grup wieku 2013 roku

Liczba ludności	Województwo	Udział w (%)	Powiat	Udział w (%)	Mogilno	Udział w (%)	Strzelno	Udział w (%)	Jeziora Wielkie	Udział w (%)
Ludność ogółem	2092564	100%	46590	100%	24881	100%	11953	100%	5053	100%
· przedprodukcyjnym	387 933	18,5%	8865	19,0%	4711	18,9%	2245	18,8%	943	18,7%
· produkcyjnym	1333169	63,7%	29794	63,9%	15868	63,8%	7659	64,1%	3240	64,1%
· poprodukcyjnym	371 462	17,8%	7931	17,0%	4302	17,3%	2049	17,1%	870	17,2%

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych.

2.2 Ruch naturalny i migracje

Na przestrzeni ostatnich sześciu lat przyrost naturalny na terenie Powiatu Mogileńskiego ma charakter zmienny. W 2009 roku jego wartość wynosiła + 63 osoby osób, a w roku 2013 już - 66 osób. Ruch naturalny na terenie Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Ruch naturalny na terenie ORSG (powiat mogileński) w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Urodzenia żywe						
Ogółem	518	479	516	464	478	415
Mężczyźni	261	257	251	236	235	218
Kobiety	257	222	265	228	243	197
Zgony ogółem						
Ogółem	424	458	431	493	412	481
Mężczyźni	229	244	229	259	191	250
Kobiety	195	214	202	234	221	231
Przyrost naturalny						
Ogółem	94	21	85	-29	66	-66
Mężczyźni	32	13	22	-23	44	-32
Kobiety	62	8	63	-6	22	-34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Tabela 8. Ruch migracyjny na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013
zameldowania ogółem	505	422	531	438	516	459
zameldowania z miast	243	228	285	226	261	243
zameldowania ze wsi	255	188	239	206	251	213
zameldowania z zagranicy	7	6	7	6	4	3
wymeldowania ogółem	552	529	610	577	630	606
wymeldowania do miast	273	292	314	310	306	291
wymeldowania na wieś	272	233	296	265	317	309
wymeldowania za granicę	7	4	0	2	7	6
saldo migracji	-47	-107	-79	-139	-114	-147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

W latach 2008-2013 na terenie Powiatu Mogileńskiego saldo migracji miało ujemną wartość, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się z terenu powiatu niż zameldowało. Przyczyną takiej sytuacji może być wysoki poziom bezrobocia oraz chęć poprawy warunków życia przez młodych ludzi, którzy opuszczają powiat.

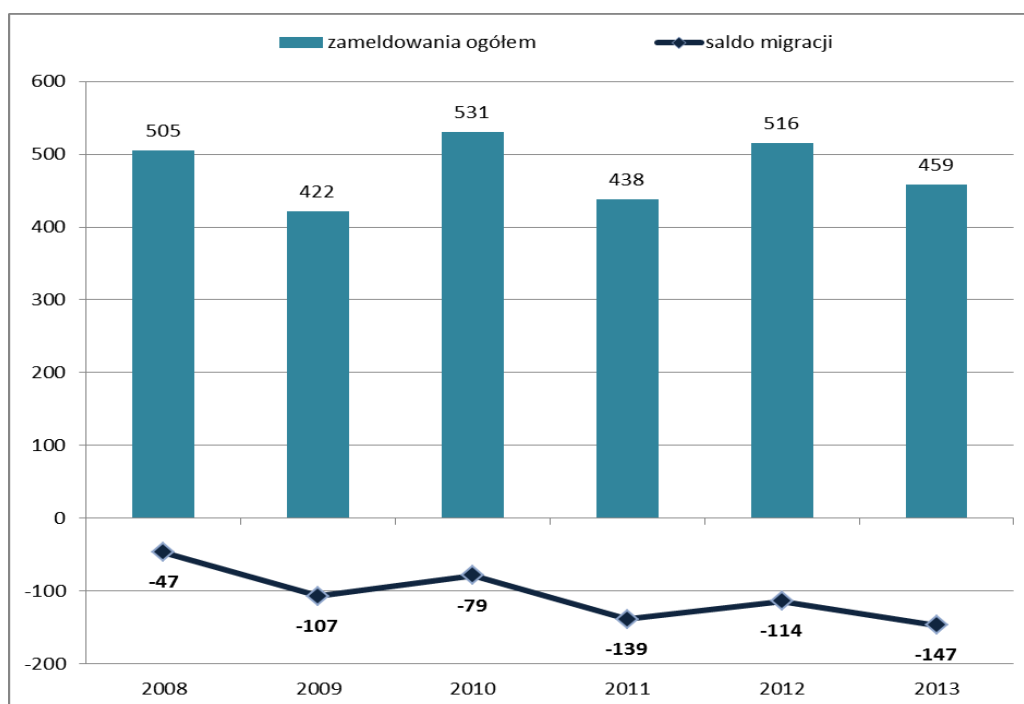
Tabela 9. Urodzenia i migracje na obszarze ORSG Powiatu Mogileńskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w roku 2013

JST	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji ogółem
Mogilno	222	263	-41	-51
Strzelno	104	126	-22	-54
Dąbrowa	48	34	14	-29
Jeziora Wielkie	41	58	-17	-13
ORSG Powiatu Mogileńskiego	415	481	-66	-147
Województwo	19853	20485	-632	-2645

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Czynnikami wpływającymi na spadek lub przyrost ludności są migracje na pobyt stały, zarówno wewnętrzne, rozpatrywane w skali kraju, województwa i powiatów, jak i zewnętrzne. W Powiecie Mogileńskim w 2013 roku odnotowano ujemne saldo migracji ogółem (- 147), co oznacza, że więcej osób opuszcza tereny powiatu niż do niego przyjeżdża. Tym samym wskaźnik salda migracji na 1000 ludności w Powiecie Mogileńskim wynosi: - 3,15 %. Dla gmin saldo migracji ogółem dla lat 2012-2013 wynosi: Mogilno ubyło 51 osób, Strzelno – ubyło 54 osoby, Dąbrowa ubyło 29 osób, Jeziora Wielkie ubyło 13 osób (saldo migracji ogółem dla województwa: 2645 osób). Jednakże sytuacja demograficzna w Gminie Mogilno jest stabilna, wskazuje się na dodatni przyrost naturalny. Na przestrzeni lat 2007-2014 przyrost naturalny jest dodatni i kształtował się na poziomie: +23 (2007r.), +67 (2008r.), +19 (2009r.), +68 (2010r.), +5 (2011r.), +56 (2012r.), -46 (2013r.), +3 (2014r.), nie wykazuje tendencji ujemnych. W ostatnich latach ujemny przyrost naturalny wystąpił w Gminie Mogilno tylko w roku 2013, w którym zanotowano niższą liczbę urodzin. Liczba urodzeń w latach 2011r.-2014r. również nie wykazuje tendencji zmniejszającej. 2011r.- 250 (u.) urodzeń, 2012r.-273 u., 2013r.-217u., 2014r.-250u.

Wykres 5. Ruch migracyjny na pobyt stały na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013

Źródło: dane GUS – Bank Danych Lokalnych.

Migracja poza powiat nie jest równoważona wzrostem przyrostu naturalnego oraz napływem osób na teren Powiatu Mogileńskiego. Przyrost naturalny i saldo migracji ogółem mają wartości ujemne.

2.3 Prognoza demograficzna

Zmiany struktury ludności Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013 potwierdzają występowanie trendu związanego z procesem starzenia się społeczeństwa. Powiat mogileński należy jednak do powiatów o młodej strukturze demograficznej, dominującą bowiem grupą jest ludność w wieku produkcyjnym - stanowi ona 63,9% mieszkańców, ale wykazuje trend spadkowy.

Szacuje się, że do roku 2025 liczba osób w wieku produkcyjnym w Powiecie Mogileńskim zmniejszy się o 7,2% (2133 osoby). Wprowadzone zmiany legislacyjne wydłużające wiek aktywności zawodowej powinny wpłynąć na złagodzenie przebiegu ww. trendu. W latach 2013 - 2025 prognozowany jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym o 16,9%.

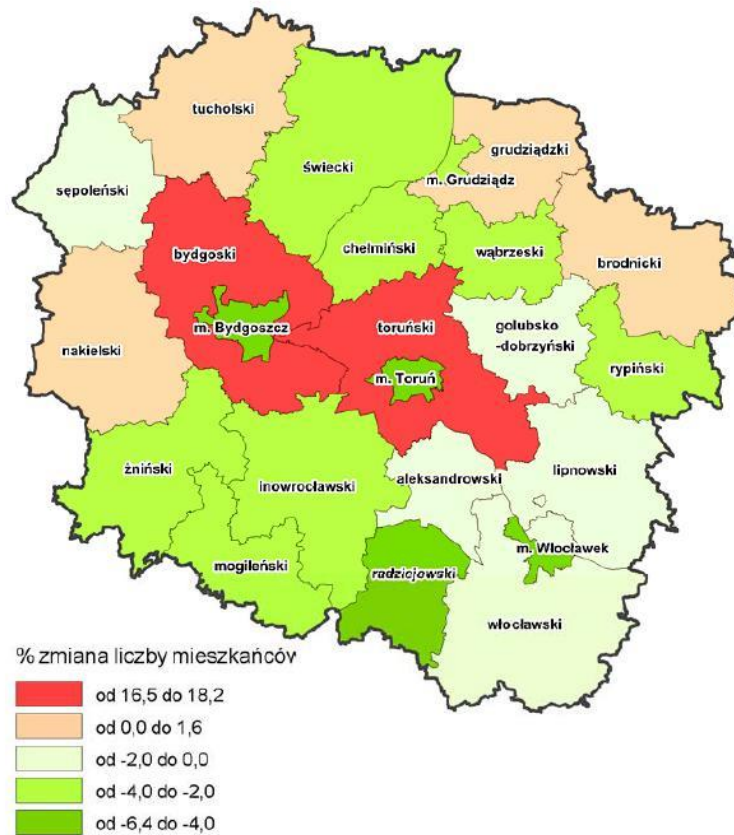
Odnosnie liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym szacuje wzrost liczebności tej grupy o 18,9%. W tabeli poniżej zaprezentowana została prognoza liczby ludności na terenie powiatu z podziałem na obszary miejskie i wiejskie do 2025 roku.

Tabela 10. Prognoza liczby ludności na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego, z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do roku 2015

Liczba osób	2013 r.	2025 r. prognoza	dynamika zmian 2025 r. / 2013 r.	
			osoby	w procentach
1. Ogółem	46590	44458	-2132	-4,6%
Miasto	18181	16620	-1561	-8,6%
Wieś	28409	27838	-571	-2,0%
2. W wieku przedprodukcyjnym	8865	7364	-1501	-16,9%
Miasto	3107	2382	-725	-23,3%
Wieś	5758	4982	-776	-13,5%
3. W wieku produkcyjnym	29794	27661	-2133	-7,2%
Miasto	11703	10159	-1544	-13,2%
Wieś	18091	17502	-589	-3,3%
4. W wieku poprodukcyjnym	7931	9433	1502	18,9%
Miasto	3371	4079	708	21,0%
Wieś	4560	5354	794	17,4%

Źródło: dane GUS – Bank Danych Lokalnych.

Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w latach 2011-2020 (%)

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012 (na podstawie danych GUS Bank Danych Lokalnych)

Porównanie prognozy dla Powiatu Mogileńskiego (ORSG) z prognozą dla innych powiatów wskazuje, że powiat należy do grupy powiatów zagrożonych największym odpływem ludności. Liczba mieszkańców powiatu będzie się systematycznie zmniejszała.

Problemy

Problemem wynikającym z niekorzystnych trendów demograficznych (niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa) jest rosnące zapotrzebowanie na usługi dla starszych grup wiekowych takie jak usługi medyczne, opiekuńcze, co w konsekwencji będzie powodowało wzrost wydatków na opiekę zdrowotną, opiekę społeczną, jak również opiekę specjalistyczną.

3. Sfera gospodarcza

3.1 Struktura gospodarki powiatu

Dane statystyczne za lata 2008 – 2013 dotyczące liczby wpisów do rejestru REGON pokazują spadek liczby podmiotów na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego. Niestety jest on wywołany głównie spadkiem liczby wpisów w Mogilnie (spadek o 234 podmioty), czego nie rekompensuje wzrost liczby podmiotów w gminie Dąbrowa i Strzelno. Gminy Dąbrowa i Strzelno w analizowanych latach wykazują wzrost liczby podmiotów - w Strzelnie aż o 98 podmiotów, w Dąbrowie o 49 podmiotów.

Tabela 11. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON

Jednostka terytorialna	2008			2013			Zmiana - podmioty GN ogółem		Zmiana - os. fiz. prow. dz. gosp.	
	ogółem	Osoby fizyczne prowadzące dział. gospod.	udział % osób fiz. prow. dz. gosp.	ogółem	Osoby fizyczne prowadzące dział. gospod.	udział % osób fiz. prow. dz. gosp.	ilościowa	w %	ilościowa	w %
Mogilno	2180	1816	83,3%	1946	1483	76,2%	-234	-10,7%	-333	-18,3%
Strzelno	656	522	79,6%	754	598	79,3%	98	14,9%	76	14,6%
Dąbrowa	233	182	78,1%	282	215	76,2%	49	21,0%	33	18,1%
Jeziora Wielkie	332	282	84,9%	332	274	82,5%	0	0,0%	-8	-2,8%
ORSG Powiatu Mogileńskiego	3401	2802	82,4%	3314	2570	77,5%	-87	-2,6%	-232	-8,3%
Województwo	192182	151475	78,8%	191252	143173	74,9%	-930	-0,5%	-8302	-5,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

Wśród podmiotów gospodarczych dominują firmy prowadzone przez osoby fizyczne. Na przestrzeni lat 2008 -2013 ich udział znacznie się zmniejszył (z 82,4% w roku 2008 do 77,5% w roku 2013). Jednocześnie w tym samym okresie zmalała liczba podmiotów gospodarczych z 3401 do 3314 firm tj. o 2,6%, a liczba podmiotów

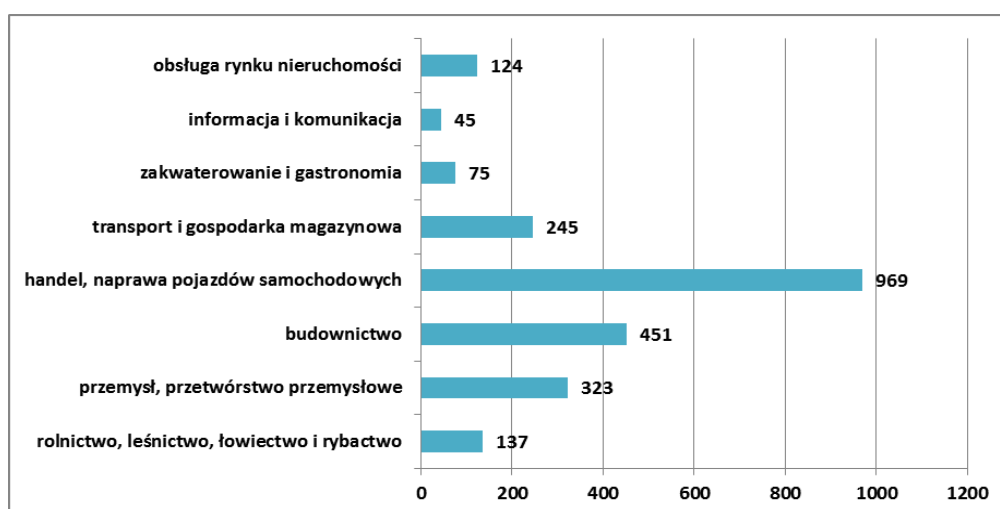
prowadzonych przez osoby fizyczne zmalała aż o 8,3%. Świadczy to o zmniejszającym się poziomie przedsiębiorczości wśród mieszkańców największego miasta powiatu - w Mogilnie liczba takich firm zmalała aż o 18,3%. Względna stabilizacja występuje w gminie Jeziora Wielkie, w którym analogiczny wskaźnik wynosi tylko 2,8%. Natomiast w Dąbrowie liczba podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne wzrosła o 18,1%, a w Strzelnie o 14,6%. Podmioty gospodarcze należą głównie do sektora mikro i małych firm. Należy wziąć pod uwagę, że na terenie tego typu gmin, jak należące do ORSG Powiatu Mogileńskiego, jednym z większych pracodawców jest sektor publiczny – głównie samorządy i jego instytucje.

3.2 Struktura branżowa i własnościowa podmiotów gospodarczych

Wykres zamieszczony poniżej przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013, zarejestrowanych w rejestrze REGON .

Wśród podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Powiecie Mogileńskim zdecydowanie przeważa handel i naprawa pojazdów samochodowych, następnie budownictwo i przetwórstwo przemysłowe.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w 2013 r.

Źródło: Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014

Tabela 12. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013 - wg liczby podmiotów

Jednostka terytorialna	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł, przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel, naprawa pojazdów samochodowych	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia	informacja i komunikacja	obsługa rynku nieruchomości
Mogilno	54	176	257	593	120	35	32	110
Strzelno	33	84	94	208	64	15	12	13
Dąbrowa	19	30	44	72	35	7	0	0
Jeziora Wielkie	31	33	56	96	26	18	1	1
ORSG Powiatu Mogileńskiego	137	323	451	969	245	75	45	124
Województwo	5104	18923	22388	51663	12466	4600	4065	8546

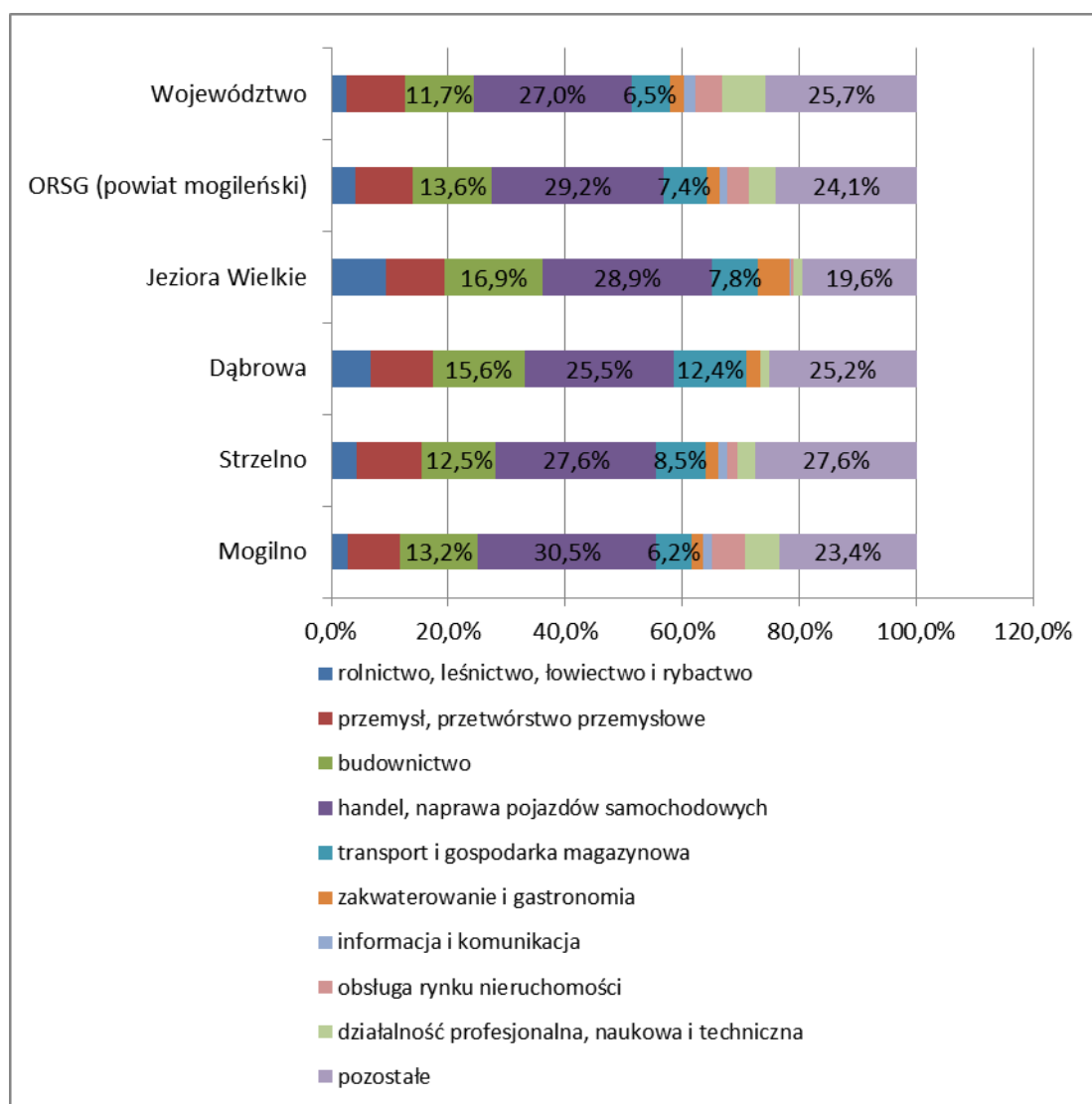
Źródło: Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014

Tabela 13. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013 - w ujęciu procentowym (liczba podmiotów gospodarczych=100%)

Jednostka terytorialna	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł, przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel, naprawa pojazdów samochodowych	transport i gospodarka magazynowa	zakwaterowanie i gastronomia	informacja i komunikacja	obsługa rynku nieruchomości
Mogilno	2,8%	9,0%	13,2%	30,5%	6,2%	1,8%	1,6%	5,7%
Strzelno	4,4%	11,1%	12,5%	27,6%	8,5%	2,0%	1,6%	1,7%
Dąbrowa	6,7%	10,6%	15,6%	25,5%	12,4%	2,5%	0,0%	0,0%
Jeziora Wielkie	9,3%	9,9%	16,9%	28,9%	7,8%	5,4%	0,3%	0,3%
ORSG Powiatu Mogileńskiego	4,1%	9,7%	13,6%	29,2%	7,4%	2,3%	1,4%	3,7%
Województwo	2,7%	9,9%	11,7%	27,0%	6,5%	2,4%	2,1%	4,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 7. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura branżowa na terenie ORSG nie odbiega znacząco od struktury na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Na terenie Mogilna dość znacznie wyróżnia się udział sekcji „handel i naprawa pojazdów” (30,5 %) co jest naturalne z uwagi na pełnione przez miasto Mogilno funkcje centrum gospodarczego i handlowego dla okolicznych gmin.

Na terenie gmin wiejskich wyróżnia się sekcja „rolnictwo, leśnictwo” - Dąbrowa (6,7%) i Jeziora Wielkie (9,3%). Na terenie gminy Jeziora Wielkie znaczący jest udział sekcji zakwaterowanie i gastronomia 5,4% wynikający z funkcji rekreacyjnej pełnionej przez ośrodek wypoczynkowy w Przyjezierzu.

Ze względu na strukturę własnościową, najliczniej reprezentowany jest sektor prywatny –3151 podmiotów gospodarczych, liczba podmiotów gospodarczych z sektora publicznego wynosi 163.

Tabela 14. Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w roku 2013

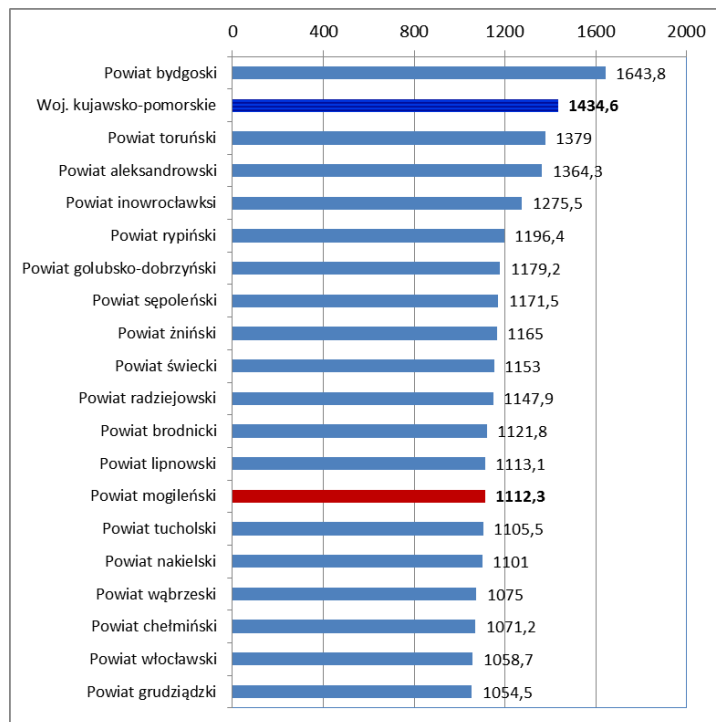
Wyszczególnienie	Liczba
Sektor publiczny ogółem, w tym:	163
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	111
Spółki handlowe	3
Przedsiębiorstwa państwowe	0
Sektor prywatny ogółem, w tym:	3151
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2570
Spółki handlowe	112
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	12
Spółdzielnie	21
Fundacje	4
Sektor non-profit – stowarzyszenia i organizacje społeczne	106
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	3314

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3 Wskaźnik przedsiębiorczości

Liczba podmiotów przypadających **na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym** na koniec roku 2013 wyniosła 1112,3. Ze względu na wartość wskaźnika nasycenia przedsiębiorczością, Powiat Mogileński plasuje się na 13 miejscu wśród wszystkich powiatów ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego. Dla porównania poniższy wykres przedstawia wskaźnik przedsiębiorczości we wszystkich powiatach województwa kujawsko-pomorskiego w 2012. Powiat mogileński cechuje się jednym z najniższych w województwie kujawsko – pomorskim wskaźników określających przedsiębiorczość mieszkańców.

Wykres 8. Wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością w powiatach ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym po stopniowym wzroście do roku 2009, gdzie poziom wskaźnika wynosił 114,6, w kolejnych latach spadała do poziomu 108,0 w roku 2010, aby zacząć rosnąć (109,0 w roku 2012) aż do poziomu 111,2 w roku 2013 (dane GUS).

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców ilustruje stan przedsiębiorczości, który z kolei świadczy o poziomie operatywności i inicjatywy własnej mieszkańców.

Tabela 15. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

Jednostka terytorialna	Podmioty gospodarcze ogółem			Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		
	na 1000 ludności			na 1000 ludności		
	2008	2013	zmiana ilościowa	2008	2013	zmiana ilościowa
Mogilno	87	78	-9	73	60	-13
Strzelno	54	63	9	43	50	7
Dąbrowa	49	60	11	39	46	7
Jeziora Wielkie	66	66	0	56	54	-2
ORSG Powiatu Mogileńskiego	73	71	-2	60	55	-5
Województwo	93	91	-2	73	68	-5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z danych w powyższej tabeli najniższy wskaźnik przedsiębiorczości ma gmina Dąbrowa - 49 firm w rejestrze REGON na 1000 osób. Zwraca uwagę stosunkowo wysoki poziom wskaźnika dla gminy Jeziora Wielkie – 66 podmiotów gospodarczych na 1000 osób, co wynika z istnienia sektora usługowego w branży turystycznej (Przyjezierze). Przyrosty w zakresie wartości wskaźnika w latach 2008-2013 zanotowały jedynie

Strzelno i Dąbrowa. Generalnie poziom wskaźnika na obszarze ORSG, w porównywanych latach jest znacząco niższy od wartości dla województwa – o ponad 20 %.

3.4 Przemysł

Na koniec 2013 roku na terenie Powiatu Mogileńskiego funkcjonowało 292 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w sekcji przetwórstwo przemysłowe. W roku 2012 było ich 281 co oznacza wzrost o 11 podmiotów. Biorąc pod uwagę duży spadek ogólnej liczby podmiotów na terenie Powiatu Mogileńskiego wzrost liczby podmiotów w sekcji przetwórstwo przemysłowe może wskazywać na korzystny trend w zakresie struktury gospodarki.

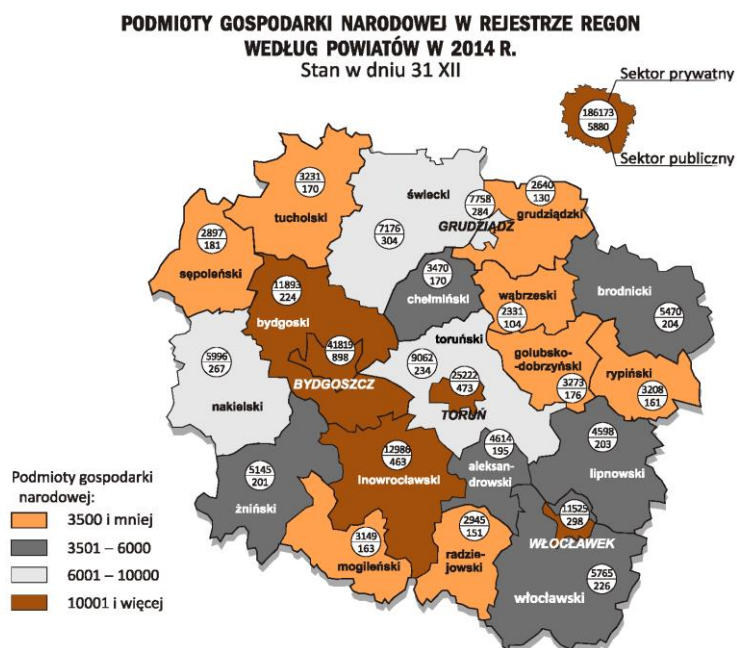
Tabela 16. Podmioty PKD według sekcji C Przetwórstwo przemysłowe na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego – stan na 31.12.2013

Lp.	Działy PKD/Branże przemysłowe	Liczba podmiotów gospodarczych
1	Produkcja metalowych wyrobów gotowych	71
2	Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy	41
3	Produkcja artykułów spożywczych	40
4	Produkcja mebli	30
5	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn	29
6	Pozostała produkcja wyrobów	18
7	Produkcja z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	13
8	Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	10
9	Produkcja maszyn i urządzeń	8
10	Produkcja odzieży	7
11	Poligrafia i reprodukcja	5
12	Produkcja chemikaliów	4
13	Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3
14	Produkcja wyrobów tekstylnych	3
15	Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	3
16	Produkcja skór i wyrobów ze skóry	2
17	Produkcja napojów	1
18	Produkcja metali	1
19	Produkcja urządzeń elektrycznych	1
20	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep	1
21	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS – Bank Danych Lokalnych.

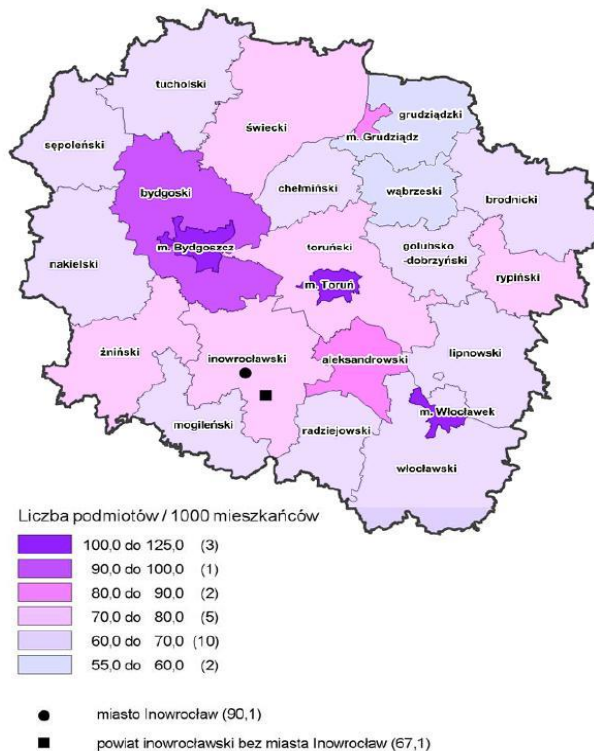
W zakres podstawowych branż przemysłowych funkcjonujących na terenie Powiatu Mogileńskiego wchodzi: produkcja metalowych wyrobów gotowych, produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy, produkcja artykułów spożywczych, produkcja mebli, naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn, pozostała produkcja wyrobów, produkcja z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych. Szczegółowe dane dotyczące podmiotów według sekcji C - Przetwórstwo przemysłowe w Powiecie Mogileńskim przedstawia powyższa tabela.

Rysunek 3. Liczebność podmiotów gospodarki narodowej w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2014 roku

Źródło: WUP Toruń 2015

Rysunek 4. Podmioty gospodarki narodowej w sektorach: przemysł, budownictwo, usługi, wpisane do rejestru REGON wg PKD

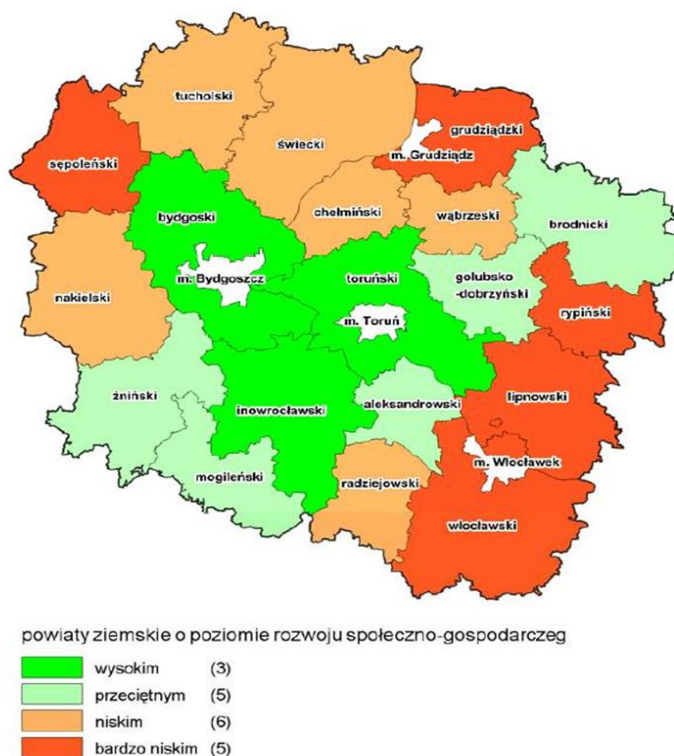

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012

Dane na powyższym rysunku obrazują stan rozwoju sektora gospodarczego na terenie ORSG w kluczowych branżach tj. w przemyśle, budownictwie i usługach, na tle danych dla pozostałych powiatów województwa. Powiat mogileński znajduje się grupie powiatów o niskim poziomie rozwoju przedsiębiorczości, co wynika głównie z jego peryferyjnego położenia względem regionalnych centrów rozwoju tj. Bydgoszczy i Torunia.

Poniższy rysunek, przygotowany w ramach dokumentu „Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012”, opracowanego w ramach budowania strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, obrazuje stan rozwoju społeczno-gospodarczego na tle całego regionu. Powiat mogileński jest klasyfikowany jako powiat o „przeciętnym” poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rysunek 5. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego (Syntetyczny wskaźnik rozwoju (Perkala))

Źródło: *Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012*

3.5 Tereny inwestycyjne

Gminy należące do ORSG obecnie nie przygotowały specjalnych ofert w zakresie stref gospodarczych. Oferta w zakresie terenów pod inwestycyjnych w poszczególnych gminach jest następująca:

Gmina Mogilno

W obszarze funkcjonalnym wykazanym w studium uwarunkowań zabudowy przestrzennej Gminy Mogilno, na obszarze o charakterze produkcyjno- składowo- usługowym, w której docelowo ma być wybudowana zachodnia obwodnica miasta, zlokalizowane są tereny wskazane z przeznaczeniem na działalność przemysłową. Ponadto tereny takie są wskazane w rejonie wybudowanej już obwodnicy miasta. Tereny te są w znacznej większości własnością prywatną i nie są uzbrojone. Na terenie gminy Mogilno jest zlokalizowany teren należący obecnie do Zespołu Szkół w Bielicach, dla którego rozważana jest koncepcja przeznaczenia pod inwestycje zewnętrzne o charakterze przemysłowym.

Gmina Dąbrowa

Gmina Dąbrowa nie posiada terenów inwestycyjnych. W planach gminy jest stworzenie inkubatora przedsiębiorczości. Inkubator tworzony byłby w partnerstwie z Gminną Spółdzielnią "SCh" w Dąbrowie. Wówczas miejscem usytuowania będzie teren należący do GS SCh".

Gmina Jeziora Wielkie

Zgodnie ze strategicznymi kierunkami rozwoju, w Gminie Jeziora Wielkie wyznaczono 8 stref polityki przestrzennej (strefa centralna administracyjno- gospodarcza, strefa turystyki kwalifikowanej i agroturystyki, strefa wypoczynku i gospodarki leśnej, strefa intensyfikacji rolnictwa, strefa leśnej przestrzeni produkcyjnej, strefa gospodarki rolniczo- leśnej, strefa przemysłu rolnego i energetyki wiatrowej, strefa leśnej przestrzeni produkcyjnej. Najbardziej perspektywicznym terenem stwarzającym największe możliwości rozwoju gospodarczego jest strefa przemysłu rolnego i energetyki wiatrowej. W południowej części gminy istnieją warunki dla rozwoju produkcji energii wiatrowej. Na tych obszarach dopuszcza się rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy powyżej 100 kW – elektrownie wiatrowe. Lokalizacja uwzględni restrykcyjne wymogi dotyczące zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jeziora Wielkie.

Gmina Strzelno

Gmina Strzelno w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczyła dwa obszary, które przeznaczone są pod zabudowę produkcyjno – usługową. Pierwszy taki teren znajduje się w obrębie geodezyjnym Jeziorki, a jego powierzchnia to 45,2 ha (plan z 2010 r). Drugi obszar to tereny produkcyjno – usługowe w obrębie geodezyjnym Strzelno, a ich powierzchnia to 24,3 ha (plan z 2013 r.). Gmina Strzelno przewiduje dla przedsiębiorców chcących inwestować na terenie gminy różnego rodzaju ulgi oraz oferuje wszelką pomoc mającą na celu uzyskanie wzrostu liczby miejsc pracy na terenie Gminy Strzelno.

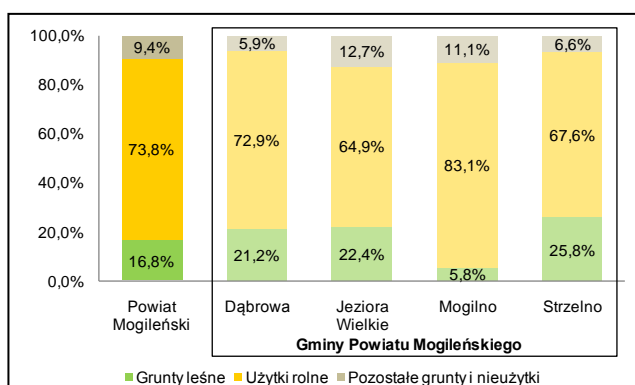
3.6 Rolnictwo

Powiat Mogileński zajmuje obszar 67 512 ha (powierzchnia geodezyjna), teren powiatu dzieli się na:

- użytki rolne - które stanowią 73,8% powierzchni,
- grunty leśne - stanowiące 16,8% powierzchni
- pozostałe grunty i nieużytki - 9,4% powierzchni powiatu.

W podziale na gminy, największy udział użytków rolnych występuje w Gminie Mogilno, gdzie stanowią one około 83% powierzchni gminy. Największy odsetek lasów występuje w Gminie Strzelno – 25,8% powierzchni gminy. W odniesieniu do powierzchni lasów należy zauważyć, że we wszystkich gminach poza Mogilnem udział lasów w ogólnej powierzchni gminy przekracza 20%, natomiast w Gminie Mogilno kształtuje się na poziomie około 6%. Natomiast największy odsetek terenów sklasyfikowanych jako „pozostałe grunty i nieużytki” występuje w Gminie Jeziora Wielkie – 12,7% powierzchni gminy.

Wykres 9. Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Mogileńskim

Źródło danych: Starostwo Powiatowe w Mogilnie, stan na 01.01.2012 r.

Wśród użytków rolnych Powiatu Mogileńskiego, największą część zajmują grunty orne – około 93% wszystkich użytków rolnych. Łąki stanowią nieco ponad 3% użytków rolnych, pastwiska – 2,7%, a sady – niespełna 1%. Pod względem własnościowym teren powiatu to w głównej mierze grunty będące własnością osób fizycznych oraz Skarbu Państwa, które stanowią odpowiednio 65,4% i 26,5% powierzchni powiatu. Grunty gmin stanowią około 3% ogólnej powierzchni ewidencyjnej gruntów powiatu, nieco mniejszy udział mają grunty kościołów i związków wyznaniowych. Natomiast najmniej, bo powierzchnię 1 ha, zajmują grunty należące do województwa.

Tabela 17. Struktura własności gruntów Powiatu Mogileńskiego

Struktura własności gruntów	Powierzchnia w ha	Udział w %
Grunty osób fizycznych	43 948	65,4%
Grunty Skarbu Państwa	17 793	26,5%
Grunty gmin	1 804	2,7%
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	1 394	2,1%
Grunty spółdzielni	496	0,7%
Grunty powiatu	163	0,2%
Grunty województwa	1	0,0%
Pozostałe¹	1 602	2,4%
Razem	67 201	100,0%

1 – Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych w punktach 1-7

Źródło danych: Starostwa Powiatowego w Mogilnie, stan na 01.01.2012 r.

Użytki rolne w Powiecie Mogileńskim zajmują 41 747 ha. Według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku, na terenie powiatu było zlokalizowanych 4 099 gospodarstw rolnych. Dane szczegółowe dotyczące liczby i powierzchni gospodarstw rolnych w Powiecie Mogileńskim zawiera tabela poniżej.

Tabela 18. Gospodarstwa rolne – liczba i powierzchnia w ha - według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim

Wyszczególnienie	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 - 30 ha	30 ha i więcej	Ogółem
liczba gospodarstw rolnych	1837	564	443	420	527	308	4 099
struktura % gospodarstw rolnych	44,8 %	13,8 %	10,8 %	10,2 %	12,9 %	7,5 %	100 %
powierzchnia użytków rolnych w ha	401	1372	3351	5203	11048	20373	41 747
struktura % powierzchni użytków rolnych	1,0 %	3,3 %	8,0 %	12,4 %	26,5 %	48,8 %	100 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim, Powszechny Spis Rolny 2010”

Należy zauważyć, że 48,8% powierzchni użytków rolnych jest w posiadaniu zaledwie 7,5% gospodarstw posiadających co najmniej 30 ha.

Tabela 19. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim.

Liczba gospodarstw rolnych	2010 r.				
	gospodarstwa rolne			gospodarstwa indywidualne	
	ogółem	w tym: prowadzące działalność rolniczą	udział gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gosp. ogółem	ogółem	w tym: prowadzące działalność rolniczą
Liczba gospodarstw	4 099	2 875	70,1%	4 089	2 866
a/ do 1 ha włącznie	1 837	618	33,6%	1 837	618
b/ powyżej 1 ha	2 262	2 257	99,8%	2 252	2 248
1 - 5 ha	564	560	99,3%	563	560
5 - 10 ha	443	443	100,0%	443	443
10- 15 ha	420	420	100,0%	420	420
powyżej 15 ha	835	834	99,9%	826	825

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim, Powszechny Spis Rolny 2010”.

Z ogólnej liczby 4099 gospodarstw działalność rolniczą prowadzi tylko 2875 gospodarstw co stanowi 70,1%. W grupie do 1 ha działalność rolniczą prowadzi zaledwie 33,6%, a w grupie powyżej 1 ha aż 99,3%.

Tabela 20. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą - liczba i powierzchnia w ha - według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim.

Wyszczególnienie	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 - 30 ha	30 ha i więcej	Ogółem
liczba gospodarstw rolnych	618	560	443	420	526	308	2875
struktura % gospodarstw rolnych	21,5 %	19,5 %	15,4 %	14,6 %	18,3 %	10,7 %	100 %
powierzchnia użytków rolnych w ha	276	1364	3351	5203	11020	20373	41587
struktura % powierzchni użytków rolnych	0,7 %	3,3 %	8,1 %	12,4 %	26,5 %	49,0 %	100 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim, Powszechny Spis Rolny 2010”.

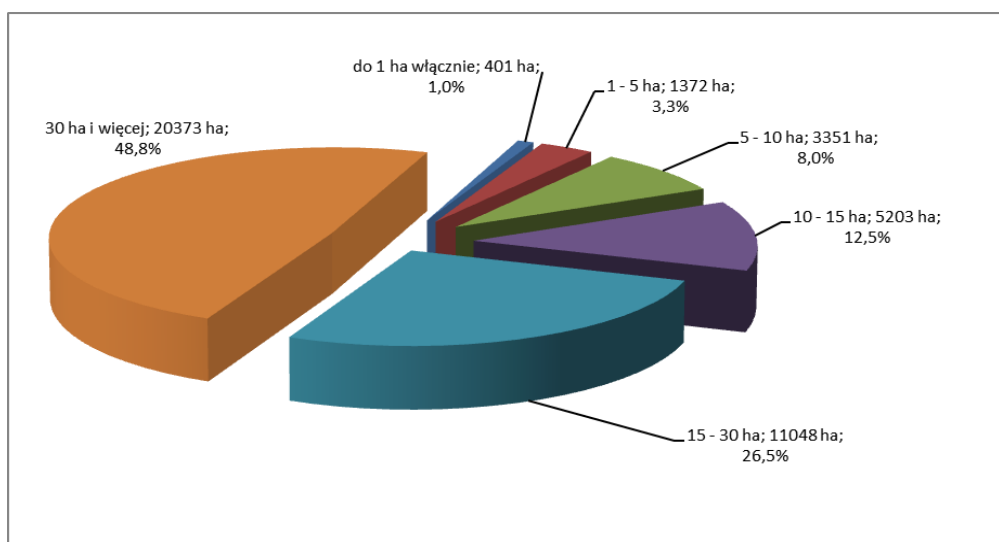
Według PSR 2010 średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego, prowadzącego działalność rolniczą, w Powiecie Mogileńskim wynosiła 14,47 ha podczas gdy w województwie kujawsko-pomorskim średnia wynosiła 13,9 ha. Powiat lokuje się na poziomie średniej wojewódzkiej, ale nie jest to zbyt korzystny wskaźnik w obecnych warunkach ekonomicznych - nie jest to powierzchnia dająca przewagę konkurencyjną z punktu widzenia efektywności gospodarowania. Najkorzystniejsza sytuacja występuje w gminie Strzelno (17,7 ha), a najmniej korzystana w gminie Jeziora Wielkie (11,7 ha).

Tabela 21. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w Powiecie Mogileńskim

Jednostka terytorialna	Średnia powierzchnia użytków rolnych – 2010 r. (ha)	
	w gospodarstwach ogółem	w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą
Mogilno	10,07	14,73
Strzelno	10,58	17,27
Dąbrowa	10,10	14,00
Jeziora Wielkie	10,09	11,07
ORSG Powiatu Mogileńskiego	10,18	14,47
Województwo	12,27	13,90

Źródło: dane GUS – Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010

Wykres 10. Struktura powierzchniowa gospodarstw wg powierzchni użytków rolnych ORSG Powiatu Mogileńskiego - 2010 r.

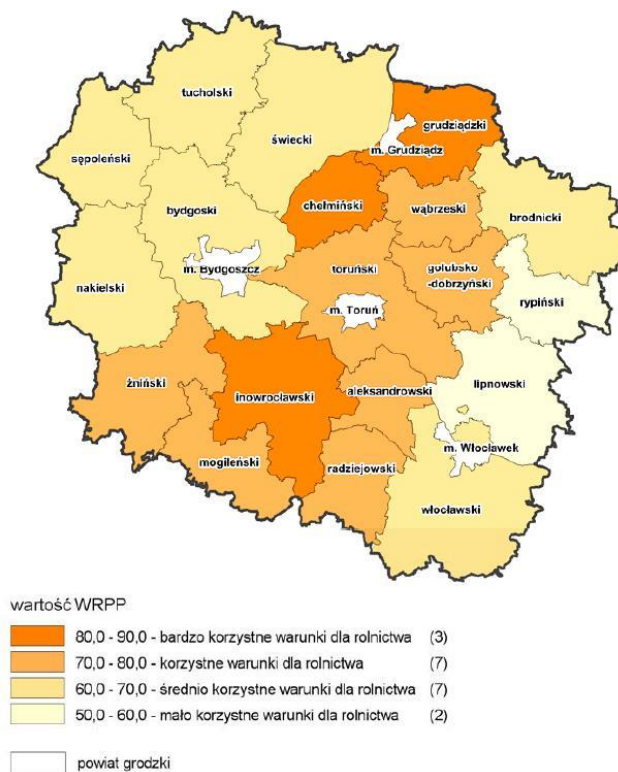

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych, Powszechny Spis Rolny 2010.

Gospodarstwa powyżej 30 ha użytkują prawie połowę powierzchni użytków rolnych (48,8 %), a gospodarstwa w przedziale 15-30 ha ponad 26,5%. Łącznie jest to ponad 3/4 powierzchni użytków rolnych.

Wg danych z „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Mogileńskiego na lata 2012-2015”, na terenie ORSG występują gleby o wysokiej jakości. Obszar powiatu pod względem rodzaju i typów gleb nie jest zbyt zróżnicowany. Występują gleby zarówno średnich klas III i IV jak i dobrych (I i II klasy). Występujące na terenie czarne ziemie należą do urodzajnych gleb – posiadają II i III a klasę bonitacji.

Rysunek 6. Potencjał rolniczy powiatów (wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WRPP))

Źródło: *Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012*

3.7 Turystyka

Powiat mogileński posiada wiele walorów sprzyjających rozwojowi turystyki. Walorami tymi są głównie zasoby przyrodnicze i historyczno-kulturowe. Kluczowym zasobem z punktu widzenia szans na rozwój sektora turystycznego są jeziora (głównie Gopło i Ostrowskie) wraz z otaczającymi je walorami przyrodniczymi.

Obszar o nazwie Ostoja Nadgoplańska należy do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Ponad 15% tego obszaru znajduje się w granicach Gminy Jeziora Wielkie. Obszar obejmuje Jezioro Gopło, jego otoczenie z grupą jezior (w tym jezioro Skulskie). W ramach sieci Natura 2000 na terenie gminy Mogilno najważniejszą pod względem rangi formą ochrony przyrody jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Pojezierze Gnieźnieńskie. W powiecie, na obszarze gmin Jeziora Wielkie, Strzelno i Mogilno znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich, a także dwa rezerваты przyrody: Rezerwat „Czapliniec Ostrowo” - na terenie Gminy Strzelno oraz Rezerwat „Mierucinek” – na terenach Gminy Dąbrowa (dodatkowe informacje w rozdziale 7.1).

Ponad połowa obszarów ochrony przyrody powiatu znajduje się na terenie Gminy Strzelno. Zdecydowana większość rezerwatów zlokalizowana jest na terenie Gminy Jeziora Wielkie. Całość powierzchni parków krajobrazowych w Powiecie Mogileńskim znajduje się w Gminie Jeziora Wielkie.

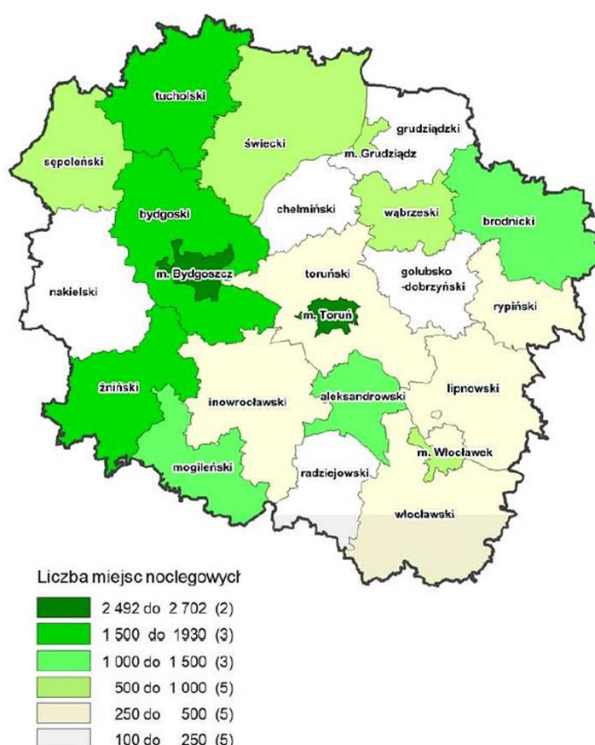
Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej. Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się 110 pomników przyrody, wśród których przeważają pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje przydrożne, stanowiska roślin chronionych, głązy narzutowe.

Wśród zasobów historyczno-kulturowych, które mogą stanowić atrakcję turystyczną, należy wymienić najważniejsze:

1. Rotunda Św. Prokopa w Strzelnie - obiekt włączony w skład Szlaku Piastowskiego.

2. Muzeum Ziemi Mogileńskiej z siedzibą w Chabsku.
3. Kościoły:
  - kościół św. Jana w Mogilnie, kościół św. Trójcy i Najświętszej Maryi Panny w Strzelnie,
  - kościół św. Jakuba w Mogilnie, drewniane kościoły w Parlinie, w Siedlimowie, Strzelcach, Niestronnie, Wylatowie i Kościeszkach.
4. Inne obiekty architektoniczne i przyrodnicze:
  - Wiatrak w Ostrowie,
  - drewniany spichlerz z XVIII w. w miejscowości Rzeszynek,
  - zespoły dworskie w Sucharzewie i Ślaboszewku,
  - zespoły pałacowo – parkowe w miejscowości Wójcin, Rzeszynek i Siemionki.

Rysunek 7. Liczba miejsc noclegowych w powiatach woj. kujawsko-pomorskiego

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012

Pod względem liczby miejsc noclegowych Powiat Mogileński należy do grupy powiatów ziemskich o stosunkowo dużej wartości tego wskaźnika rozwoju oferty turystycznej. Są to jednak miejsca w zabudowie działek rekreacyjnych, a nie obiekty o charakterze hotelowym.

Najważniejsze walory i zasoby Powiatu Mogileńskiego dla rozwoju turystyki to unikalne zabytki włączone do Szlaku Piastowskiego, ośrodki jeździeckie i technikum hodowlane w Bielicach, walory turystyczne Mogilna – jezioro, zabytki, Szlak Piastowski, walory przyrodnicze gminy Strzelno – lasy Miradzkie, jeziora Gopło i Ostrowskie, ośrodek turystyki pobytowej w Przyjezierzu, walory przyrodnicze gminy Dąbrowa - bliskość Chomiąży i Biskupina (15 km), tereny nadgoplańskie w gminie Jeziora Wielkie.

Najbardziej znanym obiektem turystycznym w Powiecie Mogileńskim jest kompleks turystyczno – wczasowy w Przyjezierzu, oferujący pobyt wśród lasów i nad jeziorami. Głównym problemem dla tego typu formy aktywności turystycznej jest obniżający się poziom wód w jeziorach (Gopło, Ostrowskie) spowodowany,

wg niektórych ekspertyz, aktywnością kopalni węgla brunatnego w Koninie, eksploatującą złoża w gminach z obszaru województwa wielkopolskiego.

Rozwój turystyki blokuje niewystarczająca i nierozwinięta odpowiednio w stosunku do istniejących zasobów oferta turystyczna (brak zintegrowanej promocji powiatu i jego oferty, niezintegrowana oferta turystyczna, brak miejsc noclegowych, słabo rozwinięta agroturystyka). Należy też zauważyć, że funkcjonowanie obszar „Natura 2000” blokuje wiele możliwości rozwojowych w dziedzinie turystyki. Na terenach wchodzących w skład sieci Natura 2000 dopuszczalne jest prowadzenie osadnictwa i działalności gospodarczej. Zabrania się jednak podejmowania działań mogących pogorszyć stan siedlisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, pogorszyć integralność tego obszaru lub jego powiązania z innymi obszarami. Za ważny czynnik negatywnie wpływający na możliwości rozwojowe obszaru należy uznać brak nadgoplańskiej ścieżki rowerowej wykorzystującej połączenie promowe, położenie na Szlaku Piastowskim, Łokietka, zabytki Mogilna i Strzelna. Rozwojowi turystyki nie sprzyja też podział administracyjny terenów rekreacyjnych w Przyjezierzu pomiędzy 2 gminy. Poza tym należy stwierdzić, że w Przyjezierzu funkcjonuje niekorzystny, z punktu widzenia gospodarczego, model turystyki pobytowej – „indywidualne działki z domkami”. Generalnie na terenie ORSG nie wypracowano własnego modelu turystyki odpowiedniego do warunków Powiatu Mogileńskiego.

Na terenie atrakcyjnych przyrodniczo obszarów lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie funkcjonuje wiele gospodarstw rolnych, dla których turystyka przyrodnicza może być szansą na rozwój działalności agroturystycznej.

Problemy

1. Problemem ORSG Powiatu Mogileńskiego jest niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców (jedna z najniższych wartości wskaźnika określającego przedsiębiorczość mieszkańców w województwie kujawsko – pomorskim). Ogółem na terenie ORSG maleje liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne.
2. Niewykorzystane możliwości rozwoju oferty turystycznej uzupełniającej istniejącą ofertę usług turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o dostępne zasoby na terenie ORSG.
3. Ograniczenia dla rozwoju turystyki wynikające z regulacji dotyczących przyrodniczych obszarów chronionych.

Potencjały

1. Korzystne położenie geograficzne, rozwinięta sieć dróg różnych rang (przebieg drogi krajowej nr 15, 25, 62) i ważna linia kolejowa (Inowrocław – Poznań).
2. Atrakcyjne walory przyrodnicze (jeziora Gopło, Ostrowskie) i historyczne (Szlak Piastowski) są kluczowym atutem dla rozwoju turystyki. Jedną z szans jest rozwój ekoturystyki, agroturystyki oraz turystyki wypoczynkowej.
3. Korzystna struktura agrarna i dobre gleby tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.
4. Zauważalny korzystny trend w zakresie struktury gospodarki przejawiający się wzrostem liczby podmiotów w sekcji przetwórstwo przemysłowe.

4. Rynek pracy

4.1 Stopa bezrobocia rejestrowanego i liczba bezrobotnych

Stopa bezrobocia informuje o udziale liczby osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy w liczbie osób aktywnych ekonomicznie. Powiat mogileński charakteryzują się od lat wysokim poziomem bezrobocia na tle kraju i średniej województwa. Wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego (obrazujący udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo) dla Powiatu Mogileńskiego kształtował się na poziomie 19,0% (grudzień 2014 r.). W porównaniu do poziomu stopy bezrobocia rejestrowanego dla średniej województwa kujawsko – pomorskiego był wyższy o 3,3 pkt. proc. (15,7%), natomiast do średniej krajowej był wyższy o 7,5 pkt. proc. (11,5%).

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2014 roku wynosiła 3251 osób. W tym 1298 mężczyzn (39,9%) i 1953 kobiet (60,1%). Ogólnie bezrobocie spadło na koniec 2014 roku w porównaniu do grudnia 2013 r. o 777 osób (w poprzednim okresie 2012-2013 spadło o 629 osób). Wg danych PUP Mogilno spadek odnotowano prawie we wszystkich jednostkach administracyjnych powiatu, na zmiany te wpływ miał większy odpływ bezrobotnych niż ich napływ.

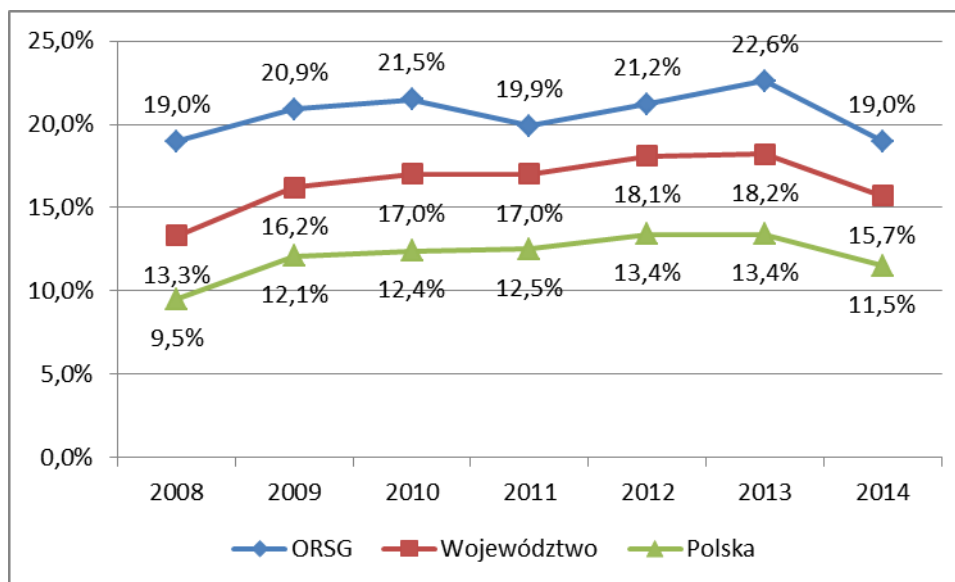
Stopa bezrobocia rejestrowanego spadła z 22,6% w 2013 roku do 19,0% na koniec 2014 roku. Jest to spadek stopy bezrobocia o 3,6% (przy spadku tego wskaźnika dla województwa o 2,5%).

Tabela 22. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia na ORSG POWIATU MOGILEŃSKIEGO w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba bezrobotnych	3442	3798	3793	3514	3709	4028	3251
Stopa bezrobocia	19,0%	20,9%	21,5%	19,9%	21,2%	22,6%	19,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Wykres 11. Stopa bezrobocia na ORSG Powiatu Mogileńskiego i w województwie w latach 2008-2014

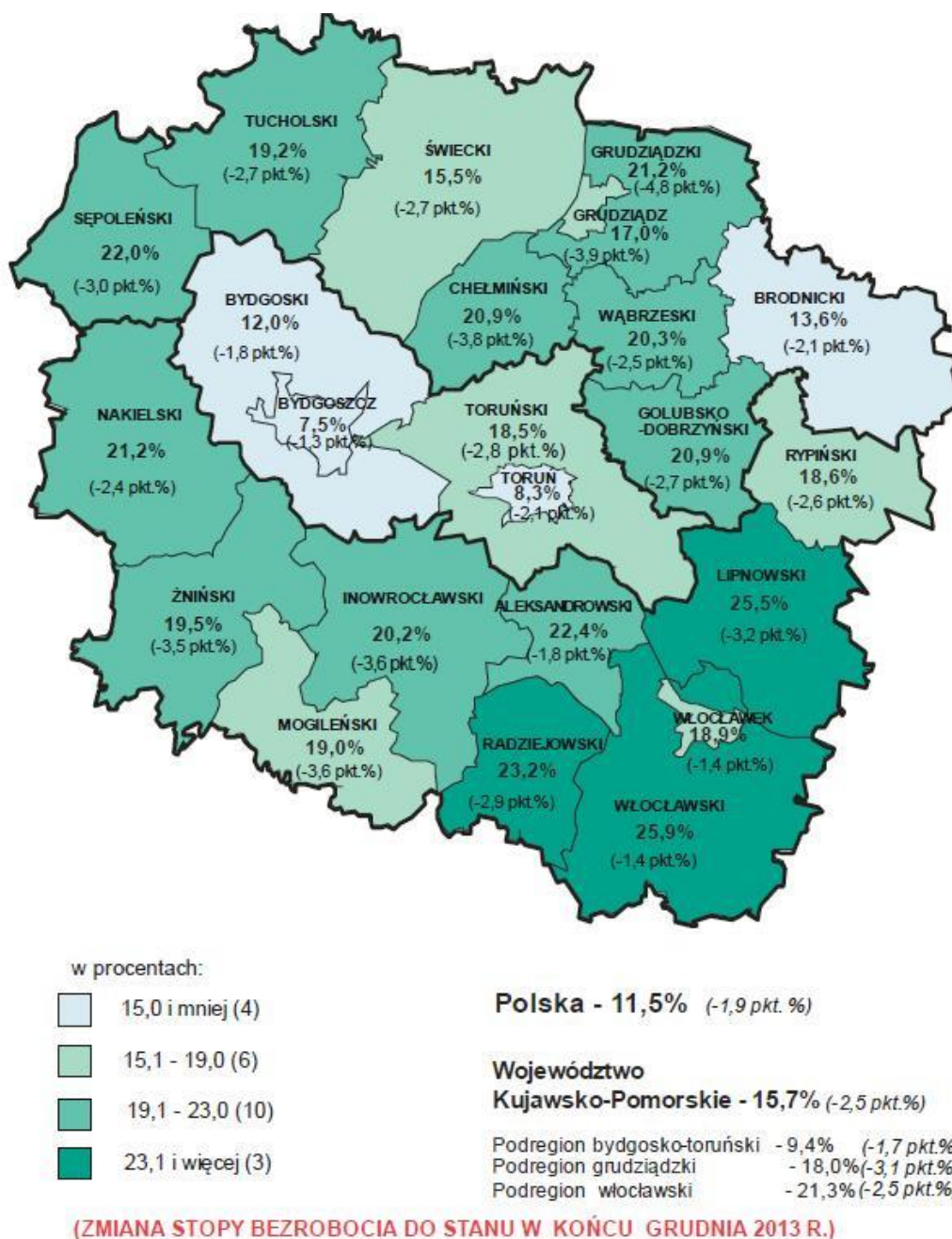
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Jak wynika z powyższego wykresu, od 2008 roku do 2010 roku zaobserwowano wzrost stopy bezrobocia, która spadła w 2011 r. osiągając wartość 19,9%. W kolejnych latach 2012 i 2013 rosła do poziomu 22,6%, aby spaść na koniec 2014 roku do wartości 19,0%. Generalny trend dotyczący poziomu stopy bezrobocia jest bardzo podobny do zmian tego wskaźnika w całym województwie. Oznacza to, że rynek pracy Powiatu Mogileńskiego jest bezpośrednio zależny od ogólnej sytuacji gospodarczej w regionie i w kraju. Niestety powiat

należy do grupy powiatów charakteryzujących się stałym, wysokim poziomem bezrobocia w skali regionalnej, choć nie najwyższym. Zostało to zobrazowane na poniższym rysunku.

Rysunek 8. Stopa bezrobocia w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego na 31.12.2014 r.

Źródło: WUP Toruń 2015

Dane statystyczne obrazujące wielkość i strukturę bezrobocia na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

4.2 Osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy

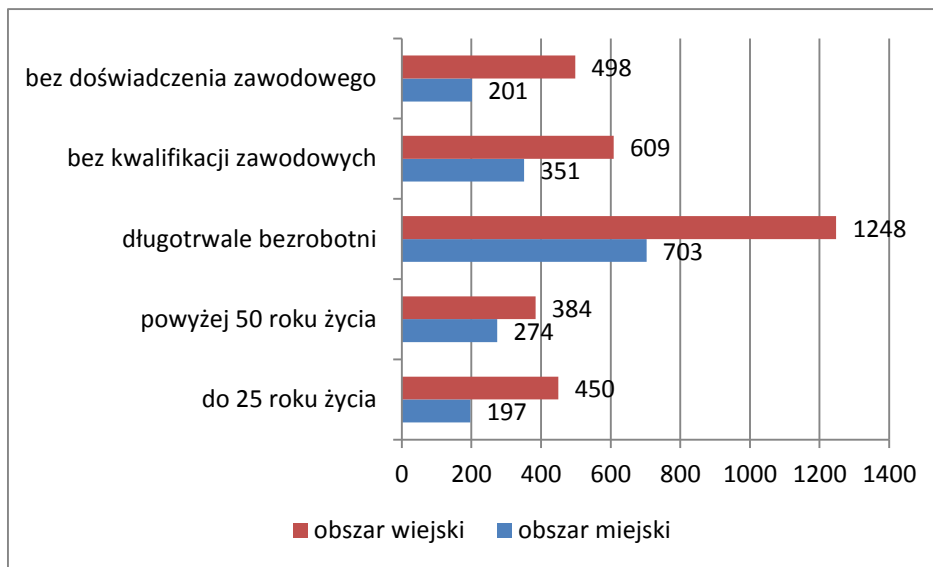
Istotną przeszkodą w podejmowaniu pracy obok odpowiednich kwalifikacji jest brak lub niewystarczające doświadczenie zawodowe. Jak wynika z danych statystycznych WUP Toruń, 21,5% osób zarejestrowanych jako bezrobotni stanowią osoby bez stażu pracy. Wśród bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji dominują osoby długotrwale bezrobotne 60,0%. Najmniejszą grupę stanowią niepełnosprawni 3,6%.

Tabela 23. Dane nt. bezrobocia na terenie Powiatu Mogileńskiego

Wyszczególnienie		ORSG Powiatu Mogileńskiego stan w dniu 31.12.2014		
		ogółem	obszar miejski	obszar wiejski
1. Liczba bezrobotnych		3251	1243	2008
w tym	mężczyźni	1298	478	820
	kobiety	1953	765	1188
	z prawem do zasiłku	666	293	373
2. Wybrane grupy bezrobotnych				
w tym	do 25 roku życia	647	197	450
	powyżej 50 roku życia	658	274	384
	długotrwale bezrobotni	1951	703	1248
	bez kwalifikacji zawodowych	960	351	609
	bez doświadczenia zawodowego	699	201	498
3. Bezrobotni wg wykształcenia				0
w tym	wyższe	219	120	99
	policealne i średnie zawodowe	664	284	380
	średnie ogólnokształcące	386	168	218
	zasadnicze zawodowe	1171	403	768
	gimnazjalne i poniżej	811	268	543
4. Bezrobotni wg wieku w latach				0
w tym	18-24	647	197	450
	25-34	932	373	559
	35-44	741	289	452
	45-54	566	225	341
	55 i więcej	365	159	206
5. Podjęcia pracy w roku		2706	1131	1575
w tym subsydiowanej		340	137	203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Wykres 12. Wybrane grupy bezrobotnych z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski

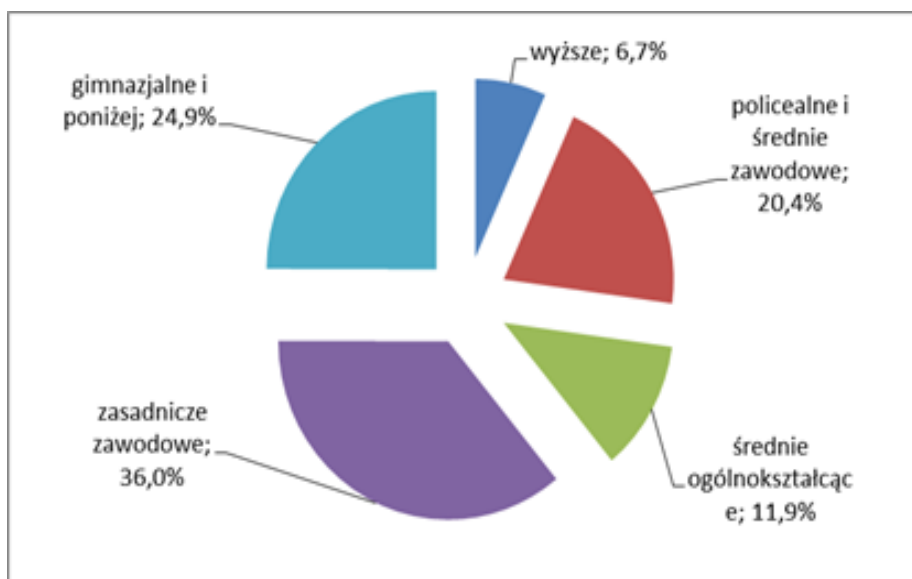
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Jak wynika z wykresu zamieszczonego powyżej, długotrwale bezrobotni są przede wszystkim mieszkańcami obszaru wiejskiego. Jest ich aż 1248 przy 703 osobach będących mieszkańcami obszaru miejskiego powiatu. Jeszcze bardziej widoczna dysproporcja występuje w grupie osób bez doświadczenia zawodowego – „na wsi” osób w tej sytuacji jest prawie pięciuset, a „w mieście” tylko dwustu.

4.3 Struktura osób bezrobotnych wg wykształcenia

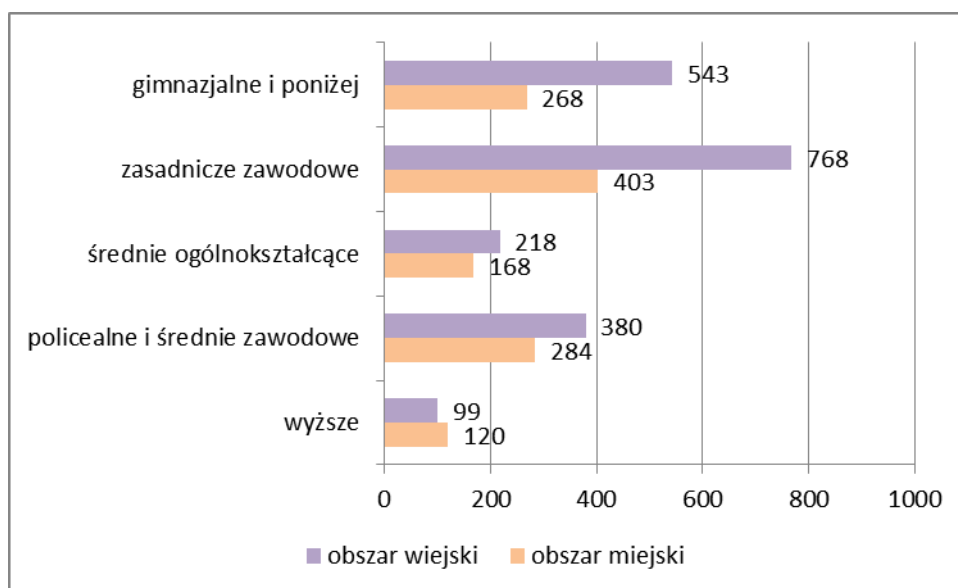
Charakterystyczną cechą rynku pracy Powiatu Mogileńskiego jest to, że 60,9 % bezrobotnych legitymuje się tylko wykształceniem zasadniczym zawodowym lub gimnazjalnym i niższym, w tym 24,9% to bezrobotni bez żadnych formalnych kwalifikacji zawodowych.

Wykres 13. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych z terenu Powiatu Mogileńskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

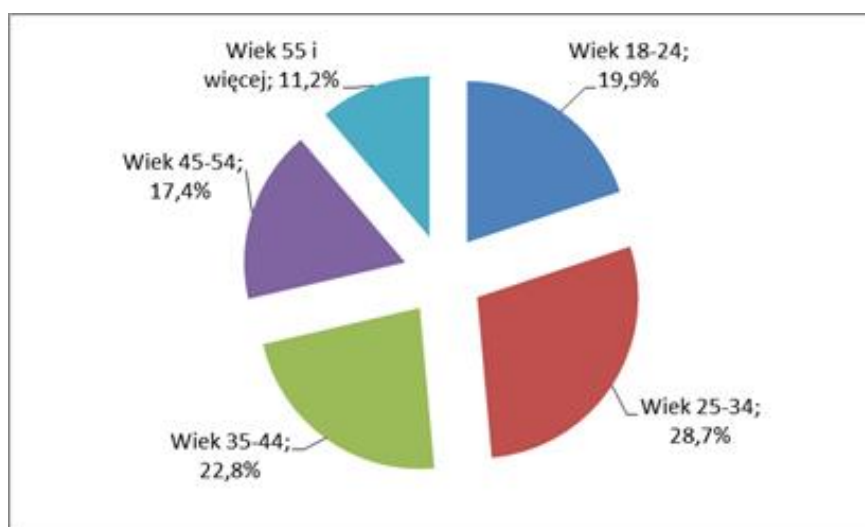
Wysoki poziom odsetek osób posiadających wykształcenie zawodowe zasadnicze wśród zarejestrowanych bezrobotnych, świadczy o niedostosowaniu zdobytego wykształcenia do wymogów rynku pracy i powoduje konieczność uzupełnienia kwalifikacji lub też zmiany zdobytych kwalifikacji.

W analizie struktury bezrobotnych według poziomu wykształcenia należy zwrócić uwagę na poziom wykształcenia kobiet i mężczyzn. Przeciętny poziom wykształcenia kobiet jest wyższy niż bezrobotnych mężczyzn. Kobiety częściej mają za sobą studia, szkołę średnią lub policealną. Natomiast mężczyźni częściej legitymują się wykształceniem zawodowym i niższym.

4.4 Struktura wiekowa osób bezrobotnych

Ważnym problemem na rynku pracy powiatu jest wysoki poziom bezrobocia wśród młodzieży. Ponad 19,9% bezrobotnych to osoby, które nie ukończyły 25 roku życia (na koniec 2014 roku było ich 22,1 %).

Wykres 15. Struktura osób bezrobotnych wg grup wiekowych z terenu Powiatu Mogileńskiego

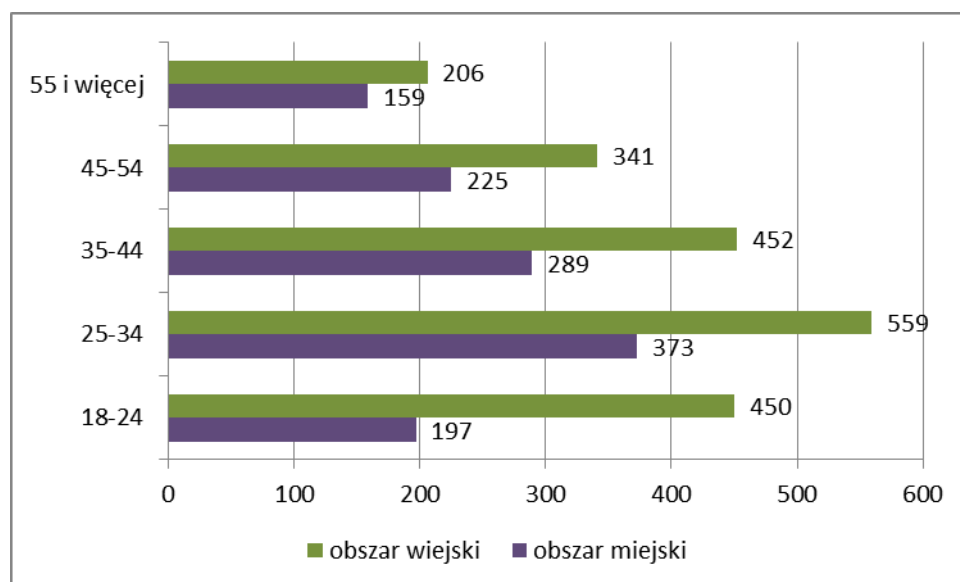
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Nowym problemem pojawiającym się na rynku pracy w powiecie, ale również w całej Polsce jest rosnący poziom bezrobocia wśród osób starszych. Na koniec grudnia 2014 roku w Powiecie Mogileńskim poziom bezrobocia wśród osób powyżej 55 roku życia wynosił 11,2%. Wspomniane wcześniej zjawisko demograficzne – starzenie się społeczeństwa – powoduje, że poziom bezrobocia wśród osób starszych będzie rósł. Dlatego konieczne jest podjęcie szeregu działań mających za cel wzrost aktywności zawodowej osób starszych.

4.5 Bezrobocie na wsi

Istotną cechą struktury bezrobocia na terenie Powiatu Mogileńskiego jest problem bezrobocia na wsi, mierzony dużym udziałem bezrobotnych z terenów wiejskich – wynosi on na koniec 2014 roku 61,8%. Praktycznie w każdej grupie wiekowej liczba bezrobotnych mieszkających na obszarach wiejskich jest znacząco wyższa od liczby bezrobotnych zamieszkujących obszar miejski powiatu. Szczególnie jest to widoczne w grupie wiekowej 18-24 lata, w której liczba osób bezrobotnych jest ponad dwukrotnie wyższa na obszarach wiejskich niż w mieście.

Wykres 16. Liczba osób bezrobotnych wg grup wiekowych z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Informacje dotyczące poziomu bezrobocia na wsi dostarczane przez rejestry urzędów pracy oraz standardowe badania GUS nie obejmują bezrobocia ukrytego na wsi, dlatego przedstawione powyżej dane są najprawdopodobniej zaniżone. Najlepszym przykładem bezrobocia ukrytego jest rolnictwo, gdzie znaczna część osób pracuje w minimalnym wymiarze czasu (np. kilka godzin tygodniowo). A zatem z ekonomicznego punktu widzenia nie powinny one być uznane za pracujące. Skalę bezrobocia ukrytego badał Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – bezrobocie ukryte może wynosić nawet do 20% wśród osób formalnie będących rolnikami, jednak brak szczegółowych danych ze utrudnia zbadanie tego zjawiska.

Ważnym problemem (m.in. z uwagi na zagrożenie wykluczeniem społecznym) jest niski udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych - jest ich tylko 21,0%.

Najgorzej sytuacja przedstawia się w Strzelnie, i co charakterystyczne na obszarze miejskim, aż 30,7% bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku.

Tabela 24. Bezrobotni na obszarze ORSG Powiatu Mogileńskiego z prawem do zasiłku - stan na 30.04.2015

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Udział grupy z prawem do zasiłku w ogółem
		Ogółem	Kobiety	Razem	Kobiety	
Powiat Mogileński	OSRG	3132	1861	658	339	21,0 %
Miasto	Mogilno	746	470	162	99	21,7 %
Gmina		812	505	140	65	17,2 %
Miasto	Strzelno	473	272	145	80	30,7 %
Gmina		460	262	84	40	18,3 %
Gmina	Dąbrowa	287	169	48	21	16,7 %
Gmina	Jeziora Wielkie	354	183	79	34	22,3 %
Województwo		121841	67127	18458	9322	15,1 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WUP Toruń

Kolejnym problemem związanym z rynkiem pracy jest godzenie życia zawodowego z rodzinnym. Coraz więcej osób musi łączyć obowiązki zawodowe z opieką na dzieckiem do lat 3. Osoby, które tymczasowo nie podejmowały lub zrezygnowały z pracy zawodowej ze względu na opiekę nad dzieckiem, podejmując decyzję o ponownym wejściu na rynek pracy spotykają się z szczególnymi trudnościami.

Grupę osób, która jest najczęściej obciążona obowiązkami wynikającymi z tytułu sprawowania osobistej opieki nad małym dzieckiem są kobiety. Na koniec grudnia 2013 r. wśród bezrobotnych kobiet 24,2% stanowiły kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Wyłączenie kobiet, które sprawują opiekę nad dzieckiem do lat 3 z życia zawodowego jest w głównej mierze spowodowane brakiem rozwiązań w zakresie dostępności zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3, zarówno instytucjonalnych jak i również świadczonych przez dziennego opiekuna.

4.6 Zawody deficytowe i nadwyżkowe

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala na analizę struktury osób bezrobotnych oraz zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej według zawodów i specjalności. Badanie to dla każdego z powiatów i całego województwa prowadzone jest co pół roku. W dokumencie „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” przygotowanym przez Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie znajduje się zestawienie największej grupy bezrobotnych według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014 roku.

Jak wynika z danych zaprezentowanych w poniższej tabeli, najliczniejszą grupą bezrobotnych stanowią osoby sklasyfikowane jako osoby bez zawodu, czyli według definicji „osoby nieposiadające zawodu wyuczonego, z wykształceniem zawodowym, średnim zawodowym i wyższym, które w dniu rejestracji nie miały jeszcze dyplomu uzyskania tytułu zawodowego”.

Kolejny zawód w tabeli – sprzedawca – to o ponad połowę mniejsza liczba bezrobotnych, a kolejny zawód po sprzedawcy – krawiec – stanowi 1/5 bezrobotnych osób bez zawodu. Wskazuje to na bardzo dużą różnicę między osobami bez zawodu a bezrobotnymi z wyuczonymi zawodami. Tym samym wskazuje to na konieczność podjęcia odpowiednich kroków dążących do aktywizacji tych osób na rynku pracy.

Tabela 25. Zestawienie najliczniejszych grup bezrobotnych według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014 roku

Zawód	Bezrobotnych ogółem
bez zawodu	756
sprzedawca	308
krawiec	144
ślusarz	126
technik ekonomista	123
kucharz	94
rolnik	75
robotnik gospodarczy	69
technik rolnik	53
kucharz małej gastronomii	52
technik handlowiec	52
mechanik pojazdów samochodowych	51
murarz	49
mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych	46
fryzjer	43
stolarz	41

Źródło: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” PUP Mogilno

Również w zestawieniu największej grupy bezrobotnych absolwentów według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014 roku największą grupę stanowią osoby bez zawodu:

Tabela 26. Liczba bezrobotnych absolwentów według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014

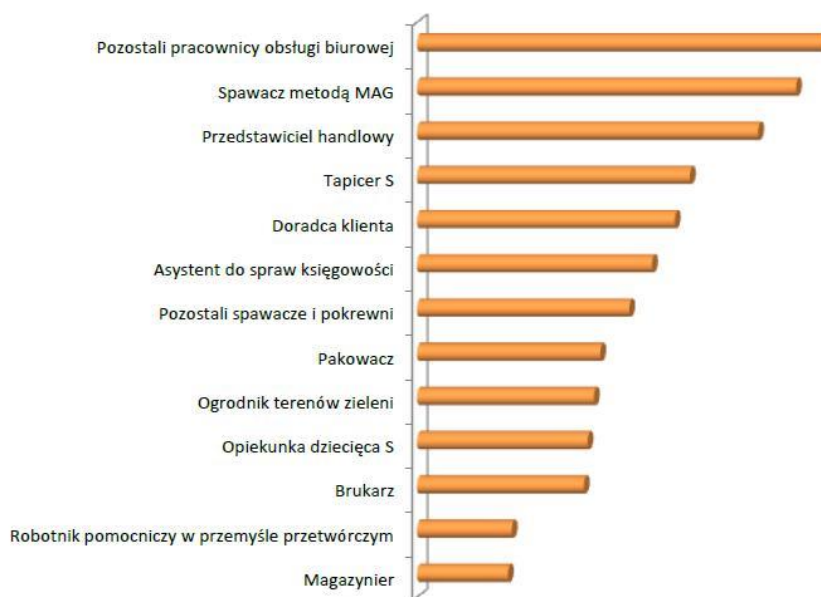
Zawód	Bezrobotnych ogółem
bez zawodu	73
technik handlowiec	10
sprzedawca	7
mechanik pojazdów samochodowych	7
fryzjer	7

Źródło: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” PUP Mogilno

Dane w powyższej tabeli wskazują na znaczną różnicę między liczbą bezrobotnych absolwentów bez zawodu a innymi grupami bezrobotnych absolwentów. Kolejną grupą bezrobotnych absolwentów – technik handlowiec jest ponad siedmiokrotnie mniej liczna niż grupa bezrobotnych absolwentów bez zawodu. Do grupy bezrobotnych sklasyfikowanych jako osoby bez zawodu zaliczają się osoby, które skończyły szkołę zawodową czy technikum, ale nie przystąpiły do egzaminu zawodowego lub też nie zaliczyły go za pierwszym razem. Stosunkowo liczną grupę stanowią osoby, które podjęły studia w systemie zaocznym i nie podjęły pracy. Zaliczenie egzaminu zawodowego przez dane osoby powinno poprawić ich sytuację na rynku pracy. Niezbędne są dodatkowe szkolenia i lekcje, które powinny nie tylko ułatwić zaliczenie egzaminu zawodowego, ale również zachęcić w ogóle do jego podejścia.

Kolejną grupę bezrobotnych według zawodów stanowią osoby związane z handlem i sprzedażą. Największą grupę bezrobotnych wg zawodów obok osób bez zawodu stanowią właśnie sprzedawcy (308), wśród największych grup bezrobotnych wśród absolwentów wg zawodów jest technik handlowiec (10) i sprzedawca (7) oraz wśród napływu bezrobotnych wg zawodów jest ponownie sprzedawca (327).

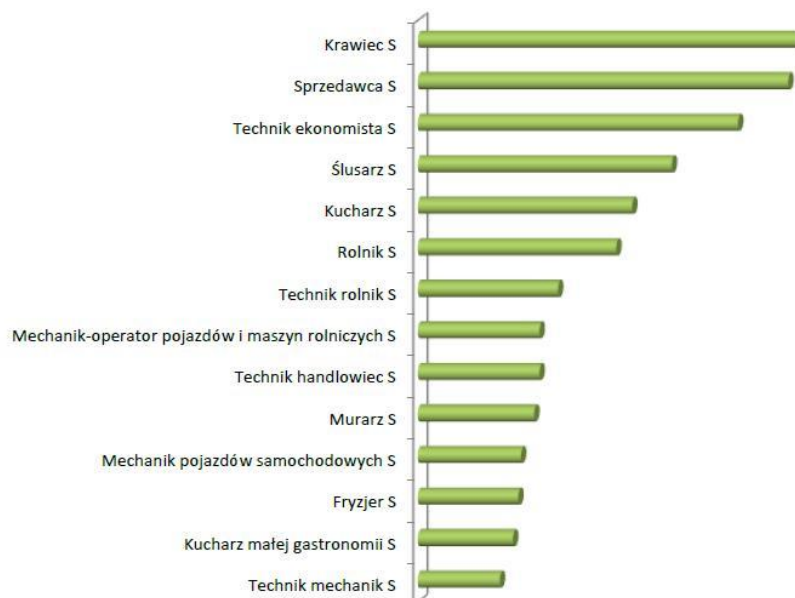
Wykres 17. Zawody deficytowe w powiecie mogileńskiej II połowie 2014 roku

S - zawód objęty jest kształceniem w systemie szkolnym

Źródło: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” PUP Mogilno

Wykres 18. Zawody nadwyżkowe w powiecie mogileńskiej II połowie 2014 roku

S - zawód objęty jest kształceniem w systemie szkolnym

Źródło: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” PUP Mogilno

Na podstawie dokumentu „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w 2014 roku” opracowanego na podstawie analizy zawodów nadwyżkowych w Powiecie Mogileńskim w II półroczu 2014 r., można stwierdzić, że zawodem na który jest mniejsze zapotrzebowanie ze strony rynku pracy w stosunku do liczby osób poszukujących pracy jest głównie zawód krawca oraz sprzedawcy.

Problemy

1. Jednym z najbardziej odczuwalnych problemów ORSG Powiatu Mogileńskiego jest wysoki poziom bezrobocia. Niekorzystną sytuację w tym zakresie określają takie czynniki jak: ustabilizowana na wysokim poziomie stopa bezrobocia, wyższy udział procentowy kobiet w grupie bezrobotnych, problem wysokiego poziomu bezrobocia na terenach wiejskich, występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży, wysoki poziom udziału osób długotrwale i wielokrotnie bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, niski udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Trwałość problemu bezrobocia wynika m.in. z niskiego poziomu wykształcenia osób bezrobotnych – większość to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub poniżej.
2. Występowanie dużej dysproporcji między poziomem i strukturą kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a zapotrzebowaniem rynku pracy określanym na podstawie ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców.

Potencjały

1. Stosunkowo dobry dostęp komunikacyjny do rynków pracy większych miast – Inowrocławia i Gniezna. Względnie bliski dojazd do Bydgoszczy i Poznania.

5. Wykształcenie mieszkańców, edukacja i wychowanie

5.1 Poziom wykształcenia mieszkańców

Dane dotyczące poziomu wykształcenia ludności najpełniej obrazują spisy powszechne. Ostatni spis powszechny ludności został przeprowadzony w 2011 r. Podstawą zaliczenia osoby do danego poziomu wykształcenia było posiadane świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły. Na przestrzeni lat 2002-2011 na terenie Powiatu Mogileńskiego zaobserwowano wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców.

Tabela 27. Wykształcenie mieszkańców w wieku 13 lat i więcej na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego

Wykształcenie		2002	2011
Wyższe	osoby	2048	3876
Średnie i policealne ogółem	osoby	10479	11313
<i>w tym: - średnie zawodowe</i>	<i>osoby</i>	<i>6769</i>	<i>6331</i>
<i>w tym: - średnie ogólnokształcące</i>	<i>osoby</i>	<i>2709</i>	<i>4131</i>
Zasadnicze zawodowe	osoby	11522	12316
Gimnazjalne	osoby	X	2310
Podstawowe ukończone	osoby	13677	8911
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	osoby	1273	482

Źródło: GUS – Narodowy Spis Powszechny: 2002, 2011.

W 2011 r. liczba osób legitymujących się wykształceniem wyższym wynosił 3876, tj. prawie o 90% więcej niż 2002 r. Odsetek osób z wykształceniem średnim i policealnym, według NSP 2011, kształtował się na poziomie 24%. Zmniejszyła się liczba osób z wykształceniem podstawowym oraz bez wykształcenia szkolnego.

5.2 System oświaty na terenie powiatu

Na terenie Powiatu Mogileńskiego według stanu na rok szkolny 2013/2014 znajdują się na następujące placówki szkolne:

- Szkoły podstawowe – 23, w tym 3 specjalne,
- Gimnazja – 11, w tym 5 specjalne,
- Szkoły ponadgimnazjalne – 21.

Liczba uczniów uczestniczących na zajęciach w szkole wygląda następująco:

- w szkołach podstawowych – 2631 uczniów, w tym specjalnych 73,
- w gimnazjalnych – 1580 uczniów, w tym specjalnych 130,
- w zasadniczych szkołach zawodowych – 568 uczniów,
- w liceach ogólnokształcących – 847 uczniów,
- w technikach i ogólnokształcących szkołach artystycznych – 869 uczniów,
- w szkołach policealnych – 221 uczniów.

Wydatki powiatu na oświatę i wychowanie stanowiły 37,3 % wydatków budżetu powiatu w 2013. Dane szczegółowe dotyczące systemu wychowania i oświaty (bez szkół ponadgimnazjalnych) z podziałem na gminy zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja

Tabela 28. Edukacja szkolna i przedszkolna na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego.

Edukacja	rok szk. 2013/ 2014			
	Jednostka terytorialna			
	Mogilno	Strzelno	Dąbrowa	Jeziora Wielkie
Placówki wychowania przedszkolnego	10	7	4	3
- w tym przedszkola	7	3	1	0
Miejsca w przedszkolach	534	246	100	0
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	749	414	216	150
- w tym w przedszkolach	672	287	90	0
Szkoły podstawowe	10	6	4	3
Oddziały w szkołach podstawowych	81	48	24	14
Uczniowie szkół podstawowych	1431	672	298	230
Szkoły gimnazjalne	5	4	2	0
Oddziały w szkołach gimnazjalnych	41	23	6	0
Uczniowie szkół gimnazjalnych	916	532	132	0
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:				
- podstawowych	17,7	14,0	12,4	16,4
- gimnazjalnych	22,3	23,1	22,0	x

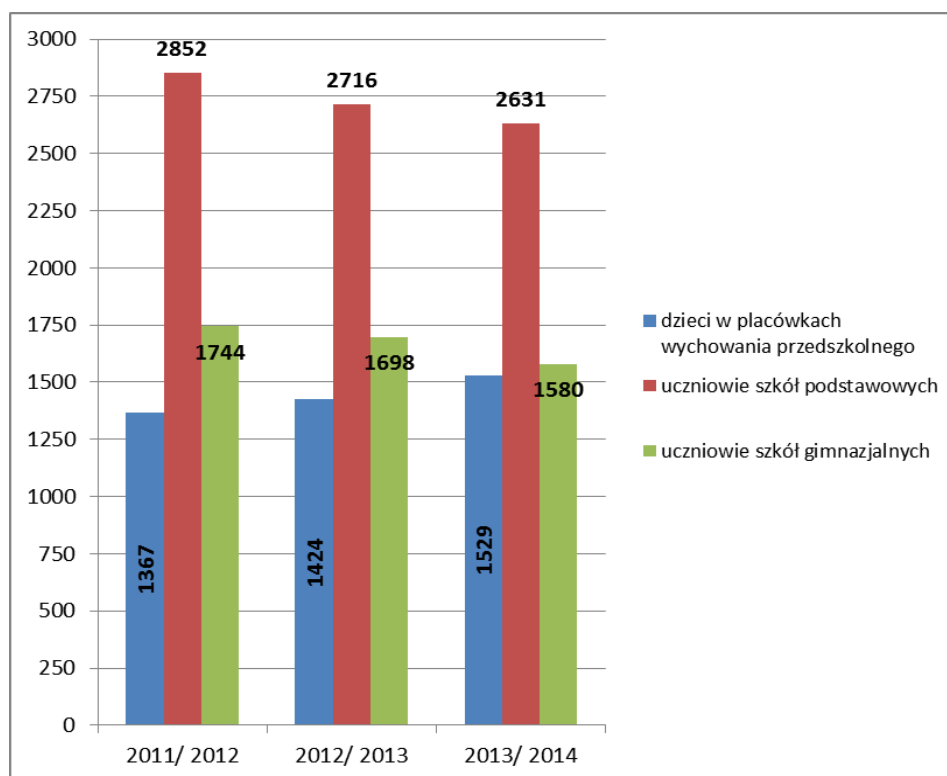
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014”

Tabela 29. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego i szkołach na terenie gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego

Jednostka terytorialna	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego			Uczniowie szkół podstawowych			Uczniowie szkół gimnazjalnych		
	rok szkolny			rok szkolny			rok szkolny		
	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Mogilno	703	744	749	1546	1450	1431	1009	1006	916
Strzelno	399	391	414	707	696	672	433	546	532
Dąbrowa	121	156	216	327	311	298	161	146	132
Jeziora Wielkie	144	133	150	272	259	230	141	0	0
ORSG Powiatu Mogileńskiego	1367	1424	1529	2852	2716	2631	1744	1698	1580

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy”- 2012; 2013; 2014

Wykres 19. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego i szkołach na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy”- 2012; 2013; 2014

Jak widać z powyższej tabeli i wykresu – liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych na terenie ORSG systematycznie maleje. Odnośnie wychowania przedszkolnego sytuacja jest odwrotna - systematycznie rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Na terenie gmin tworzących obszar ORSG nie ma ani jednego żłobka lub klubu dziecięcego.

Tabela 30. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach ORSG Powiatu Mogileńskiego

Typ szkoły	Powiat mogileński	Powiat mogileński	Województwo kujawsko-pomorskie
	rok szkolny 2012/ 2013	rok szkolny 2013/2014	
Szkoły podstawowe	16	16	18
Szkoły gimnazjalne	20	23	22
Szkoły ponadgimnazjalne	24	25	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014

Jak widać w powyższej tabeli liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach Powiatu Mogileńskiego nie różni się znacząco od liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach województwa kujawsko-pomorskiego.

Wychowanie przedszkolne

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosi 69,7%, a dla Polski 75,3 %. Wskaźniki dla obszaru ORSG są na porównywalnym poziomie lub nawet wyższe (gmina Dąbrowa - 93,1%). Dążenie do objęcia wychowaniem przedszkolnym wszystkich dzieci wymaga wygenerowania nowych miejsc przedszkolnych w gminach należących do ORSG.

Tabela 31 Liczba i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie ORSG (rok szkolny 2013/2014)

Jednostka terytorialna	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego 2013/2014	Liczba dzieci w wieku 3-6 lat w 2013 r.	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
Mogilno	749	1099	68,2 %
Strzelno	414	520	79,6 %
Dąbrowa	216	232	93,1 %
Jeziora Wielkie	150	227	66,1 %
ORSG Powiatu Mogileńskiego	1529	2078	73,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014

Na koniec grudnia 2014 r. w Powiecie Mogileńskim zamieszkiwało 1821 dzieci do lat 3 (dane Starostwa Powiatowego). Z danych BDL GUS na koniec 2013 r. wynika że w powiecie nie funkcjonował żaden żłobek, oddział żłobkowy czy kluby dziecięce. To w znaczący sposób utrudnia powrót na rynek pracy kobietom sprawującym opiekę dzieciom do trzeciego roku życia.

Gmina Mogilno, z jednym z najniższych odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, stoi przed ważnym zadaniem podniesienia dostępności opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym, a szczególnie nad dziećmi w wieku 3-4 lat. W roku szkolnym 2013/14 w grupie wiekowej 3-4-latków tylko 51% dzieci było objętych opieką przedszkolną. Ponad połowa dzieci 3-4-letnich nie mogła korzystać z opieki przedszkolnej z powodu braku miejsc w przedszkolach w Gminie Mogilno. Duża liczba dzieci nieobjętych opieką przedszkolną powoduje, że jedyne Przedszkole nr 3 z oddziałami integracyjnymi w Mogilnie nie może przyjąć do oddziałów integracyjnych wszystkich dzieci. Dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego uczęszczają do oddziałów ogólnodostępnych. Uniemożliwia to objęcie ich odpowiednimi działaniami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i terapeutycznej. Duży wpływ na te ograniczenia ma też sytuacja lokalowa Przedszkola nr 3 w Mogilnie. Brak pomieszczeń na gabinety specjalistyczne ogranicza liczbę godzin prowadzenia terapii dla dzieci z orzeczeniami o kształceniu specjalnym.

W Gminie Mogilno brakuje również zorganizowanych form opieki dla dzieci w wieku 1-2,5, (brakuje placówek typu żłobek). Wśród rodziców dzieci w wieku „żłobkowym” (ok. 650 dzieci w Gminie Mogilno) ok. 5% wykazuje zainteresowanie posłaniem dziecka do żłobka. Wg danych Gminy Mogilno, istnieje duże zainteresowanie rodziców opieką dla ich dzieci w wieku 2-3 lata – takie potrzeby zgłasza ok 10% rodziców z tej grupy wiekowej (tj. grup objętych opieką żłobkową i przedszkolną).

Przedszkole nr 3 w Mogilnie z oddziałami integracyjnymi nie spełnia wymagań przeciwpożarowych, a jego stan techniczny wg nadzoru budowlanego wymaga podjęcia działań zmierzających do zamknięcia przedszkola na przestrzeni najbliższych lat. Drewniana, odkształcona konstrukcja budynku uniemożliwia przeprowadzenie generalnego remontu, gdyż wiązałaby się z kosztami przekraczającymi wartość budynku i jest

niemożliwa do realizacji z przyczyn technologicznych. Budowa nowego przedszkola dla 150. dzieci, wraz z realizacją projektów EFS umożliwi przyjęcie do przedszkoli w gminie Mogilnie więcej o ok. 50. dzieci w wieku 3-4 lat oraz dzieci 2,5-letnich. Należy wskazać na bardzo ważną rolę jaką odgrywa jedyne Przedszkole nr 3 w Mogilnie z grupami integracyjnymi. W Przedszkolu funkcjonują 2 oddziały integracyjne z 10. dziećmi z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego oraz 11. dziećmi realizującymi wczesne wspomaganie. Przedszkole to nie posiada stosownej infrastruktury lokalowej, stary budynek o drewnianej konstrukcji, bez pomieszczeń do terapii i zajęć specjalistycznych ogranicza ofertę edukacyjną i jej jakość. Z tego powodu przedszkole w Mogilnie nie zapewnia miejsc wszystkim dzieciom niepełnoprawnym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi z Powiatu Mogileńskiego.

Gmina Dąbrowa pomimo tego że posiada najwyższy odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym stoi przed koniecznością budowy nowego obiektu na potrzeby przedszkola. Obecnie przedszkole mieści się w budynku byłego Pałacu w Dąbrowie, w którym znajdują się również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, w związku z czym nie ma możliwości zaadaptowania większej powierzchni tego obiektu na potrzeby przedszkola. Istniejąca sala dydaktyczna wykorzystywana jest również jako stołówka dla dzieci.

Najważniejszą przeszkodą w utrzymaniu przedszkola w obecnym miejscu jest niespełnianie wymagań przeciwpożarowych. Po przeprowadzeniu w 2012 r. przeglądu budynku Straż Pożarna wskazała wiele wad technicznych, które powodują, że budynek nie spełnia przepisów przeciwpożarowych w wielu aspektach. Na podstawie postanowienia Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej z 2012 roku, budynek został warunkowo dopuszczony do dalszej eksploatacji.

Spełnienie wszystkich wymagań przeciwpożarowych wiązałoby się z kompleksową przebudową budynku, która musiałaby jeszcze zostać zaakceptowana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ponieważ budynek znajduje się w ewidencji zabytków. Przebudowa budynku, wg wstępnych szacunków, byłaby nieuzasadniona ze względów ekonomicznych. Gmina Dąbrowa nie dysponuje innym budynkiem, który mogłaby zaadaptować na potrzeby opieki przedszkolnej, w związku z tym władze gminy planują budowę nowego budynku przedszkola w kompleksie szkoły w Dąbrowie. Nowo wybudowane przedszkole będzie mogło pomieścić 100 dzieci. Obecne przedszkole maksymalnie może pomieścić 80 dzieci.

Liczba dzieci z roczników przedszkolnych w całej gminie przedstawia się następująco: w roku 2014/15 - liczba dzieci w wieku przedszkolnym z roczników 2009/11 wynosi 173; w roku 2015/16 - liczba dzieci z roczników 2010/12 wynosi 188; w roku 2016/17 - liczba dzieci z roczników 2011/13 wynosi 165; w 2017/18 - liczba dzieci z roczników 2012/14 wynosi 162. Ponadto o miejsce w przedszkolu starają się rodzice dzieci spoza terenu Gminy Dąbrowa.

Szkolnictwo specjalne

W Powiecie Mogileńskim funkcjonuje Zespół Placówek Specjalnych w Szerzawach, w skład którego wchodzi:

- a) Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo,
- b) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym lub uzależnieniem z upośledzeniem umysłowym,
- c) Specjalny Ośrodek Wychowawczy,
- d) Szkoła Podstawowa Specjalna,
- e) Gimnazjum Specjalne,
- f) Zasadnicza Szkoła Zawodowa, kształcąca młodzież w zawodzie: ślusarz, kucharz małej gastronomii, mechanik samochodowy, monter instalacji wodno – kanalizacyjnych, tapicer oraz w innych kierunkach, modyfikowanych według potrzeb uczniów oraz rynku pracy,
- g) Trzyletnia Szkoła Przystosowująca do Pracy

W zespole szkół w Szerzawach kształcą się ponad 150 uczniów z upośledzeniem umysłowym zarówno w stopniu lekkim, umiarkowanym oraz znaczącym jak i uczniowie zagrożeni niedostosowaniem się społecznym. Zespół zapewnia wychowankom opiekę całodobową w internacie.

Istotną kwestią jest brak diagnozy wymienionych uczniów we wczesnym etapie edukacji. Uczniowie

pojawiają się w zespole szkół specjalnych, dopiero po dłuższej edukacji w niedostosowanych do ich potrzeb szkołach.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie powiatu funkcjonują następujące szkoły publiczne i jednostki systemu oświaty podległe starostwu powiatowemu:

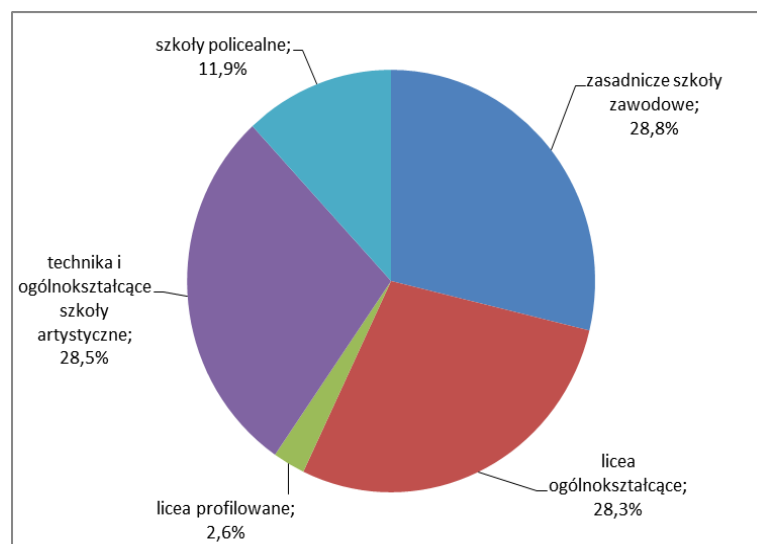
1. Zespół Szkół w Bielicach
2. Zespół Szkół w Mogilnie
3. Zespół Szkół w Strzelnie
4. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Strzelnie
5. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Bielicach
6. Zespół Placówek Specjalnych w Szerzawach
7. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Na terenie powiatu funkcjonują następujące szkoły niepubliczne:

1. Mogileńska Szkoła Realna - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych
2. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Strzelnie
3. Trzyletnie Technikum Uzupełniające dla Dorosłych w Strzelnie
4. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Towarzystwa Wiedzy Powszechnej
5. Policealna Szkoła Zawodowa Towarzystwa Wiedzy Powszechnej
6. Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Mogilnie
7. Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Jeziorach Wielkich

Strukturę absolwentów szkół ponadgimnazjalnych według typów szkół z roku szkolnego 2012/2013 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 20. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych wg typów szkół z roku szkolnego 2013/2014 na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych „Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014

Tabela 32. Statystyka wiekowa mieszkańców Powiatu Mogileńskiego wg danych za rok 2014

Wiek	Powiat Mogileński			G Jeziora Wielkie			G Mogilno			G Strzelno			G Dąbrowa		
	M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem
0-2	692	667	1359	63	61	124	365	353	718	178	170	348	86	83	169
3	227	235	462	29	21	50	119	130	249	57	54	111	22	30	52
4-5	516	479	995	54	44	98	283	256	539	128	119	247	51	60	111
6	271	267	538	29	24	53	145	129	274	70	71	141	27	43	70
7	266	267	533	36	28	64	137	137	274	69	80	149	24	22	46
8-12	1069	1113	2182	125	118	243	558	589	1147	274	282	556	112	124	236
13-15	760	712	1472	74	78	152	417	385	802	184	186	370	85	63	148
16-17	592	529	1121	64	62	126	299	278	577	172	120	292	57	69	126
18	286	311	597	33	35	68	146	167	313	62	84	146	45	25	70
19-65 M	15591	0	15591	1684		1684	8290		8290	3995		3995	1622		1622
19-60 K	0	13836	13836		1470	1470		7411	7411		3576	3576		1379	1379
>65 M	2274	0	2274	232		232	1259		1259	576		576	207		207
>60 K	0	5304	5304		604	604		2852	2852		1374	1374		474	474
Razem	22544	23720	46264	2423	2545	4968	12018	12687	24705	5765	6116	11881	2338	2372	4710

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Mogilnie

5.3 Poziom wyników edukacyjnych

Ważnym aspektem wpływającym na rozwój regionu jest problem niskiej jakości edukacji, który przejawia się niskim poziomem wyników edukacyjnych uczniów. Wyniki uczniów osiągnięte na sprawdzianach i egzaminach w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Powiecie Mogileńskim były jednymi z niższych w województwie Kujawsko – Pomorskim.

Szkoły podstawowe

Średnia punktów jaką uzyskali uczniowie szkół podstawowych w kwietniu 2014 roku na sprawdzianie na zakończeniu nauki w szkole wynosi 24,60. Najlepszy wynik osiągnęła gmina Mogiln – 25,00, natomiast najniższy wynik osiągnęła gmina Dąbrowa – 23,10. Średnia dla powiatu jest niższa od średniej województwa o 0,40 (25,00), natomiast od średniej krajowej jest niższa od 1,20 (25,80).

Gimnazja

Również na egzaminie gimnazjalnym z kwietnia 2014 roku, średnia punktów zdobytych przez uczniów gimnazjum w Powiecie Mogileńskim była niższa w każdym rodzaju danego egzaminu niż średnia województwa kujawsko – pomorskiego oraz niż średnia krajowa.

Tabela 33. Wyniki egzaminów w gimnazjach w roku 2014

Zakres egzaminu	Średnia wyników Powiatu Mogileńskiego	Średnia wyników województwa kujawsko - pomorskiego	Średnia wyników krajowych
język polski	61,92 %	65 %	68 %
historia i wiedza o społeczeństwie	55,27 %	58 %	59 %
matematyka	41,01 %	45 %	47 %
przedmioty przyrodnicze	47,8 %	50 %	52 %
język angielski – poziom podstawowy	58,18 %	64 %	67 %
język angielski – poziom rozszerzony	36,82 %	42 %	46 %
język niemiecki – poziom podstawowy	40 %	50 %	54 %

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Mogilnie

Największe różnice w stosunku do poziomu wojewódzkiego występują na egzaminach z języka obcego. Na egzaminie z języka angielskiego, na poziomie podstawowym, średnia powiatu była niższa od średniej województwa o 5,82%, natomiast od średniej krajowej o 8,82%. Średnia powiatu na egzaminie z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym była niższa od średniej województwa o 5,18 %, a od średniej krajowej o 9,18%. Odnośnie egzaminów z języka niemieckiego na poziomie podstawowym różnica między średnią powiatu a średnią dla województwa i całego kraju wynosiła odpowiednio 10 % i 14 %. Można zauważyć także znaczącą różnicę w efektach egzaminu z matematyki. Uczniowie Powiatu Mogileńskiego uzyskali wynik mniejszy od średniej województwa o 3,99 %, a od średniej krajowej o 5,99 %.

W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego – 2012/13, wyniki szkół gimnazjalnych Powiatu Mogileńskiego pogorszyły się w zakresie egzaminu z przedmiotu przyrodniczego o 10,59 % (58,39 %), egzaminu z matematyki o 3,98 % (44,99 %) oraz egzaminu z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym o 3,79 % (40,61 %).

Szkoły średnie

Odnośnie egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2013/14 zdawalność tego egzaminu w Powiecie Mogileńskim wynosi 73,76 %. Ten wynik plasuje Powiat Mogileński na czwartym miejscu w województwie.

W liceum ogólnokształcącym zdawalność egzamin maturalnego wynosi 76,24 %, co daje trzynaste miejsce w województwie kujawsko – pomorskim. Natomiast w przypadku technikum zdawalność wynosiła 72,47 % co daje trzecie miejsce w województwie.

Obowiązkowy egzamin z języka polskiego na poziomie podstawowym zaliczyło 93 % uczniów. Jest to wynik, który jest niższy od średniej województwa o 5,53 % (98,53 %) oraz od średniej krajowej o 1 % (94 %). Natomiast jak chodzi o obowiązkowy egzamin z matematyki na poziomie podstawowym przedmiotu tego nie zaliczył co piąty uczeń (zdawalność na poziomie 80 %).

W porównaniu do średniej województwa i kraju Powiat Mogileński charakteryzuje się niższym wskaźnikiem liczby osób decydujących się na zdawanie przedmiotu maturalnego na poziomie rozszerzonym. W roku szkolnym 2013/2014 w województwie kujawsko – pomorskim, podobnie jak i w całym kraju, uczniowie przy wyborze dodatkowego przedmiotu w większości wypadkach wybierają poziom rozszerzony. W Powiecie Mogileńskim jest tendencja odwrotna. Uwidacznia się to szczególnie przy przedmiotach ścisłych – biologii, chemii czy fizyce i astronomii.

Wśród osób które wybrały egzamin z biologii w Powiecie Mogileńskim 84 % wybrało poziom podstawowy, a 16 % poziom rozszerzony. Natomiast w województwie 46 % uczniów wybrało poziom podstawowy (średnia krajowa 49,6 %), a 54 % poziom rozszerzony (średnia krajowa 50,4 %).

Średnia wyników z egzaminu z biologii w powiecie z poziomu rozszerzonego wynosi 54,9% i jest wyższa niż średnia dla województwa kujawsko – pomorskiego o 2,99 % (51,91 %) oraz średniej dla całego kraju o 1,9 % (53 %).

Odnośnie egzaminu z chemii, w Powiecie Mogileńskim, 73 % uczniów wybrało poziom podstawowy, a poziom rozszerzony zdawało 27 %. Natomiast w województwie 26 % uczniów wybrało poziom podstawowy (średnia krajowa 28 %), a 74 % poziom rozszerzony (średnia krajowa 72 %).

Średnia wyników z egzaminu z chemii w powiecie z poziomu rozszerzonego wynosi 55,70 % i jest wyższa niż średnia dla województwa kujawsko – pomorskiego o 4,34 % (51,36 %) oraz od średniej dla całego kraju o 5,70 % (50,00 %).

Żaden z uczniów z powiatu nie podszedł do egzaminu z fizyki i astronomii na poziomie rozszerzonym. Natomiast średnia w województwie odnośnie przystąpienia do poziomu rozszerzonego wynosiła 58 %.

Jak wynika z powyższych danych uczniowie Powiatu Mogileńskiego z egzaminu biologii i chemii wybierają częściej poziom podstawowy niż rozszerzony, ale osiągają na tym poziomie lepsze wyniki. Powinno się dążyć do zwiększenia liczby uczniów wybierających poziom rozszerzony, jednocześnie starając się utrzymać dobry wynik zdawalności.

Podobny problem dotyczy matematyki i języka angielskiego. W Powiecie Mogileńskim do egzaminu z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 14,33 % zdających. Pomimo, że jest to lepszy wynik niż odnotowany w województwie kujawsko – pomorskim (8,43 %), ale w porównaniu do średniej całego kraju jest to wynik aż o 17,38 % niższy (31,71 %).

Do egzaminu z matematyki z poziomu rozszerzonego przystąpiło 9 % zdających. Jest to lepszy wynik od wartości tego wskaźnika dla województwa kujawsko – pomorskiego (5 %), jest to jednak wynik niezadowalający.

5.4 Potrzeby w zakresie infrastruktury szkolnictwa

Wpływ na poziom osiągniętych wyników w kształceniu będzie miała zarówno jakość jak i dostępność infrastruktury edukacyjnej. Głównym problemem infrastruktury edukacyjnej w Powiecie Mogileńskim jest niedostateczne wyposażenie pracowni przedmiotowych (a nawet w niektórych przypadkach brak odpowiedniego wyposażenia). Z uwagi na brak odpowiedniego sprzętu, przyrządów laboratoryjnych, pomocy naukowych do prowadzenia eksperymentów, nie jest możliwa realizacja podstawy programowej z uwzględnieniem nauczania doświadczalnego.

Konieczny jest zakup odpowiednich pomocy dydaktycznych, specjalistycznego sprzętu jak i programów multimedialnych, w głównej mierze w zakresie przedmiotów ścisłych, przyrodniczych i rozwijania umiejętności cyfrowych.

W Powiecie Mogileńskim, ale również w całym województwie kujawsko – pomorskim kształcenie zawodowe cieszy się stosunkowo dużą popularnością, co jednak nie przekłada się na sytuację absolwentów na rynku pracy. Jest to spowodowane nieadekwatną w stosunku do potrzeb rynku pracy ofertą kształcenia. Istotny wpływ na powstałą sytuację ma niski poziom współpracy szkół zawodowych oraz pracodawców. Przejawem tego jest duża różnica pomiędzy oczekiwaniem pracodawców względem kwalifikacji jakie powinien posiadać absolwent szkoły zawodowej, a realizowanymi w danych szkołach programami nauczania.

W Powiecie Mogileńskim w roku szkolnym 2012/2013 w szkołach podstawowych funkcjonowały 23 pracownie komputerowe, na które składa się 413 komputerów z dostępem do Internetu. Natomiast w gimnazjach funkcjonowało 9 pracowni komputerowych, na które składa się 195 komputerów z dostępem do Internetu.

Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów przypadająca na jeden komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu w 2007 roku wynosiła 22,3. W latach następnych coraz większa liczba uczniów miała dostęp do zainstalowanych w szkołach komputerów i omawiany wskaźnik spadał. W roku 2008 wynosił 17,9, w roku 2009 wynosił 17,4. Kolejne lata to dalszy wzrost tego wskaźnika, obrazującego negatywne zjawisko zmniejszenia się dostępu uczniów do komputera z szerokopasmowym dostępem do Internetu. W roku 2010 wskaźnik wynosił 18,9, natomiast w 2011 roku – 19,2. W roku 2012 nastąpił minimalny spadek wskaźnika do poziomu 19,1.

5.5 Potrzeby w zakresie podniesienia kwalifikacji nauczycieli

Dążąc do podniesienia wskaźników jakości nauczania zdiagnozowano następujące potrzeby w zakresie kształtowania oferty i poprawy skuteczności systemu edukacji w Powiecie Mogileńskim.

W zakresie doskonalenia oferty szkół w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego niezbędne są następujące działania na rzecz uczniów:

- porady indywidualne (określenie preferencji zawodowych, zainteresowań, umiejętności);
- porady grupowe w formie zajęć lekcyjnych (samoocena, umiejętności podejmowania decyzji zawodowych);
- metody aktywizujące- dyskusje, gry symulacyjne, metody sytuacji, metoda projektów, zajęcia warsztatowe, gry;
- spotkania z przedstawicielami PUP, OHP i pracodawcami, wycieczki do różnych zakładów pracy;
- narzędzia – testy i kwestionariusze (kwestionariusze zainteresowań zawodowych i kwestionariusze preferencji);
- podniesienie kwalifikacji nauczycieli w zakresie doradztwa zawodowego.

Potrzeby w zakresie doskonalenia doradztwa edukacyjno-zawodowego skierowane do nauczycieli:

- organizowania specjalistycznych kursów dla uczniów, nauczycieli i pracodawców przez duże rozwijające się firmy w zakresie nowoczesnych technologii;
- zapoznanie uczniów z nowoczesnym zapleczem technologicznym w rozwijających się firmach;
- organizowanie staży uczniowskich w zakładach pracy.

Zapotrzebowanie na szkolenia/kursy/studia podyplomowe zostało przygotowane w oparciu o diagnozę potrzeb zgłaszanych przez dyrektorów poszczególnych placówek. Nauczyciele przedmiotów zawodowych i instruktorzy praktycznej nauki zawodu powinni uaktualniać posiadaną wiedzę oraz rozwijać swoje umiejętności i kwalifikacje, aby jak najlepiej przygotować uczniów do pracy w wyuczonym zawodzie.

Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli będzie także wymagało skierowania nauczycieli na specjalistyczne szkolenia dla czy też studia podyplomowe lub inne formy kształcenia przygotowujące do zawodu nauczyciela kształcenia zawodowego.

Potrzeby w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych i kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy

Z uwagi na wymagania współczesnego rynku pracy niezwykle ważne jest położenie odpowiedniego nacisku na rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów na wszystkich poziomach kształcenia. Kompetencje kluczowe pozwalają na dostosowanie się człowieka jako pracownika i jako członka społeczeństwa do zmieniających się sytuacji. Dlatego tak ważne jest połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji. Jest to ważne także z uwagi na postawę człowieka wobec życia. Kompetencje te są bardzo ważne w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Dla rozwijania kompetencji kluczowych duże znaczenie ma wyposażenie w środki techniczne infrastruktury edukacyjnej, ale także odpowiednia oferta zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, a także poziom kwalifikacji nauczycieli. W upływającym okresie szkoły wszystkich szczebli prowadziły różnorodne zajęcia dodatkowe wpływające na rozwój umiejętności i poszerzanie wiedzy uczniów. Obecnie jednak stwierdzono następujące problemy i braki wymagające podjęcia:

- niewystarczające wykorzystanie narzędzi ITC przez pracowników kadr oświaty;
- brak nowoczesnych centrów wiedzy – wyspecjalizowanych i dobrze wyposażonych laboratoriów służących zdobywaniu wiedzy poprzez przykład a nie wykład;
- konieczność ciągłego podnoszenia kompetencji, szczególnie w zakresie nauk o kluczowym znaczeniu dla regionu i gospodarki.

Na podstawie analiz dokonywanych w systemie oświaty można wymienić następujące potrzeby szkół w tym zakresie:

- Szkolenia w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych;
- Kursy z zakresu technik efektywnego nauczania i uczenia się;
- Doksztalcanie nauczycieli w zakresie nowoczesnych metod nauczania;
- Doksztalcanie w obszarze pracy z uczniami z problemami wychowawczymi.

W zakresie kształcenia zawodowego potrzebne jest prowadzenie zajęć dla uczniów kształtujących takie cechy i umiejętności jak:

- Kompetencje zawodowe.
- Kontakty z ludźmi, klientami.
- Odpowiedzialność, dyscyplina pracy, uczciwość, wiarygodność.
- Komunikatywność, klarowne przekazywanie myśli.
- Kultura osobista, uprzejmość, autoprezentacja.
- Dyspozycyjność.
- Posługiwanie się urządzeniami technicznymi.
- Staranność, skrupulatność, dokładność.
- Kreatywność, innowacyjność.
- Współpraca w grupie.
- Uprawnienia, licencje, prawo jazdy.

Potrzeby w zakresie wyposażenia szkół zawodowych

Dla poprawy jakości kształcenia i dostosowania możliwości edukacyjnych szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy konieczne jest doposażenie pracowni kształcenia zawodowego 9 szkół ponadgimnazjalnych w sprzęt niezbędny do realizacji podstawy programowej - zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Edukacji. Powiat mogileński podążając w kierunku wskazanym przez MEN, chce doposażyć wybrane pracownie szkolne zgodnie ze standardami opracowanymi przez zespoły specjalistów w zakresie poszczególnych zawodów. Zakres wyposażenia wynika z wytycznych MEN.

Podsumowując należy stwierdzić, że stan i efekty funkcjonowania instytucji oświatowych są niezadowolające. Składają się na to: słabe wyniki edukacyjne gimnazjum i szkół średnich, słaba preorientacja zawodowa – niewystarczające nastawienie na rynek pracy, braki w wyposażeniu szkół dla prowadzenia szkolenia praktycznego, niewystarczające wyposażenie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (pracownie matematyczno-przyrodnicze i przedmiotowe).

Problemy

1. Problemem jest niewystarczający poziom jakości edukacji na wszystkich etapach, przejawiający się słabymi wynikami egzaminów w szkołach na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i średnim. Problem niskiej jakości kształcenia dzieci i młodzieży wynika z niewystarczającego wsparcia procesów edukacyjnych w szkołach w takich obszarach jak prowadzenie zajęć dodatkowych, doksztalanie nauczycieli, unowocześnienie wyposażenia szkół, systematyczna modernizacja placówek kształcenia zawodowego.
2. Problemem szkół o profilu zawodowym jest niewystarczające dostosowanie do potrzeb rynku pracy, co wynika m.in. z zbyt małej skali współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno – gospodarczym.
3. Niewystarczająca oferta w zakresie opieki na dziećmi w wieku przedszkolnym i wcześniejszym w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami.

Potencjały

Potencjał rozwojowy szkół ponadgimnazjalnych.

6. Pomoc społeczna

6.1 Instytucje pomocy społecznej i ich działalność

Na terenie Powiatu Mogileńskiego działania w zakresie pomocy społecznej realizują następujące placówki:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Bielicach,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelnie,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Strzelnie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Mogilnie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelnie,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeziorach Wielkich,
- Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach (gmina Jeziora Wielkie).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie jest powiatową, samorządową jednostką organizacyjną powołaną do wykonywania zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, a także zadań powiatu w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej, działa na rzecz osób dotkniętych przemocą i jej skutkami poprzez pomoc psychologiczną, organizowanie grup wsparcia, prowadzenie hostelu dla ofiar przemocy w rodzinie.

Dom Pomocy Społecznej w Siemionkach jest placówką przeznaczoną wyłącznie dla przewlekle psychicznie chorych kobiet. Dom przygotowany jest na przyjęcie 98 mieszkańców.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Strzelnie jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla 35 osób psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie. ŚDS prowadzi postępowanie wspierające – rehabilitacyjne dla podopiecznych.

Warsztat Terapii Zajęciowej „radosne Serca” w Bielicach, prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej.

Tabela 34. Liczba osób niepełnosprawnych, które złożyły wniosek o pomoc w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie w 2014 r.

Gmina	Liczba osób niepełnosprawnych	W tym liczba dzieci i młodzieży do 18
Mogilno	247	9
Strzelno	97	12
Dąbrowa	32	2
Jeziora Wielkie	23	0
ORSG Powiatu Mogileńskiego	399	23

Źródło: Informacje z PCPR

Z obserwacji i doświadczenia pracowników PCPR w Mogilnie wynika, że jedną z grup najbardziej potrzebujących wsparcia są osoby niepełnosprawne. Zarówno dane własne PCPR jak i pozyskane w wyniku diagnozy (np. z PUP Mogilno) potwierdzają, że osoby niepełnosprawne często charakteryzuje niezaradność życiowa, niski poziom wykształcenia, niewystarczające kwalifikacje zawodowe. Sytuuje to w/w osoby na granicy wykluczenia społecznego. Jest im trudno pozyskać i utrzymać zatrudnienie, aktywnie poruszać się po rynku pracy, utrzymywać kontakty społeczne, rozwijać się.

Z danych Powiatowego Urzędu pracy w Mogilnie wynika, że na koniec 2014 r. zarejestrowanych było 116 osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami, a na koniec I kwartału 2015 r. było już tych osób 131. Ponadto w 2014 r. i I kwartale 2015 r. zarejestrowanych jako poszukujących pracy było 8 osób z niepełnosprawnościami. Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych znacznie wzrosła. Konieczne jest zatem udzielenie wsparcia w/w osobom w pozyskaniu kompetencji i umiejętności zawodowych oraz umiejętności poruszania się po rynku pracy, poprzez odpowiednie szkolenia i kursy.

W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych w 2014 roku zrealizowano następujące formy pomocy i wsparcia:

- organizacja turnusu rehabilitacyjnego (corocznie) - w 2014 roku 224 osoby z niepełnosprawnością złożyły wniosek, z czego dla 129 osób przyznano dofinansowanie;
- wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez osoby niepełnosprawne - w 2014 roku na 98 złożonych wniosków pozytywnie rozpatrzono 58;
- likwidacja barier architektonicznych jest realizowana sukcesywnie - zgodnie z potrzebami;
- likwidacja barier technicznych i w komunikowaniu się - (ta forma jest stosowana raz na 3 lata) - w 2014 roku wpłynęło 49 wniosków, 17 z nich zostało rozpatrzonych pozytywnie;
- sport, kultura, turystyka i rekreacja - w roku 2014 zrealizowano 1 wniosek z 5 złożonych, z pomocy skorzystało 10 osób z niepełnosprawnością z terenu Powiatu Mogileńskiego;
- pilotażowy program "Aktywny samorząd" - zgodnie z potrzebami - w roku 2014 na 54 złożone wnioski udało się pomóc 48 osobom niepełnosprawnym.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie nie jest w stanie wyłącznie z własnych środków wesprzeć realizację tych działań, zatem niezbędne jest pozyskanie na ten cel środków zewnętrznych. Niezbędne jest podejmowanie działań mobilizujących osoby niepełnosprawne z terenu Powiatu Mogileńskiego do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zarówno na poziomie aktywności zawodowej, jak i społecznej.

Tabela 35. Liczba osób w wieku do lat 18 znajdująca się w szczególnej sytuacji życiowej

Gmina	Wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych	Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej (w wieku 0-17 lat)	Osoby wobec, której zastosowano sądowy środek wychowawczy lub poprawczy
	Na terenie Powiatu Mogileńskiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza.		Osoby takie przebywają w MOW w Bielicach i w MOW w Strzelnie – stan wg SIO na dzień 31 marca 2015 r.
Gmina Mogilno	0	28	28
Gmina Strzelno	0	14	37
Gmina Jeziora Wielkie	0	4	0
Gmina Dąbrowa	0	7	0
ORSG Powiatu Mogileńskiego	0	53	65

Źródło: Informacje z PCPR

Głównym celem działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie jest rozpowszechnianie idei rodzicielstwa zastępczego, a tym samym, tworzenie coraz większej liczby rodzin zastępczych na terenie Powiatu oraz wspieranie rodzin już istniejących. Rzeczywistość wskazuje, że wzrasta liczba dzieci, nie mogących pozostać w swoich rodzinach. Nierealizowanie przez rodziców biologicznych obowiązków opiekuńczo- wychowawczych powoduje, że dzieciom trzeba zapewnić opiekę zastępczą.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od kilku lat zabiega o to, by dzieci zamiast w placówkach opiekuńczo- wychowawczych były umieszczane w rodzinach zastępczych, które stanowią większą szansę na dobre dzieciństwo. Wg stanu z połowy 2015 r. na terenie powiatu funkcjonuje 11 zawodowych rodzin zastępczych, 12 niezawodowych rodzin zastępczych oraz 19 spokrewnionych rodzin zastępczych. Łącznie w 2014 r. zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych 14 dzieci. Ważnym problemem jest brak zawodowej rodziny zastępczej specjalistycznej, co uniemożliwia zapewnienie kompetentnej opieki dzieciom o specyficznych problemach zdrowotnych, wychowawczych, psychologicznych. Przeszkolenie i utworzenie takiej rodziny jest niezwykle istotne.

Istnieje konieczność rozpowszechnienia wśród społeczności lokalnej idei zastępczego rodzicielstwa, a tym samym rekrutacja kandydatów do pełnienia tej funkcji. Pozyskanie nowych rodzin zastępczych zawodowych jak i niezawodowych jest możliwe dzięki dobrej, intensywnej kampanii promującej zastępcze rodzicielstwo, z naciskiem na jak najszersze grono odbiorców informacji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie dostrzegając potrzebę udzielenia kompetentnego wsparcia istniejącym na terenie powiatu rodzinom zastępczym dostrzega potrzebę udziału w dodatkowych szkoleniach, a także w superwizji. Ma to na celu wzmocnienie funkcjonujących rodzin, a także udzielenie im pomocy w wychwyceniu ewentualnych nieprawidłowości oraz dokonaniu ich zmiany, polepszeniu funkcjonowania. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie nie jest w stanie z własnych środków sfinansować powyższego przedsięwzięcia, stąd konieczność pozyskania na ten cel dodatkowych funduszy.

Jednym z zadań własnych powiatu jest zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo- wychowawczych oraz prowadzenie placówek opiekuńczo- wychowawczych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie do tej pory dokładało starań, aby dzieci częściowo lub całkowicie pozbawione opieki

rodziców były umieszczane w formach rodzinnej pieczy zastępczej. Wybudowanie placówki opiekuńczo-wychowawczej jest jednak konieczne z uwagi na:

- brak miejsc w rodzinach zastępczych zawodowych;
- możliwość zapewnienia opieki licznemu rodzeństwu bez ich rozdzielania;
- możliwość zapewnienia opieki dzieciom z zaburzeniem zachowania, zaburzeniem rozwoju oraz chorym psychicznie;
- możliwość zapewnienia opieki dzieciom, które z uwagi na konieczność udzielenia im specjalistycznej pomocy, pracy terapeutycznej, stałej opieki nie mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach opieki.

Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej uchroni przed koniecznością umieszczenia dzieci na terenie innego powiatu, zapewni opiekę i wychowanie dzieciom do czasu powrotu do rodziny naturalnej, a także pracę z rodziną dziecka, przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia oraz stworzenie nowych miejsc pracy.

Tabela 36. Funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży

Gmina	Liczba rodzin sprawujących rodzinną pieczę zastępczą	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
Gmina Mogilno	22	33 (w tym 5 pełnoletnich)	0	0
Gmina Strzelno	8	16 (w tym 2 pełnoletnich)	0	0
Gmina Jeziora Wielkie	4	4	0	0
Gmina Dąbrowa	7	11 (w tym 2 pełnoletnich)	0	0
ORSG Powiatu Mogileńskiego	41	64 (w tym 9 pełnoletnich)	0	0

Źródło: Informacje z PCPR

W 2014 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie udzieliło pomocy i wsparcia 13 osobom usamodzielnianym, wobec których został zastosowany sądowy środek wychowawczy (specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze itp.) oraz 19 osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Pomoc była przyznana w formie pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie, pomocy rzeczowej na zagospodarowanie oraz pomocy w pozyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz udzielenie wsparcia w postaci umożliwienia zamieszkania w mieszkaniu chronionym. Z w/w osobami prowadzona jest praca socjalna, udzielane jest wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarówno osoby usamodzielniane opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą oraz osoby objęte sądowym środkiem wychowawczym (np. opuszczające młodzieżowe ośrodki wychowawcze, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze itp.) są ustawowymi klientami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie. Otrzymują pomoc w formie finansowej oraz w formie wsparcia pracowników socjalnych oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Jednak Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie nie posiada środków finansowych na alternatywne formy wsparcia dla osób usamodzielnianych, zatem istnieje konieczność pozyskania środków zewnętrznych na powyższe cele.

Z obserwacji i doświadczenia pracowników PCPR w Mogilnie wynika, że w/w posiadają niewystarczające umiejętności i kompetencje społeczno – zawodowe, co w zdecydowany sposób utrudnia im pełne

usamodzielnienie ekonomiczne i społeczne. Osoby usamodzielniane nie mają wsparcia w najbliższym otoczeniu, rzadko mogą liczyć na pomoc rodziny. W wielu przypadkach nie mają dokąd wrócić po opuszczeniu pieczy rodzinnej, instytucjonalnej bądź ośrodka. Wsparcie finansowe możliwe do otrzymania z PCPR nie jest wystarczające do ekonomicznej samodzielności, a niskie kompetencje utrudniają znalezienie pracy. Często brak tym osobom umiejętności poruszania się po rynku pracy, aktywnego poszukiwania ofert pracy, dobrego zaprezentowania się na rozmowie kwalifikacyjnej z pracodawcą. Wskazane osoby często wymagają wsparcia również w funkcjonowaniu społecznym. Bez odpowiedniego wsparcia i ukierunkowania start w dorosłe samodzielne życie tych osób jest trudny i obciążony stereotypowym postrzeganiem przez otoczenie.

Tabela 37. Informacje na temat mieszkań chronionych

Gmina	Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych	Zapotrzebowanie na mieszkania chronione
Na terenie gminy Mogilno znajduje się 1 mieszkanie chronione będące w zasobach Powiatu Mogileńskiego	1 osoba usamodzielniana, pełniąca jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej dla swojego brata	Obecnie jest zapotrzebowanie na dwa mieszkania chronione dla 6 osób usamodzielnianych

Źródło: Informacje z PCPR

Jednym z zadań własnych powiatu jest prowadzenie mieszkań chronionych. Utworzenie nowych mieszkań chronionych jest konieczne z uwagi na brak wystarczającej ilości mieszkań chronionych na terenie Powiatu Mogileńskiego w odniesieniu do ilości wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. W codziennej praktyce coraz częściej dostrzegany jest problem niemożności powrotu wychowanków do domu rodzinnego, a także brak wystarczających środków na wynajęcie mieszkania na wolnym rynku. Pomoc realizowana przez Powiat Mogileński dla wychowanków placówek lub pieczy zastępczej mająca na celu uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych nie zawsze wystarcza na pokrycie kosztów najmu mieszkania. Uzyskanie nowych mieszkań chronionych umożliwiłoby wychowankom rozpoczęcie procesu usamodzielnienia i uchroniło przed zagrożeniem bezdomnością czy też powrotem do patologicznych środowisk.

Tabela 38. Stacjonarna pomoc społeczna w 2013 r. na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego

Wyszczególnienie	województwo	ORSG	Mogilno	Strzelno	Dąbrowa	Jeziora Wielkie
Placówki pomocy społecznej (z filiami)	71	2	1	0	0	1
Miejsca w placówkach	5103	125	27	0	0	98
Mieszkańcy placówek	4823	117	19	0	0	98

Źródło: GUS - Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014 r.

Wymienione w tabeli stacjonarne placówki to DPS Siemionki, przeznaczony dla kobiet przewlekle psychicznie chorych i Schronisko dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie.

Żadna z tych placówek nie jest w stanie zabezpieczyć potrzeb seniorów. Jak wynika z danych demograficznych kraju, województwa i gminy, zmianie ulega struktura wiekowa ludności. Wyzwaniem dla jednostek samorządu terytorialnego są kwestie opieki zdrowotnej, opieki usługowej świadczonej w miejscu zamieszkania dla osób starszych, ograniczanie wykluczenia społecznego z uwagi na wiek oraz zagospodarowania czasu wolnego poprzez zagwarantowania aktywności i społecznej akceptacji.

6.2 Gminne ośrodki pomocy społecznej

Tabela 39. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej w latach 2010 i 2013 w podziale na poszczególne gminy ORSG

Gmina	2010		2013		2013 Kontrakt socjalny		
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba kontraktów socjalnych	Liczba osób objęta kontraktami socjalnymi	Odsetek klientów OPS objętych kontraktem
Mogilno	978	2910	973	2682	74	167	6,2%
Strzelno	2233	3522	1797	5226	16	15	0,28%
Dąbrowa	112	385	134	433	14	33	7,6%
Jeziora Wielkie	258	792	227	658	28	28	4,2%
ORSG Powiatu Mogileńskiego	3581	7609	3131	8999	132	243	2,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS - 03

W okresie 2010 -2013 na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej, jest to wzrost aż o 18,2%. Wzrost wskaźnika dla całego powiatu wynika przede wszystkim z rosnącej liczby osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Strzelno (wzrost o 48,3% w stosunku do roku 2010). W tym samym czasie spadała liczba korzystających z pomocy społecznej w Gminie Mogilno (spadek o 7,8%) i Gminie Jeziora Wielkie (o spadek o 17%). W Gminie Dąbrowa nastąpił wzrost liczby klientów pomocy społecznej o 12,5%.

Tabela 40. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 i 2013 w podziale na poszczególne gminy ORSG

Jednostka terytorialna	2010		2013	
	liczba ludności	% osób korzystających z pomocy społ.	liczba ludności	% osób korzystających z pomocy społ.
Mogilno	25 132	11,6%	24 881	10,8%
Strzelno	12 125	29,0%	11 953	43,7%
Dąbrowa	4 750	8,1%	4 703	9,2%
Jeziora Wielkie	5 090	15,6%	5 053	12,9%
ORSG Powiatu Mogileńskiego	47 097	16,1%	46 590	19,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS - 03

Zwraca uwagę bardzo wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Strzelno 43,7 % mieszkańców. W pozostałych gminach powiatu wskaźnik procentowy osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tylko 2,7 % klientów OPS z terenu ORSG Powiatu Mogileńskiego zostało objętych kontraktem socjalnym. Wg danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, gminy powiatu wyróżniają się najniższym w skali województwa wskaźnikiem odsetka klientów OPS objętych kontraktem socjalnym. Wg opinii pracowników ośrodków pomocy społecznej, w warunkach Powiatu

Mogileńskiego w wielu przypadkach zawarcie kontraktu socjalnego nie jest możliwe z uwagi na ograniczenia środowiska lokalnego takie jak: brak dostatecznej ilości miejsc pracy, brak środków komunikacji (zbyt duża odległość do większej aglomeracji miejskiej), brak odpowiedniej sieci wsparcia. Wymienione czynniki wpływają negatywnie na realizację zadań zawartych w kontrakcie. Niewywiązanie się z postanowień zawartych w powyższym dokumencie powinno skutkować odmową udzielenia świadczeń z pomocy społecznej, co w przypadku rodzin posiadających małoletnie dzieci mogłoby wpłynąć destrukcyjnie na jej dalsze funkcjonowanie.

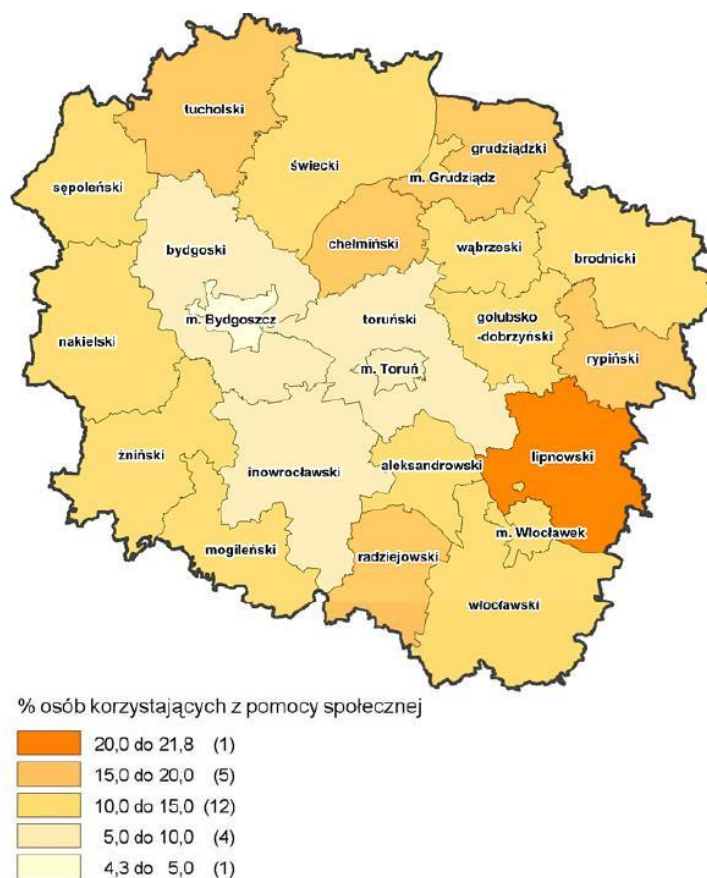
Tabela 41. Instytucjonalne formy pomocy społecznej w 2013 w poszczególnych gminach ORSG (w liczbach)

Gmina	Instytucjonalne formy pomocy społecznej w poszczególnych gminach w 2013											Gmina realizująca poradnictwo specjalistyczne
	Spółdzielnie socjalne działające	Środowiskowe domy samopomocy	Dzienne domy pomocy społecznej	Noclegownie, schroniska i ogrzewalnie	Mieszkania chronione	Centra integracji społecznej	Kluby Integracji społecznej	Warsztaty terapii zajęciowej	Zakłady aktywności zawodowej	Kluby Seniora w gminie	Uniwersytet Trzeciego Wieku	
Mogilno	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	TAK
Strzelno	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	TAK
Dąbrowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	TAK
<i>Jeziora Wielkie</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	TAK

Źródło: Informacje z urzędów gmin.

Wg danych RCRS w Toruniu w gminach Powiatu Mogileńskiego występuje niewielka skala rozwoju poradnictwa specjalistycznego (trzeci najniższy wskaźnik w zakresie odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej objętych poradnictwem, zaledwie 1,8% przy średniej wojewódzkiej 7,9%). W tym zakresie MOPS Mogilno zapewnia osobom korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej dostęp do usług poradnictwa prawnego, od 2015 r. zakres poradnictwa będzie rozszerzony o wsparcie psychologiczne. W Gminie Jeziora Wielkie potrzeby w zakresie poradnictwa są w miarę możliwości zaspokajane poprzez Poradnię Pedagogiczną –Psychologiczną w Mogilnie, konsultacje psychologa, który pełni dyżur w GOPS i asystenta rodziny, który jest zatrudniony w GOPS w ramach otrzymanych z MPiPS środków na realizację „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na 2015 rok”.

Rysunek 9. Udział osób w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy społecznej na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2012

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012

Tabela 42. Bezdomność na terenie gmin tworzących ORSG

Gmina	Liczba osób bezdomnych	Prowadzone działania w zakresie wsparcia osób bezdomnych
Mogilno	50	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie całonocnego schroniska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, • wydawany ciepły posiłek oraz suchy prowiant w Jadłodajni działającej w strukturze tut. Ośrodka, • pomoc finansowa, • pomoc w formie niezbędnej odzieży i obuwia, środków czystości
Strzelno	6	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc finansowa, • kierowanie do schronisk i noclegowni
Dąbrowa	0	-----
Jeziora Wielkie	3	brak d.
ORSG Powiatu Mogileńskiego	59	

Źródło: Informacje z urzędów gmin.

Tabela 43 Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2013r. w poszczególnych gminach należących do ORSG

Gmina	Przyczyny korzystania z pomocy społecznej za 2013r. w poszczególnych gminach (liczba rodzin)														
	Ubóstwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwała choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Przemoc w rodzinie	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	Alkoholizm	Narkomania	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	Zdarzenie losowe	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna
Mogilno	298	36	90	613	287	337	112	3	0	43	0	10	0	0	0
Strzelno	12	13	105	443	151	192	86	0	0	15	0	2	0	3	0
Dąbrowa	107	1	27	85	54	29	24	2	0	5	0	0	0	0	0
Jeziora Wielkie	28	3	5	111	63	100	70	2	0	8	0	4	0	0	0

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdań MPiPS-03

W badaniach dotyczących indeksu zagrożenia ubóstwem¹ można było uzyskać indeks od wartości 10 (najlepsza sytuacja) do 100 (najgorsza sytuacja). Najlepsza sytuacja jest w mieście Toruń, gdzie indeks wynosi 25 oraz w powiecie bydgoskim gdzie wartość indeksu wynosi 29. W Powiecie Mogileńskim uzyskano wynik 42. Tym samym Powiat Mogileński odbiega od najlepszych wyników indeksu. Najgorsza sytuacja wśród powiatów występuje w powiecie lipnowskim, gdzie wartość indeksu wynosi 53.

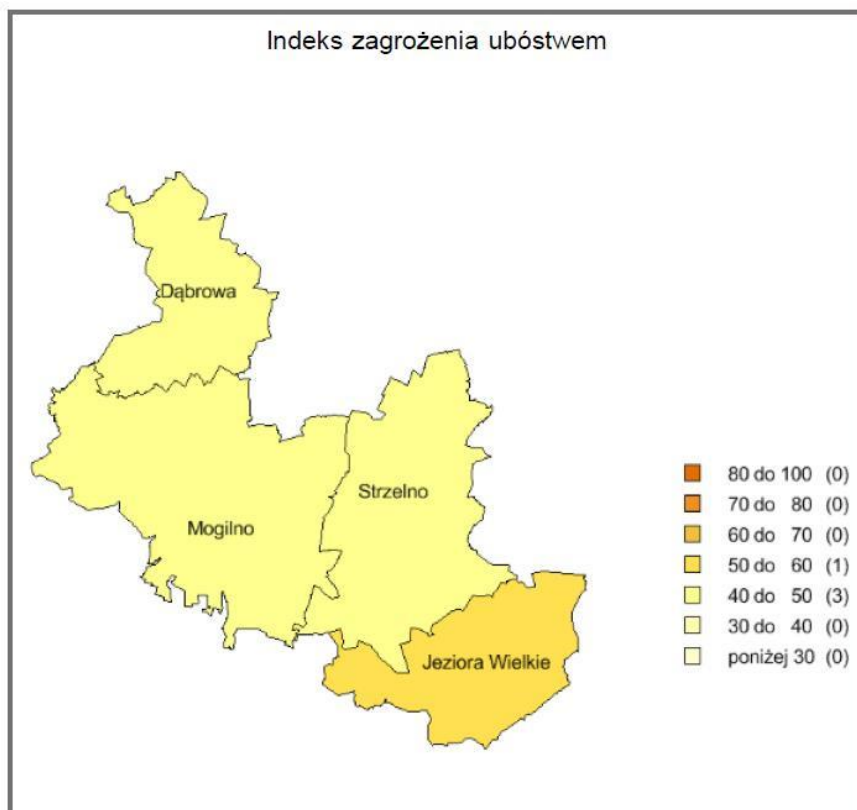
Największy indeks zagrożenia ubóstwem w województwie kujawsko – pomorskim występuje w gminach peryferyjnych oraz wiejskich. W Powiecie Mogileńskim prawidłowość ta znajduje odzwierciedlenie w gminach wiejskich – w gminie Jeziora Wielki i Dąbrowa. Szczególnie zła sytuacja jest w gminie Jeziora Wielkie, gdzie wartość indeksu wynosi 59. Najlepszą wartość wśród gmin Powiatu Mogileńskiego ma gmina Mogilno - indeks wynosi 46.

Wśród wskaźników determinujących wartość indeksu Powiat Mogileński wypada najgorzej przy wskaźnikach określających poziom dochodów powiatu na jednego mieszkańca oraz procentowy udział wydatków na pomoc społeczną w całości wydatków powiatu.

Dochody własne budżetu powiatu wynoszą w przeliczeniu na osobę 1117 złotych, co daje wartość indeksu równą 9. Wśród 19 powiatów ziemskich w województwie jest to 15 wynik. Natomiast udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach budżetu powiatu ogółem wynosi 0,6%, co daje co prawda wartość wskaźnika równą 1, ale sytuuje Powiat Mogileński również na 15 miejscu.

¹ Wykorzystane dane pochodzą z opracowania „Indeks zagrożenia ubóstwem w województwie kujawsko-pomorskim” wydanego przez Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Toruniu w 2012 r.,

Rysunek 10. Indeks zagrożenia ubóstwem na terenie gmin Powiatu Mogileńskiego wg danych z 2012 roku

Źródło: Zasięg terytorialny Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w woj. kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020, Departament Rozwoju Regionalnego

Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej mieszkańców Powiatu Mogileńskiego jest ubóstwo, wysoki poziom bezrobocia, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność (858 osób). Liczba dostępnych miejsc w domu pomocy społecznej przypadająca na 10 tys. mieszkańców Powiatu Mogileńskiego wynosi 21. Tym samym Powiat Mogileński, razem z powiatami wąbrzeskim oraz lipnowskim plasuje się wśród powiatów ziemskich województwa kujawsko – pomorskiego na 9 miejscu. Najlepszy wskaźnik ma powiat sępoleński – 47 miejsc na 10 tys. mieszkańców. Tym samym Powiat Mogileński ma statystycznie o 26 miejsc mniej niż powiat sępoleński.

W województwie kujawsko – pomorskim jednym ze sposobów aktywizacji osób niepełnosprawnych jest funkcjonowanie sześciu Zakładów Aktywności Zawodowej. Zakłady Aktywności Zawodowej są jedną z form prowadzenia rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. W Powiecie Mogileńskim (wg danych do roku 2015) nie funkcjonuje żaden ZAZ.

Istotnymi elementami wspierającymi osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i dążące do zwiększenia poziomu integracji społecznej takich osób są Centra Integracji Społecznej oraz Kluby Integracji Społecznej. W województwie kujawsko – pomorskim na dzień 1.01.2015 r. funkcjonują cztery Centra Integracji Społecznej, żaden z nich nie jest zlokalizowany w Powiecie Mogileńskim. W województwie na dzień 1.01.2015 roku funkcjonują 23 Kluby Integracji Społecznej. W Powiecie Mogileńskim nie funkcjonuje żaden Klub Integracji Społecznej. Brak Klubów Integracji Społecznej w Powiecie Mogileńskim sposób znaczący obniża poziom integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Inną instytucją wspierającą infrastrukturę pomocy społecznej są całonocne placówki opiekuńczo – wychowawcze. Placówki te łączą działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, przyjmując formę placówki wielofunkcyjnej. W województwie kujawsko – pomorskim w roku

2013 funkcjonowało 68 tego typu placówek. W Powiecie Mogileńskim nie funkcjonowała żadna tego typu placówka. Taka sytuacja była tylko jeszcze w jednym powiecie – wąbrzeskim.

Najbardziej skrajną formą wykluczenia społecznego jest bezdomność. Bezdomni wymagają intensywnego wsparcia. W województwie kujawsko – pomorskim w 2013 roku funkcjonowały 23 placówki, które wspierały osoby bezdomne. W Powiecie Mogileńskim funkcjonuje jedna taka placówka – schronisko dla bezdomnych kobiet i mężczyzn w Mogilnie. Odczuwana jest też jako niedostateczna oferta pomocy dla osób starszych – brakuje domów dziennego pobytu dla seniorów i osób niepełnosprawnych.

Problemy

1. Niewystarczający zakres działań w zakresie integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych - niedostateczna oferta w zakresie aktywizacji i dokształcania osób niepełnosprawnych.
2. Niewystarczająca oferta usług w zakresie zwiększenia zdolności do zatrudnienia oraz podniesienia aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzieży.
3. Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz innych usług środowiskowych.
4. Brak wystarczającej ilości miejsc do opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi. Niewystarczająca oferta usług dla osób niepełnosprawnych i starszych w postaci ośrodków specjalistycznych.
5. Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. Braki w wyposażeniu obiektów infrastruktury pomocy społecznej.

7. Ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych

7.1 Ochrona środowiska

W porównaniu do innych powiatów województwa Kujawsko – Pomorskiego Powiat Mogileński nie posiada zbyt wielu cennych terenów przyrodniczych. Udział całkowitej powierzchni zarówno obszarów jak i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w całkowitej powierzchni Powiatu Mogileńskiego wynosił 14,5% przy średniej dla województwa Kujawsko – Pomorskiego wynoszącej 31,8%. Powiat pod względem wielkości wspomnianych obszarów prawnie chronionych w województwie zajmuje pozycję 15. na 19 powiatów ziemskich. Część obszarów Powiatu Mogileńskiego należy do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Jest to obszar o nazwie Ostoja Nadgoplańska, określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obszar zajmuje powierzchnię 10039,5 ha.

Na terenie gminy Mogilno najważniejszą pod względem rangi formą ochrony przyrody jest sieć Natura 2000- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Pojezierze Gnieźnieńskie.

Obiekty ochrony przyrody i obszary chronionego krajobrazu

Na obszarze gmin Jeziora Wielkie, Strzelno i Mogilno znajduje się **Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Miradzkich**, którego powierzchnia zajmuje 6300 ha. Na terenie Obszaru prowadzona jest czynna ochrona ekosystemów realizowana w ramach racjonalnej gospodarki leśnej, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk rejonu Pojezierza Gnieźnieńskiego.

Na terenie powiatu znajdują się także dwa rezerваты przyrody – rezerwat „Czapliniec Ostrowo” oraz „Mierucinek”.

- Rezerwat „Czapliniec Ostrowo” - powierzchnia 13,89 ha, znajduje się na terenie Gminy Strzelno, na terenie nadleśnictwa Miradz. W rezerwacie prowadzona jest ochrona stanowiska czapli siwej.
- Rezerwat „Mierucinek” – powierzchnia 29,83 ha, położony na terenach Gminy Dąbrowa. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentu lasu dębowego na siedlisku grądowym, na terenie Nadleśnictwa Gołąbki.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego zlokalizowanych jest około 1,5% obszarów ochrony przyrody całego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Ponad połowa obszarów ochrony przyrody powiatu znajduje się na terenie Gminy Strzelno. 762,6 ha rezerwatów przyrody, które utworzono na obszarze Powiatu Mogileńskiego stanowi ponad 8% wszystkich rezerwatów przyrody w województwie. Zdecydowana większość tych rezerwatów zlokalizowana jest na terenie Gminy Jeziora Wielkie.

Całość powierzchni parków krajobrazowych w Powiecie Mogileńskim znajduje się w Gminie Jeziora Wielkie. Powiat Mogileński posiada stosunkowo niewiele obszarów chronionego krajobrazu, ich powierzchnia stanowi około 2% powierzchni tego typu obiektów w całym województwie.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej. Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się 110 pomników przyrody, wśród których przeważają pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje przydrożne, stanowiska roślin chronionych, głązy narzutowe.

Obszar Natura 2000

Na terenie Powiatu Mogileńskiego, w Gminie Jeziora Wielkie oraz na obszarze przylegającym do Gminy Strzelno rozciąga się obszar Natura 2000 o nazwie Ostoja Nadgoplańska. Ponad 15% tego obszaru znajduje się w granicach Gminy Jeziora Wielkie. Obszar obejmuje Jezioro Gopło i jego otoczenie wraz z grupą jezior (jeziro Skulskie). Obszar jest ważną ostoją ptaków ze względu na liczne stanowiska lęgowe ptaków wodno-błotnych, stanowi też miejsce wypoczynku dla ptaków przelotnych. Występują tu m.in. świergotek polny, sowa błotna, bąk, rybitwa czarna, bocian czarny, błotniak stawowy, derkacz, ortolan. Wśród ptaków migrujących warto wspomnieć o gęsi zbożowej i białoczelnej oraz gęgawie i czernicy, które występują na tym

obszarze w dużej liczebności. Ostoję Nadgoplańską zamieszkują również inne, rzadkie zwierzęta: wydra, gacek brunatny, kumak nizinny, traszka grzebieniasta. Można tu znaleźć wiele rzadkich i zagrożonych roślin, np. lipiennik Loesela i starodub łąkowy.

Ochrona przed hałasem

Według wyników badań opracowanych przez Wojewódzką Inspekcję Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, na obszarze powiatu miejscowością o największym poziomie hałasu są Markowice położone w przebiegu dróg krajowych 15 i 25. Po wybudowaniu obwodnicy Inowrocławia problem hałasu w Markowicach zostanie rozwiązany. Pod względem zagrożenia hałasem kolejną najbardziej zagrożoną miejscowością jest Strzelno. Z powyższych badań wynika przekroczenie dopuszczalnych wskaźników w Strzelnie na wszystkich punktach pomiarowych, zarówno w dzień jak i w nocy. Na podstawie badań przytoczonych w dokumencie „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mogilno” (Mogilno 2014 r.) stwierdzono także przekroczenia norm na terenie miasta Mogilno (Plac Wolności).

7.2 Zasoby naturalne i ich eksploatacja

Lasy

W Powiecie Mogileńskim powierzchnia ogólna gruntów leśnych regularnie, choć nieznacznie, wzrastała w okresie 2005 – 2009. Największą zmianę lesistości odnotowano pomiędzy 2005 a 2006 rokiem, kiedy lesistość wzrosła z 15,9% do 16,1%. Od tamtego czasu procentowa lesistość w powiecie zasadniczo nie uległa zmianie i wynosi 16,2% (dla województwa wskaźnik ten wynosi 23,4%). W odniesieniu do całego województwa powierzchnia lasów w Powiecie Mogileńskim stanowi 2,6% całości lasów w województwie.

Spośród gmin powiatu największą powierzchnię lasów posiada Gmina Strzelno – ponad 4700 ha. W Gminie Jeziora Wielkie lasy zajmują ponad 2700 ha powierzchni, w Gminie Dąbrowa jest to ponad 2300 ha. Najmniej lasów znajduje się w Gminie Mogilno, około 1300 ha. Procentowy udział lasów w powierzchni całej gminy jest tam również najmniejszy, tylko 5,2%. Jest to prawie pięciokrotnie mniej niż w przodującej w powiecie pod względem zalesienia Gminie Strzelno.

Eksploatacja i jakość wód podziemnych

Zasób wód podziemnych na terenie Powiatu Mogileńskiego składa się w większości z poziomów wodonośnych z czwartorzędu, trzeciorzędu i jury. Na terenie powiatu większość zasobów wód podziemnych nadaje się na cele gospodarcze. Mogą mieć również zastosowanie konsumpcyjne, po zastosowaniu prostych metod uzdatniania.

Wody powierzchniowe

Powiat Mogileński znajduje się w całości w zlewni Warty, w dorzeczu Odry. Do wód powierzchniowych, istotnych dla kształtowania się zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej na terenie powiatu zaliczamy:

- Noteć Zachodnia – poniżej wypływu z Jeziora Kamienieckiego wraz z jeziorami. Długość rzeki wynosi 32 km, a powierzchnia jej zlewni 737 km². Badania z 2009 roku wykazały, że wody Noteci Zachodniej nie spełniały wymogów dobrego stanu wód ze względu na parametry tlenowe i biogenne. W dolnym biegu rzeki zlokalizowany jest sztuczny Zbiornik Pakoski, powstały na skutek popiętrzenia wody w jeziorach: Pakoskim, Trłąg i Bronisławskim. Podstawową funkcją Zbiornika Pakoskiego jest retencja wód, wody roztopowe gromadzone w okresie zimowo-wiosennym służą do celów przemysłowych, rolniczych oraz wyrównywania przepływów Noteci poniżej zbiornika.
- Panna – dopływ Noteci Zachodniej. Rzeka ma długość 22,8 km oraz powierzchnię zlewni 383 km², jest odbiornikiem oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Mogilnie, co ma negatywny wpływ na jakość jej wód.
- Panna Południowa z jeziorami: Mogileńskim, Żabnem (gmina Trzemeszno) jest dopływem Panny.

Ponadto Jezioro Ostrowskie Wschodnie posiada klasę czystości wód II, jeziora: Ostrowskie Zachodnie i Wiczanowskie – III, natomiast wody poza klasą występują w jeziorach: Mogileńskim, Szydłowskim oraz Żabno.

Wg „Raportu o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2012 roku” ocena stanu ekologicznego jezior jest następująca; Ostrowskie – dobry, Szydłowskie - słaby, Wiecanowskie – umiarkowany, Mielno – słaby, Mogileńskie – zły, Pakoskie - słaby.

Budowle hydrotechniczne, obiekty ochrony wód

Na wodach płynących Powiatu Mogileńskiego znajdują się budowle piętrzące wykorzystywane do nawodnienia pól w rolnictwie, napędzania młynów oraz w regulacji cieków. Nadzór nad większością budowli hydrotechnicznych oraz obiektów ochrony wód ma Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku.

Pod jego kontrolą są:

- Stacja pomp Mokre w Gminie Dąbrowa,
- Budowle piętrzące na jeziorze Wiecanowo oraz Chwałowo,
- Jaz na ujściu rzeki Panny odpowiedzialny za piętrzenie Jeziora Mogileńskiego,
- Stopień wodny w Goryszewie,
- Progi faszynowo-kamienne na rzece Panna.

Pozostałe obiekty hydrotechniczne w powiecie należą do prywatnych przedsiębiorców.

Złoża kopalin i ich eksploatacja

Na obszarze powiatu znajdują się bogate złoża surowców naturalnych, eksploatowane na skalę przemysłową. Bogate złoża soli kamiennej pozyskiwane są w postaci solanki z kopalni otworowej „Mogilno” w Przyjmie k. Mogilna i wykorzystywane na potrzeby przemysłu chemicznego.

Tabela 44. Wykaz złóż soli kamiennej

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe		
			(tys. Mg)			
1	Mogilno I	E	3 603 776	143 300	934	Mogilno
2	Mogilno II	T	5 696 773	102 812	467	Mogilno

Źródło: Dane starostwa powiatowego w Mogilnie

Problemy

1. Problemem jest nadmierny poziom hałasu w Markowicach i Strzelnie położonych w przebiegu dróg krajowych 15 i 25 oraz w Mogilnie (Plac Wolności).

Potencjały

1. Cenne zasoby przyrodnicze, które mogą być ważnym zasobem dla rozwoju sektora turystycznego, kreowania miejsc pracy i dodatkowych źródeł dochodów w szczególności dla rodzin rolniczych.

8. Infrastruktura techniczna i transport

8.1 Oczyszczalnie ścieków, wodociągi i kanalizacja

Na terenie Powiatu Mogileńskiego znajduje się 700,5 km sieci wodociągowej oraz 208,9 km sieci kanalizacyjnej.

1. Mogilno, ogółem sieć wodociągowa 321,9 km, w tym miasto 44,9 km, sieć kanalizacyjna ogółem 66,9 km w tym miasto 40,6 km,
2. Strzelno, ogółem sieć wodociągowa 165,8 km, w tym miasto 22,0 km, sieć kanalizacyjna ogółem 43,3 km, w tym miasto 30,2 km,
3. Dąbrowa, sieć wodociągowa 90,2 km, sieć kanalizacyjna 35,7 km,
4. Jeziora Wielkie, sieć wodociągowa 122,8 km, sieć kanalizacyjna 63,0 km.

Z sieci wodociągowej w Powiecie Mogileńskim korzysta 93,1 % mieszkańców, natomiast z sieci kanalizacyjnej 49,7 % mieszkańców (wg danych z roku 2014).

Dane dla gmin pokazano w poniższej tabeli.

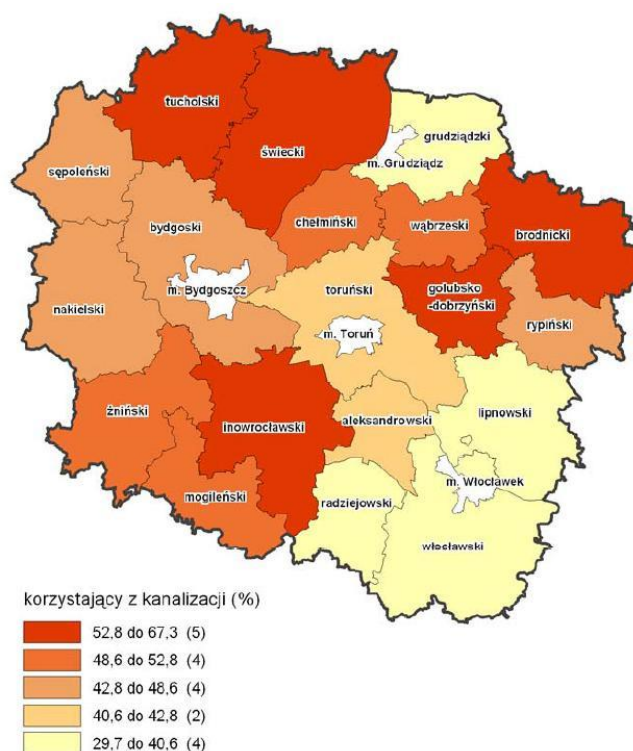
Tabela 45. Oczyszczalnie ścieków i odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w roku 2013

Jednostka terytorialna	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	Odsetek ludności korzystającej z instalacji		
		wodociągowej	kanalizacyjnej	gazowej
Gmina Mogilno	2	92,2 %	46,8 %	44,8 %
Gmina Strzelno	1	94,0 %	46,9 %	38,2 %
Gmina Dąbrowa	1	95,3 %	56,9 %	0,0
Gmina Jeziora Wielkie	2	93,4 %	64,3 %	0,0
ORSG Powiatu Mogileńskiego	6	93,1 %	49,7 %	33,7 %
Województwo kujawsko-pomorskie	140	91,2 %	66,1 %	44,8 %

Źródło: dane GUS – Bank Danych Lokalnych; Województwo Kujawsko-Pomorskie. Podregiony, Powiaty, Gminy 2014

Dane z powyższej tabeli wskazują, że w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnych stan na terenie gmin należących do ORSG odbiega znacząco od poziomu wojewódzkiego. Wyjątkiem jest gmina Jeziora Wielkie, której wskaźnik w postaci ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej jest bliski poziomowi wojewódzkiemu. Najgorzej sytuacja wygląda w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej w gminie Mogilno i Strzelno, które są skanalizowane w niewielkim stopniu, w szczególności to dotyczy obszaru miejskiego. Sytuacja w zakresie dostępu do sieci wodociągowej jest dość dobra – wszystkie gminy wykazują wskaźniki przewyższające dane dla województwa. Za niewystarczający należy także uznać poziom dostępu do sieci gazowej.

Rysunek 11. Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej w ogóle ludności (%)

Źródło: Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa Kujawsko-pomorskiego. Zróżnicowanie wewnętrzne województwa, Toruń 2012

Gmina Mogilno

Gmina Mogilno jest podzielona jest na dwie aglomeracje:

Na terenie gminy funkcjonują dwie aglomeracje – Gębice i Mogilno, każdą z nich obsługuje oczyszczalnia ścieków. Aglomeracje te zostały wyznaczone odpowiednio przez Rozporządzenie 54/2006 i 56/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18.04.2006 r. W dniu 28 września 2015 r. przyjęta została uchwała nr XII/282/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w sprawie wyznaczenia aglomeracji Mogilno. Na jej podstawie zlikwidowano aglomerację Mogilno wyznaczoną Rozporządzeniem nr 56/2006 z 18.04.2006 r., której obszar obejmował: Mogilno, Dąbrówkę, Padniewko, a wyznaczono aglomerację Mogilno, której obszar obejmuje: Mogilno, Padniewko, Dąbrówkę, Kopczyn, Wieniec. Natomiast aglomeracja Gębice obejmuje następujące wsie: Gębice, Bielice, Marcinkowo, Goryszewo i Kwieciszewo. Na podstawie ilości odprowadzanych ścieków oraz wartości biologicznego zapotrzebowania tlenu dla ścieków surowych wyznaczone zostały wartości Równoważnej Liczby Mieszkańców. Wynoszą odpowiednio: Gębice – 2 700 RLM, Mogilno – 13 434 RLM (zgodnie z uchwałą Nr XII/282/15).

W planie inwestycyjnym na rok 2015 dla Aglomeracji Mogilno ujęto rozbudowę i modernizację oczyszczalni ścieków. Termin zakończenia inwestycji został określony na 31.12.2018r.. Po ogłoszeniu przez Ministerstwo Środowiska naboru wniosków na dofinansowanie projektów z POiŚ dla Osi priorytetowej I – Gospodarka wodno-ściekowa, Gmina Mogilno złoży wniosek o przyznanie dotacji.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Lokalizacja przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Mogilno: Procyń 27, Ratowo 12, Lubieszewo 10, Strzelce 10, Dzierżąno 1, Czerniak 1. Istnieją potrzeby budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Dzierżąno, Niestronno (brak badań gruntu dlatego alternatywnie kanalizacja), Strzelce, Wszedzień, Józefowo, Żabno, Kamionek, Wasielewko, Procyń, Ratowo, Chabsko, Huta Pałędzka, Padniewo, Pałędzie Dolne, Padniewko, Wylatowo, Huta Padniewska, Czarnotul, Olsza (578).

Potrzeby budowy kanalizacji wodno- kanalizacyjnej

Do priorytetów inwestycyjnych w zakresie aglomeracji o wielkości 2-10 tys. RLM należy wykonanie dokumentacji projektowej i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w ul. T. Kościuszki, Wolności, Leśnej, Poległych Bohaterów w Gębicach (zgodnie z KPOŚK). W tym przedziale RLM ważna jest inwestycja obejmująca budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Goryszewo, Kwieciszewo.

W aglomeracji powyżej 10 tys. RLM priorytetem jest przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mogilnie. Inwestycja obejmująca wymianę i rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej z przyłączami w ulicach 900- lecia, Piłsudskiego, Jana Pawła II, Sportowej, 22- Stycznia, Kasprowicza, Plac Wolności, Rynek, Jagiełły, Sądowej, Benedyktynskiej, Poznańskiej, Mostowej w Mogilnie jest niezbędna, aby przeprowadzić rewitalizację centrum miasta. Istnieje potrzeba budowy kanalizacji sanitarnej w m. Niestronno, jest to inwestycja poza aglomeracją lub POIŚ.

Ujęcia wody, stacje uzdatniania wody

Zakład Wodociągów i Kanalizacji Mogileńskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Sp z o. o. w Mogilnie eksploatuje aktualnie 11 stacji uzdatniania wody pitnej, jednocześnie 3 stacje przeznaczono do likwidacji. Stan techniczny stacji w Pałędziu Dolnym, Wylatowie, Wasielewku, Procyniu i Niestronnie jest dobry. Stacje w Szczeglinie, Kwieciszewie Padniewie wymagają modernizacji budowlanej i wyposażenia technicznego. Natomiast stacje w Twierdzinie, Bielicach i Kunowie będą przeznaczone do likwidacji.

Gmina Dąbrowa

Gmina Dąbrowa znajduje się w aglomeracji Barcin, która w nowych granicach obejmuje obszar trzech Gmin: Barcin, Pakość i Dąbrowa, jest to aglomeracja powyżej 15000 RLM [równoważnej liczby mieszkańców]. Na terenie gminy Dąbrowa nie ma oczyszczalni ścieków. Ścieki z gminy Dąbrowa odprowadzane są do oczyszczalni w Sadłogoszczy w gminie Barcin. W ramach aglomeracji z terenu Gminy Dąbrowa przyłączonych jest 596 budynków, 80 budynków natomiast jest nieprzyłączonych.

Planowane inwestycje w ramach KPOŚK to skanalizowanie ulicy Parkowej o długości sieci kanalizacyjnej 0,18 km, skanalizowanie ulicy Akacjowej o długości sieci kanalizacyjnej 0,4 km, skanalizowanie miejscowości Szczepankowo o długości sieci kanalizacyjnej 0,6 km.

Natomiast poza aglomeracją nie przewiduje się budowy sieci kanalizacyjnych. Problem odprowadzania ścieków z pozostałych budynków ma zostać rozwiązany poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków:

Przydomowe oczyszczalnie ścieków: według obecnego stanu na terenie gminy funkcjonują 24 przydomowe oczyszczalnie. Docelowo planuje się pobudowanie przydomowych oczyszczalni przy wszystkich nieruchomościach, do których brak jest zasadności techniczno-ekonomicznej budowy sieci kanalizacyjnej. Potrzeby w tym zakresie w poszczególnych miejscowościach przedstawiają się następująco (szacunkowe dane): Białe Błota -34 szt., Dąbrowa -13 szt., Krzekotowo - 50 szt., Mierucin - 54 szt., Parlin -5 szt., Parlinek - 5 szt., Sędowo - 68 szt., Słaboszewo - 40 szt., Sucharzewo 39 szt., Mokre - 40 szt., Mierucinek - 10 szt.,

Ujęcia wody, stacje uzdatniania:

Na terenie gminy znajdują się obecnie 2 stacje uzdatniania wody oraz 1 stacja podnoszenia ciśnienia:

1. Stacja Uzdatniania Wody w Krzekotowie;
2. Stacja Uzdatniania Wody w Szczepanowie;
3. Stacja Podnoszenia Ciśnienia w Dąbrowie (wraz z chlorownią).

Zarówno stacje uzdatniania wody w Krzekotowie w roku 2010r., Szczepanowie w roku 2013r. oraz stacja podnoszenia ciśnienia w Dąbrowie w roku 2015r. zostały całkowicie zmodernizowane. Wydajność stacji w Krzekotowie jest na tyle duża, że mogłyby samodzielnie zaopatrywać w wodę całą gminę, jednak ograniczenia powoduje niedostosowana sieć wodociągowa. Oprócz zaopatrywania w wodę mieszkańców, gmina sprzedaje również wodę do 3 miejscowości w innych gminach: gmina Pakość (Radłowo), gmina Barcin (Szeroki Kamień), - gmina Żnin (Wójcin).

Wydajność stacji: produkcja wody

1. Krzekotowo: $Q_{\text{śred}}$ na dobę 795 m³/d ; Q_{max} na dobę 1193 m³/d; Q_{max} na godz. 104 m³/h
2. Szczepanowo: $Q_{\text{śred}}$ na dobę 208 m³/d ; Q_{max} na dobę 311 m³/d; Q_{max} na godz. 100 m³/h

Razem: $Q_{\text{śred}}$ na dobę 1003 m³/d ; Q_{max} na dobę 1504 m³/d; Q_{max} na godz. 204 m³/h

Gmina Jeziora Wielkie

Aglomeracja Przyjezierze została uchylona decyzją Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w 2008 roku (RLM powyżej 2 tys., nie spełnia wskaźnika minimum 120 osób na 1 km sieci).

Teren gminy Jeziora Wielkie obsługują 2 oczyszczalnie ścieków w miejscowości Przyjezierze i Siemionki. Oczyszczalnia ścieków mechaniczno - biologiczna w Przyjezierzu gmina Strzelno (stanowi własność Gminy Jeziora Wielkie) oddana do użytku w 1992 r.– obsługuje miejscowości Przyjezierze, Gaj, Wójcin, Nowa Wieś, Pomiany, Kozuszkowo, Kuśnierz, Jeziora Wielkie i Nożyczyn, ilość przyłączy 1582, długość sieci kanalizacyjnej 70,7 km, oczyszczalnia wymaga modernizacji polegającej na przebudowie systemu napowietrzania stawów fakultatywnych oraz montażu piaskownika.

Oczyszczalnia ścieków w Siemionkach mechaniczno-biologiczno-chemiczna o podwyższonym procesie usuwania biogenów, wybudowana w 2000 r. obsługuje miejscowości: Siemionki, Włostowo, Sierakowo – Sierakówek, Golejewo i Kościeszki, ilość przyłączy 198 szt., długość sieci kanalizacyjnej 13,6 km, oczyszczalnia wymaga rozbudowy polegającej na dostawieniu dodatkowego modułu zwiększającego przepustowość 100 m³/d. Do sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Jeziora Wielkie włączonych jest 1780 gospodarstw domowych, sklepów i firm, co stanowi 79,64% korzystających z kanalizacji.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków

Gmina w 2001 r. wybudowała 6 oczyszczalni przydomowych w miejscowości Kościeszki i Siemionki. Konieczne jest wyposażenie obszarów nieskanalizowanych w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Na terenie gminy Jeziora Wielkie ze względu na rozproszoną zabudowę wsi konieczna jest budowa oczyszczalni przydomowych dla 450 gospodarstw domowych.

Ujęcia wody, stacje uzdatniania wody

Na terenie gminy Jeziora Wielkie są cztery stacje uzdatniania wody w miejscowościach: Jeziora Wielkie, Gaj, Kuśnierz i Kościeszki. Wyżej wymienione stacje zaopatrują w wodę 2.235 gospodarstw domowych, łączna długość sieci wodociągowej z przyłączami 121,6 km. Stacje uzdatniania wody w Jeziorach Wielkich, Gaju i Kuśnierzu zostały zmodernizowane. Stacja uzdatniania wody w miejscowości Kościeszki jest w złym stanie technicznym. W związku z powyższym wymagana jest budowa nowej stacji uzdatniania w miejscowości Golejewo. W miejscowości Golejewo zostały wykonane 2 studnie pod nową stacją uzdatniania wraz z uzbrojeniem terenu.

Gmina Strzelno

Gmina Strzelno znajduje się w ramach aglomeracji, która w nowych granicach obejmuje obszar: Strzelno (z wyłączeniem ulic: Zbożowa, Towarowa, Wisławy Szymborskiej, Szulczewskiego, Kwiatowa, Glinki, Elewatorowa i Dąbrowskiego), Ciechrz, Górki, Markowice, Sławsko Dolne. Wyznaczona Aglomeracja Strzelno obejmuje 7 830 równoważnej liczby mieszkańców (RLM).

Sieć kanalizacyjna odprowadza ścieki do mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków, która zlokalizowana jest w Strzelnie Klasztornym. Wydajność projektowa oczyszczalni wynosi $Q_{\text{śrd}}$ 1 890 m³/d, co odpowiada RLM równemu 9622. Planowane inwestycje w sieci kanalizacyjnej i wodociągowej to uporządkowanie sieci wodno – kanalizacyjnej w miejscowości Markowice, budowa kanalizacji w Ostrowie oraz dalsze porządkowanie sieci kanalizacyjnej w mieście Strzelnie oraz budowa kolejnych jej części.

Ujęcia wody, stacje uzdatniania

Gmina Strzelno posiada 7 ujęć wody pitnej. Ujęcia te znajdują się w Strzelnie, Markowicach, Sławsku Dolnym, Ciechrzu, Wronowach, Bronisławiu i Ostrowie. Większość istniejących ujęć wymaga większych lub mniejszych modernizacji, oprócz stacji uzdatniania wody w Strzelnie, która oddana została do użytku na przełomie 2014 i 2015 r. Ujęcia te zaopatrują w wodę gospodarstwa domowe, produkcje rolną i ogrodnictwą oraz przemysł.

8.2 Gospodarka odpadami

W Powiecie Mogileńskim w roku 2012 zebrano prawie 8,8 tysięcy ton odpadów zmieszanych. Poddano odzyskiwaniu około 7,1 tys. ton (magazynowane czasowo - około 1,7 tys. ton, z gospodarstw domowych - 5,5 tys. ton) na jednego mieszkańca przypada rocznie 118 kg odpadów komunalnych. Większość, bo ponad 66% stanowiły odpady zebrane w gminie Mogilno. Zdecydowanie najmniej odpadów zmieszanych zbiera się w gminie Dąbrowa. Jest ich ponad trzykrotnie mniej niż w gminie Jeziora Wielkie. Na obszarze całego powiatu zauważalny jest regularny przyrost zbieranych odpadów zmieszanych.

Na terenie Powiatu Mogileńskiego istnieje 5 składowisk odpadów komunalnych, przy czym tylko 3 spośród nich są czynne:

- Sucharzewo – obsługuje rejon Gminy Dąbrowa, zakończyło eksploatację i przygotowuje się do zamknięcia,
  - Jeziora Wielkie i Siedlimowo – obsługują rejon Gminy Jeziora Wielkie,
  - Bławaty – obsługuje rejon Gminy Strzelno, eksploatacja została wstrzymana.
- Powierzchnia 3 wysypisk kontrolowanych wynosi 7,8 ha.

Wskaźnik Udział odpadów poddanych odzyskowi w ogólnej ilości odpadów wynosi dla powiatu 95,8% za 2013 rok (przy wartości dla województwa wynoszącej 46,1%).

8.3 Drogi

Drogi krajowe

Przez Powiat Mogileński przebiegają 3 drogi krajowe. Wszystkie zbiegają się w Strzelnie, co czyni to miasto ważnym węzłem komunikacji drogowej w skali regionu.

- Droga krajowa nr 15 długości 402 km (z czego 30,7 km w granicach Powiatu Mogileńskiego), łącząca Województwo Dolnośląskie i Województwo Warmińsko-Mazurskie gwarantuje dobry transport samochodowy z Gnieznem. Przebiega ona również przez Gminę Mogilno, co daje mieszkańcom gminy dojazd zarówno do Gniezna jak i sąsiedniego Strzelna.
- Droga krajowa nr 25 długości 412 km (20,6 km w granicach Powiatu Mogileńskiego), która łączy Województwo Dolnośląskie i Województwo Zachodniopomorskie, pozwala na komunikację drogową z Inowrocławiem i Toruniem.
- W Strzelnie ma swój początek droga krajowa nr 62 długości 361 km (6,5 km w granicach Powiatu Mogileńskiego) łącząca Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz Województwo Podlaskie.

Długość dróg krajowych w granicach Powiatu Mogileńskiego to 57,7 km, co stanowiło 5,4% całości dróg krajowych w województwie.

Drogi wojewódzkie

Przez obszar Powiatu Mogileńskiego przebiegają 3 drogi wojewódzkie.

- W gminie Mogilno, a dokładniej w okolicach wsi Wylatowo swój początek ma droga wojewódzka nr 254 łącząca drogę krajową nr 15 z miastem Barcin. Jej długość w granicach powiatu to 26,7 km. Droga ta łączy Mogilno z Dąbrową, która to gmina również leży przy tej trasie.
- Drugą drogą wojewódzką w Powiecie Mogileńskim jest droga wojewódzka nr 255 o długości 22 km (8,9 km w granicach powiatu), która łączy Strzelno z Pakością.
- Trzecia to droga wojewódzka nr 262 łącząca drogę wojewódzką 263 koło Przecława z drogą krajową nr 15 w Kwieciszewie (gmina Mogilno). W granicach powiatu znajduje się odcinek długości 8,7 km.

Sieć dróg wojewódzkich w Powiecie Mogileńskim składa się z 3 dróg łącznej długości 44,3 km. Jest to 2,5% stanu wojewódzkiego.

Drogi powiatowe

W roku 2014 Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie administrował siecią dróg powiatowych o łącznej długości 394,2 km, z czego 353,1 km o nawierzchni ulepszonej. Rozkład dróg powiatowych w podziale na gminy przedstawia się następująco:

- 70,8 km znajdowało się na terenie Gminy Jeziora Wielkie (w tym 67,9 km o nawierzchni ulepszonej),
- 55,5 km – w Gminie Dąbrowa (w tym 50,4 km o nawierzchni ulepszonej),
- 164,6 km – w Gminie Mogilno (w tym 134,8 km o nawierzchni ulepszonej),
- 103,3 km w granicach Gminy Strzelno (w tym 100,1 km o nawierzchni ulepszonej).

W 2014 roku w Powiecie Mogileńskim było 370 km dróg powiatowych o nawierzchni twardej. Dla porównania w 2005 było ich tylko o kilometr mniej, co wskazuje na stabilizację sieci dróg powiatowych na przestrzeni ostatnich kilku lat. Prawie 95% sieci dróg powiatowych stanowią drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Powiat ma stosunkowo gęstą sieć dróg powiatowych – wskaźnik długości dróg powiatowych na 100 km² w Powiecie Mogileńskim w 2009 wynosił 54,8 km/km², jest dużo wyższy niż średnia dla województwa (36,9 km/km²). Oprócz dróg o nawierzchni twardej powiat dysponuje siecią 30,8 km dróg nie ulepszonych.

Drogi powiatowe posiadają bardzo zróżnicowane parametry techniczne. Szerokość jezdni tych dróg waha się od 3,5 m do 7 m, pobocza posiadają szerokość od 0,5 m do 1,5 m. Drogi powiatowe o nawierzchni nie ulepszonej stanowią zaledwie 7,8% całkowitej długości dróg powiatowych, **jednak większość dróg powiatowych nie posiada parametrów określonych rozporządzeniem MTiGM z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie** - zgodnie z tym rozporządzeniem drogi powiatowe powinny mieć parametry techniczne i użytkowe odpowiadające klasom dróg G i Z oraz wyjątkowo klasie L, a to oznacza, że szerokość jednego pasa ruchu powinna wynosić 3,5 m do 3 m.

Drogi gminne

Powiat Mogileński **posiada sieć 269 km dróg gminnych o nawierzchni twardej**. Ilość tego rodzaju dróg nie zmieniała się na przestrzeni lat 2005-2012. **Prawie 50% z nich to drogi o statusie dróg o nawierzchni twardej ulepszonej**. Ich sieć także pozostawała stała w okresie 2005-2012. **Drogi o statusie gruntowym mają w powiecie łączną długość 207,5 km**. Współczynnik długości dróg gminnych o nawierzchni twardej na 100 km² wynosi w Powiecie Mogileńskim 39,8 km/km² i jest on istotnie wyższy od wartości dla całego województwa (31,7 km/km²).

Wg danych samorządów administrujących drogami powiatowymi i gminnymi na terenie ORSG zauważalny jest ogólnie zły stan infrastruktury drogowej - brak zjazdów, zagrożenie wypadkowe, brak parkingów (m.in. w centrum Mogilna), brak chodników/dróg rowerowych, przestarzałe oświetlenie uliczne. Taka sytuacja rodzi konieczność przeznaczenia dużych środków samorządów na utrzymanie i modernizację sieci dróg. Wg opinii samorządów administrujących drogami, konieczna jest rozbudowa układu drogowego, poprawa stanu dróg i bezpieczeństwa ruchu. W tym zakresie najbardziej pilnym zadaniem jest budowa obwodnicy miasta Strzelno, gdzie zbiegają się trzy drogi krajowe nr 62 oraz nr 15 i 25, które przebiegają przez centrum miasta. Rozbudowa układu drogowego pozwoliłaby na wzmocnienie powiązań komunikacyjnych obszarów zmarginalizowanych z obszarami węzłowymi dla ich włączenia w regionalny układ powiązań transportowych z systemem krajowym i europejskim jako szansa rozwojowa dla tych obszarów.

8.4 Transport

Transport kolejowy na terenie powiatu

Powiat Mogileński posiada aktualnie jedną czynną stację kolejową. Jest to węzłowa stacja kolejowa w Mogilnie. Stacja ta posiada 3 perony. Stacja kolejowa Mogilno realizuje kilkanaście odjazdów i przyjazdów dziennie. Oferuje połączenia kolejowe z Bydgoszczą, Ełkiem, Gdańskiem, Gdynią, Gniezmem, Inowrocławiem, Jelenią Górą, Kościanem, Leszmem, Olsztynem, Poznaniem, Tczewem, Toruniem.

Transport autobusowy na terenie powiatu

Głównym przewoźnikiem na terenie Powiatu Mogileńskiego jest **Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS) w Inowrocławiu**. Świadczy ono usługi przewozowe na terenie wszystkich gmin powiatu. Przy czym najlepiej skomunikowanymi gminami są Mogilno i częściowo Strzelno.

7 przystanków autobusowych znajduje się w gminie Dąbrowa, natomiast gmina Jeziora Wielkie posiada 3 przystanki autobusowe. PKS w Inowrocławiu realizuje połączenia z Dąbrowy głównie do Mogilna i Bydgoszczy, jednak pojedyncze kursy realizowane są także do Barcina, Trzemeszna i Żnina. Natomiast w

przypadku Jezior Wielkich, autobusy kursują m.in. w kierunku Bydgoszczy, Inowrocławia, Konina, Mogilna, Strzelna, Torunia, jednak w ich przypadku są to pojedyncze kursy w ciągu dnia.

W gminie Strzelno znajduje się około 20 przystanków autobusowych, z których są realizowane połączenia do większych miast. PKS-em ze Strzelna można się dostać m. in. do Bydgoszczy, Gniezna, Inowrocławia, Konina, Poznania, Kruszwicy, Mogilna, czy też Torunia oraz do pobliskich wsi i miasteczek. W gminie Mogilno skupia się największa część transportu autobusowego całego powiatu. Znajduje się tutaj dworzec autobusowy oraz około 28 przystanków autobusowych. Z dworca autobusowego realizowane są połączenia mające na celu zapewnienie mieszkańcom powiatu odpowiedniego poziomu komunikacji w granicach powiatu. Oprócz tego z dworca autobusowego w Mogilnie kursują autobusy do większych okolicznych miast jak Barcin, Bydgoszcz, Gniezno, Inowrocław, Strzelno, Trzemeszno, czy też Żnin.

W ocenie mieszkańców występują poważne problemy komunikacyjne. Należy do nich słaba komunikacja dla dojazdu do szkół z obszarów peryferyjnych, słaba komunikacja Strzelno-Mogilno, Strzelno - Jeziora Wielkie. W szczególności poważnym mankamentem jest słabo rozwinięta komunikacja z innymi rynkami pracy w otoczeniu gmin tworzących ORSG.

8.5 Społeczeństwo informacyjne

Teren Powiatu Mogileńskiego jest pokryty prawie w całości zasięgiem sieci GSM głównych operatorów sieci komórkowych w Polsce, a właścicielem infrastruktury kablowej jest Orange SA oraz Netia. Dostęp mieszkańców do sieci internetowej realizowany jest przez pięciu lokalnych dostawców oferujących swoje usługi drogą radiową oraz dostawców ogólnokrajowych ze swoimi usługami świadczonymi drogą kablową. Planowane są również kolejne inwestycje Orange SA i prywatnych firm oraz dalsze rozbudowanie sieci bezprzewodowej WiMax.

Część gmin Powiatu Mogileńskiego przystąpiła również do programu „Infostrada Kujaw i Pomorza”, umożliwiającego dostęp większości gmin z województwa kujawsko-pomorskiego do Internetu szerokopasmowego oraz utworzenie Kujawsko-Pomorskiego Systemu Informacji Przestrzennej (K-PSIP). System ten funkcjonował będzie na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim, a jego głównym zadaniem będzie wspomaganie zarządzania, promocja jednostek administracji, a także usprawnienie przepływu informacji pomiędzy służbami publicznymi i administracją.

8.6 Energetyka i gospodarka niskoemisyjna na terenie ORSG

Na terenie powiatu Mogileńskiego znajduje się aktualnie 14 elektrowni wiatrowych. Wykaz instalacji służących do wytwarzania energii – elektrownie wiatrowe. Na terenie powiatu planowane jest uruchomienie elektrowni wodnej w m. Wylatowo gm. Mogilno. Aktualnie Gmina Jeziora Wielkie posiada opracowane „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jeziora Wielkie”, w którym wskazane są tereny pod ewentualną lokalizację siłowni wiatrowych. Niewystarczające jest z kolei wykorzystanie energii odnawialnej produkowanej na bazie płodów rolnych. Fundacja Powiatu Mogileńskiego podpisała w dniu 27 listopada 2014 rok ze spółką pod firmą INVENTI S.A. z siedzibą w Bydgoszczy umowę dotyczącą dzierżawy gruntów pod lokalizację i budowę systemów odnawialnych źródeł energii a priorytetem będą ogniwa fotowoltaiczne. Analizą objęte są grunty Fundacji Powiatu Mogileńskiego na powierzchni wynoszącej 38,82 ha w miejscowościach Goryszewo, Gozdanin oraz Procyń. Umowa jest umową przedwstępną warunkową, zawieraną w celu umożliwienia dzierżawcy ustalenia, czy nieruchomości stanowiące 5 odrębnych działek spełnią warunki wymagane do uzyskania pozwoleń na budowę oraz możliwości przyłączeń do systemu energetycznego, a także przeprowadzenia pomiarów, badań oraz innych czynności, niezbędnych do określenia przydatności nieruchomości do ewentualnego posadowienia oraz eksploatacji systemów odnawialnych źródeł energii.

W Powiecie Mogileńskim nie funkcjonują żadne zakłady szczególnie uciążliwe pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza. Na zanieczyszczenie powietrza na terenie powiatu poza emisją zanieczyszczeń z sektora przemysłowego, duży wpływ ma transport publiczny realizowany na terenie powiatu.

Gmina Mogilno

Gmina Mogilno jest w trakcie przygotowania planu gospodarki niskoemisyjnej. Po zakończeniu prac końcowych nad projektem PGN dla Gminy Mogilno wysłany zostanie wniosek wraz z projektem PGN o stwierdzenie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu. Wniosek ten złożony zostanie do dwóch organów: Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS). Obecnie PGN jest analizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu. Planuje się przyjęcie PGN podczas Sesji Rady Miejskiej w Mogilnie w miesiącu kwietniu. Obiekty przewidziane do termomodernizacji:

1. Mogileński Ratusz wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.
2. Mogileński Dom Kultury - Harcówka ul. Kościuszki 10 oraz Rynek 10.
3. Muzeum Ziemi Mogileńskiej z siedzibą w Chabsku.
4. Obiekty zgłoszone przez ZOSiP w Mogilnie:
  - Szkoła Podstawowa Gębice – całość,
  - SP Kwieciszewo- pawilon,
  - Gimnazjum w Mogilnie – całość,
  - SP3 Mogilno - budynek pawilonu,
  - Szkoła Strzelce - 2. Budynek,
  - SP 2 w Mogilnie -część stary budynek,
  - SP Wylatowo – pawilon,
  - Przedszkole nr 1 w Mogilnie,
  - Przedszkole nr 2 w Mogilnie.
5. Inne obiekty:
  - Remont dachu i termomodernizacja budynku publicznego Rynek 10 w Mogilnie (siedziba MGOPS Mogilno).
  - Remont dachu i elewacji budynku mieszkalnego wraz z remontem i budową infrastruktury komunalnej (pomieszczenia gospodarcze, przydomowe oczyszczalnie ścieków, chodniki, rekultywacja terenów przy budynkach) Strzelce 1, Twierdziń 16, Twierdziń 51, Żabno 26, Wasielewko 20, Ogrodowa 8, Skrzyszewo 1.
6. Budynki wielorodzinne zarządzane przez Mogileńskie Domy w Mogilnie wymagające termomodernizacji:
  - Mogilno - 58 - 1425 osób
  - Teren Gminy Mogilno - 31 - 208 osób
7. Budynki wielorodzinne zarządzane przez Spółdzielnie Mieszkaniową w Mogilnie wymagające termomodernizacji – 24 budynki zamieszkałe przez 1250 osób.

Do planu gospodarki niskoemisyjnej zgłoszone zostały obiekty SP ZOZ znajdujące się na terenie Gminy Mogilno, które zostaną ujęte w opracowywanym przez Gminę Mogilno dokumencie.

Gmina Strzelno

Szkoły Podstawowe na terenach wiejskich wymagają termomodernizacji. Gmina planuje również wykonanie instalacje OZE w swoich jednostkach. Gmina Strzelno nie posiada planu gospodarki niskoemisyjnej. Gmina Strzelno jest w trakcie rozeznania rynku i wyboru wykonawcy – przewidywany termin opracowania PGN to koniec 2016 r. Podczas opracowywania planu zgłoszone zostaną wszystkie obiekty, które przewidziane są do termomodernizacji.

Gmina Dąbrowa

W roku 2015 został przygotowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dąbrowa, który został przyjęty uchwałą Nr IX/55/2015 Rady Gminy w Dąbrowie w dniu 22 października 2015r.

W planie gospodarki niskoemisyjnej przewidziano między innymi do termomodernizacji i montażu instalacji PV budynki będące własnością gminy w tym budynek ZS w Dąbrowie, SP w Szczepanowie oraz budynek Urzędu Gminy, a także budynki stacji uzdatniania wody w Szczepanowie i Krzekotowie. W Planie przewidziano również termomodernizację budynków mieszkalnych wielorodzinnych stanowiących własność gminy.

Jednym z budynków przewidzianych do głębokiej termomodernizacji jest budynek Szkoły Podstawowej w Szczepanowie. W ramach tego zadania planowane jest przede wszystkim docieplenie ścian i stropów, częściowa wymiana okien, drzwi, wymiana instalacji centralnego ogrzewania oraz źródła ciepła na gazowe lub olejowe oraz modernizacja wymiana oświetlenia. Pozostałe budynki przez ostatnie lata sukcesywnie były częściowo modernizowane (częściowo zostały wymienione okna, drzwi, docieplenia itp.), w związku z tym trudno będzie osiągnąć wymagany wskaźnik obniżenia emisji w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej i zabudowy wielorodzinnej.

Jeziora Wielkie

Gmina nie posiada Planu Gospodarki Niskoemisyjnej i nie planuje opracowania niniejszego dokumentu. Brak planów co do wykorzystania odnawialnych źródeł energii w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej i zabudowy wielorodzinnej.

8.7 Komunalne zasoby mieszkaniowe

W zakresie oceny sytuacji mieszkaniowej podczas warsztatów wskazywano na potrzebę poprawy dostępności tanich mieszkań dla osób niezamożnych (np. bloki spółdzielcze, mieszkania socjalne).

Tabela 46. Zasoby mieszkaniowe gmin tworzących ORSG Powiatu Mogileńskiego

Jednostka terytorialna	2013 r.				2013 r. liczba mieszkańców
	mieszkania komunalne ogółem		mieszkania socjalne		
	liczba	na 1000 mieszkańców	liczba	na 1000 mieszkańców	
Mogilno	498	20,0	8	0,3	24 881
Strzelno	634	53,0	-	-	11 953
Dąbrowa	55	11,7	-	-	4 703
Jeziora Wielkie	2	0,4	1	0,2	5 053
ORSG Powiatu Mogileńskiego	1 189	25,5	9	0,2	46 590
Województwo kujawsko-pomorskie	44 801	21,4	5 247	2,5	2 092 564

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Sytuacja gmin powiatu w zakresie mieszkań socjalnych charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem w zakresie liczby mieszkań socjalnych przypadającej na 1000 mieszkańców. W Powiecie Mogileńskim wskaźnik ten wynosi jedynie 0,2 przy średniej wojewódzkiej 2,5. Dane te wskazują na konieczność podjęcia działań dla poprawy sytuacji w obszarze budownictwa społecznego.

Problemy

1. Na terenie ORSG problemem jest Intensywny ruch kołowy w centrum miast (w Mogilnie i Strzelnie), co jest spowodowane przebiegiem ważnych tras drogowych przez centra tych miast. W szczególności dotyczy to miasta Strzelno, gdzie zbiegają się trzy drogi krajowe nr 62 oraz nr 15 i 25.
2. Zły stan większości dróg powiatowych i gminnych - konieczność przeznaczenia dużych środków samorządów na utrzymanie i modernizację sieci dróg.
3. Na terenie ORSG występują poważne problemy komunikacyjne - słaba komunikacja dla dojazdu do szkół i do pracy z obszarów peryferyjnych do Mogilna i innych rynków pracy (przede wszystkim trasy Strzelno-Mogilno i Strzelno - Jeziora Wielkie).
4. W zakresie infrastruktury technicznej problemem jest niewystarczający stopień skanalizowania terenu ORSG. Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do kanalizacji sanitarnej jest znacząco niższy w stosunku do gospodarstw posiadających dostęp do sieci wodociągowej, która także wymaga rozbudowy i modernizacji.
5. Nadmierny poziom emisyjności i energochłonności gospodarki, obiektów i użyteczności publicznej i instalacji komunalnych a także budynków należących do osób prawnych i fizycznych.
6. Niezadawalający stan rozwoju mieszkalnictwa dla osób niezamożnych (w tym budownictwo spółdzielcze, mieszkania socjalne).

Potencjały

1. Dobre położenie komunikacyjne w sieci dróg o randze krajowej i rozbudowana sieć dróg – wyższe niż w województwie wskaźniki długości dróg na 1 km² powierzchni.

9. *Kultura*

W Powiecie Mogileńskim funkcjonowało 8 bibliotek publicznych, zarejestrowanych czytelników było 7050. Jedną z największych Miejskich Publicznych Bibliotek znajdują się w Gminie Mogilno. W Powiecie Mogileńskim funkcjonuje jedno muzeum. Zarówno Mogileński Dom Kultury jak i Muzeum Ziemi Mogileńskiej z siedzibą w Chabsku są wiodącymi instytucjami działającymi na terenie Powiatu Mogileńskiego. Świadczy o tym m. in. udział MDK i MZM w wielu prestiżowych programach (np. Dom Kultury+, Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne). Udział w tego typu przedsięwzięciach jest kluczowy dla dalszej działalności i rozwoju instytucji kultury. Niezbędny dla prowadzenia działalności kulturalnej jest zakup wyposażenia, które przyczyni się do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej powiatu, a także faktycznego zwiększenia potencjału instytucji kultury. Konieczna jest również kontynuacja podjętych już, wieloletnich inwestycji związanych z wdrażaniem niezbędnych warunków do prowadzenia działalności kulturalnej, a także dostosowanie istniejącej infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Mogilno

Infrastruktura kultury w gminie:

- Mogileński Dom Kultury zarządza czterema obiektami. W siedzibie głównej mieści się administracja, pracownie plastyczne oraz sala kinowo teatralna (kino Wawrzyn). Budynek wymaga przebudowy - zaplanowane działania: przebudowa części biurowej i sanitarnej; utworzenie galerii wystawienniczej oraz części restauracyjnej, zagospodarowanie ogrodu.
- Budynek B Mogileńskiego Domu Kultury - Harcówka. Jest to miejsce, w którym odbywają się zajęcia merytoryczne, między innymi taneczne, teatralne czy edukacji muzycznej. Budynek wymaga gruntownej przebudowy. Zaplanowane prace obejmują: termomodernizację wraz z wymianą okien i drzwi wejściowych oraz wykonanie elewacji; przebudowę klatki schodowej w celu dostosowania do korzystania m. in. przez osoby niepełnosprawne; wymianę instalacji elektrycznej, systemu C.O.; remont pracowni merytorycznych poprzez dostosowanie ich do współczesnych norm prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej; wykonanie ogrodzenia).
- Sala Widowiskowa MDK jest miejscem funkcjonowania m.in. Klubu Seniora, Mogileńskiej Orkiestry Dętej. Odbywają się w niej także różnorodne imprezy kulturalne. Działania remontowe obejmują: adaptację pomieszczeń na cele kulturalne; termomodernizację wraz z wymianą okien; wymianę instalacji elektrycznej; przebudowę części magazynowej wraz z utworzeniem pracowni kulinarnej oraz naprawą sceny i podłogi; zakup niezbędnego wyposażenia do nowej pracowni.
- Najnowszym obiektem zarządzanym przez Mogileński Dom Kultury jest Amfiteatr Letni w Parku Miejskim, który w okresie letnim zamienia się w miejsce realizacji wielu innowacyjnych wydarzeń kulturalnych.
- Muzeum Ziemi Mogileńskiej mieści się w Chabsku – miejscowości oddalonej od Mogilna o kilka kilometrów w budynku dawnej szkoły podstawowej. Placówka posiada 6 sal wystawowych. Cztery zajmują wystawy stałe, jedna przeznaczona jest na wystawy czasowe. Muzeum posiada również galerię oraz salę widowiskową z przeznaczeniem na imprezy cykliczne i większe wystawy czasowe. Potrzeby w zakresie infrastruktury to m.in. wymiana dachu na części głównej budynku; wymiana okien oraz drzwi wejściowych; adaptacja strychu na salę wystawienniczą, utworzenie bazy noclegowej dla turystów (na przykład w formie pola namiotowego); zakup systemu wiat drewnianych do prowadzenia zajęć i imprez plenerowych na terenie muzeum.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie mieści się w dwóch budynkach, w Urzędzie Miejskim zajmuje powierzchnię 125 m², a w centrum miasta 108 m² (lokal Wypożyczalni dla Dorosłych i Oddziału dla Dzieci jest dzierżawiony od Gminnej Spółdzielni w Mogilnie). Obydwa lokale cechują się trudnym dostępem dla osób z ograniczoną sprawnością oraz brakiem dostosowania dla osób

niepełnosprawnych. Biblioteka mieści się na piętrze budynku i z uwagi na małą powierzchnię i duży księgozbiór znacznie obciąża strop. Ograniczona powierzchnia jest czynnikiem ograniczającym dalsze powiększanie zasobów. Filie w Gębicach i Wylatowie znajdują się w budynkach szkół podstawowych.

- 28 świetlic wiejskich. Remontu wymagają Strzelce, Wszedzień, Kwieciszewo, Pałędzie Dolne, Zbytowo, Czarnotul, Gozdanin, Kunowo, Kwieciszewo, Gębice. Rozbudowa: Marcinkowo. Budowa: Twierdziń.

W Powiecie Mogileńskim funkcjonują obiekty zabytkowe podlegające ochronie, a w szczególności są to obiekty architektury sakralnej, rezydencjonalnej, zespoły miejskie oraz zieleń zabytkowa. Najważniejsze obiekty zabytkowe to:

- trasa kolejowa Mogilno – Orchowo (nieczynna),
- Klasztor Zakonu Braci Mniejszych Kapucynów w Mogilnie,
- Kościół PW. Św. Ap. Piotra i Pawła w Wylatowie,
- Kościół PW. Jakuba Większego Apostoła w Mogilnie,
- miejsca pamięci – pomniki, izby pamięci itp..

Walory kulturowe Mogilna to głównie imprezy cykliczne: Dni Mogilna, Benedyktynskie Dni Mogilna, Dni Jakubowe, Mogileńskie Spotkania Plastyczne, Chlebem i miodem, Gwiazdkowe Pierniki, Podkoziółek, Święto kaszy, Biesiada z ziemniakiem, Święto ogórka, Rajd Weteranów Szos, Złot miłośników militariów, Dni Wylatowa, Turniej Tańca Nowoczesnego (odbywa się od 21 lat).

Strzelno

Infrastruktura kultury w gminie:

- Gmina Strzelno posiada Miejsko – Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Strzelnie oraz Bibliotekę Miejską w Strzelnie, które są po generalnych remontach z wykorzystaniem środków unijnych. Biblioteka Miejska w obecnym okresie jest na etapie wyposażania w meble i niezbędne urządzenia do codziennej działalności.
- Świetlice wiejskie w większości sołectw są w stanie dobrym i bardzo dobrym ze względu na funkcjonowanie w gminie Strzelno Funduszu Sołeckiego. Z tych środków poszczególne sołectwa remontują infrastrukturę lub kupują wyposażenie. Istnieje potrzeba wybudowania świetlicy wiejskiej w Witkowie.

Najważniejsze obiekty zabytkowe:

W gminie Strzelno możemy wyróżnić kilka obiektów zabytkowych, które są ważne z punktu widzenia rozwoju regionu. Najważniejsze to Bazylika Św. Trójcy w Strzelnie, Rotunda Św. Prokopa (znajdują się na Szlaku Piastowski) – oba obiekty są w renowacji. Wiatrak w Ostrowie – wymaga zachowania, wsparcia, rozwoju. Markowice Sanktuarium Matki Bożej Królowej Miłości i Pokoju Pani Kujaw.

Walory kulturowe - imprezy i spotkania kulturalne: Norbertańskie Dni Młodych i imprezy kulturalne organizowane przez Sanktuarium Matki Bożej Królowej Miłości i Pokoju Pani Kujaw z Markowic.

Dąbrowa

Infrastruktura kultury w gminie:

- W gminie znajduje się 13 świetlic wiejskich, świetlice są praktycznie w każdej miejscowości w gminie, z wyjątkiem Mierucinka (mała miejscowość licząca 50 mieszkańców). Wszystkie świetlice zostały w ostatnim okresie wybudowane lub wyremontowane. Stan techniczny jest bardzo dobry.
- W gminie prowadzona jest jedna Biblioteka Publiczna w Dąbrowie oraz 2 filie biblioteczne w Słaboszewku i Szczepanowie. Stan ten jest wystarczający dla zaspokojenia potrzeb. Istnieje jedynie potrzeba powiększenia lokalu biblioteki w Dąbrowie.

Najważniejszy obiekt zabytkowy to zespół dworsko-parkowy na który składają się: dwór, park i brama wjazdowa w miejscowości Słaboszewko. Istnieje potrzeba zewnętrznego odrestaurowania dworku oraz rewitalizacji parku w celu przewrócenia im dawnej świetności.

Walory kulturowe - imprezy cykliczne: Biesiada Artystyczna w Słaboszewku, Muzyczne Spotkania SINGERS & SONWRITERÓW "ALTERSONG", Muzyczny Wieczór Wspomnień, Targi Dębowe, Zimowy Bieg Dębowy.

Jeziora Wielkie

Infrastruktura kultury w gminie:

- Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Jeziora Wielkich,
- świetlice wiejskie (11 obiektów): Krzywe Kolano, Rzeszyn, Wójcin, Gaj, Kościeszki, Dobsko, Nożyczyn, Wola Kożuszkowa, Siedlimowo, Nowa Wieś, Lubstówek;
- Biblioteka Publiczna w Jeziorach Wielkich.

Najważniejsze obiekty zabytkowe:

- Kościoły w Siedlimowie, w Kościeszkach,
- spichlerz w Rzeszynie i budynek dawnego urzędu celnego w Wójcinie,
- Dwory i parki w Kuśnierzu, Wójcinie, Siemionkach, Rzeszynie,
- Gminna Izba Tradycji i Pamięci w Kuśnierzu,

Walory kulturowe i rekreacyjne:

- Przyjezierze – kompleks turystyczny – wypoczynkowy,
- Szlak etnograficzny Szulczewskiego,
- ścieżka rowerowa wokół Jeziora Gopła,
- fragment szlaku bursztynowego Krzywe Kolano – Siemionki,
- Letnia placówka Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia (półwysp Potrzymiech),
- Wielki Festyn Pomidorowy.

Na terenie ORSG znajdują się obiekty służące sportowi i rekreacji takie jak basen i hala widowiskowo-sportowa w Mogilnie, sala sportowo rekreacyjna, „Orliki”. W prawie każdym sołectwie jest świetlica w i plac zabaw.

W opinii uczestników warsztatów brakuje jednak świetlic i miejsc rekreacji w niektórych sołectwach, istnieje potrzeba stworzenia nowych miejsc dla aktywności na świeżym powietrzu dla osób dorosłych, młodzieży i parku rozrywki dla najmłodszych. Konieczna jest też rewitalizacja istniejących parków, terenów zielonych i placów zabaw.

Problemy

1. Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury technicznej dla sportu i rekreacji, w szczególności brak w wielu miejscowościach miejsc do aktywności plenerowej.
2. Niewystarczający stan infrastruktury, obiektów i wyposażenia instytucji kultury, odpowiadającego współczesnym wymogom, m.in. niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. W instytucjach kultury brakuje wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej.
3. Niewykorzystany potencjał możliwości kreowania cyklicznych wydarzeń kulturalnych, brak kompleksowych rozwiązań finansowych i merytorycznych pozwalający na wykorzystanie istniejącego potencjału.

Potencjały

1. Potencjał kulturowy, dziedzictwo historyczne, duża ilość znaczących zabytków, potencjał instytucjonalny w zakresie organizacji imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych.
2. Istniejące obiekty i infrastruktura służąca kulturze, sportowi i rekreacji.

10. Ochrona zdrowia

Realizatorem zadań opieki medycznej dla powiatu Mogileńskiego z uwzględnieniem podstawowej opieki zdrowotnej jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mogilnie, który powstał 15 grudnia 1998 roku po przekształceniu ZOZ Mogilno istniejącego od 1973 roku. Organem założycielskim SPZOZ jest Powiat Mogileński. Zakład obejmuje opieką medyczną około 50.000 osób zamieszkałych na terenie Powiatu Mogileńskiego oraz gmin ościennych, głównie gminy Trzemeszno i Orchowo. Usługi medyczne świadczone przez SPZOZ obejmują również usługi komercyjne z zakresu medycyny pracy oraz świadczeń specjalistycznych z zakresu diabetologii i endokrynologii.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej prowadzi działalność medyczną z zakresu:

- 1) Leczenia szpitalnego w oddziałach: wewnętrznym, chirurgii ogólnej, ginekologiczno-położniczym i pediatrycznym,
- 2) Podstawowej Opieki Zdrowotnej: poradnie lekarzy rodzinnych, poradnie pediatryczne, Nocna i Świąteczna Opieka Lekarska, Świadczenia Pielęgniarek i Położnych Środowiskowych,
- 3) Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej,
- 4) Opieki Psychiatrycznej i leczenia uzależnień w rodzaju Poradni Psychiatrycznej i Leczenia Uzależnień,
- 5) Leczenia stomatologicznego: poradnie stomatologiczne w rodzaju leczenia ogólnostomatologicznego,
- 6) Rehabilitacji: pracownie fizjoterapii,
- 7) Świadczeń opiekuńczych i opieki długoterminowej w rodzaju Zakładu Opiekuńczo Leczniczego,
- 8) Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego,
- 9) Medycyny Pracy.

Działalność SPZOZ obejmuje również świadczenia z zakresu diagnostyki obrazowej (RTG, USG) i laboratoryjnej. Zakład funkcjonuje w jednostkach terenowych, w skład których wchodzi:

- 1) Szpital Powiatu Mogileńskiego:
  - a) filia im. Józefa Strusia w Mogilnie,
  - b) filia im. Tytusa Chałubińskiego w Strzelnie.
- 2) Przychodnia Rejonowa nr 1 w Mogilnie,
- 3) Przychodnia Rejonowa w Strzelnie,
- 4) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Gębicach - gabinet podstawowej opieki zdrowotnej,
- 5) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Markowicach - gabinet podstawowej opieki zdrowotnej,
- 6) Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wylatowie - gabinet podstawowej opieki zdrowotnej,
- 7) Dział Pomocy Doraźnej w Mogilnie:
  - a) Specjalistyczny zespół wyjazdowy w Mogilnie,
  - b) Podstawowy zespół wyjazdowy w Strzelnie.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej dokonał reorganizacji pracy działu pomocy doraźnej i POZ w zakresie nocnej i świątecznej opieki medycznej. Od września 2013 r. świadczenia z zakresu nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej udzielane są w Mogilnie.

Jako wady obecnego systemu służby zdrowia mieszkańcy uznają niedostateczny stan oferty usług zdrowotnych (słaby dostęp do lekarzy- specjalistów i rehabilitacji) oraz nie zawsze korzystną sytuację funkcjonowania szpitala powiatowego w dwóch lokalizacjach.

Tabela 47. Przychodnie na terenie ORSG w 2013 r.

Gmina	Liczba przychodni	Liczba osób przypadających na 1 przychodnię
Mogilno	7	3554
Strzelno	4	2988
Dąbrowa	2	2352
Jeziora Wielkie	2	2527

Źródło: dane GUS – Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014

Uczestnicy warsztatów postulowali zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług w obszarze ochrony zdrowia ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia i wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców Powiatu Mogileńskiego. Na warsztatach, wśród zgłaszanych propozycji pojawiał się też postulat dokonania kompleksowej reorganizacji zarówno podstawowej opieki zdrowotnej jak i szpitalnej na bazie aktualnie istniejących obiektów na terenie Miasta Mogilna i Strzelna poprzez zainwestowanie w te objekty i ich rozbudowę.

Problemy

1. Niedostateczna dostępność wysokiej jakości usług w obszarze ochrony zdrowia ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia i wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu Mogileńskiego.
2. Specyficznym problemem w zakresie systemu opieki zdrowotnej jest funkcjonowanie opieki szpitalnej na bazie dwóch istniejących obiektów szpitalnych na terenie Mogilna i Strzelna, które wymagają podjęcia inwestycji modernizacyjnych i rozbudowy.

Potencjały

Istniejące objekty infrastruktury zdrowia z możliwością rozbudowy i modernizacji.

11. Obszary problemowe wymagające rewitalizacji zgłoszone przez gminy

W ramach przygotowań do działań rewitalizacyjnych samorządy gmin i powiatu tworzące ORSG, określiły wstępnie obszary problemowe w zakresie rewitalizacji. Efektem tych działań będzie zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, wzrost potencjału gospodarczego oraz wzrost aktywności społecznej na obszarach problemowych. W ramach działań rewitalizacyjnych przewidywane są głównie inwestycje infrastrukturalne o mniejszej skali, będące uzupełnieniem planowanych lub zrealizowanych interwencji EFS i mające zarazem na celu wywołanie określonego efektu gospodarczego i społecznego na zidentyfikowanym obszarze problemowym.

Gmina Mogilno

Podczas przeprowadzania diagnozy stanu miasta i konsultacji społecznych na potrzeby opracowania LPR miasta Mogilna na lata 2009-2015 wskazano, że największe natężenie niekorzystnych zjawisk, zagrażających spójności społeczno-gospodarczej miasta i jego rozwojowi, występuje w centrum miasta. Stwierdzono, że właśnie na obszarze Śródmieścia pojawiają się najbardziej niekorzystne zjawiska kryzysowe. W wyniku analizy koncentracji przestrzennej problemów wyznaczono jeden obszar rewitalizacji, tj. R1 – Śródmieście. Obszarem objęto teren centrum miasta wraz z Parkiem i Jeziorem Mogileńskim oraz Dworcem PKP. Obszar stanowi 153 ha tj. 18% obszaru miasta Mogilna. Obszar ten wyznaczony jest ulicami: Powstańców Wielkopolskich, Mickiewicza, Kasztanową, Jana Kasprowicza, Ogrodową, Gen. Józefa Hallera, Magazynową, Juliusza Słowackiego, Tadeusza Kościuszki oraz południową granicą administracyjną miasta Mogilna.

Obiekty i obszary problemowe wymagające rewitalizacji

1. **Modernizacja (termomodernizacja) i rozbudowa Schroniska dla Bezdomnych Kobiet i Mężczyzn w Mogilnie** – rosnąca liczba osób bezdomnych w gminie, zjawisko występujące przede wszystkim z uwagi na nasilające się zubożenie społeczeństwa, uzależnienia od alkoholu i środków odurzających oraz długotrwałe bezrobocie. Wśród rodzin coraz częstszym zjawiskiem staje się fakt nieregulowania bieżących opłat mieszkaniowych, co w konsekwencji prowadzi do utraty prawa do lokalu mieszkalnego i borykania się z problemem bezdomności. Dodatkowy czynnik stanowi zjawisko dziedziczenia biedy i uzależnienie pokoleniowe rodzin od systemu pomocy społecznej. Takie sytuacje mają negatywny wpływ na funkcjonowanie rodziny, powodując jej rozpad i utratę miejsca zamieszkania. Z uwagi na rosnącą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w formie schronienia, niezbędna staje się rozbudowa i modernizacja już istniejącej placówki Schroniska, aby mieszkańcom gminy poprawić dostęp do usług społecznych i zabezpieczyć ich podstawowe potrzeby. Niestety gmina Mogilno nie dysponuje wystarczającą ilością zarówno lokali socjalnych jak i komunalnych i z roku na rok rośnie liczba rodzin oczekujących na przyznanie mieszkania z zasobów gminy.
2. **Modernizacja Jadłodajni działającej przy MGOPS w Mogilnie**, która jest usytuowana w centrum miasta. Jej pomieszczenia od wielu lat nie były remontowane i nie spełniają norm sanitarnych właściwych dla miejsca wydawania ciepłych posiłków najuboższym i samotnym mieszkańcom gminy. Udzielanie pomocy w formie jednego gorącego posiłku jest niezwykle ważnym świadczeniem ze strony ośrodka Pomocy Społecznej, poza przyznawaniem wsparcia finansowego. Dziennie w omawianej placówce dożywianych jest ok. 80 osób i zapobiega się w ten sposób skutkom niedożywienia najuboższych mieszkańców gminy.
3. **Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Mogilnie**. Celem jest zwiększenie ilości podmiotów dostarczających świadczenia specjalistyczne na poziomie społeczności lokalnych. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Mogilnie, obejmującego wsparciem osoby niepełnosprawne, powyżej 18 r.ż., które z powodu choroby psychicznej lub niepełnosprawności intelektualnej mają trudności w codziennym życiu lecz nie wymagają leczenia szpitalnego, pozwoli na zwiększenie skali świadczeń specjalistycznych. Zachodzi uzasadniona potrzeba utworzenia w gminie Mogilno takiego typu jednostki wsparcia, której głównym celem będzie zapewnienie tym osobom i wszechstronnej pomocy, niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym. Utworzenie i funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy to wyjście naprzeciw potrzebom tych osób i ich rodzin.
4. **Utworzenie Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych**. Istnieje konieczność rozszerzenia sieci wsparcia instytucjonalnego dla osób starszych z uwagi na zmiany demograficzne w społeczności gminy. Zauważalny staje się fakt niesienia pomocy coraz szerszej grupie osób starszych, zarówno w formie pomocy finansowej jak i usług opiekuńczych. Z uwagi na zjawisko „starzenia się” społeczeństwa i niemożnością zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych osób starszych, istnieje potrzeba stworzenia w gminie jednostki wsparcia w formie Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych. Z uwagi na ogromne koszty utrzymania w Domu Pomocy Społecznej, niezbędne jest prowadzenie działań mających na celu jak najdłuższy okres niesienia pomocy w środowisku lokalnym.
5. **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej** (budynek MGOPS w Mogilnie).
6. **Rewitalizacji centrum miasta Mogilna**. Celem jest podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta i tym samym zwiększenie liczby odbiorców usług, co spowoduje wzrost dochodów mieszkańców. Bezrobocie w mieście ma wpływ na wszystkie sfery życia społecznego i może powodować wzrost patologii społecznych, wzrost kradzieży i rozbojów oraz zmniejszenie dostępności do wszelkiego rodzaju usług z powodu zmniejszenia dochodu rodzin. To z kolei spowoduje zmniejszoną podaż usług i tym samym zmniejszenie ilości podmiotów gospodarczych oraz osłabienie przedsiębiorczości mieszkańców. Wykorzystanie potencjału miasta i jego cech endogenicznych stworzy warunki dla rozwoju. Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta poprzez przywrócenie jego wizerunku z przełomu XIX i XX wieku można uzyskać dzięki wybrukowaniu terenu oraz budowę nowych punktów świetlnych tak, aby powstał atrakcyjny ciąg spacerowy. Jednocześnie powinna zostać dokonana wymiana i rozbudowa mediów, w tym przede wszystkim sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Przywrócenie dawnego ładu przestrzennego byłoby możliwe pod warunkiem wyprowadzenia ruchu kołowego z centrum miasta poprzez kontynuację budowy

drogi Solidarności w m. Świerkówiec- Twierdziń i połączenie jej z drogą wojewódzką nr 254 w m. Żabno oraz alternatywne skomunikowanie drogi krajowej S5 z drogą krajową nr 15/25 poprzez budowę drogi łączącej ul. Padniewską z ul. Kościuszki przez przedłużenie ul. Przemysłowej z włączeniem do ul. Wybudowanie w Mogilnie. Dzięki rewitalizacji i modernizacji przestrzeni publicznej wzrosną jej walory i zwiększy się jej atrakcyjność dla turystów i mieszkańców. Ponadto poprawie ulegną warunki dla lokalizacji funkcji handlowych, usługowych i kulturalnych. W konsekwencji można liczyć się z trwałym wzmocnieniem lokalnej gospodarki. Rewitalizacja przestrzeni publicznych będzie stanowić pozytywny sygnał i impuls dla kolejnych inwestycji. Skuteczna realizacja projektów wywoła u lokalnej społeczności pozytywne nastawienie do kwestii rewitalizacji i stworzy sprzyjającą atmosferę dla jej dalszego wdrażania.

Gmina Mogilno posiada Lokalny Program Rewitalizacji miasta Mogilna na lata 2009-2015. Po ukazaniu się wszystkich wytycznych dotyczących rewitalizacji podjęte zostaną czynności prowadzące do opracowania stosownych dokumentów.

Gmina Strzelno

Wsparcie środowisk popegeerowskich. Należy stwierdzić, że ten obszar społeczny to obszar problemowy. Mimo upływu czasu, po zmianie ustroju, część rodzin szczególnie ze środowiska popegeerowskich do tej pory nie może się przystosować do otaczającego ich świata. Wykluczenie społeczne czy też zagrożenie wykluczeniem społecznym staje się „dziedziczne”. Dla takich osób należy przygotowywać programy, które pozwoliłyby odnaleźć się tym osobom na rynku pracy, które pozwoliłyby nabyć nowe umiejętności. Ważne jest by takie osoby były również monitorowane po zakończeniu szkoleń/doradztwa ponieważ często wracają do swoich starych nawyków.

Strategia rozwoju gminy Strzelno i program rewitalizacji zostaną opracowane w II połowie 2015 r.

Gmina Dąbrowa

Rewitalizacja parków dworskich. Na terenie gminy Dąbrowa istnieją dwa parki: w Dąbrowie wpisany do ewidencji obiektów zabytkowych i w Słaboszewku wpisany do rejestru zabytków. Istnieje potrzeba przeprowadzenia rewitalizacji jednego i drugiego miejsca. W Słaboszewskim parku znajduje się zespół dworsko-parkowy: dwór, park i brama wjazdowa. Ma on wartość historyczną i jest wpisany do rejestru zabytków. Wnętrze budynku zostało częściowo odrestaurowane, niestety jego otoczenie wymaga kapitalnego remontu. Gmina planuje odrestaurować dworek w celu przywrócenia mu dawnej świetności. W centrum wsi Dąbrowa znajduje się poewangelicki kościół, wpisany do ewidencji zabytków. Budynek jest w bardzo złym stanie, wymagającym całkowitego odrestaurowania. Gmina planuje po uzyskaniu własności budynku, w ramach rewitalizacji, całkowicie odrestaurować obiekt oraz zagospodarować plac wokół budynku.

Gmina Dąbrowa w całości znajduje się na terenie wiejskim. Gmina nie ma sporządzonego programu rewitalizacji dla innych lokalizacji i obiektów, natomiast w najbliższych planach istnieje zamiar opracowania programu dla parku Dąbrowieckiego, centrum wsi Dąbrowa wraz z budynkiem po ewangelickiego kościoła oraz dla zespołu dworsko-parkowego w Słaboszewku.

Gmina Jeziora Wielkie - brak propozycji

Wstępnie określone obszary interwencji zostaną doprecyzowane po wydaniu wytycznych dotyczących wdrażania działań w ramach RPO WK-P 2014-2020. Na podstawie wytycznych Instytucji Zarządzającej zostaną opracowane Lokalne Programy Rewitalizacji. W tych planach zostaną sprecyzowane działania, które przyczynią się do zmniejszenia występowania negatywnych zjawisk społecznych, głównie poprzez aktywizację osób zamieszkujących takie obszary oraz poprawę warunków uczestnictwa tych osób w życiu społecznym i gospodarczym.

<p>Problemy</p> <p>Występowanie na terenie Powiatu Mogileńskiego obszarów w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości i niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.</p>
<p>Potencjały</p> <p>Istniejące obiekty z możliwością modernizacji i rozbudowy.</p>

12. Podsumowanie diagnozy

Główne problemy to wysoki i utrzymujący się poziom bezrobocia, problemy wykluczenia społecznego, starzenie się społeczeństwa i emigracja młodych ludzi oraz oddalenie od głównych ośrodków rozwojowych o znaczeniu regionalnym i krajowym. W zakresie infrastruktury za ważne bariery utrudniające rozwój należy uznać bardzo zły stan dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Poważnym i rosnącym zagrożeniem jest utrzymujący się deficyt wody dla rolnictwa jako przeszkoda dla w pełni efektywnej gospodarki rolnej.

Specyficznym, lokalnym problemem jest dezintegracja przestrzenna powiatu, powodująca brak spójności wewnętrznej powiatu w wyniku tego, że w powiecie funkcjonują dwa miasta pełniące zadania powiatowe. Jest to przyczyną niepotrzebnej rywalizacji i rozproszenia funkcji ośrodka powiatowego, czego przykładem jest funkcjonowanie małego szpitala powiatowego w dwóch lokalizacjach (Mogilno, Strzelno).

Trendy rozwojowe i możliwości rozwoju ORSG Powiatu Mogileńskiego

Możliwości rozwojowe danego obszaru wiążą się z jego głównymi zasobami. Należą do nich walory turystyczne (przyrodnicze i kulturowo-historyczne), dobrze rozwinięte rolnictwo sąsiadujące z terenem powiatu inowrocławskiego (na terenie którego funkcjonuje wysoko rozwinięte przetwórstwo rolne) i stosunkowo dobre położenie w sieci dróg (drogi krajowe nr 15, 25, 62). Ważnym walorem dla dalszego rozwoju obszaru ORSG jest stosunkowo dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa.

Dalszych możliwości rozwoju powiatu można upatrywać w wykorzystaniu korzystnego położenia w sieci komunikacyjnej wynikającego z przebiegu przez teren powiatu linii komunikacyjnych wysokich rang. Może to skutkować lokowaniem na terenie ORSG korzystnych inwestycji gospodarczych, w tym powiązanych z przechowalnictwem i przetwórstwem produktów rolnych.

Szans rozwojowych Powiatu Mogileńskiego należy też upatrywać w intensyfikacji rolnictwa i lepszym wykorzystaniu walorów turystycznych. Zarówno dla rolnictwa jak i dla turystyki zagrożeniem, które może ograniczyć lub nawet zablokować korzystne trendy rozwojowe, jest obniżający się poziom wód powierzchniowych i gruntowych. Dotyczy to głównie Jeziora Ostrowskiego, ale dotyczy też jeziora Gopło. W tym zakresie niekorzystny trend przyrodniczy jakim jest, pogłębiający się już na przestrzeni co najmniej kilkunastu lat, deficyt wody dla rolnictwa, może zagrozić pozytywnym trendom gospodarczym jakim jest intensyfikacja gospodarki rolnej. W tym obszarze potencjalnym zagrożeniem jest podjęcie eksploatacji węgla brunatnego w bezpośrednim sąsiedztwie powiatu, co już obecnie narusza stan równowagi ekologicznej, a w przyszłości może doprowadzić do zniwelowania istniejących walorów powiatu tj. potencjału turystycznego i szans rozwojowych rolnictwa (wg dostępnych ekspertyz funkcjonowanie kopalni odkrywkowej węgla brunatnego jest bezpośrednio powiązane z obniżającym się poziomem wód gruntowych i poziomem wód w jeziorach).

Problemy rozwojowe ORSG Powiatu Mogileńskiego

Sfera gospodarcza i rynek pracy

1. Problemem ORSG Powiatu Mogileńskiego jest niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców (jedna z najniższych wartości wskaźnika określającego przedsiębiorczość mieszkańców w województwie kujawsko – pomorskim). Ogółem na terenie ORSG maleje liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne.
2. Niewykorzystane możliwości rozwoju oferty turystycznej uzupełniającej istniejącą ofertę usług turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o dostępne zasoby na terenie ORSG.
3. Ograniczenia dla rozwoju turystyki wynikające z regulacji dotyczących przyrodniczych obszarów chronionych.
4. Jednym z najbardziej odczuwalnych problemów ORSG Powiatu Mogileńskiego jest wysoki poziom bezrobocia. Niekorzystną sytuację w tym zakresie określają takie czynniki jak: ustabilizowana na wysokim poziomie stopa bezrobocia, wyższy udział procentowy kobiet w grupie bezrobotnych, problem wysokiego poziomu bezrobocia na terenach wiejskich, występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży, wysoki poziom udziału osób długotrwale i wielokrotnie bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, niski udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Trwałość problemu bezrobocia wynika m.in. z niskiego poziomu wykształcenia osób bezrobotnych – większość to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub poniżej.
5. Występowanie dużej dysproporcji między poziomem i strukturą kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a zapotrzebowaniem rynku pracy określanym na podstawie ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców.

Wykształcenie mieszkańców, edukacja i wychowanie

6. Problemem jest niewystarczający poziom jakości edukacji na wszystkich etapach, przejawiający się słabymi wynikami egzaminów w szkołach na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i średnim. Problem niskiej jakości kształcenia dzieci i młodzieży wynika z niewystarczającego wsparcia procesów edukacyjnych w szkołach w takich obszarach jak prowadzenie zajęć dodatkowych, doksztalcanie nauczycieli, unowocześnienie wyposażenia szkół, systematyczna modernizacja placówek kształcenia zawodowego.
7. Problemem szkół o profilu zawodowym jest niewystarczające dostosowanie do potrzeb rynku pracy, co wynika m.in. z zbyt małej skali współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno – gospodarczym.
8. Niewystarczająca oferta w zakresie opieki na dziećmi w wieku przedszkolnym i wcześniejszym, w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami.

Problemy społeczne

9. Problemem wynikającym z niekorzystnych trendów demograficznych (niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa) jest rosnące zapotrzebowanie na usługi dla starszych grup wiekowych takie jak usługi medyczne, opiekuńcze, co w konsekwencji będzie powodowało wzrost wydatków na opiekę zdrowotną, opiekę społeczną, jak również opiekę specjalistyczną.
10. Niewystarczający zakres działań w zakresie integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych - niedostateczna oferta w zakresie aktywizacji i doksztalcania osób niepełnosprawnych.
11. Niewystarczająca oferta usług w zakresie zwiększenia zdolności do zatrudnienia oraz podniesienia aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzieży.
12. Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz innych usług środowiskowych.
13. Brak wystarczającej ilości miejsc do opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi. Niewystarczająca oferta usług dla osób niepełnosprawnych i starszych w postaci ośrodków specjalistycznych.
14. Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. Braki w wyposażeniu obiektów infrastruktury pomocy społecznej.

15. Występowanie na terenie Powiatu Mogileńskiego obszarów w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości i niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.
16. Niedostateczna dostępność wysokiej jakości usług w obszarze ochrony zdrowia ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia i wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu Mogileńskiego.
17. Specyficznym problemem w zakresie systemu opieki zdrowotnej jest funkcjonowanie opieki szpitalnej na bazie dwóch istniejących obiektów szpitalnych na terenie Mogilna i Strzelna, które wymagają podjęcia inwestycji modernizacyjnych i rozbudowy.

Infrastruktura techniczna i transport

18. Zły stan większości dróg powiatowych i gminnych - konieczność przeznaczenia dużych środków samorządów na utrzymanie i modernizację sieci dróg.
19. Problemem jest nadmierny poziom hałasu w Markowicach i Strzelnie położonych w przebiegu dróg krajowych 15 i 25 oraz w Mogilnie (Plac Wolności). Na terenie ORSG problemem jest intensywny ruch kołowy z centrum miast – w Mogilnie i Strzelnie, co jest spowodowane przebiegiem ważnych tras drogowych przez centra tych miast. W szczególności dotyczy to miasta Strzelno, gdzie zbiegają się trzy drogi krajowe nr 62 oraz nr 15 i 25.
20. Na terenie ORSG występują poważne problemy komunikacyjne - słaba komunikacja dla dojazdu do szkół i do pracy z obszarów peryferyjnych do Mogilna i innych rynków pracy (przede wszystkim trasy Strzelno-Mogilno i Strzelno - Jeziora Wielkie).
21. W zakresie infrastruktury technicznej problemem jest niewystarczający stopień skanalizowania terenu ORSG. Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do kanalizacji sanitarnej jest znacząco niższy w stosunku do gospodarstw posiadających dostęp do sieci wodociągowej, która także wymaga rozbudowy i modernizacji.
22. Nadmierny poziom emisyjności i energochłonności gospodarki, obiektów i użyteczności publicznej i instalacji komunalnych a także budynków należących do osób prawnych i fizycznych.
23. Niezadowalający stan rozwoju mieszkalnictwa dla osób niezamożnych (w tym budownictwo spółdzielcze, mieszkania socjalne).

Kultura, rekreacja i sport

24. Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury technicznej dla sportu i rekreacji, w szczególności brak w wielu miejscowościach miejsc do aktywności plenerowej.
25. Niewystarczający stan infrastruktury, obiektów i wyposażenia instytucji kultury, odpowiadającego współczesnym wymogom, m.in. niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. W instytucjach kultury brakuje wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej.
26. Niewykorzystany potencjał możliwości kreowania cyklicznych wydarzeń kulturalnych, brak kompleksowych rozwiązań finansowych i merytorycznych pozwalający na wykorzystanie istniejącego potencjału.

Potencjały rozwojowe ORSG Powiatu Mogileńskiego

1. Zauważalny korzystny trend w zakresie struktury gospodarki przejawiający się wzrostem liczby podmiotów w sekcji przetwórstwo przemysłowe.
2. Korzystne położenie geograficzne, rozwinięta sieć dróg różnych rang (przebieg drogi krajowej nr 15, 25, 62) i ważna linia kolejowa (Inowrocław – Poznań).
3. Atrakcyjne walory przyrodnicze (jeziora Gopło, Ostrowskie) i historyczne (Szlak Piastowski) są kluczowym atutem dla rozwoju turystyki. Jedną z szans jest rozwój ekoturystyki, agroturystyki oraz turystyki wypoczynkowej. Cenne zasoby przyrodnicze, które mogą być ważnym zasobem dla rozwoju sektora turystycznego, kreowania miejsc pracy i dodatkowych źródeł dochodów w szczególności dla rodzin rolniczych.
4. Korzystna struktura agrarna i dobre gleby tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.
5. Stosunkowo dobry dostęp komunikacyjny do rynków pracy większych miast – Inowrocławia i Gniezna. Względnie bliski dojazd do Bydgoszczy i Poznania.

6. Dobre położenie drogowo-komunikacyjne w sieci dróg o randze krajowej i rozbudowana sieć dróg – wyższe niż w województwie wskaźniki długości dróg na 1 km² powierzchni.
7. Potencjał rozwojowy szkół ponadgimnazjalnych.
8. Potencjał kulturowy, dziedzictwo historyczne, duża ilość znaczących zabytków, potencjał instytucjonalny w zakresie organizacji imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych.
9. Istniejące obiekty i infrastruktura służąca kulturze, sportowi i rekreacji.
10. Istniejące obiekty infrastruktury zdrowia z możliwością rozbudowy i modernizacji.

II. TERYTORIALNY WYMIAR WSPARCIA

Powiat mogileński jest jednym z mniejszych powiatów ziemskich w województwie. Analizując zróżnicowania wewnątrz powiatu można ocenić, że powiat jako całość jest obszarem o dużej wewnętrznej spójności, jednak można zauważyć spore różnice w kilku aspektach. W jego granicach znajdują się tylko 4 gminy, z czego 2 to gminy miejsko-wiejskie, w których funkcjonują stosunkowo duże miasta (Mogilno i Strzelno). Są one ważnym elementem prorozwojowym dla mieszkańców obszaru wiejskiego i koncentrują na swoim obszarze firmy o charakterze przemysłowym. Gminy Dąbrowa i Jeziora Wielkie to typowe gminy wiejskie, przy czym gmina Jeziora Wielkie wyróżnia się dużymi walorami dla rozwoju turystyki krajoznawczej (Gopło) jak i pobytowej Przyjezierze).

Cechą charakterystyczną powiatu jest to, że na jego terenie funkcjonują obiekty gospodarcze pełniące ważne funkcje specjalistyczne i strategiczne o znaczeniu krajowym związane z magazynowaniem gazu i eksploatacją soli kamiennej. Inowrocławskie Kopalnie Soli „Solino” S.A. posiadają na terenie powiatu Kopalnię Soli „Mogilno”. Na terenie powiatu znajduje się również Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu.

Południowo - wschodnia część powiatu posiada wysokie walory przyrodnicze związane m.in. z jeziorem Gopło (rezerwat przyrody, park krajobrazowy, obszary Natura 2000), jeziorem Ostrowskim i Lasami Miradzkimi. W rejonie Przyjezierza rozwinęła się bardzo mocno funkcja turystyczna w postaci ośrodka turystyki pobytowej. Północna część powiatu ma charakter rolniczy, potencjał rolnictwa jest stosunkowo wysoki, lokalna specjalizacją jest uprawa zbóż i roślin przemysłowych. W gminie Jeziora Wielkie ważną specjalizacją jest produkcja pomidorów konsumpcyjnych.

Na pewno ważnym problemem mającym charakter zróżnicowany terytorialnie jest kwestia dostępności komunikacyjnej miejscowości nie leżących na głównych szlakach i oddalonych od powiatowych ośrodków funkcjonalnych (edukacja ponadgimnazjalna, miejsca pracy). Cechą wspólną dla gmin wchodzących w skład powiatu jest problem jego peryferyjności w stosunku do centrów rozwoju. Zróżnicowania w odległości do dużych ośrodków rozwoju (Inowrocław, Bydgoszcz, Toruń) nie są zbyt znaczące. Różnice pojawiają się w dostępie komunikacyjnym do ośrodków powiatowych i regionalnych – w tym zakresie kluczowe znaczenie ma sieć komunikacji publicznej. Mieszkańcy terenów wiejskich oddalonych od głównych dróg są w tym zakresie w znacznie gorszej sytuacji. Należy też wspomnieć o znaczącej roli sąsiedniego Gniezna, znajdującego się na obszarze Wielkopolski, którego dostępność komunikacyjna i znaczenie gospodarcze jest praktycznie taka sama jak Inowrocławia. Możliwości interwencji samorządów gminnych i powiatowego w obszarze komunikacji publicznej są minimalne.

W wymiarze przestrzennym na etapie formułowania kierunków strategii w większości obszarów interwencji strategicznej nie ma potrzeby określenia koncentracji działań na terenie konkretnych gmin. Wyjątkiem na tym etapie są kwestie zwiększania poziomu wychowania przedszkolnego (Gmina Mogilno i Dąbrowa planują działania w tym zakresie) oraz kwestia rewitalizacji i termomodernizacji (w tym obszarze na etapie formułowania strategii tego typu działań nie przewiduje tylko gmina Jeziora Wielkie, która nie deklaruje zamiaru opracowania właściwych planów w tym zakresie).

Wyraźne zróżnicowania wystąpią na etapie wdrażania konkretnych projektów co wiąże się głównie z możliwościami finansowania zadań przez poszczególne samorzady. Gorsze wskaźniki dla obszaru wiejskiego nie mogą być podstawą zróżnicowania podstawowych działań w obszarze edukacji, dostępu do kultury czy opieki medycznej, ponieważ usługi w tym zakresie kierowane są do ogółu mieszkańców i nie jest racjonalne ich dzielenie na mniejsze jednostki.

Można jedynie sformułować ogólne wskazanie, co do koncentracji działań w zakresie poprawy jakości nauczania na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, która stanowi bazę do dalszych etapów edukacji. W tym zakresie podejmowane działania przez samorząd powiatowy (szkoły ponadgimnazjalne) co do zasady łączą się z działaniami podejmowanymi przez samorzady gminne. Działania w wymiarze powiatowym w dziedzinie edukacji zawodowej, pomocy społecznej oraz aktywność urzędu pracy mają zasadnicze znaczenie dla sytuacji w gminach tworzących ORSG.

III. CELE ROZWOJOWE

Cele rozwojowe strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego

W trakcie prac nad strategią przyjęto 7 celów strategicznych dla ORSG Powiatu Mogileńskiego. Celom strategicznym przyporządkowane cele operacyjne pełniące rolę priorytetów inwestycyjnych.

Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 1.1. Tworzenie warunków godnego życia i pracy dla rodzin
- 1.2. Wsparcie dla budownictwa społecznego i socjalnego

Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 2.1. Poprawa dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej
- 2.2. Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 3.1. Dostosowanie oferty do potrzeb pracodawców i poprawa efektów kształcenia zawodowego
- 3.2. Modernizacja infrastruktury technicznej i wyposażenia instytucji oświaty i poprawa jakości kształcenia
- 3.3. Budowa i dostosowanie obiektów i oferty w zakresie wychowania przedszkolnego i opieki nad małymi dziećmi do aktualnych potrzeb

Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO

Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny:

- 4.1. Poprawa oferty podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 5.1. Zintegrowana i spójna oferta dla inwestorów tworzących miejsca pracy. Wsparcie dla tworzonych i funkcjonujących na rynku mikroprzedsiębiorstw.
- 5.2. Stworzenie warunków dla rozwoju oferty turystycznej

Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 6.1. Ograniczanie skali i skutków bezrobocia
- 6.2. Zapobieganie i łagodzenie skutków wykluczenia społecznego

Cel strategiczny nr 7: ROZWIINIĘTA INFRASTRUKTURA i AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

Priorytety inwestycyjne - cele operacyjne:

- 7.1. Rozwój infrastruktury poprawiającej jakość życia mieszkańców i chroniącej środowisko
- 7.2. Poprawa infrastruktury drogowej – modernizacje i nowe inwestycje
- 7.3. Włączenie sfery komunikacji publicznej na terenie powiatu do systemów komunikacyjnych regionu
- 7.4. Promowanie systemów chroniących środowisko poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń

Spójność strategii z dokumentami o charakterze strategicznym w otoczeniu ORSG Powiatu Mogileńskiego.

Spójność Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego z dokumentami strategicznymi szczebla europejskiego.

Dokument strategiczny szczebla krajowego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego
Strategia Europa 2020	<p>Strategia Europa 2020 zawiera trzy główne obszary priorytetowe i ma na celu wzrost gospodarczy oraz wzrost zatrudnienia. Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego jest spójna z dwoma jej obszarami:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej • Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną oraz jest spójna z następującymi inicjatywami potrzebnymi do realizacji celów Strategii Europa 2020: • Europa efektywnie korzystająca z zasobów – działania na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów oraz transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w większym stopniu wykorzystującej potencjał, jaki dają odnawialne źródła energii • Program na rzecz nowych umiejętności - działania na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania podaży do popytu na rynku pracy i zatrudnienia • Europejski program walki z ubóstwem – działania na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym
Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2020	<p>Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego jest spójna z następującymi celami zawartymi w Agendzie Terytorialnej Unii Europejskiej 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie zintegrowanego rozwoju w miastach oraz regionach wiejskich i na obszarach o szczególnych uwarunkowaniach • Zarządzanie i budowanie powiązań między ekologicznymi, krajobrazowymi i kulturowymi walorami regionów

Spójność Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego.

Dokument strategiczny szczebla krajowego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 Trzecia fala nowoczesności	<p>Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” <p>Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” • Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych <p>Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki <p>Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare” <p>Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 4 – Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki • Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” • Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

	<p>Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” <p>Cel strategiczny nr 7: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA I AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska • Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych • Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego <p>Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2030 Trzecia fala nowoczesności.</p>
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p> <p>Sprawne i efektywne państwo</p> <p>Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Aktywne państwo</p>	<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 określa trzy obszary strategiczne. Cele strategiczne ORSG zawierają się w dwóch obszarach.</p> <p>Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel III.1. Integracja społeczna <p>Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych <p>Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego <p>Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych <p>Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki • Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel III.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich <p>Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego • Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel III.1. Integracja społeczna <p>Cel strategiczny nr 7: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA I AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko • Obszar strategiczny III. Konkurencyjna gospodarka <ul style="list-style-type: none"> ○ Cel II.7. Zwiększanie efektywności transportu
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020</p> <p>Regiony</p> <p>Miasta</p> <p>Obszary wiejskie</p>	<p>Cele strategiczne ORSG Powiatu Mogileńskiego wpisujące się w cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów - Cel 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne <p>Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe <p>Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe <p>Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe <p>Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności – Cel 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne <p>Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności – Cel 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne <p>Cel strategiczny nr 7: ROZWIĄNIĘTA INFRASTRUKTURA I AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności – Cel 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi • Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności – Cel 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne • Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cele strategiczne ORSG Powiatu Mogileńskiego wpisują się w następujące cele Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel 2 - Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. • Cel 3 – Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej. • Cel 4 – Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Źródło: opracowanie własne

Spójność Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego z dokumentami strategicznymi szczebla regionalnego.

Dokument strategiczny szczebla regionalnego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego
Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – modernizacji 2020+	<p>Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów Strategii Województwa między innymi przez:</p> <p>Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO, który zgodny jest z celem strategicznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi <p>Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi <p>Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi <p>Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi <p>Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi – Gospodarka i miejsca pracy <p>Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO wpisuje się w:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi – Gospodarka i miejsca pracy <p>Cel strategiczny nr 7: ROZWIĄNIĘTA INFRASTRUKTURA I AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA wpisuje się w:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Dostępność i spójność - Sprawne zarządzanie
Regionalna Strategia Innowacji Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Cele strategiczne ORSG Powiatu Mogileńskiego wpisują się w Cel strategiczny I: Ukształtowanie innowacyjnych i kreatywnych postaw społeczności regionu oraz Cel strategiczny III: Ukształtowanie regionalnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności.
Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego jest zgodna z założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, gdyż wskazuje problemy społeczno-gospodarcze oraz ich rozwiązania
Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020	Strategia ORSG Powiatu Mogileńskiego przyczynia się do realizacji poszczególnych Priorytetowych Obszarów RPO między innymi przez: Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I INTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO, który zgodny jest z Osią Priorytetową 8, Cel tematyczny: Aktywni na rynku pracy Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA zgodny z Osią Priorytetową 4, Priorytet Inwestycyjny 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE zgodny z: Oś Priorytetową 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, Priorytet Inwestycyjny 10 a Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej; Osią Priorytetową 10 Innowacyjna edukacja, Cel tematyczny 10 Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO zgodny z Osią Priorytetową 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, Priorytet Inwestycyjny 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY zgodny z Osią Priorytetową 8 Aktywni na rynku pracy, Priorytet Inwestycyjny 8iii Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO zgodny z: Osią Priorytetową 8 Aktywni na rynku pracy, cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników; Osią Priorytetową 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność, Cel tematyczny 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją Cel strategiczny nr 7: ROZWIINIĘTA INFRASTRUKTURA I AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA zgodny z: Osią Priorytetową 3 efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie, Priorytet Inwestycyjny 4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych; Osią Priorytetową 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu, Priorytet Inwestycyjny 7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi

Źródło: opracowanie własne

Spójność Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego z dokumentami strategicznymi szczebla lokalnego.

Dokument strategiczny szczebla lokalnego	Założenia dokumentu, z którym spójne są cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego
Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2012-2020	Głównym dokumentem na poziomie powiatowym jest Strategia Rozwoju Powiatu Mogileńskiego na lata 2012-2020 zawierająca główne kierunki rozwoju powiatu. Strategia ORSG jest spójna z celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Powiatu Mogileńskiego: <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona środowiska naturalnego, rolnictwa i ochrona przyrody • Wzmocnienie sektora pozarządowego Powiatu Mogileńskiego • Promocja i ochrona zdrowia oraz rozwój opieki społecznej • Rozwój lokalnej przedsiębiorczości • Rozwój gospodarczy i infrastruktury w zakresie komunikacji i bezpieczeństwa
Strategia Rozwoju	Strategia Rozwoju Gminy Dąbrowa zakłada pięć celów:

Gminy Dąbrowa na lata 2012-2020	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie bezrobociu i promocja przedsiębiorczości • Poprawa stanu infrastruktury technicznej na terenie gminy • Poprawa jakości życia mieszkańców • Zreformowanie systemu oświaty na terenie gminy • Promocja gminy i jej zasobów. <p>Strategia ORSG wykazuje spójność z powyższymi celami Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa.</p>
Strategia Rozwoju Gminy Jeziora Wielkie na lata 2014-2020	<p>Gmina Jeziora Wielkie przyjęła w swojej strategii trzy cele strategiczne, z którymi są spójne cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego. Są to cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywny kapitał ludzki • Rozwinięta infrastruktura • Stabilna gospodarka
Strategia Rozwoju Gminy Strzelno na lata 2008-2017	<p>Cele Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego wykazują spójność z celami Strategii Rozwoju Powiatu Gminy Strzelno:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna • Atrakcyjna baza dla rekreacji i wypoczynku • Sprawnie zarządzana gmina zapewniająca warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy • Wysoka jakość życia mieszkańców
Strategia Rozwoju Gminy Mogilno na lata 2015-2025	<p>Strategia Rozwoju Gminy Mogilno, będąca w trakcie tworzenia, powinna zakładać cele spójne z celami Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego. W ramach priorytetów wyszczególniono cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gospodarkę i miejsca pracy • Nowoczesny sektor rolno-spożywczy • Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi • Bezpieczeństwo • Dostępność i spójność • Sprawne zarządzanie • Innowacyjność • Tożsamość i dziedzictwo

Źródło: opracowanie własne

Dokument strategiczny	Cele i założenia dokumentu oraz zgodność Strategii ORSG z dokumentami strategicznymi
Lokalny/Gminny Program Rewitalizacji	<p>Strategia ORSG Powiatu powinna zawierać projekty w zakresie rewitalizacji społeczno-gospodarczej. Obecnie istnieje tylko Program Rewitalizacji Miasta Mogilna na lata 2009-2015, którego celem strategicznym jest: Stworzenie przestrzennych warunków do jakościowego i zrównoważonego rozwoju Mogilna oraz poprawy jakości życia jego mieszkańców. Po pojawieniu się szczegółowych wytycznych dotyczących wszystkich Gminnych Programów Rewitalizacji, jednostki samorządu terytorialnego będą mogły prowadzić procesy rewitalizacyjne. Proces rewitalizacyjny ma więc na celu wyprowadzenie danego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Rewitalizacja Mogilna obejmuje przemiany na obszarze wsparcia w trzech głównych aspektach: rozwój gospodarczy - tworzenie nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, rozwój społeczny - zapobieganie patologiom społecznym, ograniczenie korzystania z pomocy społecznej, niwelacja niekorzystnych zjawisk demograficznych, wdrożenie instrumentów zapobiegających długotrwałemu bezrobociu, rozwój infrastrukturalno - przestrzenny - zachowanie dziedzictwa kulturowego poprzez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawę środowiska naturalnego, poprawa stanu infrastruktury przestrzeni miejskiej.</p>
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	<p>Plany Gospodarki Niskoemisyjnej są w trakcie opracowywania przez gminy. Cel przygotowania tych planów pomoże w realizacji projektów w ramach PI 4c oraz PI 4e zawartych w Strategii ORSG Powiatu Nakielskiego.</p>
Plan Mobilności Miejskiej	<p>Gminy planujące zrealizować projekty w ramach PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, powinny stworzyć Plan Mobilności Miejskiej</p>
Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność	<p>Gminy planujące realizować projekty w ramach priorytetów 9d Inwestycje dokonywane w kontekście strategii na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność oraz 9vi Strategii rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność, powinny stworzyć strategię RLKS na lata 2014-2020 wykazującą zgodność ze Strategią ORSG.</p>

Źródło: opracowanie własne

IV. PRIORYTETY INWESTYCYJNE

Przedstawione w poniższej tabeli „Logika Interwencji strategicznej” priorytety inwestycyjne stanowią uszczegółowienie celów, które zostały określone w poprzednim rozdziale. Celom strategicznym przyporządkowane są cele operacyjne pełniące rolę priorytetów inwestycyjnych wynikających z dokonanej diagnozy i konsultacji treści strategii. W tabeli logiki strategicznej przedstawiono metody realizacji celów, zasięg terytorialny działań oraz wskaźniki dla poszczególnych celów.

Priorytety inwestycyjne/cele operacyjne są odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i wykorzystują potencjały obszaru. Realizacja celu odbywa się poprzez przedsięwzięcia wskazane w tabeli. Wskaźniki z kolei pokazują wpływ na rozwój obszaru.

Tabela 48. Logika interwencji strategicznej – ORSG Powiatu Mogileńskiego

Lp.	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel	Sposób realizacji celu	Zasięg terytorialny działań	Wskaźniki celu
Cel strategiczny nr 1: AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO					
1.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Występowanie na terenie Powiatu Mogileńskiego obszarów w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości i niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Jednym z najbardziej odczuwalnych problemów ORSG Powiatu Mogileńskiego jest wysoki poziom bezrobocia. Niekorzystną sytuację w tym zakresie określają takie czynniki jak: ustabilizowana na wysokim poziomie stopa bezrobocia, wyższy udział procentowy kobiet w grupie bezrobotnych, problem wysokiego poziomu bezrobocia na terenach wiejskich, występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży, wysoki poziom udziału osób długotrwale i wielokrotnie bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, niski udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Trwałość problemu bezrobocia wynika m.in. z niskiego poziomu wykształcenia osób bezrobotnych – 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 1.1: Tworzenie warunków godnego życia i pracy dla rodzin</p>	<p>Projekty z zakresu rewitalizacji technicznej i społecznej terenów i obiektów mających znaczenie dla rozwoju terenu ORSG z uwagi na problemy społeczne i promowanie rozwoju gospodarczego.</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego, w szczególności gminy Mogilno, Strzelno, Dąbrowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób objętych wpływem działań rewitalizacyjnych Liczba obiektów i terenów poddanych rewitalizacji technicznej

	większość to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub poniżej.				
2.	Problemy Niezadowolający stan rozwoju mieszkalnictwa dla osób niezamożnych (budownictwo spółdzielcze, mieszkania socjalne).	Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 1.2: Wsparcie dla budownictwa społecznego i socjalnego	Budowa budynków z mieszkaniami dla osób potrzebujących wsparcia i osób niezamożnych.	Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego	Liczba wybudowanych mieszkań
Cel strategiczny nr 2: BOGATA OFERTA KULTURALNA, SPORTOWA I REKREACYJNA					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki
3.	Problemy <ul style="list-style-type: none"> Niewystarczający stan infrastruktury, obiektów i wyposażenia instytucji kultury, odpowiadającego współczesnym wymogom, m.in. niedostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. W instytucjach kultury brakuje wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej. Niewykorzystany potencjał możliwości kreowania cyklicznych wydarzeń kulturalnych, brak kompleksowych rozwiązań finansowych i merytorycznych pozwalający na wykorzystanie istniejącego potencjału. Potencjały <ul style="list-style-type: none"> Potencjał kulturowy, dziedzictwo historyczne, duża ilość znaczących zabytków, potencjał instytucjonalny w zakresie organizacji imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Istniejące obiekty i infrastruktura służąca kulturze, sportowi i rekreacji. 	Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 2.1: Poprawa dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej	<ul style="list-style-type: none"> Przedsięwzięcia rozwijające ofertą kulturalną. Przedsięwzięcia rozwijające infrastrukturę kultury w lokalnych środowiskach. Projekty wdrażające lokalne inicjatywy kulturalne i edukacyjne oraz kreujące liderów i animatorów lokalnych Zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego, wzrost poziomu świadomości społecznej dla ochrony dziedzictwa kulturowego, kultywowanie tradycji regionalnych. Organizacja imprez osadzonych w tradycji regionu. Organizacja nowatorskich przedsięwzięć kulturalnych o zasięgu regionalnym i 	Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych i zmodernizowanych obiektów kultury. Liczba nowych i zmodernizowanych świetlic wiejskich. Liczba nowych cyklicznych imprez na obszarze ORSG. Liczba przeszkolonych liderów/ animatorów.

			ogólnopolskim.		
4.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Niewystarczający poziom rozwoju infrastruktury technicznej dla sportu i rekreacji, w szczególności brak w wielu miejscowościach miejsc do aktywności plenerowej. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> Istniejące obiekty i infrastruktura służąca kulturze, sportowi i rekreacji. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 2.2: Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej</p>	<p>Budowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej takich jak boiska, sale sportowe, siłownie terenowe, parki i place zabaw.</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych i doposażonych obiektów sportowych i rekreacyjnych
Cel strategiczny nr 3: DOBRE KSZTAŁCENIE					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki
5.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Problemem szkół o profilu zawodowym jest niewystarczające dostosowanie do potrzeb rynku pracy, co wynika m.in. z zbyt małej skali współpracy szkół prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno – gospodarczym. Problemem jest niewystarczający poziom jakości edukacji na wszystkich etapach, przejawiający się słabymi wynikami egzaminów w szkołach na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i średnim. Problem niskiej jakości kształcenia dzieci i młodzieży wynika z niewystarczającego wsparcia procesów edukacyjnych w szkołach w takich obszarach jak prowadzenie zajęć dodatkowych, doksztalcanie nauczycieli, unowocześnienie wyposażenia szkół, systematyczna modernizacja placówek kształcenia zawodowego. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> Potencjał rozwojowy szkół ponadgimnazjalnych. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 3.1: Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb pracodawców i poprawa efektów kształcenia zawodowego</p>	<p>Wdrażanie projektów poprawiających kompetencje absolwentów szkół zawodowych w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy.</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie Liczba uczniów objętych wsparciem w programie Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w sprzęt Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone.

6.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemem jest niewystarczający poziom jakości edukacji na wszystkich etapach, przejawiający się słabymi wynikami egzaminów w szkołach na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i średnim. Problem niskiej jakości kształcenia dzieci i młodzieży wynika z niewystarczającego wsparcia procesów edukacyjnych w szkołach w takich obszarach jak prowadzenie zajęć dodatkowych, doksztalcanie nauczycieli, unowocześnienie wyposażenia szkół, systematyczna modernizacja placówek kształcenia zawodowego. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potencjał rozwojowy szkół ponadgimnazjalnych. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 3.2: Modernizacja infrastruktury technicznej i wyposażenia instytucji oświaty i poprawa jakości kształcenia</p>	<p>Przedsięwzięcia poprawiające jakość kształcenia w różnych aspektach funkcjonowania szkół (zajęcia dla uczniów, doksztalcanie nauczycieli, uzupełnienie wyposażenia).</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie • Liczba uczniów objętych wsparciem w programie • Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w sprzęt • Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone
7.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca oferta w zakresie opieki na dziećmi w wieku przedszkolnym i wcześniejszym, w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 3.3: Budowa i dostosowanie obiektów i oferty w zakresie wychowania przedszkolnego i opieki nad małymi dziećmi do aktualnych potrzeb</p>	<p>Przedsięwzięcia zwiększające dostępność opieki przedszkolnej na terenie gmin tworzących ORSG.</p>	<p>Gmina Dąbrowa i Mogilno</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego • Liczba zmodernizowanych miejsc wychowania przedszkolnego
Cel strategiczny nr 4: ZDROWE SPOŁECZEŃSTWO					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki
8.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna dostępność wysokiej jakości usług w obszarze ochrony zdrowia ukierunkowanych na poprawę stanu zdrowia i wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców powiatu Mogileńskiego. • Specyficznym problemem w zakresie systemu opieki zdrowotnej jest funkcjonowanie opieki szpitalnej na bazie dwóch istniejących obiektów szpitalnych na terenie Mogilna i 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 4.1: Poprawa oferty podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.</p>	<p>Wdrażanie projektów w zakresie modernizacji technicznej obiektów szpitalnych i obiektów podstawowej opieki zdrowotnej.</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<p>Liczba zmodernizowanych obiektów służby zdrowia</p>

	Strzelna, które wymagają podjęcia inwestycji modernizacyjnych i rozbudowy. Potencjały <ul style="list-style-type: none"> Istniejące obiekty infrastruktury zdrowia z możliwością rozbudowy i modernizacji. 				
Cel strategiczny nr 5: INWESTYCJE I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KREUJĄCA NOWE MIEJSCA PRACY					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki
9.	Problemy <ul style="list-style-type: none"> Problemem ORSG Powiatu Mogileńskiego jest niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców (jedna z najniższych wartości wskaźnika określającego przedsiębiorczość mieszkańców w województwie kujawsko – pomorskim). Ogółem na terenie ORSG maleje liczba podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne. Potencjały <ul style="list-style-type: none"> Zauważalny korzystny trend w zakresie struktury gospodarki przejawiający się wzrostem liczby podmiotów w sekcji przetwórstwo przemysłowe. Korzystne położenie geograficzne, rozwinięta sieć dróg różnych rang (przebieg drogi krajowej nr 15, 25, 62) i ważna linia kolejowa (Inowrocław – Poznań). Korzystna struktura agrarna i dobre gleby tworzą sprzyjające warunki dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. 	Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 5.1: Zintegrowana i spójna oferta dla inwestorów tworzących miejsca pracy. Wsparcie dla tworzonych i funkcjonujących na rynku mikroprzedsiębiorstw.	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach (w tym inkubator przedsiębiorczości) - wdrażanie zadań w ramach celu będzie odbywało się m.in. w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.	Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowopowstałych firm jednoosobowych Liczba stworzonych nowych miejsc pracy
10.	Problemy <ul style="list-style-type: none"> Niewykorzystane możliwości rozwoju oferty turystycznej uzupełniającej istniejącą ofertę usług turystycznych i rekreacyjnych w oparciu o dostępne zasoby na terenie ORSG. Ograniczenia dla rozwoju turystyki wynikające z regulacji dotyczących przyrodniczych obszarów chronionych. Potencjały <ul style="list-style-type: none"> Atrakcyjne walory przyrodnicze (jeziora Gopło, Ostrowskie) i historyczne (Szlak Piastowski) są kluczowym atutem dla 	Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 5.2: Stworzenie warunków dla rozwoju oferty turystycznej	Przedsięwzięcia rozwijające i promujące ofertę turystyczną ORSG.	Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowopowstałych firm jednoosobowych Liczba stworzonych nowych miejsc pracy Liczba nowych obiektów i atrakcji

	rozwoju turystyki. Jedną z szans jest rozwój ekoturystyki, agroturystyki oraz turystyki wypoczynkowej. Cenne zasoby przyrodnicze, które mogą być ważnym zasobem dla rozwoju sektora turystycznego, kreowania miejsc pracy i dodatkowych źródeł dochodów w szczególności dla rodzin rolniczych.				<p>turystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba kampanii promocyjnych
Cel strategiczny nr 6: OGRANICZENIE SKUTKÓW BEZROBOCIA I SFERY WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki
11.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jednym z najbardziej odczuwalnych problemów ORSG Powiatu Mogileńskiego jest wysoki poziom bezrobocia. Niekorzystną sytuację w tym zakresie określają takie czynniki jak: ustabilizowana na wysokim poziomie stopa bezrobocia, wyższy udział procentowy kobiet w grupie bezrobotnych, problem wysokiego poziomu bezrobocia na terenach wiejskich, występowanie wysokiego poziomu bezrobocia wśród młodzieży, wysoki poziom udziału osób długotrwale i wielokrotnie bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, niski udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Trwałość problemu bezrobocia wynika m.in. z niskiego poziomu wykształcenia osób bezrobotnych – większość to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym lub poniżej. • Występowanie dużej dysproporcji między poziomem i strukturą kwalifikacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, a zapotrzebowaniem rynku pracy określanym na podstawie ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo dobry dostęp drogowo-komunikacyjny do rynków pracy większych miast – Inowrocławia i Gniezna. Względnie bliski dojazd do Bydgoszczy i Poznania. • Potencjał rozwojowy szkół ponadgimnazjalnych. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 6.1</p> <p>Ograniczanie skali i skutków bezrobocia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie projektów poprawiających kompetencje absolwentów szkół w odpowiedzi na potrzeby rynku pracy. • Wdrażanie projektów dotyczących osób bezrobotnych. 	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób zatrudnionych w efekcie udziału w projekcie • Liczba nowopowstałych firm jednoosobowych. • Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach • Ilość miejsc na stażach u pracodawców • Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia

12.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemem wynikającym z niekorzystnych trendów demograficznych (niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa) jest rosnące zapotrzebowanie na usługi dla starszych grup wiekowych takie jak usługi medyczne, opiekuńcze, co w konsekwencji będzie powodowało wzrost wydatków na opiekę zdrowotną, opiekę społeczną, jak również opiekę specjalistyczną. • Niewystarczający zakres działań w zakresie integracji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych - niedostateczna oferta w zakresie aktywizacji i dokształcania osób niepełnosprawnych. • Niewystarczająca oferta usług w zakresie zwiększenia zdolności do zatrudnienia oraz podniesienia aktywności społeczno-zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dzieci i młodzieży. • Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz innych usług środowiskowych. • Brak wystarczającej ilości miejsc do opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi i zależnymi. Niewystarczająca oferta usług dla osób niepełnosprawnych i starszych w postaci ośrodków specjalistycznych. • Niedostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych. Braki w wyposażeniu obiektów infrastruktury pomocy społecznej. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo dobry dostęp drogowo-komunikacyjny do rynków pracy większych miast – Inowrocławia i Gniezna. Względnie bliski dojazd do Bydgoszczy i Poznania. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 6.2: Zapobieganie i łagodzenie skutków wykluczenia społecznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie projektów dotyczących osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Przedsięwzięcia polegające na tworzeniu i wsparciu funkcjonowania instytucji zajmujących się rozwiązywaniem i łagodzeniem problemów z zakresu wykluczenia społecznego i niepełnosprawności. 	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie • Liczba obiektów instytucji pomocy społecznej objętych wsparciem
Cel strategiczny nr 7: ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA i AKTYWNA OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA					
	Zidentyfikowany problem/potencjał	Cel operacyjny	Sposób realizacji celu (Projekty)	Zasięg terytorialny	Wskaźniki

13.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> W zakresie infrastruktury technicznej problemem jest niewystarczający stopień skanalizowania terenu ORSG. Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do kanalizacji sanitarnej jest znacząco niższy w stosunku do gospodarstw posiadających dostęp do sieci wodociągowej, która także wymaga rozbudowy i modernizacji. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 7.1: Rozwój infrastruktury poprawiającej jakość życia mieszkańców i chroniącej środowisko</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przedsięwzięcia polegające na modernizacji sieci wodociągowej. Projekty polegające na rozwoju sieci kanalizacyjnej i modernizacji oczyszczalni ścieków. 	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej / lub wodociągowej. Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków
14.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Zły stan większości dróg powiatowych i gminnych - konieczność przeznaczenia dużych środków samorządów na utrzymanie i modernizację sieci dróg. Problemem jest nadmierny poziom hałasu w Markowicach i Strzelnie położonych w przebiegu dróg krajowych 15 i 25 oraz w Mogilnie (Plac Wolności). Na terenie ORSG problemem jest Intensywny ruch kołowy z centrum miast – w Mogilnie i Strzelnie, co jest spowodowane przebiegiem ważnych tras drogowych przez centra tych miast. W szczególności dotyczy to miasta Strzelno, gdzie zbiegają się trzy drogi krajowe nr 62 oraz nr 15 i 25. <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> Dobre położenie drogowo-komunikacyjne w sieci dróg o randze krajowej i rozbudowana sieć dróg – wyższe niż w województwie wskaźniki długości dróg na 1 km² powierzchni. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 7.2: Poprawa infrastruktury drogowej – modernizacje i nowe inwestycje</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przedsięwzięcia poprawiające stan dróg - remonty i przebudowa dróg gminnych i powiatowych. Budowa nowych dróg (obwodnice). Budowa dróg rowerowych. 	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> Długość wybudowanych, wyremontowanych/ przebudowanych dróg gminnych i powiatowych. Długość wybudowanych dróg rowerowych

15.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Na terenie ORSG występują poważne problemy komunikacyjne - słaba komunikacja dla dojazdu do szkół i do pracy z obszarów peryferyjnych do Mogilna i innych rynków pracy (przede wszystkim trasy Strzelno-Mogilno i Strzelno - Jeziora Wielkie). <p>Potencjały</p> <ul style="list-style-type: none"> Korzystne położenie geograficzne, rozwinięta sieć dróg różnych rang (przebieg drogi krajowej nr 15, 25, 62) i ważna linia kolejowa (Inowrocław – Poznań). 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 7.3: Włączenie sfery komunikacji publicznej na terenie powiatu do systemów komunikacyjnych regionu</p>	<p>Promowanie współpracy w zakresie systemów transportu publicznego poprawiające funkcjonowanie komunikacji publicznej w powiecie. Projekty infrastrukturalne i organizacyjne poprawiające skomunikowanie terenu ORSG z ośrodkami rozwojowymi regionu.</p>	<p>Obszar ORSG Powiatu Mogileńskiego</p>	<p>Liczba osób korzystających z nowych połączeń komunikacyjnych</p>
16.	<p>Problemy</p> <ul style="list-style-type: none"> Nadmierny poziom emisyjności i energochłonności gospodarki, obiektów i użyteczności publicznej i instalacji komunalnych a także budynków należących do osób prawnych i fizycznych. 	<p>Priorytet inwestycyjny - cel operacyjny 7.4: Promowanie systemów chroniących środowisko poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń</p>	<ul style="list-style-type: none"> Przedsięwzięcia promujące i wdrażające gospodarkę niskoemisyjną, w tym termomodernizacje budynków. Instalowanie energooszczędnego oświetlenia ulicznego. Budowa ścieżek rowerowych obniżających emisję CO2. Modernizacja systemów ogrzewania obiektów z wykorzystaniem OZE 	<p>Gminy: Mogilno, Strzelno, Dąbrowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków. Długość ścieżek rowerowych służących obniżeniu emisji CO2. Liczba wymienionych punktów świetlnych.

V. TRYB I ZASADY NABORU PROJEKTÓW DO STRATEGII

Tryb i zasady naboru projektów - propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mogileńskiego zostały przygotowane w trakcie prac nad strategią.

1. Nabór propozycji przedsięwzięć (projektów) do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego prowadzony jest w sposób ciągły w ramach prac nad Strategią z zachowaniem partnerskiego modelu współpracy, tj. udziału m.in. jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw, partnerów społecznych oraz gospodarczych, instytucji rynku pracy, organizacji skupiających pracodawców, instytucji pomocy i integracji społecznej, Lokalnych Grup Działania, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościołów i związków wyznaniowych. Udział wymienionych podmiotów jest zapewniony poprzez zaproszenie ww. podmiotów i uczestnictwo ich przedstawicieli w warsztatach gminnych, na których wypracowywane były założenia Strategii, identyfikowane problemy, a także zbierane informacje na temat działań planowanych do realizacji rozwiązujących wskazywane problemy. Ponadto w trakcie warsztatów przedstawiana była informacja na temat możliwości zgłaszania przedsięwzięć do Strategii wraz z zaprezentowaniem fiszki projektowej. Udział ww. podmiotów w pracach nad strategią zapewniony jest także poprzez uczestniczenie ich przedstawicieli w pracach Komitetu Sterującego.
2. Informacje na temat prac nad strategią (w tym także dokonywanie jej modyfikacji w miarę jak dostępne są dokumenty mające wpływ na jej treść) są przekazywane także poprzez stronę internetową Starostwa Powiatowego w Mogilnie.
3. W wyniku prac nad Strategią zostaną zidentyfikowane przedsięwzięcia ważne z punktu widzenia stymulowania rozwoju terenu ORSG, które będą realizowane w ramach polityki terytorialnej RPO W-KP lub innych środków. Nabór projektów - propozycji przedsięwzięć do Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego będzie prowadzony w formie pisemnej (papierowej lub elektronicznej). Propozycje przedsięwzięć powinny być składane w Starostwie Powiatowym, właściwym Urzędzie Gminy lub na adres mailowy amatyjasik@powiat.mogilno.pl lub powiatmogilno@pro.onet.pl.
4. Podmiotem odpowiedzialnym za wybór projektów, w tym opracowanie listy projektów, jej aktualizację i przedkładanie do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jest Zarząd Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego.
5. Zgłoszone przedsięwzięcia zostaną uporządkowane przez Zarząd ORSG według trzech kategorii: projektów podstawowych, projektów rezerwowych oraz projektów komplementarnych. W pierwszym etapie wszystkie zgłoszone przedsięwzięcia zostaną sklasyfikowane według źródeł finansowania: projekty ze wskazanym przez zgłaszającego źródłem dofinansowania i kwalifikujące się do dofinansowania w ramach polityki terytorialnej dla ORSG (zgodnie z *Założeniami polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 201-2020* przyjętymi przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego dnia 4 lutego 2015 r.) zostaną przedłożone do drugiego etapu oceny, natomiast pozostałe działania stworzą listę projektów komplementarnych. W drugim etapie oceny Zarząd ORSG dokona wyboru zadań priorytetowych dla ORSG do realizacji w okresie programowania 2014-2020 mających największy wpływ na rozwój ORSG. Zadania priorytetowe znajdą się na liście projektów podstawowych, natomiast pozostałe na liście projektów rezerwowych.
6. Wybór projektów na listę podstawową i rezerwową będzie dokonany według szczegółowych kryteriów wyboru projektów przyjętych przez Zarząd Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego i zaakceptowanych przez IZ RPO WKP, które będą uwzględniały kryteria rekomendowane w *Zasadach przygotowania Strategii dla Obszarów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w okresie programowania 2014-2020*:
  - 1) stopień, w jakim projekt wpłynie na realizację założeń strategii województwa,
  - 2) stopień, w jakim projekt wpłynie na rozwiązanie problemów Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego,

3) *gotowość projektu do realizacji - stopień przygotowania inwestycji do realizacji,*

4) *termin zakończenia realizacji przedsięwzięcia do 31 grudnia 2018 r.,*

Wybór projektów na listę podstawową będzie uwzględniał propozycję podziału środków na poszczególne poziomy polityki terytorialnej przedstawioną w *Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 201-2020.*

7. Projekty z listy podstawowej i rezerwowej będą opisane w formie fiszki, która będzie zawierała: tytuł projektu, nazwę beneficjenta, opis projektu wraz z uzasadnieniem, wskaźniki, źródła finansowania projektu, stan przygotowań i harmonogram realizacji przedsięwzięcia oraz dane osoby mogącej udzielić informacji na temat projektu.
8. Podmiotem odpowiedzialnym za zatwierdzanie listy projektów stanowiących integralną część Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego i jej aktualizację jest Komitet Sterujący Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego.
9. Przedsięwzięcia ujęte na listach podstawowej i rezerwowej w Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego będą przedmiotem negocjacji w ramach Kontraktu Regionalnego, tj. porozumienia zawartego pomiędzy jednostkami samorządowymi Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego a IZ RPO WKP.
10. Projekty, które po negocjacjach z IZ RPO WKP znajdują się na liście podstawowej będą mogły ubiegać się o dofinansowanie w ramach konkursów dedykowanych polityce terytorialnej w ramach RPO WKP 2014-2020.
11. Zmian oraz aktualizacji list projektów w Strategii ORSG będzie dokonywał Zarząd ORSG w trybie opisanym powyżej. Komitet Sterujący ORSG będzie zatwierdzał zmienione oraz zaktualizowane listy projektów przedstawiane przez Zarząd ORSG. Zmienione oraz zaktualizowane listy projektów Zarząd ORSG będzie przedkładał do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

VI. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ ORAZ INSTRUMENTY REALIZACJI

W ramach naboru łącznie zgłoszono 201 przedsięwzięć. Na listę podstawową zakwalifikowano 31 fiszek projektowych (13 EFRR i 18 EFS), a na listę rezerwową 29 fiszek projektowych. Na liście projektów komplementarnych znalazło się 141 pozycji.

Tabela 49. Wartość projektów z listy podstawowej, w podziale na źródła finansowania (EFRR, EFS)

Wyszczególnienie	Wartość projektu (zł)	Wartość dofinansowania (zł)
EFRR - projekty z listy podstawowej	16 065 572,65	13 463 367,39
EFS - projekty z listy podstawowej	17 190 216,70	14 611 684,19
łącna wartość projektów	35 572 468,35	28 075 051,58

Źródło: opracowanie własne

Tabela 50. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na Priorytety Inwestycyjne (PI)

	Priorytet Inwestycyjny w ramach polityki terytorialnej RPO WK-P 2014-2020	Wartość projektu (zł)	Wartość dofinansowania (zł)
dofinansowanie z EFRR	4c	5 518 147,18	3 352 911,24
	4e	-	-
	6b	5 184 449,99	3 582 750,00
	6c	-	-
	6d	-	-
	9b	3 000 000,00	2 550 000,00
	10a	4 679 654,48	3 977 706,15
dofinansowanie z EFS	8iv	1 525 216,70	1 296 434,19
	9i	3 440 000,00	2 924 000,00
	9iv	1 150 000,00	977 500,00
	10i	5 135 000,00	4 364 750,00
	10iv	5 940 000,00	5 049 000,00
łącna wartość projektów		35 572 468,35	28 075 051,58

Źródło: opracowanie własne

Lista projektów podstawowych w ramach Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem /potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt [zł]	Źródła finansowania	Źródła finansowania [zł]			Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
								EFRR	EFS	Inne źródła, w tym środki własne		
1	Doposażenie bazy zawodowej szkół Powiatu Mogileńskiego - ZS w Mogilnie	Powiat Mogileński	P6, P7 R7	2016-2018	Powiat Mogileński	373 576,52	85% EFRR, 15% środki własne	317 540,04		56 036,48	PI 10a	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 107 osoby, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 107 osób <p>2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty - 2 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>1. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów ZSZ – nie dotyczy</p> <p>2. Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni - 212</p>
2	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Gębice	Gmina Mogilno	P21	2017-2018	Gmina Mogilno	2 684 449,99	85% EFRR kosztu kwalifikowanego 2 182 479,67, 15% środki własne	1 855 107,72		829 342,27	PI 6b	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>- Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków - 300 RLM,</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Odsetek ludności korzystających z oczyszczalni ścieków- 48,02% .</p>
3	Doposażenie bazy zawodowej szkół	Powiat Mogileński	P6, P7 R7	2016-2018	Powiat Mogileński	1 561 537,00	85% EFRR, 15%	1 327 306,45		234 230,55	PI 10a	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba miejsc w objętej wsparciem</p>

	Powiatu Mogileńskiego - ZS w Strzelnie				i		środki własne					infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 90 osobow tym: <ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 90 osób 2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty - 1 szt. Wskaźnik rezultatu: 1. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów ZSZ:62,5% (w zawodzie ślusarz) 2. Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni - 253
4	Termomodernizacja Mogileńskiego Ratusza	Gmina Mogilno/ Powiat Mogileński	P22	2015-2018	Miasto /strefa podmiejska	2 614 557,18	56,02% EFRR kwalifikowanego 1 784 759,45, 43,98% środki własne	999 822,24		1 614 734,94	PI 4c	Wskaźnik produktu: - Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii- nie dotyczy, - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- 237194,44 kWh/rok, - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 46,47 tony równoważnika co2/rok, - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -1 szt. Wskaźnik rezultatu: - Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe- nie dotyczy.
5	Idę do przedszkola	Gmina Mogilno	P8	2016-2018	Gmina Mogilno	600 000	85% EFS, 15% środki własne		510 000	90 000	PI 10i	Wskaźniki produktu: -Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- 44 osób, -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w

												<p>programie - 44 sztuk, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu- 4 osoby, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie- 4, -Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie- nie dotyczy, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 1, -Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie- nie dotyczy. Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 1): -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS- 100%, -Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 4 osoby.</p>
6	Docieplenie ścian podłużnych wraz z kolorystyką elewacji budynku mieszkalnego Osiedle Piastowskie 6 w Strzelnie	Spółdzielnia Mieszkania, ul. Hallera 31, 88-300 Mogilno	P22	2015-2018	Miasto Strzelno	701 890	85% środki RPO (EFRR) kosztów kwalifikowanych 621.640 zł - instrument finansowy (pożyczka), 15% środki własne	528 394		173 496	PI 4c	<p>Wskaźniki produktu: 1. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii – 50 szt. 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- nie dotyczy 3. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 18 ton równoważnika CO2/rok - wskaźnik może zostać uaktualniony po przeprowadzeniu audytu energetycznego 4. Liczba zmodernizowanych</p>

												energetycznie budynków – 1 szt. Wskaźniki rezultatu: 1. Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe – nie dotyczy
7	Docieplenie ścian podłużnych wraz z kolorystyką elewacji, docieplenie stropodachu budynku mieszkalnego Witosy 9 w Mogilnie	Spółdzielnia Mieszkania, ul. Hallera 31, 88-300 Mogilno	P22	2015-2018	Miasto Mogilno	601 700	85% środki RPO (EFRR) kosztów kwalifikowanych 546.700 zł - instrument finansowy (pożyczka), 15% środki własne	464 695		137 005	PI 4c	Wskaźniki produktu: 1. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii-50 szt.; 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- nie dotyczy 3. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 19 ton równoważnika CO2/rok -- wskaźnik może zostać uaktualniony po przeprowadzeniu audytu energetycznego 4. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-1; Wskaźniki rezultatu: 1. Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe – nie dotyczy
8	Poprawa efektywności energetycznej obiektów Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Mogilnie poprzez kompleksową termomodernizację i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – Przychodnie POZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Mogilno	P22 R10	2016-2018	Powiat Mogileński	1 200 000	85% EFRR, 15% środki własne	1 020 000		180 000	PI 4c	WOZ Wylatowo: a) Wskaźniki produktu: · Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32) 62 kWh/rok · Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34) 15407,32 tony równoważnika CO2/rok · Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 1 sztuki · Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI31) nie dotyczy · Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE 1 · Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji: WOZ

												1. Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe ogółem - nie dotyczy
9	W żłobku w Mogilnie jak u mamy	Gmina Mogilno/ZO SiP	P8	2016-2018	Gmina Mogilno	1 525 216,70	85% EFS, 15% środki własne		1 296 434,19	228 782,51	PI 8iv	Wskaźniki produktu: - Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - 48 szt.; Wskaźniki rezultatu: - Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu programu - 48 szt.
10	Przystosowanie Magazynu Zbożowego do pełnienia funkcji kulturowych i społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Mogilno	P15	2016-2018	Gmina Mogilno	3 000 000	85% EFRR, 15% środki własne	2 550 000		450 000	PI 9b	Wskaźniki produktu i rezultatu zostaną określone po opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz opublikowaniu kryteriów wyboru projektów
11	Doposażenie bazy zawodowej szkół Powiatu Mogileńskiego – ZS w Bielicach	Powiat Mogileński	P6, P7 R7	2016-2018	Powiat Mogileński	427 861,96	85% EFRR, 15% środki własne	363 682,66		64 179,30	PI 10a	Wskaźniki produktu: 1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 101 osoby w tym: • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 101 osób 2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty- 2 szt. Wskaźnik rezultatu: 1. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów ZSZ – nie dotyczy 2. Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni - 299
X	Suma projektów do roku 2018	x		do 2018	x	15 290 789,35		9 426 548,11	1 806 434,19	4 057 807,05	x	x

12	Wsparcie osób z niepełnosprawnością	Gmina Dąbrowa	P10	2016-2019	Gmina Dąbrowa	900 000	85% EFS, 5% wkład krajowy, 10% środki własne		765 000	135 000	PI 9iv	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 25 osób</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 10 szt.</p>
13	Przebudowa kanalizacji miasta Strzelna	Gmina Strzelno	P21	2016-2020	Miasto Strzelno	2 500 000	85% EFRR kosztu kwalifiko walnego 2 032 520, 33, 15% Gmina Strzelno	1 727 642,28		772 357,72	PI 6b	<p>Długość przebudowanej sieci kanalizacyjnej – 2 km.</p> <p>Wskaźnik produktu:</p> <p>1. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków - 600 RLM;</p> <p>2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę - 600 osób;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Odsetek ludności korzystającej z ulepszanego oczyszczania ścieków - 80%</p>
14	Wsparcie osób niepełnosprawnych kluczem do wyjścia z izolacji społeczno - zawodowej	Powiat Mogileński/PCPR Mogilno	P10, P11	2017-2020	Powiat Mogileński	300 000	85% EFS, 15% środki własne		255 000	45 000	PI 9i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie -40 osób</p> <p>2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 40 osób</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 20 osób</p> <p>2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących</p>

												pracy po opuszczeniu programu - 17 osób 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 6 osób 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 6 osób
15	Rozwój kształcenia zawodowego w szkołach Powiatu Mogileńskiego	Powiat Mogileński	P7, P11 R7	2017-2020	Powiat Mogileński	5 700 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		4 845 000	855 000	PI 10iv	<p>Wskaźniki projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkół objętych wsparciem w ramach projektu - 11; • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 1200 <p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy: 0 osób 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie - 0 osób 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: 11 szt. 4. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – nie dotyczy <p>Wskaźnik rezultatu (Cel szczegółowy 1 - szkoły zawodowe):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych

												<p>wsparcie w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki: 0 osób</p> <p>2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 0 osób</p> <p>3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS - 11 szt.</p>
16	Rozwój kształcenia ogólnego w szkołach Powiatu Mogileńskiego	Powiat Mogileński	P6 R7	2017-2020	Powiat Mogileński	2 500 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		2 125 000	375 000	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – nie dotyczy;</p> <p>2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – nie dotyczy;</p> <p>3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 0 osób</p> <p>4. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 0 osób</p> <p>5. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 400 osób</p> <p>6. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 12 szt.</p> <p>7. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie - 12 szt.</p>

												<p>Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 300 osób 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 0 osób 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 12 szt. 4. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 12 szt. 5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS - 0 osoby
17	Zwiększenie szans edukacyjnych, poprzez dodatkowe zajęcia dla przedszkolaków.	Gmina Dąbrowa	P8	2018-2019	Gmina Dąbrowa	400 000	85% EFS, 15% środki własne		340 000	60 000	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej - 56. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie - 130. <p>Wskaźnik rezultatu;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS – 100%.
18	Indywidualizacja pracy w szkołach specjalnych Powiatu Mogileńskiego	Powiat Mogileński	P6	2016-2020	Powiat Mogileński	100 000,00	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		85 000	15 000	PI 10i	<p>Wskaźniki:</p> <p>Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami -2</p> <p>Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objętych pracą</p>

												<p>2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 135 osób</p> <p>3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- nie dotyczy;</p> <p>4. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- nie dotyczy;</p> <p>5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS- 10 osoby</p>
20	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szczepanowie	Gmina Dąbrowa	P22	2018-2019	Gmina Dąbrowa	400 000,00	85% EFRR, 15% środki własne	340 000,00		60 000,00	PI 4c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii- nie dotyczy, - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- 41 000 kWh/rok, - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 14 ton równoważnika co2/rok, - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -1 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe- nie dotyczy,
21	Człowiek najlepsza inwestycja	Gmina Dąbrowa	P10, P11	2017-2019	Gmina Dąbrowa	400 000,00	85% EFS, 15% środki własne	340 000,00		60 000,00	PI 9i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 48 osób 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 6osób <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały

												<p>kwalifikacje po opuszczeniu programu - 42 osoby</p> <p>2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 36 osób</p> <p>3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 12osób</p> <p>4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 3 osób</p>
22	Magazyn aktywności	Gmina Mogilno/M D/MGOPS	P10, P11	2018-2020	Gmina Mogilno	650 000	85% EFS, 15% środki własne		552 500	97 500	PI 9i	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 50</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 2 osoby</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 48</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu- 39 osób</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu(łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 11 osób</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub</p>

												wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 1 osoba
23	Mogilno miejscem aktywności społecznej	Gmina Mogilno/M D/MGOPS	P10, P11	2018-2020	Gmina Mogilno	650 000	85% EFS, 15% środki własne		552 500	97 500	PI 9i	Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 50 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - 2 osoby Wskaźnik rezultatu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 48 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu- 39 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu(łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 11 osób Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 1 osoba
24	Rozwijamy i wspieramy edukację podstawową	Gmina Mogilno	P6	2018-2020	Gmina Mogilno	485 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		412 250	72 750	PI 10i	Wskaźniki produktu: -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu- 10 osób, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie- 10 osób, -Liczba uczniów objętych wsparciem w

												zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie- 230 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 4 szt., -Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie- 1 szt. Wskaźnik rezultatu (cel szczeg.. nr 2): -Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu- 230 osób, -Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 10 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 4 szt., -Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych-1 szt., -Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS- 10 osób.
25	Równe szanse dla wszystkich - organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu nr 3 w Mogilnie	Gmina Mogilno	P8	2018-2020	Gmina Mogilno	250 000	85% EFS, 15% środki własne		212 500	37 500	PI 10i	Wskaźniki produktu: -Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- 10 osób, -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie- 0 sztuk, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu- 3

												osoby, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie- 3 osoby, -Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie-nie dotyczy, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych –1 szt., Wskaźnik rezultatu (cel szczeg.. nr 1): -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS- 0 szt., -Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 3 osoby.
26	Programowanie z elementami szachów	Gmina Mogilno	P6	2018-2020	Gmina Mogilno	200 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		170 000	30 000	PI 10i	Wskaźniki produktu: Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- nie dotyczy, -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie- nie dotyczy, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu- 8 osób, -Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie- 8 osób, -Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie- 96 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć

												<p>edukacyjnych- 4 szt., -Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie- 1 szt. Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2): -Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu- 96 osób, -Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 8 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 4 szt., -Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 1 szt., -Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS- 8 osób.</p>
27	Usługi społeczne na terenie wsi Gębice	Gmina Mogilno/M GOPS	P4, P11	2018- 2020	Gmina Mogilno	250 000	85% EFS, 15% środki własne		212 500	37 500	PI 9iv	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie- 10 osób. Wskaźniki rezultatu: -Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 10. Pozostałe wskaźniki: -Liczba osób, objętych wsparciem usług społecznych w ciągu roku – 10 osób.</p>
28	Praktyki zawodowe i staże w zakładach	Powiat	P7, P11,	2016- 2021	Powiat Mogileński	240 000	85% EFS, 15% środki		204 000	36 000	PI 10iv	<p>Wskaźniki produktu: 1. Liczba uczniów szkół i placówek</p>

	pracy dla nauczycieli szkół Powiatu Mogileńskiego	Mogileński	R7				własne					kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy: 0 osób 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie - 30 osób 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: 0 szt. 4. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – nie dotyczy Wskaźnik rezultatu (Cel szczegółowy 1 - szkoły zawodowe): 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki: 0 osób 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 30 osób 3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS - 0 szt.
29	Klub Integracji Społecznej dla mieszkańców powiatu mogileńskiego	Fundacja Ekspert-Kujawy	P10, P11	2018-2019	Powiat Mogileński	1 440 000,00	85% EFS, 15% środki własne		1 224 000,00	216 000,00	PI 9i	Wskaźniki rezultatu (kluczowe – WLWK 2014) 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu: 30 osób (tj. powyżej 30% grupy docelowej) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub

												<p>wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu: 50 osób (powyżej 50%)</p> <p>3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek): 18 osób (20 % - wskaźnik liczony do 4 tygodni od zakończenia udziału w proj.).</p> <p>Wskaźniki rezultatu (specyficzne dla projektu – wskaźniki własne wnioskodawcy)</p> <p>1. Wskaźnik efektywności społeczno – zawodowej: 56% (51 osób)</p> <p>2. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej: 22% (20 osób).</p> <p>Wskaźniki produktu (kluczowe – WLWK 2014)</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]: 90 osób</p> <p>2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C): minimum 5 osób</p> <p>Wskaźniki produktu (specyficzne dla projektu – wskaźniki własne wnioskodawcy)</p> <p>1. Liczba osób wykluczonych społecznie objęta aktywizacją społeczną w ramach projektu: 90 osób</p> <p>2. Liczba osób wykluczonych społecznie objęta aktywizacją zawodową w ramach projektu: 90 osób</p>
30	Remont Przedszkola w Dąbrowie	Gmina Dąbrowa	P8	2018 - 2020	Gmina Dąbrowa	1 161 679,00	85% EFRR, 15% środki własne	987 427,00		174 252,00	PI 10a	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad</p>

												<p>dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej - 100 osób w tym :</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej - 100 osób. <p>2. Liczba obiektów infrastruktury jedn. org. systemu oświaty - 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu - odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym - 85 % we wszystkich placówkach na terenie gminy z tego do nowo powstałego obiektu będzie uczęszczało 65%.</p>
31	Remont budynku Przedszkola nr 3 w Mogilnie	Gmina Mogilno	P8	2019	Gmina Mogilno	1 155 000,00	85% EFRR, 15% środki własne	981 750,00		173 250,00	PI 10a	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej - 125 osób w tym :</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej - 125 osób. <p>2. Liczba obiektów infrastruktury jedn. org. systemu oświaty - 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu - -Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym - 80%.</p>
X	Suma projektów po roku 2018	x		po 2018	x	20 281 679,00		4 036 819,28	12 805 250,00	3 439 609,72	x	x
Projekty podstawowe razem						35 572 468,35		13 463 367,39	14 611 684,19	7 497 416,77	x	x

Objaśnienia skrótów w kolumnie „Powiązany problem/ potencjał”: P- Problem R - Potencjał rozwojowy

Lista projektów rezerwowych

Lp	Nazwa projektu	Beneficjent	Powiązany problem / potencjał	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt [zł]	Źródła finansowania	Źródła finansowania kosztów całkowitych [zł]			Priorytet inwestycyjny	Wskaźniki projektu
								EFRR	EFS	Inne źródła, w tym środki własne		
1	Praktyki zawodowe i staże dla uczniów szkół Powiatu Mogileńskiego	Powiat Mogileński	P6, P7 R7	2016-2021	Powiat Mogileński	1 500 000	85% EFS, 15% środki własne		1 275 000	225 000	PI 10iv	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy: 300 osób Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie - 0 osób Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: 9 szt. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie - 0 osób <p>Wskaźnik rezultatu (Cel szczegółowy 1 - szkoły zawodowe):</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki: 0 osób Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 0 osób

												3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS - 9 szt. Wskaźnik rezultatu (Cel szczegółowy 2 – dorośli, defaworyzowani): Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia - 300 osób
2	Rewitalizacja parku 750 lecia w Strzelnie	Gmina Strzelno	P15	2016 - 2020	Miasto Strzelno	800 000	85% EFRR, 15% Gmina Strzelno	680 000		120 000	PI 9b	Wskaźniki produktu: 1. Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich – nie dotyczy 2. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – dane do uzupełnienia m2 3. Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich - nie dotyczy. 4. Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich - nie dotyczy 5. Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – nie dotyczy Wskaźniki rezultatu: 1. Wskaźnik żywienia społeczno-gospodarczego na obszarach miejskich - do uzupełnienia
3	Modernizacja oświetlenia oraz poprawienie bezpieczeństwa oświetlenia oraz poprawa bezpieczeństwa i estetyki Rynku Miejskiego w	Gmina Strzelno	P22	2016-2020	Miasto Strzelno	600 000	85% EFRR, 15% środki własne	510 000		90 000	PI 9b	Wskaźniki produktu: 1.Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich – nie dotyczy 2.Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich – dane do uzupełnienia m2 3.Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na

	Strzelnie											obszarach miejskich - nie dotyczy. 4.Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich - nie dotyczy 5.Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – nie dotyczy Wskaźniki rezultatu: 1.Wskaźnik ożywienia społeczno-gospodarczego na obszarach miejskich – do uzupełnienia
4	Przebudowa pomieszczeń oraz utworzenie oddziału Przedszkolnego w miejscowości Ostrowo	Gmina Strzelno	P8	2016-2020	Gmina Strzelno	300 000	85% EFRR, 15% Gmina Strzelno	255 000		45 000	PI 10a	Wskaźniki produktu: 1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 20 osób, w tym: • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego – nie dotyczy • Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 20 osób; 2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty- 1 szt. Wskaźnik rezultatu: 1. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym - dane do uzupełnienia
5	Budowa Przedszkola dla dzieci o Specjalnych Potrzebach Edukacyjnych z Autyzmem	Gmina Strzelno	P8	2016-2020	Gmina Strzelno	1 800 000	85% EFRR, 15% Gmina Strzelno	1 530 000		270 000	PI 10a	Wskaźniki produktu: 1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 25 osoby, w tym: • Liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego – nie dotyczy • Liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 25 osób;

												2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty- 1 szt. Wskaźnik rezultatu: 1. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym – do uzupełnienia
6	KUMAJ BAZĘ II - program rozwoju edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych gminy Strzelno	Gmina Strzelno	P6	2016-2020	Gmina Strzelno	700 000	85% EFS, 15% Gmina Strzelno		595 000	105 000	10i	Wskaźniki produktu: 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 30 osób 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – <u>500 osób</u> 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 7 szt 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie – dane do uzupełnienia Wskaźnik rezultatu (cel szczeg. nr 2): 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 400 osób 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 30 osób 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 7 szkół 4. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- dane do uzupełnienia 5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia

												z wykorzystaniem TIK dzięki EFS- dane do uzupełnienia
7	Remont dachu i termomodernizacja budynku publicznego Rynek 10 w Mogilnie	Gmina Mogilno	P22	2017-2018	Mogilno	450 000	85% EFRR, 15% środki własne	382 500		67 500	PI 4c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii- 0, - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- brak danych- do uzupełnienia, - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- brak danych- do uzupełnienia, - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -1 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe- nie dotyczy
8	Przywrócenie wizerunku centrum miasta z przełomu XIX i XX wieku poprzez zmianę sposobu zagospodarowania ul. Rynek w Mogilnie	Gmina Mogilno	P15	2017-2020	miasto/ strefa podmiejska	3 500 000	85% EFRR, 15% środki własne	2 975 000		525 000	PI 9b	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich- nie dotyczy, - Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich - brak danych- do uzupełnienia, - Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich- nie dotyczy, - Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich- nie dotyczy, - Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach- nie dotyczy, <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wskaźnik żywienia społeczno-gospodarczego na obszarach miejskich -

												brak danych- do uzupełnienia.
9	Budowa sieci kanalizacji ściekowej z przyłączami we wsiach Kwieciszewo, Goryszewo do oczyszczalni w Gębicach	Gmina Mogilno	P21	2018-2018	Gmina Mogilno	13 500 000	85% EFRR, 15% środki własne	11 475 000		2 025 000	PI 6b	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczalni ścieków - 800 RLM, - Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę – nie dotyczy. <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Odsetek ludności korzystających z oczyszczalni ścieków- 76,38%.</p>
10	Dostosowanie budynków Mogileńskiego Domu Kultury do współczesnych norm użyteczności i oczekiwań społecznych poprzez modernizację administrowanych budynków oraz zakup wyposażenia	Mogileński Dom Kultury	P25	2016-2020	Gmina Mogilno	1 510 000	85% EFRR, 15% środki własne	1 283 500		226 500	PI 6c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne- nie dotyczy, -Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- nie dotyczy, -Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- 1 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>-Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/ 1 000 mieszkańców- nie dotyczy.</p> <p>Pozostałe wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków-3 szt., -Wzrost liczby osób korzystających z stałej oferty edukacyjnej MDK - 30%, -Zmniejszenie kosztów utrzymania budynków o 10%, -Liczba zakupionego na potrzeby edukacji

												<p>kulturalnej wyposażenia- 300 szt., -Liczba nowych, stałych zajęć edukacyjnych - 5 zajęć, -Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty MDK- 30 osób, -Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie- 80 osób, -Liczba uczestników zrealizowanych imprez kulturalnych 1 000 osób.</p>
11	Organizacja imprez cyklicznych (głównie Dni Mogilna oraz Benedyktyńskie Dni Mogilna, Mogileńskie Spotkania Plastyczne)	Mogileński Dom Kultury	P25 R8	2016-2020	Gmina Mogilno	900 000	85% EFRR, 15% środki własne	765 000		135 000	PI 6c	<p>Wskaźnik produktu: -Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne- nie dotyczy, -Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- 1 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu: -Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/ 1 000 mieszkańców- nie dotyczy.</p> <p>Pozostałe wskaźniki: -Liczba zorganizowanych wydarzeń -15 szt., -Liczba osób biorących udział w działaniach 10 000 osób, -Liczba uczestników zrealizowanych imprez kulturalnych- 10 000 osób.</p>
12	Organizacja imprez osadzonych w tradycji regionu (m. in. Przegląd Obrzędów)	Mogileński Dom Kultury/Gmina Mogilno/	P25 R8	2016-2020	Gmina Mogilno	300 000	85% EFRR, 15% środki własne	255 000		45 000	PI 6c	<p>Wskaźnik produktu: -Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne-</p>

	Zapustnych, Piknik Chlebem i Miodem, Gwiazdkowe Pierniki, Jarmarki i kiermasze, Dożynki Gminne)	Muzeum Ziemi Mogileńskie j w Mogilnie z siedzibą w Chabsku										200, -Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- 0, -Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- 1 szt. Wskaźnik rezultatu: -Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/ 1 000 mieszkańców- 150 osób/ 1 000 mieszkańców. Pozostałe wskaźniki: -Liczba zorganizowanych wydarzeń -15 szt., -Liczba osób biorących udział w imprezach 10 000 osób, -Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie- 30 osób.
13	Organizacja imprez i warsztatów kulturalnych osadzonych we współczesnych tradycjach Mogilna (rock, jazz, sztuki plastyczne)	Mogileński Dom Kultury	P25 R8	2016-2020	Gmina Mogilno	300 000	85% EFRR, 15% środki własne	255 000		45 000	PI 6c	Wskaźnik produktu: -Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne- nie dotyczy, -Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem- nie dotyczy, -Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- 1 szt. Wskaźnik rezultatu: -Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/ 1 000 mieszkańców- nie dotyczy. Pozostałe wskaźniki: -Liczba uczestników zrealizowanych

												<p>impresz kulturalnych- 1 000 osób, -Liczba organizowanych wydarzeń/ warsztatów- 80 wydarzeń/ warsztatów, -Liczba uczestników zrealizowanych imprez kulturalnych- 1 000 osób, -Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie- 50 osób, -Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie- 200 osób, -Liczba uczestników zrealizowanych imprez kulturalnych- 1 000 osób.</p>
14	Nowatorskie przedsięwzięcia kulturalne o poszerzonym zasięgu oddziaływania np. Festiwal muzyki alternatywnej	Mogileński Dom Kultury	P25 R8	2016-2020	Gmina Mogilno	600 000	85% EFRR, 15% środki własne	510 000		90 000	PI 6c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne- nie dotyczy, • Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem- nie dotyczy, • Liczba instytucji kultury objętych wsparciem- 1 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządu gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/ 1 000 mieszkańców- nie dotyczy. <p>Pozostałe wskaźniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba organizowanych wydarzeń/ warsztatów – 80 szt., -Liczba stałych niepowtarzających się uczestników wydarzeń 1 000 osób, -Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie- 200 osób, -Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych

												wsparcie w programie- 80 osób.
15	Remont dachu i elewacji budynku mieszkalnego wraz z remontem i budową infrastruktury komunalnej (pomieszczenia gospodarcze, przydomowe oczyszczalnie ścieków, chodniki, rekultywacja terenów przy budynkach) Strzelce 1, Twierdziń 16, Twierdziń 51, Żabno 26, Wasielewko 20, Ogrodowa 8, Skrzyszewo 1	Gmina Mogilno /MD	P22	2017-2018	Gmina Mogilno	1 250 000	85% EFRR, 15% środki własne	1 062 500		187 500	PI 4c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii- brak danych- do uzupełnienia, - Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych- nie dotyczy, - Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- brak danych- do uzupełnienia, - Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków -7 szt. <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe- nie dotyczy.
16	Centrum usług opiekuńczych nad osobami niesamodzielnymi w powiecie mogileńskim.	Fundacja Ekspert-Kujawy	P9, P13	2015-2018	Powiat mogileński	800 000	RPO WKP EFS 85% 15 % Środki własne		680 000	120 000	PI 9iv	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie - 40 osób</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu - 1szt.</p>
17	Międzynarodowe Festiwale Muzyki Organowej i Kameralnej	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP, Markowice	P25 R8	2016-2020	Gmina Strzelno	250 000	35% RPO, EFRR, 15% wkład własny. 50% środki inne	87 500		162 500	PI 6c	liczba organizowanych wydarzeń - 4 – 6
18	Dziedzictwo	Parafia	P25	2016-	Gmina	230 000	35% RPO,	80 500		149 500	PI 6c	Wzrost osób odwiedzających do 4000/rok

	Markowic. Konservacja dokumentów klasztornych	Rzyskokato licka pw. Nawiedzenia NMP, Markowice	R8	2017	Strzelno		EFRR, 15% wkład własny, 50% inne środki					
19	Szczęśliwy maluch, zadowolony rodzic	Centrum Opiekuńczo- Edukacyjne s.c. B. Rydlichowska , E. Korpusińska- Prusak	P8	2016- 2018	Powiat Mogileński	1 968 180,00 (w tym na terenie Powiatu Mogileńskie go - żłobek w Świerkówc : 697 400,00)	85% EFS, 15% środki własne		592 790,00	104 610,00	8iv	Wskaźniki produktu: Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – 40 osób Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – 15 Świerkówiec 25 - Inowrocław Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2): Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków ze środków EFS : 15 Świerkówiec 25 - Inowrocław
20	Godne życie na każdym etapie	Centrum Opiekuńczo- Edukacyjne s.c. B. Rydlichowska , E. Korpusińska- Prusak, C.Sz., " Alternatywa" Świerkówiec , F.H. "Mogilm ed":s.c. Świerkówiec	P9, P13	2016- 2018	Powiat Mogileński	2 600 000	85% EFS, 15% środki własne		2 210 000	390 000	9iv	Wskaźniki rezultatu: • Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 1 szt. Wskaźniki produktu: • Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie – 60 osób
21	Nowa forma organizacji świadczenia usług opiekuńczych na	Stowarzysz enie im. Sue Ryder, Pallmed Sp.	P9, P13	2016- 2018	Powiat Mogileński	930 000	80% EFS, 20% środki inne		790 500	139 500	9iv	Wskaźniki produktu: 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w

	rzecz zależnych i niesamodzielnych osób starszych realizowany przez okres 2 lat. Projekt realizowany we współpracy partnerskiej Stowarzyszenie im. Sue Ryder, Pallmed Sp. z o.o. i Starostwo Powiatowe w Mogilnie	Z o.o.										interesie ogólnym w programie - 120 osób, w tym: I część 30 osób – bezrobotni, z terenów wiejskich – przeszkolenie II część 90 opiekunów i osób starszych, chorych i niepełnosprawnych (usługi opiekuńcze i edukacyjne) Wskaźnik rezultatu: 1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu -1 szt.
22	Program nauki języków "ENGERUS".	Gmina Dąbrowa	P8	2016-2020	Gmina Dąbrowa	300 000	85% EFS, 15% środki własne		255 000	45 000	PI 10i	Wskaźniki produktu: 1.Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie - corocznie 3 grupy dzieci po 15 osób x 3 języki tj.135 uczniów w każdym roku realizacji projektu. 2. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie - 1 szt. /pracownia językowa na 15 miejsc/. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie - 3 nauczycieli . Wskaźnik rezultatu; 1. Liczba szkół w których pracownie przedmiotowe wykorzystując wyposażenie do prowadzenia zajęć - 1szt. 2. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - corocznie 3 grupy po 15 osób x 3 języki w każdym 4 letnim cyklu trwania projektu.
23	Poprawa efektywności	Samodzielny Publiczny	P22 R10	2016-2018	Powiat Mogileński	4 150 000	85% EFRR, 15% środki	3 527 500		622 500		Wskaźniki produktu: · Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych

	energetycznej obiektów Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Mogilnie poprzez kompleksową termomodernizację i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii - Szpital Strzelno	Zakład Opieki Zdrowotnej Mogilno					własne					(CI32) co najmniej o 25 % kWh/rok · Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34) co najmniej nie dotyczy CO2/rok · Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 1 sztuki Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (C131) nie dotyczy · Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE 1 · Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji: Szpital Strzelno 4020 m2, Wskaźniki rezultatu: Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe ogółem – nie dotyczy
24	Nauki przyrodnicze łatwe i przyjemne	Powiat Mogileński	P6 R7	2016-2020	Powiat Mogileński	400 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		340 000	60 000	PI 10i	Wskaźniki produktu: 1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – nie dotyczy; 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – nie dotyczy; 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 10 osób 4. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 10 osób 5. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 180 osób 6. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 5 szt.

												<p>7. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie - 5 szt.</p> <p>Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 165 osób 2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 10 osób 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 5 szt. 4. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 5 szt. 5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS – 10 osoby
25	Nauki przyrodnicze łatwe i przyjemne	Gmina Mogilno	P6	2016-2018	Gmina Mogilno	800 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		680 000	120 000	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej- nie dotyczy,</p> <p>-Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie- nie dotyczy,</p> <p>-Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu- 8 osób,</p> <p>-Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie- 8 osób,</p> <p>-Liczba uczniów objętych wsparciem</p>

												<p>w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie - 196 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 1 szt., -Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie -1 szt. Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2): -Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 196 osób, -Liczba nauczycieli, którzy uzyskają kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 8 osób, -Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 1 szt., -Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 1 szt., -Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS- 8 osób.</p>
26	Pozalekcyjne warsztaty dla uczniów osiągających gorsze wyniki	Gmina Mogilno/M BP	P6	2018-2019	Gmina Mogilno	100 000	85% EFS, 10% wkład krajowy, 5% środki własne		85 000	15 000	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu: - Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – nie dotyczy, - Liczba miejsc wychowania</p>

												EFS-4.
27	Usługi społeczne realizowane na obszarze objętym rewitalizacją gminy Mogilno	MGOPS w Mogilnie	P4, P11	2018-2019	Gmina Mogilno	1 150 000,00	85% EFS, 5% wkład krajowy 10% środki własne		977 500,00	172 500,00	PI 9iv	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie 16</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu 45</p>
28	Centrum Usług Środowiskowych dla seniorów i ich otoczenia z gminy Mogilno	MGOPS w Mogilnie	P4, P11	2018-2019	Gmina Mogilno	1 500 000,00	85% EFS, 5% wkład krajowy 10% środki własne		1 275 000,00	225 000,00	PI 9iv	<p>Wskaźnik produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie 60</p> <p>Wskaźnik rezultatu: Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu 45</p>
29	Licencja na egzamin	Gmina Mogilno	P6	2018-2020	Gmina Mogilno	800 000,00	85% EFS, 10% wkład krajowy 5% środki własne		680 000,00	120 000,00	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – nie dotyczy; 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – nie dotyczy; 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 18 osób 4. Liczba nauczycieli objętych

Lista projektów komplementarnych

Lp.	Nazwa projektu	Beneficjent	Okres realizacji	Zasięg terytorialny	Koszt
1	Budowa placówki opiekuńczo – wychowawczej alternatywą dla rodzinnej pieczy zastępczej	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2017	Powiat mogileński	700 000
2	Z myślą o rodzinie.	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2017	Powiat mogileński	2 000 000
3	Rozwój pieczy zastępczej	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	960 000
4	Stop przemocy	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	120 000
5	Usługi specjalistyczne jako nowe formy wsparcia i edukacji mieszkańców powiatu	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	360 000
6	Wsparcie na starcie	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	144 000
7	Pomocna dłoń	Powiat Mogileński/ PCPR Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	237 600
8	Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych w DPS w Siemionkach poprzez dobudowę windy dla osób niepełnosprawnych, pokoi mieszkalnych, pomieszczeń do rehabilitacji społecznej, biblioteki, jadalni oraz modernizacja kuchni	Powiat Mogileński/DPS Siemionki	2016-2017	Powiat Mogileński	1 500 000
9	Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Autyzmem - budowa, wyposażenie - wspólny projekt z Gminą Mogilno	Powiat Mogileński	2018-2020	Powiat Mogileński	3 025 000
10	Przebudowa obiektu budowlanego na cele zajęć rekreacyjno-terapeutycznych dla mieszkank DPS w Siemionkach	Powiat Mogileński/DPS Siemionki	2016-2017	Powiat Mogileński	200 000
11	Adaptacja terenów zielonych wokół DPS w Siemionkach na cele rekreacyjno-wypoczynkowe oraz terapeutyczne	Powiat Mogileński/DPS Siemionki	2016-2018	Powiat Mogileński	150 000
12	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia w ramach projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy z województwa kujawsko-pomorskiego	Powiat Mogileński/ Powiatowy Urząd Pracy w Mogilnie	2015	Powiat mogileński	1 256 500
13	Przebudowa drogi powiatowej nr 2350C relacji Rudunek-Niestronno-Dąbrowa od km 10+107 do km 21+400	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	28 232 500
14	Przebudowa drogi powiatowej nr 2453C relacji Strzelno-Wójcin-gr. woj.-(Kownaty) od km 0+000 do km 14+185	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Strzelno	35 462 500
15	Remont drogi powiatowej nr 2581C relacji Kruszwica-Włostowo-Krzywe Kolano od km 10+239 do km 19+737	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Jeziora Wielkie	23 745 000

16	Przebudowa drogi powiatowej nr 2416C Mogilno-Stawiska odc. Stawiska-Izdby dług. Ok. 1,000 km	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	1 500 000
17	Przebudowa drogi powiatowej nr 2410C Niestronno-Józefowo dług. 3,500	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	5 500 000
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 2408C relacji Niestronno-Mogilno od km 0+000 do km 10+173	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	2 543 250
19	Przebudowa drogi powiatowej nr 2406C relacji Krzekotowo-Wszedzień od km 0+000 do km 9+904	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno, Gmina Dąbrowa	24 760 000
20	Przebudowa drogi powiatowej nr 2401C relacji Mokre-Krzekotowo-Pakość od km 3+857 do km 5+951	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Dąbrowa	5 235 000
21	Przebudowa drogi powiatowej nr 2348C relacji Oćwieka-Niestronno od km 4+738 do km 5+590	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	2 130 000
22	Przebudowa drogi powiatowej nr 2411C relacji Huta Pałędzka-Padniewko od km 2+140 do km 8+493	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	15 882 500
23	Przebudowa drogi powiatowej nr 2412C relacji Pałędzie Dolne - gr. woj. (Krucხოwo) od km 0+000 do km 1+300	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	3 250 000
24	Przebudowa drogi powiatowej nr 2437C relacji Gębice-Ostrowo-Wójcin od km 0+000 do km 13,984	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno, Gmina Strzelno	34 960 000
25	Przebudowa drogi powiatowej nr 2452C relacji Strzelno-Ostrowo-gr. woj. od km 0+000 do km 8+400	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Strzelno	21 000 000
26	Przebudowa drogi powiatowej nr 2426C relacji Mogilno-Strzelce od km 1+792 do km 10+560	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	21 920 000
27	Przebudowa drogi powiatowej nr 2562C relacji Balice-Rzadzkwini od km 3+774 do km 7+200	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Strzelno	8 565 000
28	Przebudowa drogi powiatowej nr 2438C relacji Gębice-Łąkie od km 0+000 do km 6+393	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno, Gmina Strzelno	15 982 500
29	Przebudowa drogi powiatowej nr 2447C relacji Sławsko Dolne-Strzelno od km 0+000 do km 3+640	Powiat Mogileński/Zarząd Dróg Powiatowych w Mogilnie	2016-2020	Gmina Strzelno	9 100 000
30	Budowa kanalizacji wraz z modernizacją sieci wodociągowej w miejscowości Ostrowo	Gmina Strzelno	2016-2020	Gmina Strzelno	2 500 000
31	Przebudowa i nadbudowa budynku mieszkalnego wielorodzinnego w Strzelnie przy ulicy Inowrocławskiej 21 oraz Lipowej 1	Gmina Strzelno	2015 - 2017	Miasto Strzelno	2 000 000
32	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia w ramach projektów pozakonkursowych powiatowych urzędów pracy z województwa kujawsko - pomorskiego w	Gmina Strzelno w porozumieniu z PUP Mogilno	2016 - 2020	Miasto Strzelno	300 000

	ramach rewitalizacji rynku w Strzelnie oraz Parku 750-lecia				
33	Budowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Golejewo.	Gmina Jeziora Wielkie	2017-2018	Gmina Jeziora Wielkie	600 000
34	Modernizacja budynku po byłej szkole na Dom Dziennego Pobytu we Włostowie.	Gmina Jeziora Wielkie	2016-2018	Gmina Jeziora Wielkie	1 000 000
35	Rewitalizacja Rynku w Gębicach	Gmina Mogilno	2016-2020	Gmina Mogilno	2 000 000
36	Dom dziennego pobytu dla osób starszych	Gmina Mogilno	2018-2020	Gmina Mogilno	3 000 000
37	Budowa boisk wielofunkcyjnych	Gmina Mogilno	2016-2018	Gmina Mogilno	800 000
38	Rozbudowa istniejącej Szkoły Podstawowej Nr 3 o salę sportową wraz z zapleczem socjalnym w Mogilnie ul. J. Piłsudskiego	Gmina Mogilno	2017-2020	Gmina Mogilno	6 000 000
39	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Mogilnie	Gmina Mogilno	2015-2018	Gmina Mogilno	33 000 000
40	Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej, sanitarnej i wodociągowej na terenie miasta Mogilna	Gmina Mogilno	2017-2020	miasto	17 000 000
41	Wykonanie iluminacji po benedyktyńskiego klasztoru w Mogilnie	Parafia	2018-2020	Miasto Mogilno	150 000
42	Przystosowanie Magazynu Zbożowego do pełnienia funkcji kulturowych i społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu	Lokalne stowarzyszenia	2018-2020	Miasto Mogilno	2 000 000
43	Budowa strefy rekreacyjnej w Parku Miejskim w Mogilnie	Gmina Mogilno	2018-2020	miasto/strefa podmiejska	450 000
44	Budowa Kanalizacji sanitarnej w miejscowości Niestronno	Gmina Mogilno	2017-2020	Gmina Mogilno	2 000 000
45	Remonty, rozbudowa i budowa świetlic wiejskich na terenie gminy Mogilno	Gmina Mogilno	2016-2019	Gmina Mogilno	1 200 000
46	Wyprowadzenie ruchu kołowego z centrum miasta Mogilna poprzez kontynuację budowy drogi Solidarności w m. Świerkówiec- Twierdziń z drogą wojewódzką nr 254 w m. Żabno	Gmina Mogilno	2015 - 2016	Gmina Mogilno/Powiat /Województwo	10 000 000
47	Alternatywne skomunikowanie drogi krajowej S5 z drogą krajową nr 15/25 poprzez budowę drogi łączącej ul. Padniewską z ul. Kościuszki przez przedłużenie ul. Przemysłowej z włączeniem do ul. Wybudowanie w Mogilnie	Gmina Mogilno	2015 - 2018	Gmina Mogilno/Powiat /Województwo	15 000 000
48	Przebudowa ul. Hallera, w Mogilnie od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 254 do ul. Mostowej i ul. Kilińskiego wraz z budową parkingu przy ul. Hallera	Gmina Mogilno	2015 - 2016	Gmina Mogilno/Powiat	2 000 000
49	Parking przy ul. Sądowej	Gmina Mogilno	2015 - 2020	gmina	500 000
50	Parking przy ul. Narutowicza	Gmina Mogilno	2015-2016	Gmina Mogilno	320 000

51	Rozbudowa i modernizacja Schroniska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn w Mogilnie	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10/Mogileńskie Domy	2017-2018	Gmina Mogilno	400 000
52	Modernizacja Jadłodajni przy MGOPS w Mogilnie	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10/Mogileńskie Domy	2017-2018	Gmina Mogilno	200 000
53	Kobiety 50+ aktywne na rynku pracy	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10	2017-2020	Gmina Mogilno	1 800 000
54	Kursy zawodowe i staże szansą na zatrudnienie	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10	2016 2017	Gmina Mogilno	450 000
55	Kobiety długotrwale bezrobotne aktywne na rynku pracy	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10	2016	Gmina Mogilno	450 000
56	Młodzi – aktywni na rynku pracy	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie, ul. Rynek 10	2018 2019	Gmina Mogilno	900 000
57	Aktualizacja programu bibliotecznego SOWA-1	Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie	2018-2020	Gmina Mogilno, Starostwo Powiatowe w Mogilnie	35 000
58	Digitalizacja i promocja zbiorów regionalnych	Miejska Biblioteka Publiczna w Mogilnie	2016 - 2020	Gmina Mogilno, Starostwo Powiatowe w Mogilnie	40 000
59	Budowa pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią.	Gmina Mogilno/OSRiR	2016	Okoliczne Powiaty	3 000 000
60	II etap remontu stadionu miejskiego w Mogilnie	Gmina Mogilno/OSRiR	2017 – 2018	Gmina Mogilno	4 000 000
61	Budowa kortów tenisowych	Gmina Mogilno/OSRiR	2019	Gmina Mogilno	3 000 000
62	Budowa boiska treningowego do piłki nożnej z naturalną nawierzchnią i nawodnieniem	Gmina Mogilno/OSRiR	2017	Gmina Mogilno	1 700 000
63	Budowa Skateparku	Gmina Mogilno/OSRiR	2018	Gmina Mogilno	800 000
64	Modernizacja Stadionu w Gębicach	Gmina Mogilno/OSRiR	2016	Powiat	140 000
65	Zakup boisk mobilnych	Gmina Mogilno/OSRiR	2017	Miasto Mogilno	100 000
66	Budowa boisk do koszykówki ulicznej	Gmina Mogilno/OSRiR	2019	Miasto Mogilno	150 000
67	Budowa kręgielni przy hali widowiskowo – sportowej	Gmina Mogilno/OSRiR	2019	Gmina Mogilno	3 200 000
68	Budowa parku linowego w Wiecanowie	Gmina Mogilno/OSRiR	2017	Gmina Mogilno	120 000

69	Zakup krzeseł do hali widowiskowo – sportowej	Mogilno Sport	2016	Gmina Mogilno	59 000
70	Renowacja boisk treningowych w Dąbrówce	Gmina Mogilno/OSRiR	2018	Gmina Mogilno	60 000
71	Rekultywacja składowiska odpadów w Szerzawach	Gmina Mogilno	2016-2017	Gmina Mogilno	2 200 000
72	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w ciągu ul. Kościuszki i przyległych	Gmina Mogilno	2016-2017	miasto Mogilno	1 100 000
73	Modernizacja ujęcia wody w Padniewie	Gmina Mogilno/MPGK Sp. z o.o.	2017	Gmina Mogilno	200 000
74	Odbudowa wieży ciśnień w Szczeglinie	Gmina Mogilno	2018	Gmina Mogilno	100 000
75	Rewitalizacja przestrzeni Muzeum Ziemi Mogileńskiej w Mogilnie z siedzibą w Chabsku	Muzeum Ziemi Mogileńskiej w Mogilnie z siedzibą w Chabsku	2016-2020	Gmina Mogilno	1 590 000
76	Podłączenie budynków mieszkalnych Świerkówiec 12a, Świerkówiec 4 do sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej	MD	2015-2016	Gmina Mogilno	80 000
77	Adaptacja wolnych pomieszczeń świetlicy na lokale mieszkalne w budynku mieszkalnym Czarnotul 29 wraz z remontem dachu, elewacji i budową bezodpływowego zbiornika na nieczystości płynne, adaptacja wolnych pomieszczeń po przedszkolu w nieruchomości Kwieciszewo 58 na trzy lokale mieszkalne	MD	2015-2016	Gmina Mogilno	250 000
78	Odbudowa budynku mieszkalnego (dwa lokale) po pożarze , przebudowa budynku gospodarczego na dwa lokale socjalne wraz z budową pomieszczeń gospodarczych Padniewo 40	MD	2015-2018	Gmina Mogilno	250 000
79	Gmina Mogilno - film promocyjny	Urząd Miejski w Mogilnie	2017-2018	Gmina Mogilno	50 000
80	System Ostrzegania Mieszkańców	Urząd Miejski w Mogilnie	2016-2020	Gmina Mogilno	30 000
81	Budowa nowego budynku z lokalami mieszkalnymi na terenie Gminy Mogilno	MD	2015-2018	Gmina Mogilno	700 000
82	Remont dworku w Słaboszewku	Gmina Dąbrowa	2016-2017	Gmina Dąbrowa	700 000
83	Rewitalizacja parku w Słaboszewku	Gmina Dąbrowa	2018-2019	Gmina Dąbrowa	150 000
84	Rewitalizacja parku w Dąbrowie	Gmina Dąbrowa	2018-2019	Gmina Dąbrowa	150 000
85	Rewitalizacja po ewangelickiego kościoła w Dąbrowie wraz z centrum wsi	Gmina Dąbrowa	2018-2020	Gmina Dąbrowa	
86	Dokończenie sieci kanalizacyjnej w miejscowości Dąbrowa /ul. Mogileńska - poza aglomeracją/	Gmina Dąbrowa	2017	Gmina Dąbrowa	250 000
87	Rozwiązanie gospodarki ściekowej na terenie gminy Dąbrowa poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Dąbrowa	2016-2020	Gmina Dąbrowa	4 000 000
88	Skanalizowanie miejscowości Szczepankowo	Gmina Dąbrowa	2018	Gmina Dąbrowa	400 000
89	Dokończenie sieci kanalizacyjnej w miejscowości Dąbrowa /ul. Akacyjowa, Parkowa - w ramach aglomeracji/	Gmina Dąbrowa	2017	Gmina Dąbrowa	250 000

90	Stworzenie przestrzeni rekreacji na świeżym powietrzu /12 miejscowości/	Gmina Dąbrowa	2016-2017	Gmina Dąbrowa	180 000
91	Budowa ścieżki rowerowej po byłym torowisku wraz z urządzeniami Fitness	Gmina Dąbrowa	2017-2019	Gmina Dąbrowa	
92	Budowa dróg lokalnych	Gmina Dąbrowa	2015-2020	Gmina Dąbrowa	
93	Drogi dojazdowe do posesji: Dąbrowa: do posesji p. Cyrok, obok piekarni, Parlinek: do posesji p. Rogalskiego, Sucharzewo: do posesji p. Gwiazdy, do posesji p. Pietraszak, Sędowo: do posesji p. Weber-obok świetlicy, do posesji p. Błażejczak, Mierucin: obok posesji p. Kijak, Słaboszewo: do posesji p. Szymkus, Mokre; do posesji /Starej rozlewni/, Szczepanowo: ul. Kwiatowa w kierunku lasu, Szczepankowo; do posesji p. Krasuskiego, Sedowo; do Szkółki drzew i krzewów.	Gmina Dąbrowa	2015-2020	Gmina Dąbrowa	
94	Budowa targowiska łącznie z budowa ul. Centralnej w Dąbrowie	Gmina Dąbrowa	2016	Gmina Dąbrowa	
95	Budowa chodników gminnych: w Dąbrowie, Szczepanowie, Parlinku, Sucharzewie, Sedowie, Krzekotowie, Słaboszewku.	Gmina Dąbrowa	2015-2020	Gmina Dąbrowa	
96	Budowa parkingów, placów itp. W Dąbrowie, Szczepanowie, Parlinie, Sędowie, Krzekotowie, Słaboszewie, Mokrem, Słaboszewku, Szczepankowie.	Gmina Dąbrowa	2015-2020	Gmina Dąbrowa	
97	Położenie dodatkowej warstwy asfaltu na drogach powierzchniowo utrwalonych: Mokre - w kierunku Błoni, Sędowo w kierunku Broniewiczzek, Parlin - Nowa Wieś.	Gmina Dąbrowa	2016-2017	Gmina Dąbrowa	
98	Inwestycje SP ZOZ w Mogilnie	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Mogilno	2016-2020	Powiat Mogileński	3 500 000
99	Poprawa jakości i dostępności do badań i procedur medycznych poprzez zakup sprzętu i wyposażenia medycznego w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Mogilnie	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Mogilno	2016-2019	Powiat Mogileński	5 264 750
100	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli wsparciem dla nauczycieli i wychowawców przedszkoli i nauczycieli kształcenia ogólnego i zawodowego w powiecie mogileńskim.	Fundacja Ekspert- Kujawy	2016-2018	Powiat mogileński	700 000
101	Placówka Kształcenia Ustawicznego PERSPEKTYWA w powiecie mogileńskim	Fundacja Ekspert-Kujawy	2016-2018	Powiat mogileński	940 000
102	Ośrodek Wsparcia Praktycznego Szkół Zawodowych w powiecie mogileńskim.	Fundacja Ekspert- Kujawy	2016-2018	Powiat mogileński	1 248 000

103	Centrum Kompetencji Społecznych w powiecie mogileńskim	Fundacja Ekspert–Kujawy	2016-2018	Powiat Mogileński	410 000
104	Inkubatora Przedsiębiorczości w powiecie mogileńskim	Fundacja Ekspert–Kujawy	2016-2018	Powiat Mogileński	1 388 000
105	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w powiecie mogileńskim	Fundacja Ekspert- Kujawy	2016-2018	Powiat mogileński	392 000
106	Utworzenie kompleksu opiekuńczo-szkoleniowego „Radość życia”	Parafia Rzymskokatolicka pw. Nawiedzenia NMP, Markowice	2016-2018	Powiat Mogileński	20 000 000
107	Wioska mocy	Stowarzyszenie Młode Dęby	2015-2018	Gmina Dąbrowa	380 000
108	Smaki emocji	Stowarzyszenie Młode Dęby	2016-2020	Gmina Dąbrowa	150 000
109	Tapicer stanowiska do praktycznej nauki zawodu, stanowiska egzaminacyjne	Drewno	2016-2018	Powiat Mogileński	3 000 000
110	Stalko - stanowiska do praktycznej nauki dla uczniów, stanowiska egzaminacyjne ślusarz,	Stalko	2016-2019	Powiat Mogileński	3 000 000
111	Zbych Pol & Mobet Stanowiska egzaminacyjne dla uczniów T. Drogownictwa	Zbych Pol & Mobet	2016-2019	Powiat Mogileński	3 000 000
112	APX Technologie Ciencisko stanowiska do praktycznej nauki zawodu, stanowiska egzaminacyjne	APX Technologie	2016-2019	Powiat Mogileński	3 000 000
113	Budowa obwodnicy miasta Strzelna	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	do 2020	Gmina Strzelno	169 115 947
114	Świadoma mama, mądre i szczęśliwe dziecko	Centrum Opiekuńczo-Edukacyjne Inowrocław, C.Sz." Alternatywa" Świerkówiec , F.H." Mogilmed s.c. Świerkówiec	2016-2020	Powiat Mogileński	700 000
115	Godne życie na każdym etapie	Centrum Opiekuńczo-Edukacyjne Inowrocław, C.Sz." Alternatywa" Świerkówiec , F.H." Mogilmed s.c. Świerkówiec	2016-2020	Powiat Mogileński	800 000
116	I My możemy osiągnąć wiele	Fundacja: Szansa na lepsze jutro Inowrocław, Centrum Opiekuńczo-Edukacyjne s.c. Inowrocław C.Sz. „Alternatywa” Świerkówiec	2016-2019	Powiat Mogileński	1 500 000
117	Zakup sprzętu (wycinarki laserowej, wycinarki wodnej, centrum cnc, prasy krawędziowej, maszyny do gięcia kształtu)	Zakład ślusarko - kowalski M. Lipczyński	2015-2016	Powiat Mogileński	2 550 000
118	Budowa nowej hali magazynowo-składowo-produkcyjnej	Pro-MET Mogilno	2015-2017	Powiat Mogileński	500 000
119	Zakup sprzętu (lasera, centrum cnc, prasy krawędziowej, urządzenia do filtrowentylacji hali, spawarek)	Pro-MET Mogilno	2015-2016	Powiat Mogileński	3 110 000
120	Klasa patronacka w Stalko Sp. z o. o. jako forma współpracy z	Stalko	2015-2018	Powiat Mogileński	730 000

	Zespołem Szkół w Mogilnie				
121	Zakup sprzętu (centrum obróbczego CNC , szlifierki szerokotaśmowej ,okleiniarki krawędziowej i piły panelowej jako szansa nowoczesnej nauki zawodu stolarza i tapicera)	Zakład Usług Tapicersko-Stolarskich Handel Produkcja, Zdzisław Cierpisz ,	2016-2020	Powiat Mogileński	500 000
122	Podłączenie przedsiębiorstwa do sieci gazowej szansą na przyszłościowe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Cordes Polen Sp. z o.o.	2015-2016	Powiat Mogileński	560 000
123	Zakup jednostki kogeneracyjnej jako możliwość wzrostu efektywności energetycznej zakładu	Cordes Polen Sp. z o.o.	2015-2017	Powiat Mogileński	1 400 000
124	Zastąpienie niskoefektywnych energetycznie źródeł ciepła (kotły węglowe i na olej opałowy) nowoczesnymi kotłami grzewczymi	Cordes Polen Sp. z o.o.	2015-2017	Powiat Mogileński	900 000
125	Budowa hali produkcyjnej ze spawalnią oraz lakiernią proszkową wraz z rozprowadzeniem systemu wentylacji i nowoczesnym wyposażeniem	Cordes Polen Sp. z o.o.	2015-2018	Powiat Mogileński	5 000 000
126	Produkcja - Polimerobeton	Wood Glass Team	2015-2016	kraj + UE	8 000 000
127	Produkcja stolarki otworowej drewno-aluminium	Wood Glass Team	2015-2016	kraj + UE	3 000 000
128	Budowa nowoczesnej kotłowni spalającej odpady po produkcji drewna	Wood Glass Team	2015-2016	Powiat Mogileński	2 500 000
129	Uruchomienie produkcji opakowań - tektura oraz opakowania z tworzyw sztucznych	Wood Glass Team	2016-2020	kraj + UE	5 000 000
130	Produkcja - poszerzenie obróbki szkła, tj. hartowanie i uszlachetnianie powłok	Wood Glass Team	2016-2020	kraj + UE	2 000 000
131	Produkcja i obróbka szkła ognioodpornego	Wood Glass Team	2018-2020	kraj + UE	2 000 000
132	Utworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych przy Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Mogilnie	Parafia pw. MB Nieustającej Pomocy w Mogilnie	2016	Mogilno	2 000 000
133	Utworzenie przedszkola przy Parafii pw. MB Nieustającej Pomocy w Mogilnie	Parafia pw. MB Nieustającej Pomocy w Mogilnie	2016	Mogilno	1 500 000
134	Chodnik zapewniający bezpieczne dojście do działek ogrodu im. 1000-lecia	Rodzinny Ogród Działkowy im. 1000-lecia w Strzelnie	2015	Strzelno	55 000
135	Instalacja urządzeń do produkcji energii z odnawialnych źródeł w Domu Pomocy Społecznej w Siemionkach	Powiat Mogileński/DPS Siemionki	2016-2017	Powiat Mogileński	230 000
136	Świetlice środowiskowe	Gmina Jeziora Wielkie	2017-2020	Gmina Jeziora Wielkie	400 000,00
137	Funkcjonowanie Domu Dziennego Pobytu	Gmina Jeziora Wielkie	2017-2020	Gmina Jeziora Wielkie	1 400 000,00

138	Usługi społeczne dla rodzin z gminy Mogilno, zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie	2017-2018	Gmina Mogilno	800 000,00
139	Usługi wsparcia rodzin korzystających ze Specjalnych Usług Opiekuńczych w MGOPS w Mogilnie	Gmina Mogilno/Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mogilnie	2017	Gmina Mogilno	200 000,00
140	Edukacja kulturalna (działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Mogileńskiej Akademii Filmowej)	Mogileński Dom Kultury	2016-2020	Gmina Mogilno	300 000,00
141	Adaptacja budynku hali sportowej "Sokół" na potrzeby Miejskiej Biblioteki Publicznej w Mogilnie wraz z zakupem wyposażenia	Miejska Biblioteka publiczna w Mogilnie	2016-2017	powiat mogileński	3 600 000,00
Suma kosztów projektów komplementarnych					672 199 047

Plan finansowy wdrażania działań Strategii ORSG Powiatu Mogileńskiego w ramach RPO W-KP

Tabela 51. Plan finansowy

Lp	Nazwa projektu	Źródła finansowania [zł]			Wydatki planowane w latach:									
		Koszt [zł]	EFRR	EFS	Inne źródła, w tym środki własne	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Doposażenie bazy zawodowej szkół Powiatu Mogileńskiego - ZS w Mogilnie	373 576,52	317 540,04		56 036,48		3 690,00	342 155,52	27 731,00					
2	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w m. Gębice	2 684 449,99	1 855 107,72		829 342,27		0	1 342 224,00	1 342 225,99					
3	Doposażenie bazy zawodowej szkół Powiatu Mogileńskiego - ZS w Strzelnie	1 561 537,00	1 327 306,45		234 230,55		3 690,00	732 540,00	825 307,00					
4	Termomodernizacja Mogileńskiego Ratusza	2 614 557,18	999 822,24		1 614 734,94	0	0	1 173 821,84	1 440 735,34					
5	Idę do przedszkola	600 000		510 000	90 000		120 000	250 000	230 000					
6	Docieplenie ścian podłużnych wraz z kolorystyką elewacji budynku mieszkalnego Osiedle Piastowskie 6 w Strzelnie	701 890	528 394		173 496	105 284	200 000	200 000	196 606					
7	Docieplenie ścian podłużnych wraz z kolorystyką elewacji, docieplenie stropodachu budynku mieszkalnego Witosa 9 w Mogilnie	601 700	464 695		137 005	90 255	170 000	170 000	171 445					
8	Poprawa efektywności energetycznej obiektów Samodzielnego Publicznego	1 200 000	1 020 000		180 000		400 000	400 000	400 000					

	Zakładu Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Mogilnie poprzez kompleksową termomodernizację i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – Przychodnie POZ													
9	W żłobku w Mogilnie jak u mamy	1 525 216,70		1 296 434,19	228 782,51		424 960,13	730 944,38	369 312,19					
10	Przystosowanie Magazynu Zbożowego do pełnienia funkcji kulturowych i społecznych wraz z zagospodarowaniem terenu	3 000 000	2 550 000		450 000		1 000 000	1 000 000	1 000 000					
11	Doposażenie bazy zawodowej szkół Powiatu Mogileńskiego - ZS w Bielicach	427 861,96	363 682,66		64 179,30		3 690,00	239 269,94	184 902,02					
X	Suma projektów do roku 2018	15 290 789,35	9 426 548,11	1 806 434,19	4 057 807,05	195 539,00	2 326 030,13	6 580 955,68	6 188 264,54	0	0	0	0	0
12	Wsparcie osób z niepełnosprawnością	900 000		765 000	135 000		180 000	240 000	240 000	240 000				
13	Przebudowa kanalizacji miasta Strzelna	2 500 000	1 727 642,28		772 357,72		500 000	500 000	500 000	500 000	500 000			
14	Wsparcie osób niepełnosprawnych kluczem do wyjścia z izolacji społeczno- zawodowej	300 000		255 000	45 000			60 000	80 000	80 000	80 000			
15	Rozwój kształcenia zawodowego w szkołach Powiatu Mogileńskiego	5 700 000		4 845 000	855 000		0	1 425 000	1 425 000	1 425 000	1 425 000			
16	Rozwój kształcenia ogólnego w szkołach Powiatu Mogileńskiego	2 500 000		2 125 000	375 000		-	625 000	625 000	625 000	625 000			
17	Zwiększenie szans edukacyjnych, poprzez	400 000		340 000	60 000			0	200 000	200 000	0			

	dotatkowe zajęcia dla przedszkolaków.													
18	Indywidualizacja pracy w szkołach specjalnych Powiatu Mogileńskiego	100 000		85 000	15 000		20 000	20 000	20 000	20 000	20 000			
19	OD NAUKI DO SUKCESU – doksztalcanie nauczycieli szkół Powiatu Mogileńskiego	600 000		510 000	90 000		-	200 000	200 000	200 000	-			
20	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Szczepanowie	400 000	340 000		60 000				200 000	200 000				
21	Człowiek najlepsza inwestycja	400 000		340 000	60 000			133 330	133 330	133 340				
22	Magazyn aktywności	650 000		552 500	97 500			0	217 000	217 000	216 000			
23	Mogilno miejscem aktywności społecznej	650 000		552 500	97 500			0	217 000	217 000	216 000			
24	Rozwijamy i wspieramy edukację podstawową	485 000		412 250	82 500				161 670	161 670	161 660			
25	Równe szansa dla wszystkich - organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu nr 3 w Mogilnie	250 000		212 500	37 500		0		83 300	83 300	83 400			
26	Programowanie z elementami szachów	200 000		170 000	30 000				66 670	66 670	66 660			
27	Usługi społeczne na terenie wsi Gębice	250 000		212 500	37 500				83 300	83 000	83 400			
28	Praktyki zawodowe i staże w zakładach pracy dla nauczycieli szkół Powiatu Mogileńskiego	240 000		204 000	36 000		0	0	0	80 000	80 000	80 000		
29	Klub Integracji Społecznej dla mieszkańców powiatu mogileńskiego	1 440 000		1 224 000	216 000				720 000	720 000				

30	Remont przedszkola w Dąbrowie	1 161 679,00	987 427,00	0	174 252				387 226	387 226	387 227,00			
31	Remont budynku Przedszkola nr 3 w Mogilnie	1 155 000,00	981 750,00	0	173 250				0	1 155 000				
X	Suma projektów po roku 2018	20 281 679,00	4 036 819,28	12 805 250,00	3 439 609,72	0	700 000	3 203 330	5 559 496	6 794 506	3 944 347	80 000	0	0
X	PROJEKTY PODSTAWOWE RAZEM	35 572 468,35	13 463 367,39	14 611 684,19	7 497 416,77	195 539,00	3 026 030,13	10 896 035,68	11 747 760,54	6 794 506,00	3 944 347,00	80 000	0	0

VII. WSKAŹNIKI DO OSIĄGNIĘCIA W OBSZARZE

Tabela 52. Lista wskaźników do osiągnięcia w obszarze (projekty podstawowe)

Lp.	Priorytet Inwestycyjny	Wskaźniki projektu
1.	PI 4c	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii – 100 szt. (50+50) Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32) 278356,44 kWh/rok (237194,44+62+43+57+41000) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych- 28985,32 ton równoważnika CO₂/rok (18+19+46,47+15407,32+13480,53+14) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 7 szt. (1+1+1+3+1) Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE 3 szt. Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji: WOZ Markowice 288 m², Poradnia Dziecięca Mogilno 274 m², WOZ Wylatowo 358 m²
2.	PI 6b	<p>Wskaźnik produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków 900 RLM (300+600) Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę - 600 osób; Strzelno - długość przebudowanej sieci kanalizacyjnej – 2 km <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>Odsetek ludności korzystających z oczyszczalni ścieków – 48,02% Gębice, 80% Strzelno</p>
3.	PI 8iv	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 - 48 szt.;</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>- Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, które funkcjonują po zakończeniu programu - 48 szt.</p>
4.	PI 9b	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Wskaźniki zostaną określone po opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz opublikowaniu kryteriów wyboru projektów</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>Wskaźniki zostaną określone po opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji oraz opublikowaniu kryteriów wyboru projektów</p>
5.	PI 9i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie - 278 osób (40+48+50+50+90) Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 55 osób (40+6+2+2+5) <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ol style="list-style-type: none"> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu - 188 osób (20+42+48+48+30) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu - 181 osób (17+36+39+39+50) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 58 osób (6+12+11+11+18) Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)- 11 osób (6+3+1+1)
6.	PI 9iv	<p>Wskaźnik produktu:</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie- 35 osób. (10+25)</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p>

		<p>-Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 20 (10+10)</p> <p>Pozostałe wskaźniki:</p> <p>-Liczba osób, objętych wsparciem usług społecznych w ciągu roku – 10 osób.</p>
7.	PI 10a	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba miejsc w objętej wsparciem infrastrukturze w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastrukturze edukacyjnej – 523 osób, (107+100+125+90+101), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba miejsc w infrastrukturze przedszkolnej – 225 (100+125) osób - liczba miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego - 298 osoby (107+90+101) <p>2. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty - 8 szt. (2+1+1+1+1+2)</p> <p>Wskaźnik rezultatu:</p> <p>1. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dąbrowa - 85 % we wszystkich placówkach na terenie gminy z tego do nowo powstałego obiektu będzie uczęszczało 65%. - Mogilno – 80% <p>2. Zdawalność egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wśród uczniów:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ZS Strzelno - 62,5% w zawodzie ślusarz <p>3. Liczba uczniów korzystających ze wspartych warsztatów/pracowni - 764 (212+253+299)</p>
8.	PI 10i	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej – 110 osoby (44+10+56)</p> <p>2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie – 174 osoby (44+130)</p> <p>3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w zakresie TIK w ramach programu – 37 osób (4+10+3+8+12)</p> <p>4. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 179 osoby (4+4+10+3+8+150)</p> <p>5. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie – 726 osób (400+230+96)</p> <p>6. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 22 szt. (12+1+4+1+4)</p> <p>7. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie - 16 szt. (12+2+1+1)</p> <p>Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 1):</p> <ul style="list-style-type: none"> -Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS- Gmina Mogilno 100%, Gmina Dąbrowa 100% -Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 7 osób (4+3) <p>Wskaźnik rezultatu (cel szczegółowy nr 2):</p> <p>1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu - 626 osób (300+230+96)</p> <p>2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskują kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 157 osób (4+10+8+135)</p> <p>3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych- 20 szt. (12+4+4)</p> <p>4. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych - 16 szt. (12+2+1+1)</p> <p>5. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS - 28 osób (10+8+10)</p> <p>Wskaźniki dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt niezbędny do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami -2 - Liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objętych pracą indywidualną – 50 - Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie (doksztalcenie w zakresie indywidualizacji pracy) 4
9.	PI 10iv	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy: 0 osób</p>

	<p>2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie - 30 osób</p> <p>3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego: 11 szt.</p> <p>4. Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – nie dotyczy</p> <p>Wskaźnik rezultatu (Cel szczegółowy 1 - szkoły zawodowe):</p> <p>1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki: 0 osób</p> <p>2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu - 30 osób</p> <p>3. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS - 11 szt.</p> <p>Wskaźniki dodatkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkół objętych wsparciem w ramach projektu - 11; • Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego, którzy zostali objęci wsparciem w programie – 1200
--	--

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA

System wdrażania strategii ORSG

Organem, który nadzoruje wdrażanie Strategii jest Komitet Sterujący, w skład którego wchodzi po jednym upoważnionym przedstawicielu powiatu i gmin wchodzących w skład ORSG, przedstawiciel Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przedstawiciel Lokalnej Grupy Działania oraz przedstawiciel Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego Powiatu Mogileńskiego, z głosem opiniodawczo-doradczym. Przewodniczącym Komitetu Sterującego jest Starosta Mogileński. Do zadań Komitetu Sterującego należy m.in.

- zatwierdzanie Strategii i jej aktualizacji,
- przedkładanie Strategii do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- zatwierdzanie listy projektów stanowiących integralną część Strategii;
- wybór członków Zarządu Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mogileńskiego.

Organem, który jest odpowiedzialny za wykonanie założeń Strategii jest Zarząd ORSG. W skład Zarządu wchodzi: Przewodniczący Zarządu oraz dwóch członków. Do zadań Zarządu należy m.in. :

- przygotowanie na podstawie zasad wyboru projektów, wskazanych w Strategii, propozycji szczegółowych kryteriów wyboru projektów i uzgodnienie ich z Marszałkiem Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- wybór projektów spełniających kryteria określone w strategii i określenie listy projektów podstawowych i rezerwowych oraz komplementarnych i przedkładanie ich do zaopiniowania Marszałkowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- zbieranie informacji od podmiotów wdrażających projekty w ramach polityki terytorialnej i przygotowanie rocznego raportu monitoringowego nt. wdrażania Strategii;

Szczegółowe zasady funkcjonowania Zarządu oraz Komitetu Sterującego określa regulamin, zatwierdzany przez Komitet Sterujący ORSG.

Zasady monitorowania strategii

Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji Strategii z jej założeniami i celami zawartymi w dokumentach programowych. Monitoring należy rozumieć jako systematyczne dokumentowanie realizacji, czyli zbieranie obiektywnych dowodów obrazujących stan wdrażania programów, zadań i projektów. Monitorowanie jest procesem ciągłym, odbywającym się przez cały okres wdrażania Strategii.

Główne instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu przedsięwzięć to samorządy gmin i samorząd powiatu oraz jednostki im podległe. Strategia ORSG będzie monitorowana przede wszystkim w poszczególnych jednostkach samorządowych wdrażających poszczególne projekty. Procedury monitorowania, wypracowane w tych jednostkach, oraz zatwierdzone przez Zarząd ORSG, pozwolą na systematyczne zbieranie informacji nt. postępu wdrażania Strategii. Dokumenty sprawozdawcze będą składały się na raporty roczne o stanie wdrażania Strategii. Zarząd ORSG jest odpowiedzialny za sporządzenie raportów z całości działań w ramach wdrażania ORSG. Komitet Sterujący ORSG jest odpowiedzialny za zatwierdzanie rocznych raportów i przedkładanie ich do oceny i zatwierdzania Instytucji Zarządzającej RPO WK-P. Sporządzane raporty będą stanowiły podstawową bazę informacyjną do przeprowadzania aktualizacji Strategii ORSG.

Załącznik nr 1 Problemy zidentyfikowane podczas warsztatów w poszczególnych gminnych

Mogilno	Strzelno	Dąbrowa	Jezióra Wielkie
Społeczeństwo/Demografia			
<ul style="list-style-type: none"> • Migracja ludności z powiatu • Migracja młodych do dużych miast • Brak perspektyw • Brak współpracy powiat -gmina • Opieka i wspieranie seniorów • Starzejące się społeczeństwo – brak ofert dla seniorów • Brak domu opieki dla osób starszych • Środowiskowy dom pomocy społecznej – Mogilno • Opieka nad osobami niepełnosprawnymi • Brak rozwoju mieszkalnictwa zbiorowego – bloki spółdzielcze 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak realizacji inicjatyw oddolnych (współpraca na linii inicjatywy społeczne , ngo – jst) • Brak mieszkań 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zaangażowania młodzieży w życie kulturalne; • Niewykorzystany potencjał ludzki (brak odważnych liderów); • Wyludnienie wsi; • Migracja młodzieży; 	<ul style="list-style-type: none"> • Mało aktywnych organizacji • Niewystarczająca oferta NGO zwłaszcza w stosunku do potencjałów • Migracja młodzieży • Procesy migracyjne (starzejące się społeczeństwo)
Infrastruktura społeczna			
<ul style="list-style-type: none"> • Niska promocja dziedzictwa kulturowego • Uboga oferta kulturalna • Infrastruktura kultury • Brak oferty dla młodzieży • Biblioteka • Ochrona zabytków sakralnych • Zniszczony, nieprzystosowany do potrzeb niepełnosprawnych budynek ratusza 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak systemowych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy • Dzienny dom pomocy społecznej • Rewitalizacja terenów zielonych i placów zabaw • Rewitalizacja parków • Fitness na świeżym powietrzu dla starszych i młodszych - urządzenia • Park rozrywki dla najmłodszych 	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudowanie przedszkola • Brak centrum integracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak miejsc rekreacji w sołectwach • Brak świetlic • Wybudowanie obiektu sportowego w Jeziorach Wielkich
Edukacja i wychowanie			
<ul style="list-style-type: none"> • Szkolnictwo – brak klas o profilu 	<ul style="list-style-type: none"> • Mnogość szkół wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca baza 	

<ul style="list-style-type: none"> zawodowym • Dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy • Niskie kwalifikacje zawodowe • Słabe wyniki egzaminów • Baza sportowa szkoły – brak • Słaba współpraca przedsiębiorców ze szkołami kształcenia zawodowego • Brak żłobków x 3 • Budynek przedszkola nie spełnia norm (Mogilno) 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom edukacji – dużo małych szkół • Zły stan budynków publicznych • Zły stan budynków szkolnych i ich obejścia • Zły stan ogrodzenia szkoły • Brak placówki opiekuńczo-wychowawczej • Brak działań mających na celu wyposażenie w kompetencje wychowawczo-opiekuńcze 	<ul style="list-style-type: none"> dydaktyczna szkół; • Zatrudnienie placówkach oświatowych specjalistów: logopeda, psycholog • Zwiększenie ilości godzin na dodatkowe zajęcia dydaktyczne • Poprawa jakości edukacji na wszystkich etapach, • Powiązanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy 	
Służba zdrowia			
<ul style="list-style-type: none"> • ZOZ • Służba zdrowia • Podzielony szpital na 2 części • Podział opieki zdrowotnej szpital Mogilno – Strzelno • Opieka zdrowotna: szpitale, dostęp do lekarzy specjalistów • Specjalistyczna opieka zdrowotna • Specjalistyczna opieka medyczna • Niski poziom podstawowej opieki zdrowotnej • Opieka medyczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan wyposażenia szpitala • Utrudniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej • Brak poradni specjalistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostępu do lekarzy specjalistów x2 • Dostęp do służby zdrowia (podstawowa i specjalistyczna) • Dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitantów 	<ul style="list-style-type: none"> • Zdrowie • Szpital Strzelno x 2 • Specjalistyczna opieka zdrowotna
Gospodarka			
<ul style="list-style-type: none"> • Brak „wielkich” przedsiębiorstw • Brak nowych przedsiębiorstw • Brak strefy gospodarczej • Bezrobocie brak firm produkcyjnych • Warunki dla dużych przedsiębiorstw (strefa gospodarcza) 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaby rozwój gospodarczy • Inwestycje gospodarczo-produkcyjne • Brak inicjatyw gospodarczych • Brak inwestycji • Gospodarka tereny inwestycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Niskie dochody w rolnictwie x 2 • Brak inwestorów wewnętrznych • Mały rozwój przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój przedsiębiorczości • Brak małych przedsiębiorstw • Bardzo mała ilość przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy

<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie się firm na rynku • Brak parku przemysłowego • Zagospodarowanie jeziora mogileńskiego • Niewykorzystane walory turystyczne 		<ul style="list-style-type: none"> • Tereny pod inwestycje • Brak infrastruktury turystycznej 	
Rynek pracy i wykluczenie społeczne			
<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie x 4 • Brak pracy • Niskie zarobki • Bieda w budżetach domowych • Ubogi rynek pracy dla absolwentów wyższych uczelni • Mieszkania socjalne (mała ilość) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie x 4 • Duże bezrobocie • Wysokie bezrobocie • Słaba jakość bezrobotnych • Brak miejsc pracy • Brak miejsc pracy - emigracja zarobkowa • Brak perspektyw dla młodzieży – miejsca pracy • Niski poziom wynagrodzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie x7 • Brak miejsc pracy x 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Bezrobocie x 22 • Rynek pracy • Ubóstwo • Brak środków finansowych
Infrastruktura techniczna			
<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizacja wsi • Brak kanalizacji i „gazyfikacji” terenów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • Kanalizacja • Brak kanalizacji na wsi 		<ul style="list-style-type: none"> • Gospodarka wodno-ściekowa • Zły stan infrastruktury • Infrastruktura • Kanalizacja
Infrastruktura drogowa/ Komunikacja			
<ul style="list-style-type: none"> • Wyprowadzenie ruchu kołowego z centrum miasta • Drogi - zły stan • Komunikacja przez centrum Mogilan • Obwodnica zachodniej części miasta • Brak ścieżek rowerowych • Ścieżki rowerowe • Zły stan dróg gminnych na terenach wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • Obwodnica Strzelna • Korki komunikacyjne i zanieczyszczenie środowiska w Strzelnie • Obwodnica • Zanieczyszczone powietrze • Korkowanie się miasta, zanieczyszczenie środowiska • Słaba komunikacja wieś-miasto 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan dróg x7 • Drogi powiatowe zły stan • Brak ścieżek rowerowych • Bezpieczeństwo x2 • Zły stan dróg, problemy komunikacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Ścieżki rowerowe • Przystanki autobusowe przy drodze krajowej • Obwodnica Strzelna • Krzywe Kolano –zjazdu • Zły stan dróg x 5 • Do remontu drogi powiatowe • Zjazd z drogi krajowej do Wójcina w Kuśnierzu

<ul style="list-style-type: none"> • Jakość dróg gminnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Odległość od dużych miast • Słaba komunikacja • Ścieżki rowerowe • Brak ścieżek rowerowych x 2 • Zły stan dróg 		<ul style="list-style-type: none"> • Naprawa dróg • Zły stan dróg powiatowych • Drogi ! x 2 • Komunikacja • Połączenia komunikacyjne • Transport
Środowisko naturalne i rolnictwo			
<ul style="list-style-type: none"> • Azbest • Nie ekologiczne systemy ogrzewania • Niski wkład w rozwój OZE • Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków • Wykorzystanie wód geotermalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wody w jeziorze w Przyjezierzu 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedobór wód brak odpowiedniej melioracji • Niski stan wód x3 • Zbyt mała ilość melioracji 	<ul style="list-style-type: none"> • Regulacje wodne - melioracja

Załącznik nr 2 Analiza SWOT wypracowana podczas warsztatów w poszczególnych gminach

Mogilno	Strzelno	Dąbrowa	Jeziora Wielkie
SILNE STRONY			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie, drogi i linia kolejowa 2. Rozwinięte rolnictwo 3. Produkcja roślinna i zwierzęca 4. Ośrodki jeździeckie i technikum hodowlane w Bielicach 5. Walory turystyczne Mogilna – jezioro, zabytki, Szlak Piastowski 6. Źródła geotermalne 7. Magazyn strategiczny gazu – Mogilno 8. Rozwinięta baza szkolnictwa 9. Obiekty kultury sala widowiskowo-kinowa, amfiteatr 10. Baseny i hala widowiskowo-sportowa 11. Szeroka oferta sportowo-kulturalna 12. Dni Benedyktyńskie – Targi Rolne – imprezy o znaczeniu regionalnym, Rajd Weterana Szos, Bieg Śmigielskiego 13. Aktywność społeczności lokalnych – inicjatywy społeczno-kulturalne 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne położenie geograficzne – drogi krajowe 2. Tereny pod inwestycje – wyznaczone na terenie gminy Strzelno 3. Unikalne zabytki – położenie na Szlaku Piastowskim 4. Walory przyrodnicze – lasy Miradzkie, jeziora, ośrodek w Przyjezierzu 5. Doświadczenie w pozyskiwaniu środków UE 6. Wyłączone z ruchu linie kolejowe 7. Zasoby ludzkie – aktywność społeczna 8. Rozwinięta baza szkolnictwa ponadgimnazjalnego 9. Dobrze rozwinięte rolnictwo 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obiekty służby zdrowia 2. Dobrze rozwinięta sieć szkół 3. Wodociągi i kanalizacja (70%) 4. Dostęp do Internetu – szybki 5. Sala sportowo rekreacyjna i 2 Orliki 6. W każdym sołectwie świetlica w i plac zabaw 7. Walory przyrodnicze, bliskość Chomiąży i Biskupina (15 km) 8. Obiekty zabytkowe i przyrodnicze (aleje - dębowa, modrzewiowa, lipowa) 9. Imprezy – Targi Dębowe, Bieg Dębowy – motyw dębu 10. Duża liczba aktywnych stowarzyszeń (w tym „Młode Dęby”), harcerze, zuchy 11. Aktywne koła gospodyń wiejskich i Rady sołeckie oraz OSP 12. Dobrze działający Fundusz Sołecki 13. Rozwinięta sieć dróg 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tereny nadgoplańskie dla rozwoju turystyki 2. Przebieg drogi krajowej nr 25 3. Specjalizacja w produkcji pomidorów konsumpcyjnych - Festyn Pomidorowy 4. Obiekty do wykorzystania: świetlice 5. Dobrze działający do Dom Kultury 6. Przyjezierze – ośrodek turystyki pobytowej 7. „Jezioranie”, „Brama Kujaw”, „Radość”, orkiestra dęta, D@M

		14. Rada Seniorów, Rada Młodzieżowa 15. Samorząd gminny wspierający aktywność społeczną 16. Aktywna współpraca z gminami partnerskim (Węgry, Litwa, Słowacja i Dąbrowa w woj. Opolskim) 17. Dobrze działający GS – piekarnia 18. Nasyp kolejowy po linii kolejowej Barcin-Mogilno	
SŁABE STRONY			
1. Braki w wyposażeniu szkół dla prowadzenia szkolenia praktycznego 2. Brak szerokopasmowego Internetu w szkołach (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. 3. Niewystarczające wyposażenie szkół – pracownie matematyczno-przyrodnicze i przedmiotowe 4. Obiekt przedszkola nie spełnia wymogów przepisów sanitarnych i przeciwpożarowych 5. Brak żłobków 6. Biblioteka niedostosowana do potrzeb niepełnosprawnych, brak odpowiedniej powierzchni, zagrożenie budowlane. 7. Brak parkingu w centrum miasta 8. Brak dużych firm dających miejsca pracy	1. Niewystarczająca aktywność organizacji pozarządowych 2. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych 3. Słaba komunikacja dla dojazdu do szkół z obszarów peryferyjnych 4. Słaba komunikacja Strzelno-Mogilno, Strzelno - Jeziora Wielkie 5. Odływ młodzieży do szkół w innych miastach (wyższy poziom kształcenia, atrakcyjność oferty edukacyjnej) 6. Słabe wyniki edukacyjne gimnazjum i szkół średnich 7. Preorientacja zawodowa – niewystarczające nastawienie na rynek pracy 8. Brak inkubatora przedsiębiorczości – brak wsparcia	1. Zły stan dróg 2. Słabo rozwinięty rynek pracy: 3. Brak większych firm 4. Słaba przedsiębiorczość mieszkańców 5. Słabo rozwinięta komunikacja z innymi rynkami pracy (głównie Mogilno) 6. Brak miejsc noclegowych , słabo rozwinięta agroturystyka 7. Problemy demograficzne – wyludnieni i starzenie się społeczeństwa 8. Funkcjonujące przedszkole nie spełnia wymaganych standardów technicznych	1. Obszar „Natura 2000” blokuje wiele możliwości rozwojowych 2. Droga nr 25 – brak zjazdów, zagrożenie wypadkowe 3. Brak zorganizowania rolników – brak grupy producenckiej producentów pomidorów 4. Obiekty w złym stanie technicznym 5. Brak nadgoplańskiej ścieżki rowerowej wykorzystującej połączenie promowe, położenie na Szlaku Piastowskim, Łokietka, zabytki Mogilan, Strzelna 6. Podział administracyjny terenów rekreacyjnych w Przyjezierzu pomiędzy 2 gminy 7. Niekorzystny model turystyki pobytowej – „indywidualne

<p>9. Ruch kołowy z centrum miasta – brak obwodnicy</p> <p>10. Niedostateczna oferta pomocy dla osób starszych – domy dziennego pobytu i osób niepełnosprawnych</p> <p>11. Niedostateczny stan oferty usług zdrowotnych</p>	<p>dla powstających mikrofirm</p> <p>9. Braki w infrastrukturze komunalnej</p> <p>10. Niezintegrowana oferta turystyczna</p> <p>11. Brak zintegrowanej promocji powiatu i jego oferty</p> <p>12. Niewystarczające zasoby budżetów samorządowych dla wkładu własnego do projektów współfinansowanych z funduszy UE</p>	<p>9. Słaba opieka nad osobami starszymi, słaba oferta dla seniorów</p> <p>10. Słaby dostęp do lekarzy-specjalistów i rehabilitacji</p>	<p>działki z domkami”, brak własnego modelu turystyki odpowiedniej do warunków</p> <p>8. Słaba oferta sportowa – słabe wsparcie i niewystarczająca baza techniczna</p> <p>9. Słaba współpraca sektorów i niski kapitał społeczny, nastawienie roszczeniowe</p> <p>10. Niska aktywność społeczna – brak współpracy</p> <p>11. Brak chodników/ścieżek rowerowych (bezpieczeństwo i rekreacja)</p> <p>12. Brak schroniska dla zwierząt w powiecie</p> <p>13. Przystarzałe oświetlenie uliczne</p>
OKAZJE			
<p>1. Fundusze UE na rozwój</p> <p>2. Budowa obwodnicy Mogilna ze środków zewnętrznych</p> <p>3. Rosnący sektor usług turystycznych – nowe potrzeby – jazda konna, rower</p>	<p>1. Obwodnica Strzelna – niższy emisja hałasu i zanieczyszczeń, wzrost atrakcyjności centrum miasta, bezpieczeństwo drogowe</p> <p>2. środki UE i pochodzące z innych źródeł na inwestycje i rozwój kapitału społecznego</p> <p>3. Rozwój sektora turystycznego</p> <p>4. Moda na produkty regionalne</p>	<p>1. Planowany remont drogi 254 Brzoza-Wyłatowo (dostęp do drogi nr 15) ze ścieżką rowerową</p> <p>2. Dostępność funduszy unijnych 2014-2020</p> <p>3. Rozwój turystyki oparty na walorach jezior i lasów</p> <p>4. Internet – nowe technologie komunikacyjne, edukacja</p>	<p>1. Środki z funduszy UE</p> <p>2. Rosnące zapotrzebowanie na turystykę przyrodniczą, tematyczną (konie, rowery)</p> <p>3. Obwodnica Strzelna</p> <p>4. Zmian przepisów o sprzedaży bezpośredniej z gospodarstw</p> <p>5. Źródła geotermalne w Wilczynie (?)</p>
ZAGROŻENIA			
<p>1. Zmiany stylu życia – Internet, centra handlowe, zwyczaje zakupowe</p> <p>2. Silne oddziaływanie dużych aglomeracji miejskich – uczelnie,</p>	<p>1. Przejęcie ruchu kołowego przez nowe szlaki komunikacyjne (S5)</p> <p>2. Procesy demograficzne – emigracja młodych ludzi</p>	<p>1. Patologie społeczne</p> <p>2. Model życia niekorzystne trendy demograficzne problemy</p>	<p>1. Kopalnia węgla brunatnego – niski poziom wód</p> <p>2. Biurokracja procedur aplikowania do funduszy UE</p>

miejsca pracy, oferta kulturalna	3. Konkurencja innych regionów – praca, turystyka, edukacja	3. Zagrożenia bezpieczeństwa państwa – inne priorytety budżetowe 4. Zagrożenia zdrowotne – dostęp do specjalistów zasobność społeczeństwa 5. Zwiększający się ruch drogowy na drodze nr 254	3. Przepisy wymagające wkładu własnego dla organizacji pozarządowych realizujących projekty unijne
----------------------------------	---	---	--

Załącznik nr 3 Zbiorcza analiza SWOT

Zbiorcza analiza SWOT została sporządzona na podstawie wniosków z danych statystycznych i opinii mieszkańców uczestniczących w warsztatach w ramach konsultacji społecznych.

SILNE STRONY

1. Korzystne położenie geograficzne, rozwinięta sieć dróg różnych rang (przebieg drogi krajowej nr 15, 25, 62) i ważna linia kolejowa (Inowrocław – Poznań).
2. Rozwinięte rolnictwo, intensywna produkcja roślinna i zwierzęca.
3. Walory i zasoby dla rozwoju turystyki - unikalne zabytki włączone do Szlaku Piastowskiego, walory turystyczne na terenie ORSG - zabytki, lasy Miradzkie, jeziora Gopło i Ostrowskie.
4. Wysoki stopień zwodociągowania i stosunkowo wysoki odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej.
5. Rozwinięta baza szkolnictwa na wszystkich poziomach edukacji.
6. Obiekty kultury na terenie obszaru ORSG w szczególności: sala widowiskowo-kinowa, amfiteatr w basen i hala widowiskowo-sportowa, sale sportowo-rekreacyjne i obiekty do wykorzystania – świetlice, dobrze działające do Domy Kultury.
7. Walory geologiczne - źródła geotermalne, podziemny magazyn strategiczny gazu (Mogilno).

SŁABE STRONY

1. Problemy demograficzne – wyludnienie i starzenie się społeczeństwa
2. Niezadowalający stan i efekty funkcjonowania instytucji oświatowych (słabe wyniki edukacyjne, niewystarczające nastawienie na rynek pracy, braki w wyposażeniu szkół).
3. Niewystarczający stan infrastruktury komunalnej w zakresie wychowania przedszkolnego i opieki nad małymi dziećmi.
4. Niedostateczna oferta pomocy dla osób starszych (domy dziennego pobytu i osób niepełnosprawnych).
5. Niedostateczny stan oferty usług zdrowotnych (słaby dostęp do lekarzy- specjalistów i rehabilitacji, niekorzystna sytuacja funkcjonowania szpitala powiatowego w dwóch lokalizacjach).
6. Problemy komunikacyjne (słaba komunikacja dla dojazdu do szkół z obszarów peryferyjnych, słaba komunikacja Strzelno-Mogilno, Strzelno - Jeziora Wielkie, słabo rozwinięta komunikacja z innymi rynkami pracy (głównie Mogilno).
7. Braki w technicznej infrastrukturze komunalnej (wiele obiektów komunalnych w złym stanie technicznym, znaczące braki w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej).
8. Ogólnie zły stan infrastruktury drogowej (droga nr 25 – brak zjazdów, zagrożenie wypadkowe, brak parkingów (m.in. w centrum Mogilna), brak chodników/ścieżek rowerowych , przestarzałe oświetlenie uliczne.
9. Intensywny ruch kołowy w centrum miast (Mogilno i Strzelno – brak obwodnic).
10. Słabo rozwinięta gospodarka i rynek pracy - brak większych firm oferujących i tworzących stabilne miejsca pracy, słaba przedsiębiorczość mieszkańców.
11. Niewystarczająca i nierozwinięta odpowiednio w stosunku do istniejących zasobów infrastruktura i oferta turystyczna (promocja powiatu i jego oferty, niezintegrowana oferta turystyczna, brak miejsc noclegowych, słabo rozwinięta agroturystyka, niekorzystny model turystyki pobytowej).

OKAZJE

1. Fundusze UE i środki pochodzące z innych źródeł na inwestycje, rozwój infrastruktury i rozwój kapitału społecznego.
2. Budowa obwodnicy Mogilna i Strzelna ze środków zewnętrznych - niższa emisja hałasu i zanieczyszczeń, wzrost atrakcyjności centrum miasta, bezpieczeństwo drogowe.
3. Planowany remont drogi 254 Brzoza-Wylatowo (dostęp do drogi nr 15) ze ścieżką rowerową.

4. Rosnący sektor usług turystycznych – nowe potrzeby – rosnące zapotrzebowanie na turystykę przyrodniczą, tematyczną (konie, rowery), rozwój turystyki oparty na walorach jezior i lasów.
5. Moda na produkty regionalne i zmiana przepisów o sprzedaży bezpośredniej z gospodarstw.
6. Internet – nowe technologie komunikacyjne, edukacja.

ZAGROŻENIA

1. Niekorzystne zmiany stylu życia – Internet, centra handlowe, zwyczaje zakupowe, model życia, patologie społeczne, silne oddziaływanie dużych aglomeracji miejskich – uczelnie, miejsca pracy, oferta kulturalna.
2. Niekorzystne zmiany w systemie drogowym (przejęcie ruchu kołowego przez nowe szlaki komunikacyjne (S5, zwiększający się ruch drogowy na drodze nr 254).
3. Ogólnokrajowe procesy demograficzne – emigracja młodych ludzi.
4. Konkurencja innych regionów – praca, turystyka, edukacja.
5. Kopalnia węgla brunatnego przy granicach powiatu – niski poziom wód.

Załącznik nr 4 Problemy obszaru ORSG zidentyfikowane podczas warsztatów gminnych

Spółeczeństwo/Demografia

1. Uczestnicy warsztatów zauważają niekorzystne procesy migracyjne. Dotyczy to w szczególności migracji młodych do dużych miast, co w konsekwencji prowadzi do wyludnienia wsi. Inny aspekt tego problemu to „starzejące się społeczeństwo”. Z uwagi na rosnący odsetek osób w podeszłym wieku z jednej strony, a z drugiej silne trendy emigracyjne dotyczące przede wszystkim młodych ludzi, pogłębia się dysproporcja w zapewnieniu usług społecznych dla osób starszych. Silnie odczuwalny jest brak ofert dla seniorów w zakresie spędzenia czasu i możliwości udziału w życiu społeczności. Formułowane są także takie problemy jak niewystarczająca opieka i wsparcie dla seniorów, brak domów opieki dla osób starszych. Podobne problemy dotyczą osób niepełnosprawnych – opieka nad osobami niepełnosprawnymi oceniana jest jako niewystarczająca.
2. W zakresie kapitału społecznego formułowane są takie problemy jak niewykorzystany potencjał ludzki, co przejawia się także jako „brak odważnych liderów”. Generalnie uczestnicy warsztatów oceniają, że jest zbyt mało aktywnych organizacji (wyjątkiem jest gmina Dąbrowa, gdzie potencjał społeczny uznano za wysoki). Podnoszone są też oczekiwania wobec organizacji pozarządowych – w tym obszarze wielu uczestników warsztatów uznało ofertę NGO za niewystarczającą (zwłaszcza w stosunku do istniejących możliwości w tym zakresie). Wiąże się to także z bardzo słabym zaangażowaniem młodzieży w życie społeczne, a nawet kulturalne. Ważnym aspektem w kontekście oceny kapitału społecznego, podnoszonym w trakcie prac nad strategią, jest brak kreowania i realizacji inicjatyw oddolnych, za przyczynę tego stanu rzeczy uznano słabą współpracę na linii NGO – JST, co blokuje inicjatywy społeczne. Dodatkowo jako słaba oceniana jest współpraca samorządów na linii powiat – gmina.

Infrastruktura społeczna

3. W obszarze szeroko rozumianej infrastruktury społecznej zgłaszano braki w zakresie stanu i wyposażenia instytucji kultury. Zauważalny jest także brak świetlic i miejsc rekreacji w niektórych sołectwach. Problemem jest też uboga oferta kulturalna, w szczególności skierowana do młodzieży.
4. Zauważalny jest brak centrum integracji społecznej na terenie powiatu. Podobnie zgłoszono potrzebę utworzenia środowiskowego domu pomocy społecznej w Mogilnie (dzienny dom pomocy społecznej).
5. Niewystarczająca jest promocja lokalnego dziedzictwa kulturowego i ochrona zabytków sakralnych, a także innych obiektów o takim charakterze przykładem jest np. zniszczony, nieprzystosowany do potrzeb niepełnosprawnych budynek ratusza w Mogilnie.
6. Konieczna jest rewitalizacja parków, terenów zielonych i placów zabaw. Występują braki w zakresie infrastruktury sportowej – odczuwalny jest brak obiektu sportowego w Jeziorach Wielkich, brak urządzeń dla fitness na świeżym powietrzu dla starszych i młodszych, a nawet brak parku rozrywki dla najmłodszych.

Edukacja i wychowanie

7. W obszarze edukacji generalnym problemem jest słabe dostosowanie szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Z punktu widzenia pracodawców słabe powiązanie kształcenia zawodowego z rynkiem pracy powoduje to efekt w postaci niskich kwalifikacji zawodowych

absolwentów. Z drugiej strony wskazywano na słabą współpracę przedsiębiorców ze szkołami kształcenia zawodowego, co uniemożliwia w pełni wykorzystanie szans jakie dają praktyki w miejscu pracy.

8. Problemem jest także niski poziom edukacji na wszystkich etapach, czego dowodem są słabe wyniki egzaminów. W zakresie szkolnictwa podstawowego wskazywano, że przyczyna jest duża liczba małych szkół wiejskich. Powodem niezadowalającego poziomu edukacji jest zbyt mała ilość godzin na dodatkowe zajęcia dydaktyczne. Za konieczne uznano także zatrudnienie w placówkach oświatowych specjalistów (logopeda, psycholog). Do negatywów zaliczono także zły stan budynków szkolnych i ich obejścia oraz braki w zakresie wyposażenia dydaktycznego i bazy sportowej szkoły.
9. Problemem jest także brak placówki opiekuńczo-wychowawczej. Istnieje także potrzeba podjęcia działań mających na celu wyposażenie personelu instytucji oświatowych w kompetencje wychowawczo-opiekuńcze.
10. W zakresie infrastruktury społecznej wskazywano także na brak miejsc w żłobkach w gminach. Problem występuje z różnym natężeniem w różnych gminach. Najbardziej jest widoczny w miastach Mogilnie i Strzelnie. Problemem jest także nieprzystosowany do wymagań i potrzeb obiekt mieszczący przedszkole w Mogilnie.
11. Jako problem zgłoszono także nieodpowiednie warunki lokalowe obiektu mieszczącego bibliotekę publiczną w Mogilnie.

Służba zdrowia

12. W obszarze opieki zdrowotnej najczęściej zgłaszanym problemem jest specjalistyczna opieka zdrowotna. Problemem jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitantów, brak poradni specjalistycznych na terenie powiatu. Na problemy służby zdrowia nakłada się także struktura szpitala powiatowego, który mieści się 2 lokalizacjach (Mogilno – Strzelno) oznacza to dekoncentrację usług szpitalnych, dodatkowo problemem jest zły stan wyposażenia szpitala.
13. Często zgłaszanym problemem jest utrudniony dostęp i niski poziom podstawowej opieki zdrowotnej.

Gospodarka

14. Poziom rozwoju gospodarczego i strukturę przedsiębiorstw na terenie powiatu oceniano negatywnie. Podkreślano słaby rozwój gospodarczy, brak „wielkich” przedsiębiorstw i bardzo małą ilość przedsiębiorstw tworzących miejsca pracy.
15. O stagnacji w sektorze gospodarczym świadczy także brak inicjatyw gospodarczych na rzecz inwestycji gospodarczo-produkcyjnych. Brak jest jednolitej polityki na terenie powiatu określającej warunki dla inwestycji dużych przedsiębiorstw oraz spójnej koncepcji w zakresie gospodarki przestrzeni. Chodzi o takie elementy jak wyznaczenie stref gospodarczych i uzbrojenie terenów pod inwestycje.
16. Także stan sektora MŚP oceniono negatywnie. Problemem jest ogólnie słaby rozwój przedsiębiorczości, brak małych przedsiębiorstw, brak nowych przedsiębiorstw, brak inwestorów lokalnych.
17. Pesymistycznego obrazu gospodarki dopełnia informacje o problemach z utrzymaniem się na rynku firm działających już od paru lat oraz względnie niskie dochody w rolnictwie. W tym zakresie problemem jest także wykorzystanie istniejących potencjałów w postaci lokalnych specjalizacji takich jak produkcja pomidorów konsumpcyjnych w gminie Jeziora Wielkie.
18. Problemem jest także niski stopień wykorzystania walorów turystycznych, w tym obszarze wskazuje się na słabe zagospodarowanie jeziora mogileńskiego i brak odpowiednio rozwiniętej

infrastruktury turystycznej oraz niekorzystny model wykorzystania zasobów przyrodniczych nad jeziorem ostrowskim (Przyjezierze jako ośrodek wypoczynkowy dla właścicieli działek rekreacyjnych).

Rynek pracy i wykluczenie społeczne

19. Bardzo odczuwalnym problemem jest oczywiście wysoki poziom bezrobocia i brak nowych miejsc pracy. Wiąże się to bezpośrednio ze stagnacją w zakresie rozwoju gospodarki
20. Negatywny obraz rzeczywistości, w ocenie uczestników warsztatów, dopełnia niski poziom wynagrodzeń na terenie powiatu i „bieda w wielu budżetach domowych”, taka sytuacja skutkuje trwałą i rozszerzającą się sferą ubóstwa.
21. Brak miejsc pracy i perspektyw dla młodzieży skutkuje emigracją zarobkową. W szczególności dotyczy to absolwentów wyższych uczelni, którym lokalny ubogi rynek pracy nie oferuje zadowalających widoków na przyszłość.

Infrastruktura techniczna

22. Pomimo stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ciągle bardzo odczuwalne są braki w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Dotyczy to w szczególności w sieci kanalizacyjnej. Istnieje także konieczność modernizacji i rozbudowy oczyszczalni ścieków (w Mogilnie).
23. Stan infrastruktury technicznej jest oceniany jako ogólnie niezadowalający. Jednym z braków jest słabo rozwinięta sieć gazownicza na terenach wiejskich.

Infrastruktura drogowa/ Komunikacja

24. Na terenie powiatu występują poważne problemy w zakresie infrastruktury drogowej. Jednym z najbardziej odczuwalnych mankamentów tej sytuacji jest blokowanie ruchu w Mogilnie, a w szczególności w Strzelnie oraz i zanieczyszczenie środowiska. Istnieje pilna konieczność wyprowadzenia ruchu kołowego z centrum miasta w Strzelnie i Mogilnie. Obwodnice tych miast to problem wymagający natychmiastowego podjęcia..
25. Stan dróg gminnych na terenach wiejskich jest oceniany jako ogólnie zły. Składa się na to niska jakość dróg gminnych i powiatowych.
26. Powszechnie odczuwalny jest brak ścieżek rowerowych. Są też poważne braki w zakresie infrastruktury uzupełniającej i bezpieczeństwa (głównie gmina Jeziora Wielkie - przystanki autobusowe przy drodze krajowej, zjazdu z drogi krajowej do Wójcina w Kuśnierzu, Krzywe Kolano).
27. Kluczowym dla mobilności na rynku pracy są problemy komunikacyjne mieszkańców obszaru. Podnoszone są takie mankamenty jak słaba komunikacja wieś-miasto i generalnie słabo rozwinięta słaba komunikacja publiczna . Sytuację pogarsza znacząca odległość większej części obszaru Powiatu Mogileńskiego od dużych miast,

Środowisko naturalne i rolnictwo

28. Jako istotny z punktu widzenia ochrony środowiska postrzegane jest słabe wyposażenie obiektów publicznych i prywatnych w ekologiczne systemy ogrzewania oraz bardzo niski wkład w rozwój i stosowanie odnawialnych źródeł energii (OZE).
29. Ciągle daleki od rozwiązania jest problem wymiany dachowych pokryć azbestowych.
30. Bardzo źle na przyszłość rokuje obniżający się sukcesywnie poziom wody w jeziorach (w szczególności w Przyjezierzu), a także niedobór wód dla rolnictwa spowodowany zaniedbaniami w zakresie prowadzenia inwestycji melioracyjnymi.
31. Pewną szansą na przyszłość są niewykorzystane obecnie zasoby wód geotermalnych.

Załącznik nr 5 Raport z sondażu opinii mieszkańców powiatu mogileńskiego nt. Problemów i potencjałów rozwojowych

MOGILNO

STRZELNO

**POWIAT
MOGILEŃSKI**

DĄBROWA

**JEZIORA
WIELKIE**

RAPORT Z SONDAŻU OPINII MIESZKAŃCÓW POWIATU MOGILEŃSKIEGO NT. PROBLEMÓW I POTENCJAŁÓW ROZWOJOWYCH

W ramach uspołecznienia procesu budowania Strategii Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mogileńskiego przeprowadzono badanie sondażowe opinii mieszkańców dotyczące kluczowych problemów i potencjałów rozwojowych. Na pytania zawarte w ankiecie odpowiedziało łącznie 120 osób – mieszkańców Powiatu Mogileńskiego, w tym: 17 mieszkańców Gminy Dąbrowa, 26 mieszkańców Gminy Jezioro Wielkie, 39 osób zamieszkujących Gminę Mogilno oraz 38 osób zamieszkujących Gminę Strzelno.

Celem badania było wskazanie słabych oraz mocnych stron poszczególnych obszarów życia w gminach należących do powiatu jak i ustalenie priorytetowych obszarów strategicznych.

Pytania dotyczyły różnych dziedzin życia mieszkańców takich jak: edukacja, kultura, infrastruktura, lokalny rynek pracy, przyroda, itp. Wnioski z ankiet pozwoliły na zidentyfikowanie najważniejszych problemów postrzeganych przez mieszkańców, a także określenie najważniejszych walorów Powiatu Mogileńskiego.

Wzór kwestionariusza ankiety znajduje się na końcu niniejszego opracowania.

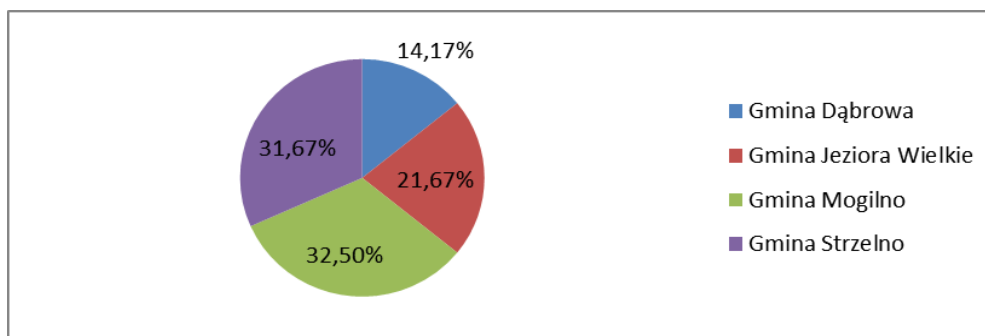
Mogilno 2015

RESPONDENCI

W badaniach wzięło udział 120 mieszkańców powiatu mogileńskiego, w tym: 17 osób z Gminy Dąbrowa, 26 osób z Gminy Jezioro Wielkie, 39 osób z Gminy Mogilno oraz 38 osób z Gminy Strzelno. Sytuację tę pokazuje poniższy wykres:

Wykres 21. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie ankietowanych osób z powiatu mogileńskiego

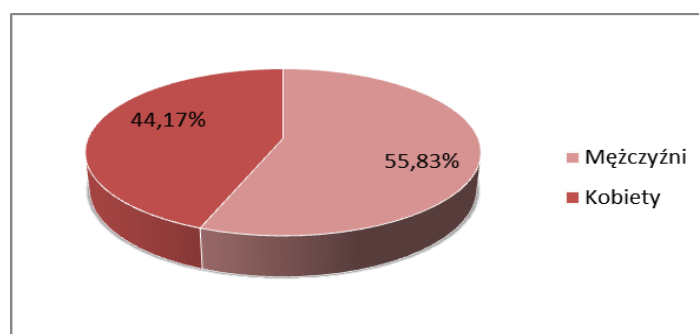

Źródło: opracowanie własne.

➤ Płeć

Wśród badanych osób znajdowało się 55,83% mężczyzn i 44,17% kobiet (patrz wykres 2).

Wykres 22. Struktura respondentów według płci

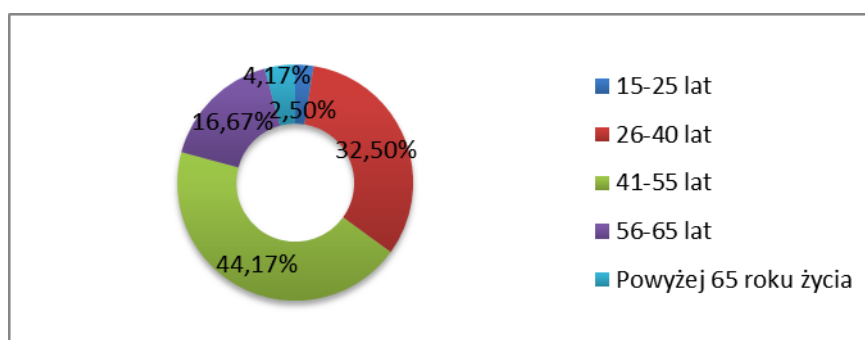

Źródło: opracowanie własne.

➤ Wiek

Najwięcej respondentów było w wieku od 41 do 55 lat (44,17%), a zdecydowanie najmniej badanych reprezentowało grupę z przedziału wiekowego 15 – 25 lat (2,5%). Sytuację tę obrazuje wykres nr 3.

Wykres 23. Struktura respondentów według wieku

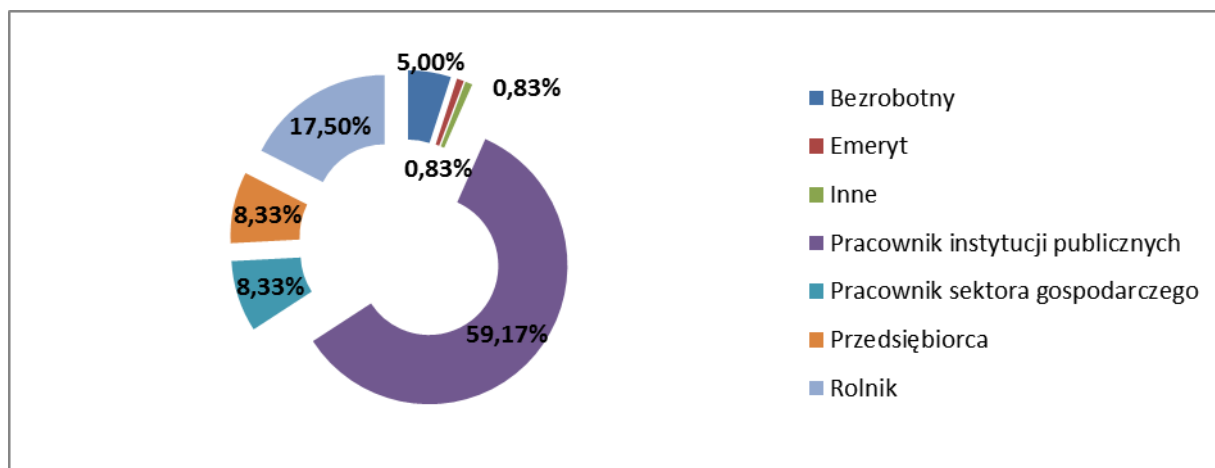

Źródło: opracowanie własne.

➤ Wykonywany zawód

Najwięcej badanych, aż 59,17% stanowili pracownicy instytucji publicznych. Na kolejnym miejscu znaleźli się rolnicy (17,5%) oraz pracownicy sektora gospodarczego i przedsiębiorcy (8,33%). Natomiast najmniejszą grupę respondentów reprezentowały osoby bezrobotne (5%) oraz emeryci (0,83%). Sytuację tę pokazuje wykres nr 4.

Wykres 24. Struktura respondentów według wykonywanego zawodu

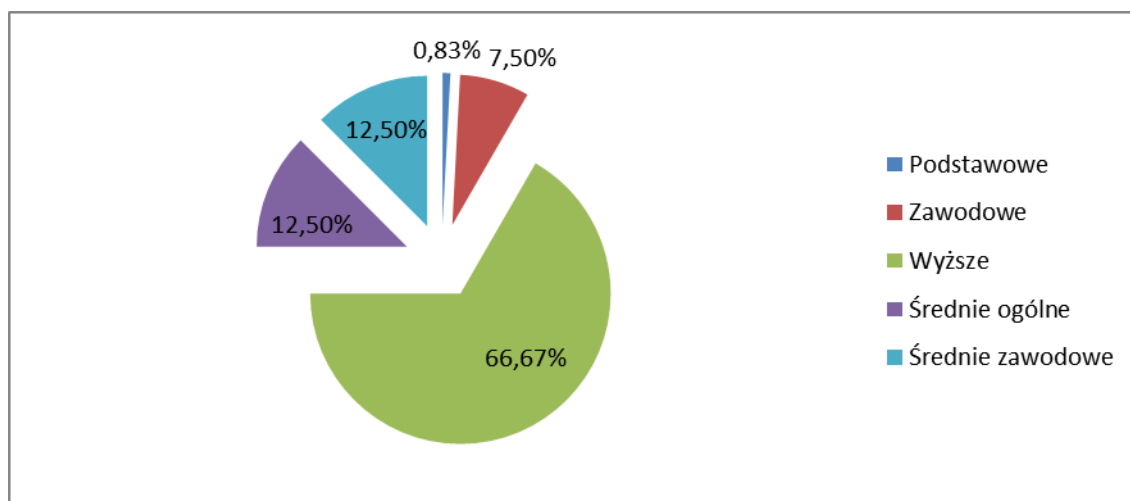

Źródło: opracowanie własne.

➤ Wykształcenie

Najwięcej badanych, aż 66,67% posiadało wykształcenie wyższe. Sytuacja ta była związana z faktem, iż znaczna ilość respondentów reprezentowała instytucje publiczne. Tylko 0,83% ankietowanych zadeklarowało, iż ma wykształcenie podstawowe (0,83%).

Wykres 25. Struktura respondentów według wykształcenia

Źródło: opracowanie własne.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

PYTANIE 1. WSKAŻ OBSZARY, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY

Pytanie miało na celu zidentyfikowanie przez mieszkańców powiatu mogileńskiego problemów w obszarze życia społecznego i gospodarki. Dzięki otwartej konstrukcji pytań respondenci mogli szerzej uzasadnić swój wybór.

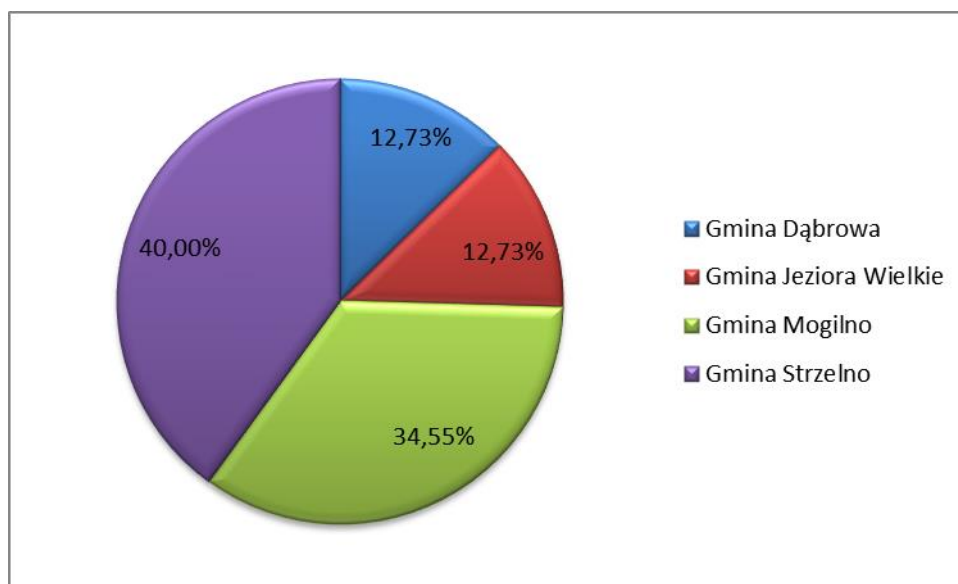
Obszar: Zdrowie i edukacja

Podobszar: Żłobki i przedszkola.

Spośród 120 ankietowanych, 55 osób dostrzegło problemy w podobszarze: „żłobki i przedszkola”. Wśród niedogodności w tej dziedzinie mieszkańcy wymieniali m.in.:

- brak żłobków,
- zbyt małą liczbę miejsc w przedszkolach,
- mały stopień modernizacji przedszkoli.

Wykres 26. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „żłobki i przedszkola”

Źródło: opracowanie własne.

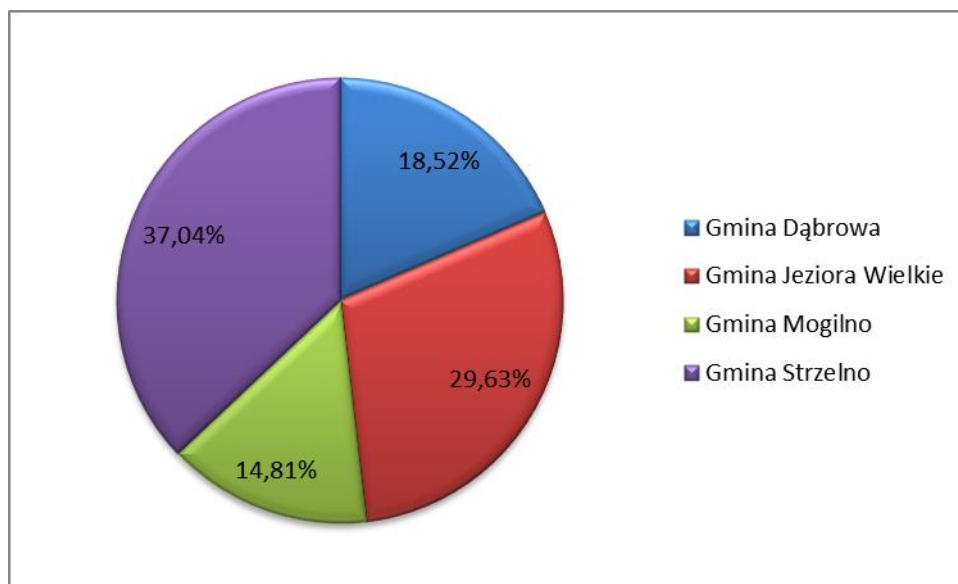
Powyższy wykres pokazuje, że brak żłobków oraz miejsc dla dzieci w przedszkolach stanowi jeden z głównych problemów mieszkańców Gmin Strzelno oraz Mogilno. Niemniej jednak, problem ten zgłaszali również respondenci zamieszkujący pozostałe gminy powiatu mogileńskiego.

Podobszar: Edukacja – szkoły podstawowe i gimnazja.

27 ankietowanych osób stwierdziło, iż na terenie powiatu mogileńskiego realizuje się zbyt mało zajęć dodatkowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Część mieszkańców zauważyła, że problem jest również stan infrastruktury szkół. Według ocen respondentów budynki szkolne wymagają modernizacji.

Ponadto badane osoby wskazały w ankiecie na inne problemy, tj. zbyt małą powierzchnię szkół, która uniemożliwia zatrudnienie większej kadry pedagogicznej oraz nieproporcjonalny podział środków pomiędzy wszystkie szkoły, który powoduje ciągłe braki finansowe.

Wykres 27. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – szkoły podstawowe i gimnazja”

Źródło: opracowanie własne.

Powyższy wykres pokazuje, że na problemy dotyczące funkcjonowania szkół podstawowych i gimnazjów wskazali respondenci zamieszkujący wszystkie gminy powiatu mogileńskiego.

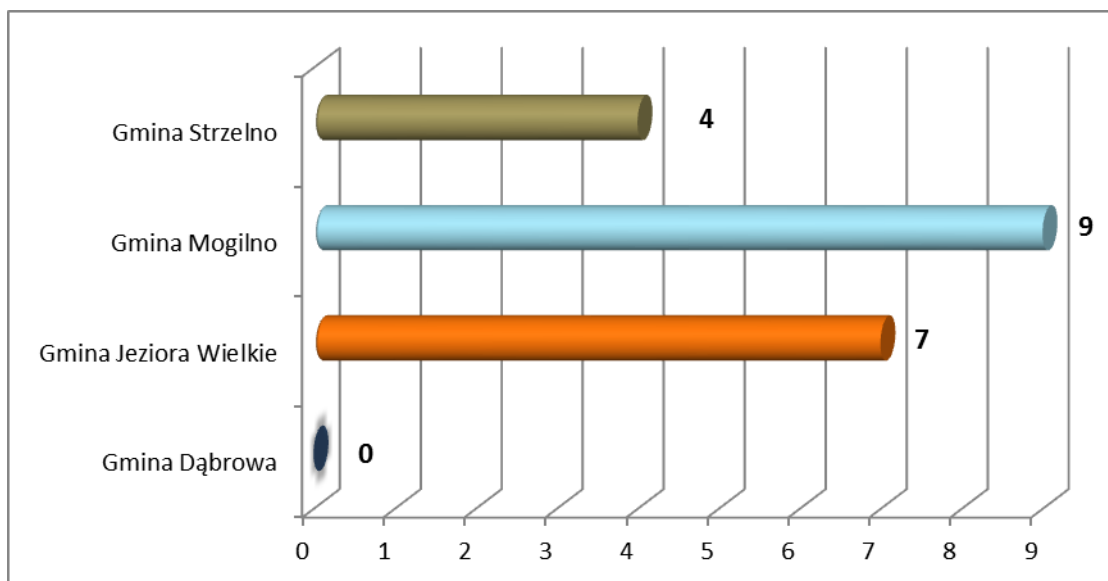
Podobszar: Edukacja – szkoły ponadgimnazjalne

Problemy w funkcjonowaniu szkół ponadgimnazjalnych powiatu mogileńskiego dostrzegło 20 ankietowanych. Respondenci wskazywali na następujące trudności w tym podobszarze:

- brak dostosowania oferty szkół do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- brak współpracy szkół z potencjalnymi pracodawcami absolwentów,
- mały wybór szkół profilowanych,
- brak kadry nauczycielskiej przedmiotów zawodowych
- słabe wyposażenie.

Wyżej wymienione problemy dostrzegli mieszkańcy gmin: Mogilno (9 osób), Jeziora Wielkie (7 osób) oraz Strzelno (4 osoby). Brak odpowiedzi uzyskanych od mieszkańców Gminy Dąbrowa związany jest z faktem, iż w gminie tej nie funkcjonuje żadna szkoła ponadgimnazjalna. Sytuację tę obrazuje poniższy wykres:

Wykres 28. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – szkoły ponadgimnazjalne”

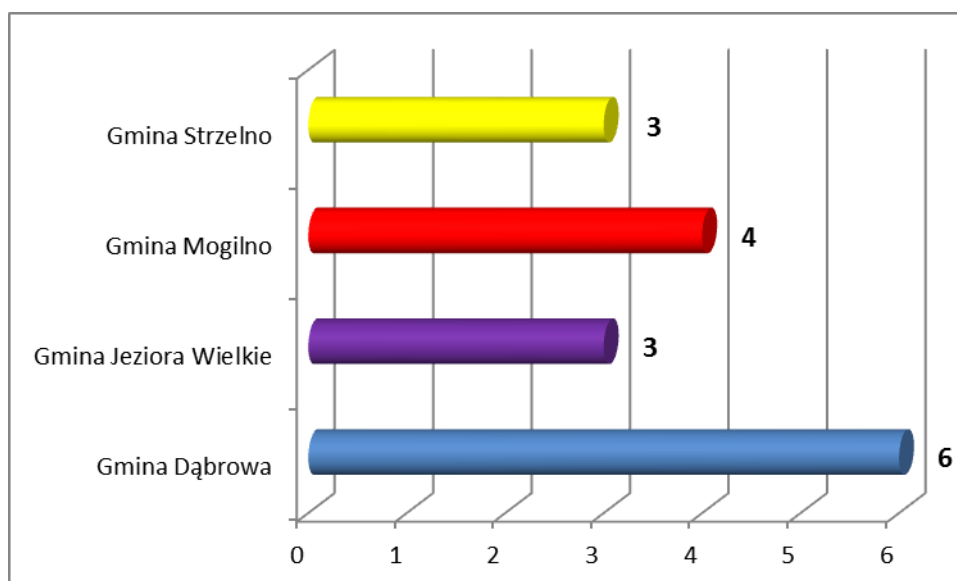
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Edukacja – przekwalifikowania dorosłych

Problemy w tym podobszarze zgłosiło 16 ankietowanych, w tym: 6 mieszkańców Gminy Dąbrowa, 3 mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie, 4 mieszkańców Gminy Mogilno oraz 3 mieszkańców Gminy Strzelno (patrz wykres 9). Respondenci wskazywali przede wszystkim na następujące trudności:

- brak jednostek organizujących szkolenia dla dorosłych,
- brak kursów zawodowych oraz warsztatów,
- niechęć mieszkańców spowodowana słabymi możliwościami przyszłego zatrudnienia.

Wykres 29. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – przekwalifikowania dorosłych”

Źródło: opracowanie własne.

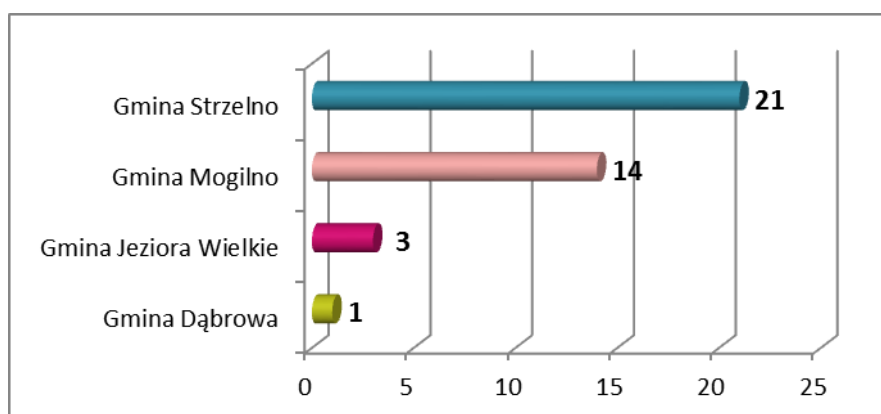
Podobszar: Zdrowie – podstawowa opieka zdrowotna

Kolejnym badanym obszarem życia mieszkańców była podstawowa opieka zdrowotna. Wyniki pokazały, że 39 osób uważa podstawową opiekę zdrowotną za obszar, który nie działa w sposób prawidłowy. Wśród wymienionych problemów respondenci wskazywali na:

- bardzo długie kolejki w przychodniach,
- małą liczbę lekarzy,
- brak opieki nocnej oraz świątecznej,
- nieodpowiedni stan budynków.

Najwięcej osób, które zauważyły problemy w funkcjonującej podstawowej opiece zdrowotnej pochodziło z Gminy Strzelno. Natomiast tylko jedna osoba z Gminy Dąbrowa zadeklarowała w ankiecie, że podstawowa opieka zdrowotna nie działa w sposób prawidłowy. Negatywnych wypowiedzi w tym podobszarze udzielili także mieszkańcy Gminy Mogilno. Sytuację tę obrazuje poniższy wykres:

Wykres 30. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „zdrowie – podstawowa opieka zdrowotna”

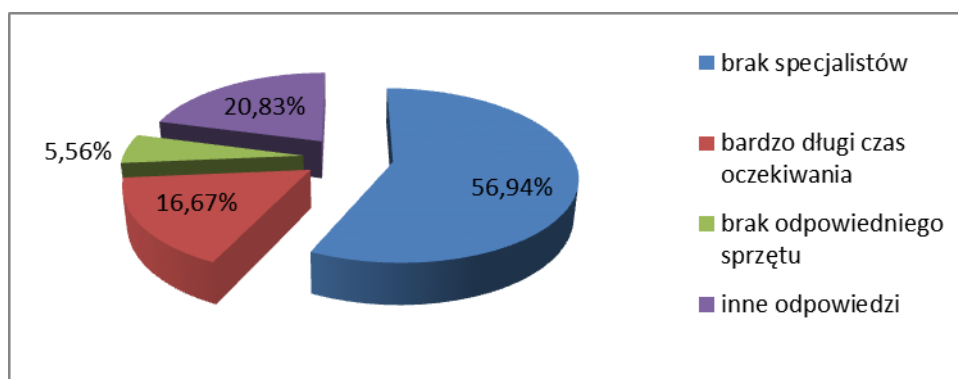
Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Zdrowie – specjalistyczna opieka zdrowotna

Poza opieką podstawową, na terenie powiatu mogileńskiego, realizowana jest specjalistyczna opieka zdrowotna. Nie zawsze jednak spełnia ona oczekiwania mieszkańców, na co wskazują wyniki badania ankietowego. Na temat specjalistycznej opieki zdrowotnej w sposób negatywny wypowiedziało się aż 60% ankietowanych: 13 osób z Gminy Dąbrowa, 18 osób z Gminy Jezioro Wielkie, 19 osób z Gminy Mogilno oraz 22 osoby z Gminy Strzelno.

Z analizy ankiet wynika, że głównym problemem w każdej z gmin powiatu mogileńskiego jest brak specjalistów. Poza tym specjaliści, którzy przyjmują pacjentów na tym obszarze, świadczą usługi prywatne, co często związane jest z koniecznością dojazdu pacjentów do innych miejscowości. Istotnym problemem w tym podobszarze jest także bardzo długi czas oczekiwania chorych na wizytę (również problem ogólnokrajowy).

Wykres 31. Wykaz najczęściej wymienianych przez ankietowanych problemów związanych ze specjalistyczną opieką zdrowotną

Źródło: opracowanie własne.

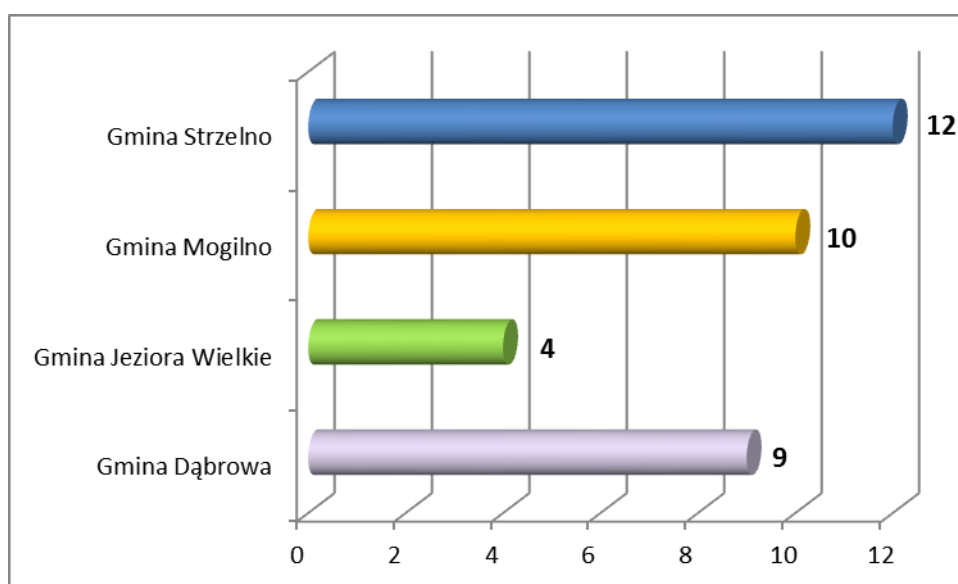
Obszar: Gospodarka i rynek pracy

Podobszary: Rozwój małej przedsiębiorczości.

Problemy w obszarze rozwoju małej przedsiębiorczości dostrzegło 35 mieszkańców powiatu mogileńskiego. Stanowi to ponad 29% badanej próby. Najczęściej ankietowani wskazywali na następujące niedogodności:

- brak inkubatorów przedsiębiorczości,
- brak ulg podatkowych dla małych lokalnych przedsiębiorstw,
- brak systemu informacji o możliwościach rozwoju,
- brak możliwości wsparcia (m.in. finansowego) dla osób, które chcą rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

Wykres 32. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „rozwój małej przedsiębiorczości”

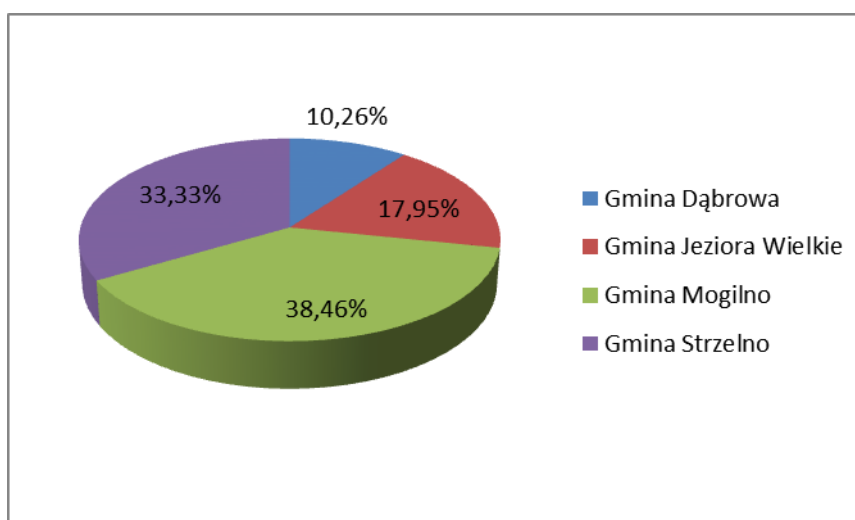
Źródło: opracowanie własne.

Jak widać na powyższym wykresie, respondenci pochodzący ze wszystkich gmin powiatu mogileńskiego uważają rozwój małej przedsiębiorczości za niezadawalający. Najmniej osób, które wskazało w ankiecie na ten problem pochodziło z Gminy Jeziora Wielkie (4 osoby), natomiast najwięcej (12 osób) – z Gminy Strzelno.

Podobszar: Warunki dla rozwoju dużych firm

39 spośród 120 ankietowanych osób, uważało, że warunki dla rozwoju dużych firm w powiecie mogileńskim są niekorzystne. Według respondentów sytuacja ta związana jest m.in. z brakiem stref ekonomicznych i niezbędnej infrastruktury oraz terenów inwestycyjnych, a także ze słabą rozwiniętą siecią połączeń komunikacyjnych.

Wykres 33. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „warunki dla rozwoju dużych firm”

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej respondentów, którzy wypowiedzieli się w ankiecie na temat przedmiotowego podobszaru pochodziło z gmin: Mogilno oraz Strzelno (28 osób z obu gmin). Częściej na te pytanie odpowiadali mężczyźni (25 osób) a rzadziej kobiety (14 osób). Najwięcej, gdyż 25 odpowiedzi udzielili pracownicy instytucji publicznych, a najmniej przedsiębiorcy – tylko 5 osób.

Podobszar: Lokalny rynek pracy

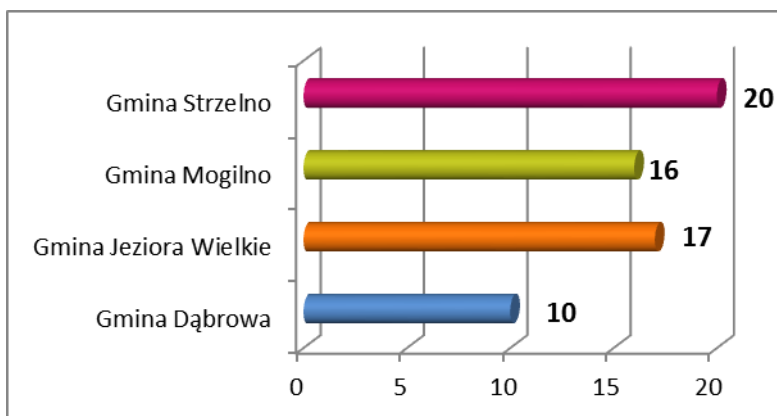
Na temat problemów identyfikowalnych na lokalnym rynku pracy wypowiedziały się 63 osoby. Najczęściej wskazywano na następujące trudności występujące w tym podobszarze:

- brak ofert pracy,
- bardzo mała liczba zakładów pracy,
- niskie kompetencje osób bezrobotnych oraz kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku,
- duże bezrobocie,
- przewaga mikro i małych firm.

Wymienione wyżej problemy dostrzegane na lokalnym rynku pracy zauważone zostały przez mieszkańców wszystkich gmin. Oznacza to, że stanowi to jeden z najistotniejszych problemów powiatu mogileńskiego. Ponadto ankietowani zauważyli, że znikomy rozwój lokalnego rynku pracy wpływa na większość innych dziedzin życia (brak pracy → słabe warunki materialne → brak uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych, brak korzystania z dodatkowej opieki zdrowotnej → ...).

Wykres 34. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „lokalny rynek pracy”

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Zewnętrzne rynki pracy

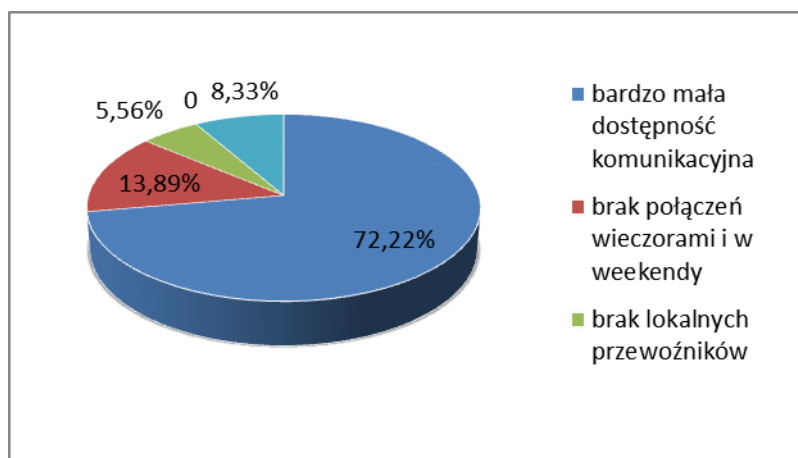
Na temat zewnętrznych rynków pracy wypowiedziały się w ankiecie tylko 4 osoby. Według respondentów najistotniejsze problemy występujące w tym podobszarze to: brak zainteresowania powiatem ze strony inwestorów (mała promocja powiatu), mała liczba miejsc pracy, wysoki stopień emigracji młodych ludzi oraz duża odległość od zewnętrznych rynków pracy.

Podobszar: Dostępność komunikacyjna

36 respondentów powiatu mogileńskiego zauważyło, iż w tej dziedzinie określanej jako „dostępność komunikacyjna” występują poważne problemy. Struktura odpowiedzi ze względu na zamieszkiwany obszar przedstawiała się następująco:

- 7 mieszkańców Gminy Dąbrowa,
- 10 mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie,
- 9 mieszkańców Gminy Mogilno,
- 10 mieszkańców Gminy Strzelno.

Wykres 35. Najczęściej wymieniane przez ankietowanych problemy związane z dostępnością komunikacyjną

Źródło: opracowanie własne.

Jak widać na powyższym wykresie, większość ankietowanych dostrzegła problem w dostępności komunikacyjnej na terenie powiatu mogileńskiego. Związane jest to z małą liczbą połączeń, szczególnie na linii wieś - większe miasto. Ponadto mieszkańcy powiatu zwrócili uwagę na brak połączeń wieczornych oraz weekendowych. Stanowi to dość istotny problem, również z uwagi na rynek pracy. Na terenie powiatu istnieje bowiem wiele zakładów realizujących tzw. „wielobrygadówkę”. Pracownicy mają często problem z dojazdem do pracy ze względu na brak odpowiednich połączeń PKP i PKS.

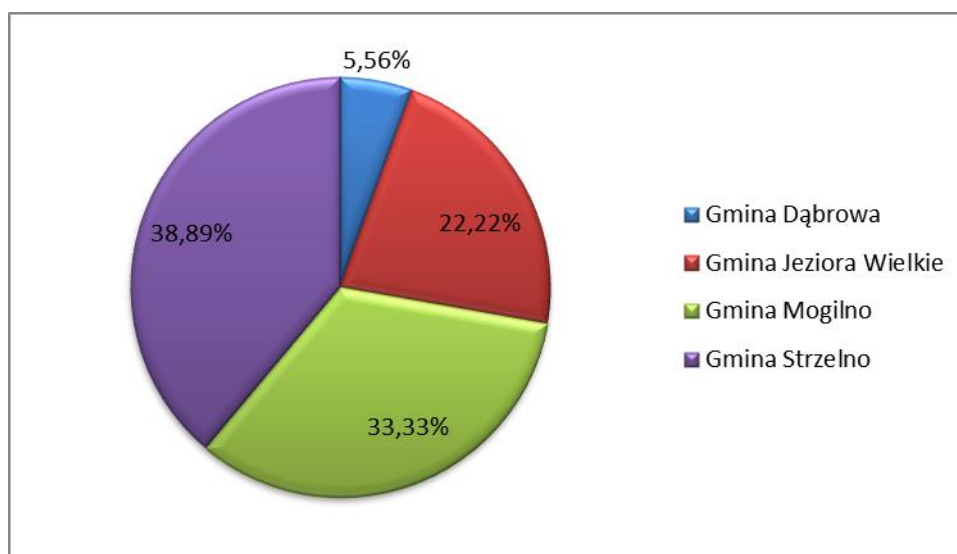
Obszar: warunki życia, środowisko naturalne

Podobszar: Kultura, sport i rekreacja.

Jednym z podobszarów życia, ważnym z punktu widzenia respondentów jest „kultura, sport i rekreacja”. 36 osób z powiatu mogileńskiego stwierdziło, iż w tym podobszarze nadal zauważalne są pewne problemy, tj.

- mała liczba bibliotek,
- mała liczba boisk sportowych,
- brak finansowania dodatkowych form rekreacji,
- brak inicjatyw dla osób starszych (np. Klub Emeryta) oraz młodzieży (np. Skatepark),
- mała liczba kulturalnych wydarzeń lokalnych,
- zbyt mała promocja obszaru.

Wykres 36. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „kultura, sport i rekreacja”

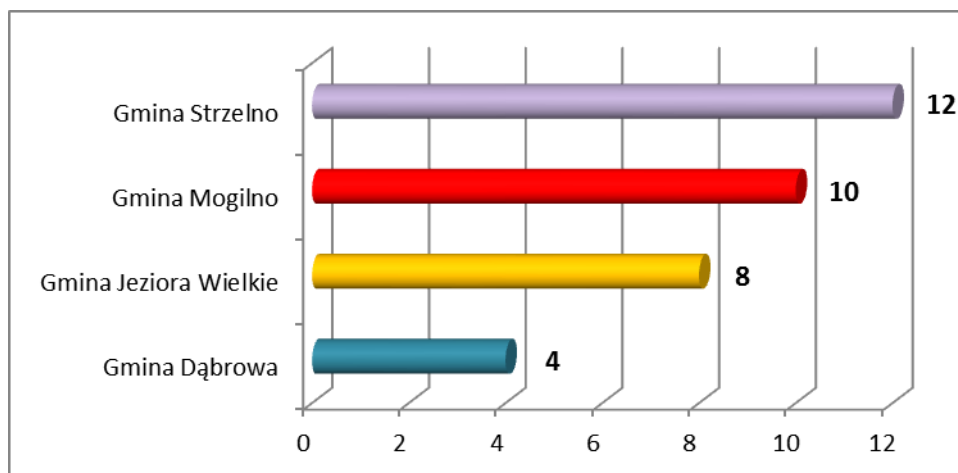

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Warunki materialne

Podobszar ten jest w sposób bezpośredni związany z problemami wynikającymi z lokalnego rynku pracy. 34 osoby zadeklarowały w ankiecie, że warunki materialne mieszkańców powiatu mogileńskiego są niezadowolające. Wśród nich było 14 kobiet oraz 20 mężczyzn. Podobnie, 18 pracowników instytucji publicznych było zdania, iż warunki materialne mieszkańców powiatu są bardzo niekorzystne. Takiej samej odpowiedzi udzieliły trzy osoby pracujące w sektorze gospodarczym, trzech przedsiębiorców, siedmiu rolników oraz jeden emeryt. Sytuację tę pokazuje poniższy wykres:

Wykres 37. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „warunki materialne”

Źródło: opracowanie własne.

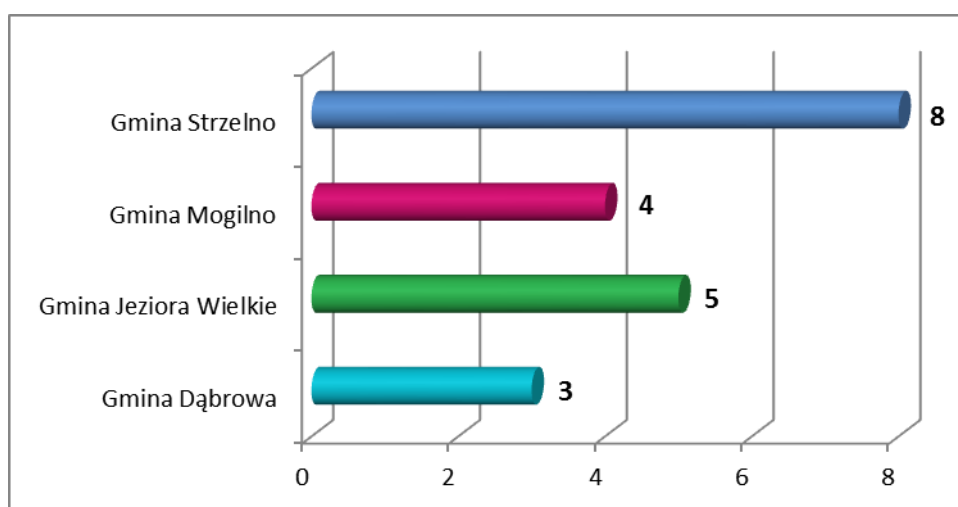
Podobszar: Pomoc społeczna

W zakresie pomocy społecznej 20 osób (prawie 17% ankietowanych) dostrzegło problemy w postaci:

- braku domu pobytu dziennego dla seniorów,
- braku domu pomocy społecznej dla przewlekle chorych,
- braku integracji społecznej oraz zawodowej osób niepełnosprawnych,
- braku lub małej liczbie mieszkań socjalnych,
- małej ilości miejsc w funkcjonujących domach pomocy społecznej,
- niewystarczającej pomocy dla dzieci z rodzin patologicznych.

Najwięcej respondentów, którzy wskazali ww. problemy zamieszkiwało Gminę Strzelno. Tylko 3 osoby z Gminy Dąbrowa zadeklarowały w ankiecie, że system pomocy społecznej nie funkcjonuje w sposób prawidłowy. Warto dostrzec, iż problemy w funkcjonowaniu systemu pomocy społecznej (wyplata świadczeń itp.) są również zauważalne w skali kraju.

Wykres 38. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „pomoc społeczna”

Źródło: opracowanie własne.

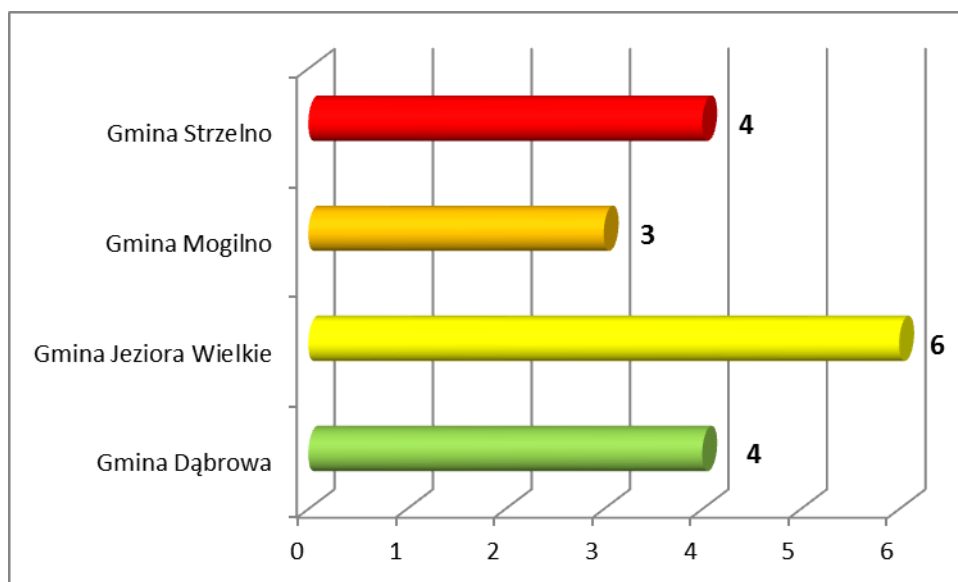
Podobszar: Bezpieczeństwo

Zaledwie 17 osób spośród 120 respondentów przyznało, że poziom bezpieczeństwa w powiecie mogileńskim jest niezadowalający. Jako argumenty wymieniano najczęściej:

- zły stan dróg i chodników,
- brak monitoringu w szkołach,
- brak środków finansowych na doposażenie istniejących struktur bezpieczeństwa,
- dużą liczbę kradzieży i rozbojów,
- duży poziom hałasu w Strzelnie,
- zbyt małą liczbę patroli policyjnych,
- małą liczbę dróg oraz ścieżek dla pieszych i rowerzystów.

Najbardziej na system bezpieczeństwa „narzekali” mieszkańcy Gminy Jeziora Wielkie (6 odpowiedzi), natomiast najmniej – Gminy Mogilno (3 odpowiedzi). Sytuację tę obrazuje poniższy wykres:

Wykres 39. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „bezpieczeństwo”

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Społeczności lokalne

W gminach powiatu mogileńskiego społeczności lokalne stosunkowo rzadko dostrzegają problemy i tylko 14 osób wskazało na niedogodności występujące w tym podobszarze, tj.

- mały stopień integracji (8 osób, w tym: 1 osoba z Gminy Dąbrowa, 1 osoba z Gminy Jeziora Wielkie oraz 3 osoby z Gminy Mogilno),
- małą liczbę ofert podjęcia wspólnej inicjatywy (2 osoby: Gmina Jeziora Wielkie oraz Gmina Strzelno),
- brak partnera we wspólnym działaniu (Gmina Jeziora Wielkie),
- małą liczbę NGO, zwłaszcza tych z potencjałem finansowym,
- małe zaangażowanie członków społeczności lokalnych,
- brak zaufania do władzy (Gmina Strzelno).

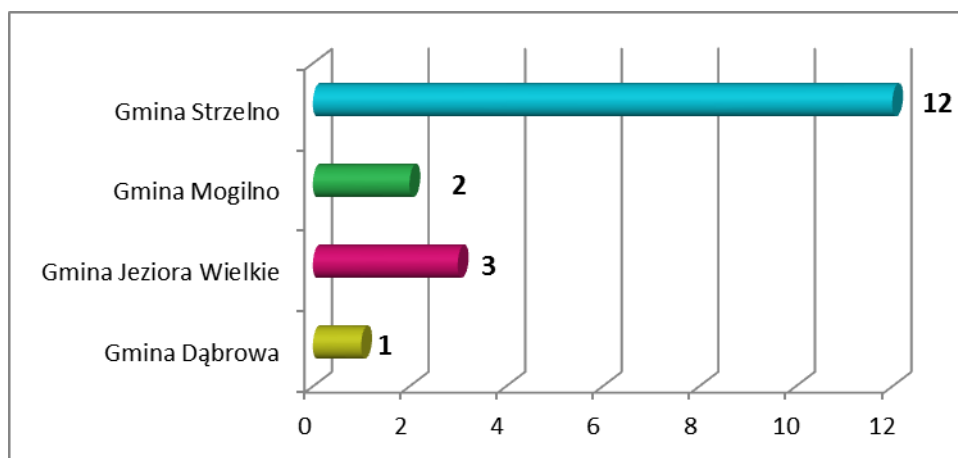
Podobszar: Przyroda.

Mimo, iż większość mieszkańców (co zostało pokazane w dalszej części raportu) za główny atut rozwoju powiatu mogileńskiego uważa jego walory przyrodnicze, to jednak 18 osób dostrzegło również pewne problemy w tym podobszarze, tj.

- ubytki wody w Jeziorze Ostrowskim,
- brak wody, "sezonowość",
- brak spójnej koncepcji rozwoju turystyki,
- duża liczba budynków z pokryciem dachowym zawierającym azbest,
- niewystarczające wykorzystanie zasobów lokalnych,
- zaśmiecone przydrożne lasy,
- niski poziom edukacji ekologicznej,
- tereny osuszone przez kopalnie,
- jeziora do rewitalizacji,
- potrzeba modernizacji parków,
- brak spójnego planu,
- bardzo niski stan wód, niska jakość wód, szczególnie Jeziora Bronisław, zły stan ekologiczny.

Najbardziej swoje niezadowolenie ze stanu środowiska przyrodniczego wyrazili mieszkańcy Gminy Strzelno. W ankiecie wskazali oni, że oczekują rewitalizacji miejsc atrakcyjnych przyrodniczo, większej promocji oraz rozwoju edukacji ekologicznej wśród mieszkańców. Ich zdaniem wymienione czynniki wpłyną korzystnie na zmniejszenie stanu zanieczyszczenia wód i lasów. Sytuację tę pokazuje poniższy wykres:

Wykres 40. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w podobszarze „przyroda”

Źródło: opracowanie własne.

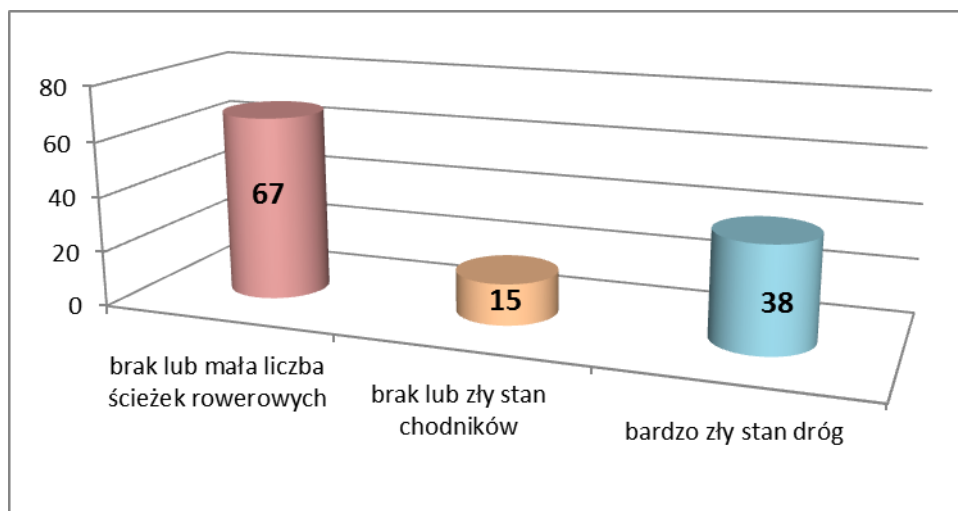
Obszar: Infrastruktura

Podobszar: Drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, itp.

Okazuje się, iż infrastruktura drogowa powiatu mogileńskiego stanowi największy problem jego mieszkańców. 92 osoby przyznały, że są niezadowolone ze stanu dróg, chodników i ścieżek rowerowych (prawie 77% badanych). Najwięcej respondentów odpowiadających na te pytanie pochodziło z gmin: Mogilno oraz Strzelno, a mniej z Gminy Jeziora Wielkie oraz Gminy Dąbrowa (12 osób).

Jako największy problem w obszarze infrastruktury drogowej respondenci wskazywali brak lub bardzo małą liczbę ścieżek rowerowych. Problem ten dostrzegli mieszkańcy wszystkich gmin powiatu (patrz wykres 21).

Wykres 41. Najczęściej wymieniane przez ankietowanych problemy związane ze stanem dróg, ścieżek rowerowych, chodników

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Wodociągi

Tylko 5 ankietowanych udzieliło odpowiedzi na temat problemów dotyczących wodociągów. Najczęściej respondenci wskazali na:

- brak rozwiniętej sieci wodociągowej, szczególnie na wsiach (1 osoba z Gminy Jeziora Wielkie, 1 osoba z Gminy Mogilno),
- potrzebę modernizacji i rozbudowy wodociągów (2 osoby z Gminy Mogilno, 1 osoba z Gminy Strzelno).

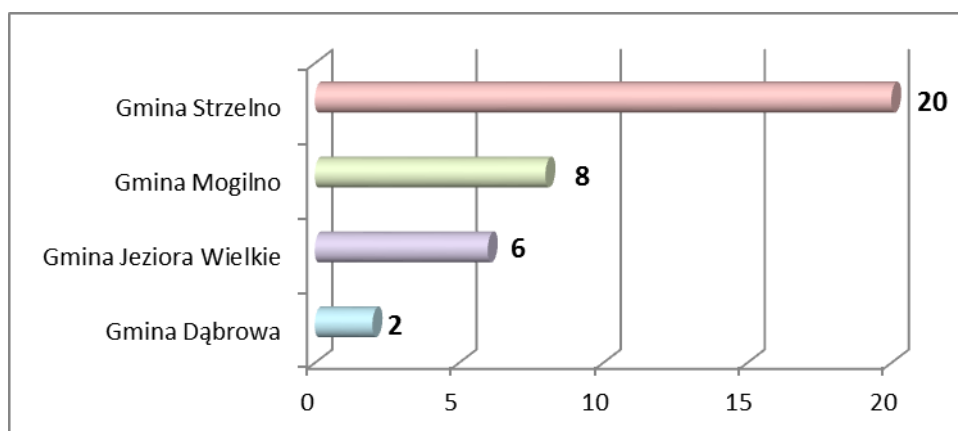
Podobszar: Kanalizacja

36 osób , tj. 30% ankietowanych podało co najmniej jedną z poniższych odpowiedzi, dotyczącą problemów występujących w podobszarze: „kanalizacja”:

- niski poziom kanalizacji na obszarach wiejskich,
- brak oczyszczalni przydomowych,
- niezmodernizowana oczyszczalnia,
- bardzo słaba sieć kanalizacyjna,
- ciągnąca się latami modernizacja kanalizacji w miejscowości Gębice,
- szamba na wsiach zamiast dostępu do kanalizacji,
- brak rozdzielności ścieków i wód deszczowych,
- brak kanalizacji miejscowości znajdujących się nad jeziorami.

Problemy związane z tym podobszarem dostrzegli przede wszystkim mieszkańcy Gminy Strzelno (prawie 56%). Sytuację tę obrazuje poniższy wykres:

Wykres 42. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „kanalizacja”

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar: Dostęp do Internetu.

Tylko 9 ze 120 osób zadeklarowało w ankiecie, że problemem w ich miejscu zamieszkania jest utrudniony dostęp do Internetu. Głównie byli to mężczyźni, pracownicy instytucji publicznych (Dąbrowa – 1 osoba, Mogilno – 3 osoby, Strzelno – 3 osoby, Jeziora Wielkie – 2 osoby).

Podobszar: Energia elektryczna

Sześciu respondentów wskazało na następujące problemy w podobszarze „energia elektryczna”:

- brak OZE (Gmina Mogilno),
- zbyt małe oświetlenie wsi (Gmina Mogilno),
- słabe linie energetyczne (Gmina Dąbrowa),
- słabe oświetlenie małych miejscowości (Gmina Strzelno),
- wysokie koszty energii (Gmina Mogilno),
- mały poziom wiedzy nt. idei wytwarzania energii odnawialnej (OZE) - Gmina Mogilno.

PYTANIE 2. CO MOŻE BYĆ PODSTAWĄ ROZWOJU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORSG?

Dziedzina: Edukacja.

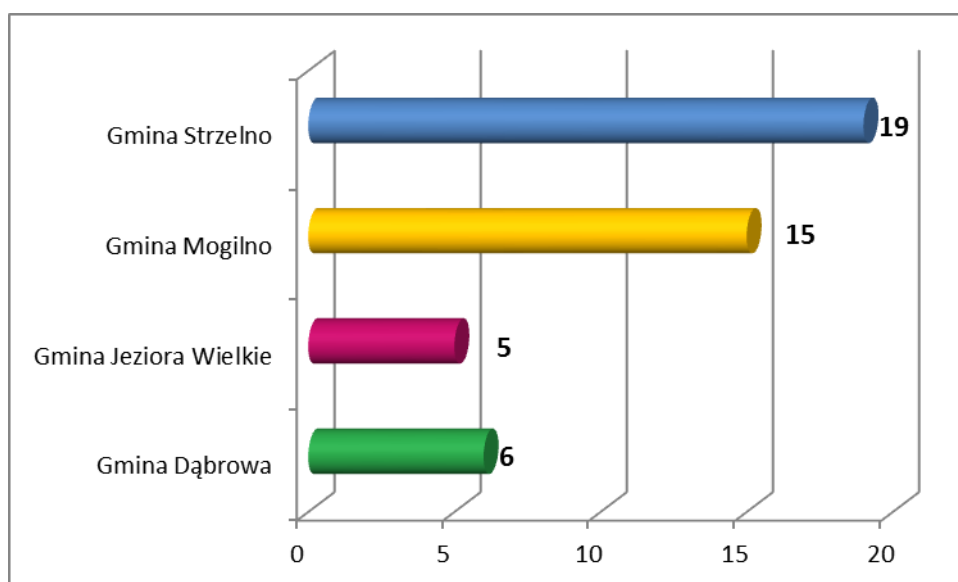
45 mieszkańców powiatu mogileńskiego dostrzegło zalety w dziedzinie edukacji. Wśród pozytywów wymieniano:

- wysoko wykwalifikowaną kadrę, bogatą bazę dydaktyczną,
- dobrze wyposażone szkoły (zaplecze),
- adekwatną ofertą kształcenia poza-formalnego dla mieszkańców do potrzeb rynku,
- dobrą jakość kształcenia szkół i przedszkoli,
- duży potencjał uczniów do osiągania dobrych wyników i zdobywania różnych kwalifikacji zawodowych,
- rozwiniętą sieć szkół,
- bardzo dobre pozycje w rankingach szkół ponadgimnazjalnych na poziomie województwa/kraju,

- 3 dobrze funkcjonujące zespoły szkół w Mogilnie, Bielicach i Strzelnie, których renoma przyciąga młodych ludzi (jeżeli zapewni się im miejsce pracy – pozostaną),
- możliwość wykorzystania istniejącej bazy lokalowej i dydaktycznej w celu polepszenia kwalifikacji mieszkańców, rozwoju życia kulturalnego, wzbogacenia i unowocześnienia tej bazy,
- specjalistyczną kadre, szkolnictwo podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne,
- zdolnych uczniów wygrywających olimpiady,
- szkolnictwo zawodowe, licealne
- Strzelno jako duży potencjał lokalowy szkół ponadgimnazjalnych – wykorzystany dotychczas w znikomym stopniu.

Najwięcej, gdyż 19 osób zadowolonych z obszaru edukacji zamieszkiwało Gminę Strzelno. Pozytywnych odpowiedzi w tym zakresie udzieliło także 15 osób z Gminy Mogilno, 6 osób z Gminy Dąbrowa oraz 5 osób z Gminy Jeziora Wielkie. Sytuację tę obrazuje poniższy wykres:

Wykres 43. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „edukacja”

Źródło: opracowanie własne.

Dziedzina: Kultura

23 osoby wskazały kulturę jako podstawę rozwoju społecznego i gospodarczego powiatu mogileńskiego, w tym:

- 1 mieszkaniec Gminy Dąbrowa,
- 3 mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie,
- 11 mieszkańców Gminy Mogilno,
- 8 mieszkańców Gminy Strzelno.

Wśród najmocniejszych atutów w tej dziedzinie wymieniano:

- Dużą aktywność GOK – Jeziora Wielkie,
- Domy Kultury,
- Muzeum, kino,
- Wzorową pracę Mogileńskiego Domu Kultury,

- Promowanie kultury kujawskiej,
- Szlak Piastowski i obiekty zabytkowe: Klasztor Benedyktynski i Kościół Św. Jakuba,
- Ośrodki kulturalne,
- Rozwój współpracy z innymi regionami Polski oraz z zagranicą.

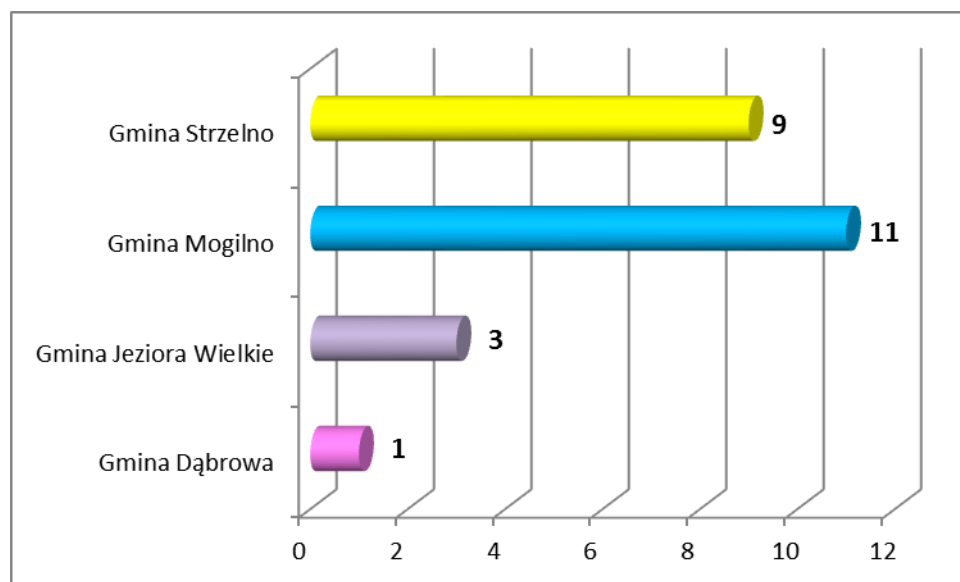
Jak widać, odpowiedzi były bardzo zróżnicowane. Wiele pozytywnych odpowiedzi dotyczyło funkcjonowania Mogileńskiego Domu Kultury oraz Gminnego Ośrodka Kultury w Jeziorach Wielkich. Respondenci zauważyli, iż podstawą rozwoju może być modernizacja obu ośrodków, zwiększenie imprez kulturalnych, poszerzenie oferty kulturalnej itp.

Dziedzina: Dziedzictwo

24 osoby zauważyły, że to dziedzictwo obszaru jest jego największym atutem. Przemawiają za tym następujące argumenty:

- "SPICHLERZ" RZESZYNEK, produkt lokalny "POMIDOR", Chór Jezioranie,
- Święto Pomidora, Spichlerz w Rzeszynku,
- liczne parki krajobrazowe,
- Klasztor Benedyktynski - zabytek klasy 0,
- Klasztor w Mogilnie, liczne zabytki wokół Mogilna,
- położenie na Szlaku Piastowskim, duża liczba zabytków,
- ciekawe historyczne miejsca,
- najstarsze w Polsce kościoły, Sanktuarium Maryjne i zabytkowe kościoły drewniane,
- zabytki wpisane na listę UNESCO.

Wykres 44. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „dziedzictwo”

Źródło: opracowanie własne.

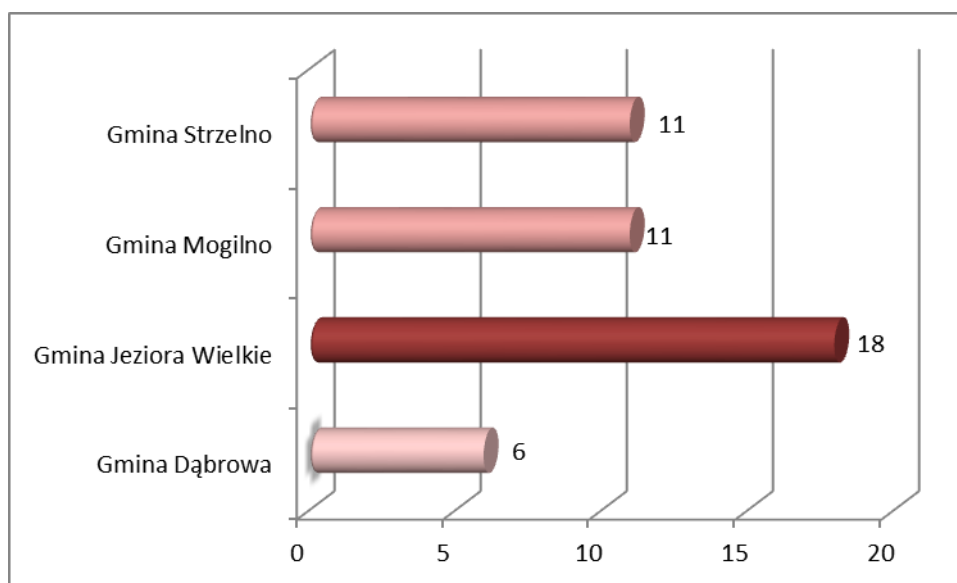
Na szanse rozwoju powiatu w dziedzinie „dziedzictwo” wskazywali przede wszystkim respondenci pochodzący z gmin: Mogilno oraz Strzelno. Podkreślali oni w ankiecie, że w ich gminach znajduje się wiele miejsc zabytkowych i atrakcyjnych turystycznie takich jak: Klasztor Benedyktynski w Mogilnie i liczne kościoły. Rozwój dziedzictwa mógłby być możliwy dzięki modernizacji tych miejsc, promocji w skali co najmniej ogólnokrajowej oraz zwiększeniu świadomości mieszkańców.

Dziedzina: Przyroda

46 respondentów (patrz wykres 25) dostrzegło szanse dla rozwoju powiatu w obszarze „przyroda”. Wśród argumentów przemawiających za tym stwierdzeniem wymieniano:

- Ośrodek Rekreacyjno-Wypoczynkowy w Przyjezierzu,
- Nadgoplański Park Tysiąclecia,
- miejsca atrakcyjne turystycznie - agroturystyka
- jeziora, lasy,
- rezerваты przyrody,
- obszary Natura 2000,
- możliwość tworzenia ścieżek leśnych oraz miejsc aktywnego wypoczynku,
- Pojezierze Gnieźnieńskie - jeziora i lasy,
- park w Mogilnie,
- czystość jezior, wód,
- bardzo piękne tereny leśne, dużą ilość akwenów wodnych i ośrodków wypoczynkowych,
- możliwość zagospodarowania terenu wokół jezior,
- możliwość budowy ścieżek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- pomniki przyrody.

Wykres 45. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „przyroda”

Źródło: opracowanie własne.

Dziedzina: Gospodarka

Tylko 17 osób wskazało na gospodarkę, jako obszar, który mógłby wpłynąć na rozwój powiatu mogileńskiego, w tym:

- 1 mieszkaniec z Gminy Dąbrowa,
- 1 mieszkaniec z Gminy Jeziora Wielkie,
- 8 mieszkańców z Gminy Mogilno,

- 7 mieszkańców z Gminy Strzelno.

Atuty sprzyjające rozwojowi gospodarki wg respondentów to:

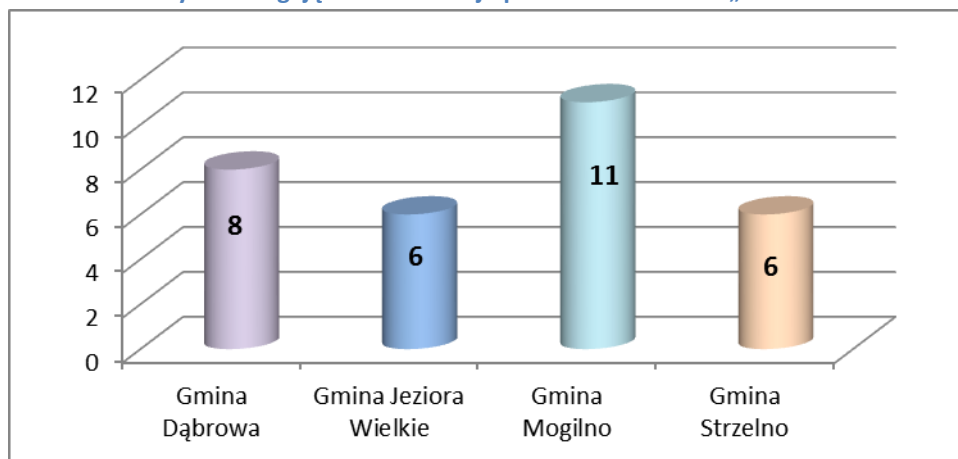
- stworzenie i pomoc małym przedsiębiorcom w wejściu na rynek,
- wykorzystanie terenów przemysłowych,
- rozwój sektora prywatnego, budowa oraz stworzenie strefy ekonomiczno-gospodarczej,
- powstawanie średnich przedsiębiorstw,
- rozwój firm, oferta nowych miejsc pracy, ulgi podatkowe,
- budowa nowych zakładów pracy, w tym przemysłowych.

Dziedzina: Rolnictwo

W związku z faktem, iż tereny powiatu mogileńskiego stanowią głównie obszary rolnicze, aż 31 osób (patrz wykres 26) wskazało rolnictwo jako kluczową podstawę rozwoju, szczególnie gospodarczego. Argumenty przemawiające za tym wyborem były następujące:

- dobrze rozwinięte, ale niskie ceny płodów rolnych i żywca,
- wysoki poziom gospodarstw rolnych,
- ogrodnictwo, kreatywność rolników,
- rolnictwo ekologiczne,
- tereny pod rozwój rolnictwa,
- wysoki poziom kultury rolnej,
- możliwość tworzenia grup producenckich,
- rolnictwo jako zaplecze do rozwoju przemysłu spożywczego,
- ogólny rozwój rolnictwa, dobra struktura glebowa, rozwinięta struktura małych i średnich gospodarstw,
- możliwość szkoleń, dokształcania rolników,
- ziemię o bardzo wysokich klasach bonitacyjnych.

Wykres 46. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „rolnictwo”

Źródło: opracowanie własne.

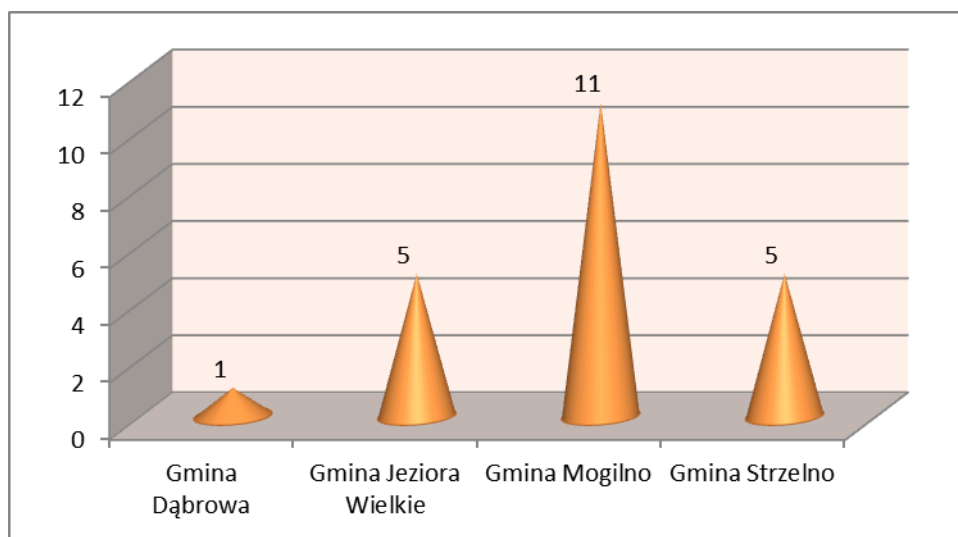
Dziedzina: Infrastruktura

Wśród szans na rozwoju powiatu w dziedzinie „infrastruktury” 22 respondentów (patrz wykres 27) wymieniło następujące argumenty:

- istniejąca sieć drogowa, która pozwala na rozwój w kierunku budowy chodników, ścieżek rowerowych,
- zwodociągowane gminy 99%, skanalizowane - 67%,

- skomunikowanie dróg w ten sposób, by umożliwić sprawny dojazd do centrum aglomeracji,
- "obwodnica" Mogilna,
- zwiększenie nakładów na remonty dróg gminnych,
- dobra baza dla stworzenia przyjaznych obszarów osiedlania się,
- infrastruktura sportowa,
- drogowe rozwiązanie połączenia wschód - zachód Mogilna,
- budowa parkingów,
- możliwość przebudowy i modernizacji istniejącej sieci dróg, wykorzystanie nieczynnej linii kolejowej,
- możliwość rozbudowy kanalizacji,
- 3 drogi krajowe przebiegające przez Strzelno, które stwarzają ogromne możliwości,
- obwodnica miasta Strzelno,
- sieci energetyczne, tereny pod działalność gospodarczą, Internet, sieć dróg.

Wykres 47. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „infrastruktura”

Źródło: opracowanie własne.

Dziedzina: Lokalizacja

Największymi atutami położenia powiatu mogileńskiego okazały się być:

- bliska odległość do dróg krajowych,
- lokalizacja wśród jezior,
- fakt, iż powiat graniczy z Wielkopolską,
- drogi nr 25 i 24 przebiegające przez powiat,
- dobry dostęp do sieci kolejowej i drogowej
- doskonała lokalizacja - baza wypadowa dla turystów zwiedzających województwo,
- położenie na linii Bydgoszcz-Poznań, Toruń-Poznań, Gdańsk-Poznań,
- położenie sieci komunikacyjnej na terenie dróg krajowych,
- położenie w pobliżu jezior i lasów (można ten walor wykorzystać i stworzyć bazę turystyczną na wzór Skorzęcina,
- stosunkowo niskie ceny terenów inwestycyjnych, położenie przy granicy dwóch województw.

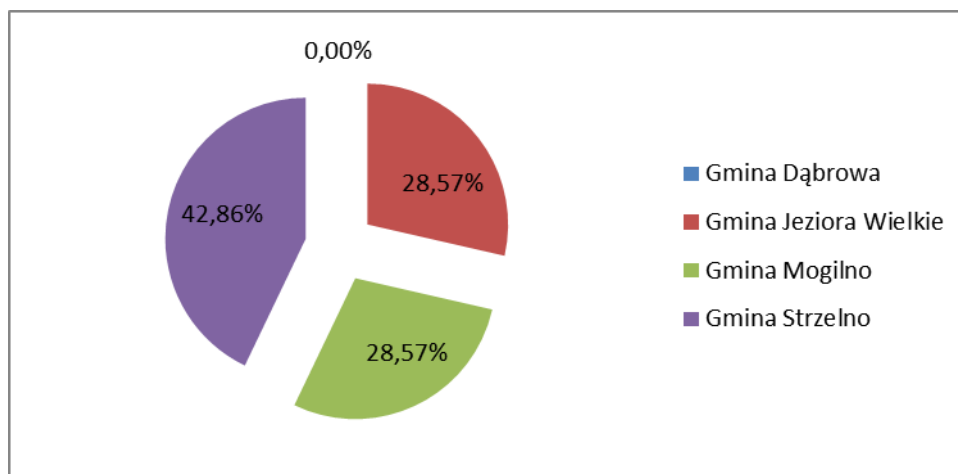
Na szanse rozwoju powiatu mogileńskiego w obszarze „lokalizacja” wskazało:

- 3 mieszkańców Gminy Dąbrowa,
- 7 mieszkańców Gminy Mogilno,

- 5 mieszkańców Gminy Strzelno,
- 0 mieszkańców Gminy Jeziora Wielkie.

Sytuację tę pokazuje wykres 28.

Wykres 48. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „lokalizacja”

Źródło: opracowanie własne.

Dziedzina: Komunikacja

Szansę rozwoju w obszarze „komunikacja” dostrzegło 15 mieszkańców powiatu mogileńskiego. Wśród atutów sprzyjających rozwojowi tej dziedziny wymieniono:

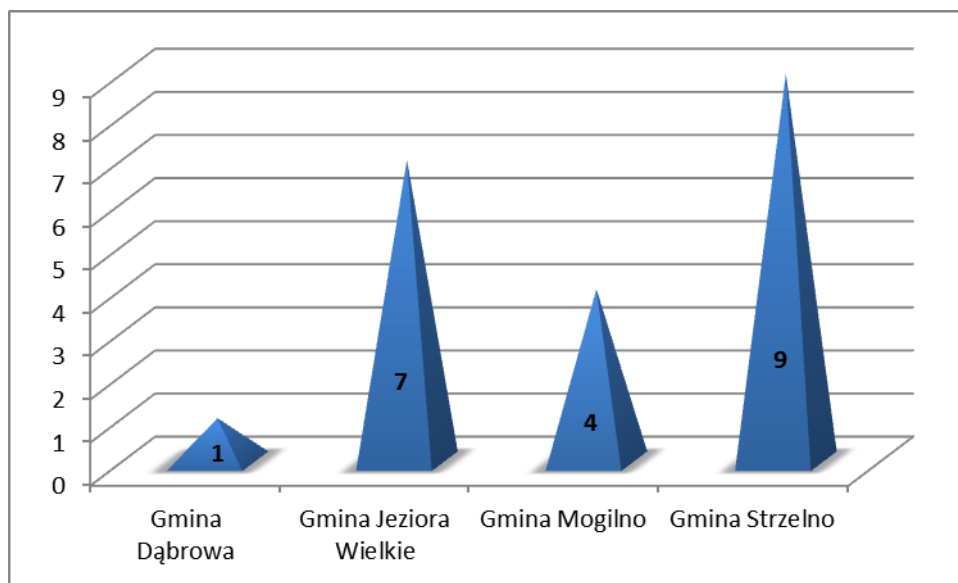
- gęstą sieć dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
- dobre połączenie z Poznaniem,
- sprawnie funkcjonujące połączenie kolejowe,
- dobrą komunikację z dużymi miastami poprzez połączenia PKP, PKS oraz transport samochodowy,
- korzystne położenie w pobliżu dróg wojewódzkich,
- możliwość naprawy i modernizacji dróg (duża ilość),
- połączenia bezpośrednie z miastem powiatowym i wojewódzkim.

Dziedzina: Tereny dla rozwoju

Wielokrotnie w swoich wypowiedziach ankietowani zwracali uwagę na szczególną specyfikę terenów powiatu mogileńskiego. Większość terenów powiatu to obszary rolnicze, na których znajduje się także dużo pięknych jezior i lasów. Z drugiej jednak strony zauważalna jest mała liczba zakładów przetwórczych oraz innych przedsiębiorstw. Nie ulega wątpliwości, iż powiat posiada tereny sprzyjające dla jego rozwoju. Respondenci szczególną uwagę zwrócili na:

- wykorzystanie terenów bogatych przyrodniczo w celu rozwoju turystyki,
- inwestycje w Ośrodek Wypoczynkowy Przyjezierze,
- dostosowanie terenów pod określone inwestycje przedsiębiorstw,
- DPS SIEMIONKI - tereny pod rozbudowę istniejącej infrastruktury,
- okolice Bielicy – możliwość budowy strefy gospodarczej,
- tereny przyległe do dróg krajowych, atrakcyjny rynek dla firm zachodnich,
- wyznaczanie miejsc do budowy elektrowni wiatrowej,
- możliwość stworzenia inkubatora przedsiębiorczości.

Wykres 49. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „tereny dla rozwoju”

Źródło: opracowanie własne.

Wzór kwestionariusza ankiety

Prosimy o zwrot wypełnionego kwestionariusza ankiety do 20 marca 2015 roku do Starostwa w Mogilnie lub właściwego Urzędu Gminy albo, w wersji elektronicznej, na adres powiatmogilno@pro.onet.pl

ANKIETA DIAGNOSTYCZNA

dla strategii rozwoju **Obszaru Rozwoju Społeczno- Gospodarczego (ORSG)**, na obszarze gmin Mogilno, Strzelno, Dąbrowa i Jeziora Wielkie w zakresie działania samorządów gminnych i samorządu powiatowego

1. Wskaż obszary, w których występują problemy :

- z całej listy wybierz tylko 7 najważniejszych obszarów problemowych,
- zaznacz znakiem X obszar i opisz hasłowo główny problem dla tego obszaru.

Lp.	Tu X	Obszar życia społecznego i gospodarki	Co jest głównym problemem?
Zdrowie i edukacja			
1		Żłobki i przedszkola	
2		Edukacja - szkoły podstawowe i gimnazja	
3		Edukacja – szkoły ponadpodstawowe	
4		Edukacja – przekwalifikowania dorosłych	
5		Zdrowie – podstawowa opieka zdrowotna	
6		Zdrowie – specjalistyczna opieka zdrowotna	
Gospodarka i rynek pracy			
7		Rozwój małej przedsiębiorczości	
8		Warunki dla rozwoju dużych firm	
9		Lokalny rynek pracy	
10		Zewnętrzne rynki pracy	
11		Dostępność komunikacyjna	
Warunki życia, środowisko naturalne			
12		Kultura, sport i rekreacja	
13		Warunki materialne	
14		Pomoc społeczna	
15		Bezpieczeństwo	
16		Społeczności lokalne	
17		Przyroda	
Infrastruktura			
18		Drogi, ścieżki rowerowe, chodniki itp.	
19		Wodociągi	
20		Kanalizacja	
21		Dostęp do Internetu	
22		Energia elektryczna	
23		Inne – jakie?	

2. Co może być podstawą rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru ORSG ?

Wskaż dziedzinę znakiem X i opisz hasłowo zasoby i walory powiatu oraz gmin wchodzących w skład ORSG w tej dziedzinie.

Lp.	Dziedzina	Zasoby i walory do wykorzystania
1	Edukacja	
2	Kultura	
3	Dziedzictwo	
4	Przyroda	
5	Gospodarka	
6	Rolnictwo	
7	Infrastruktura	
8	Lokalizacja	
9	Komunikacja	
10	Tereny dla rozwoju	
11	Inne – jakie?	

Dane osoby wypełniającej kwestionariusz ankiety

(wstaw X w odpowiedniej kratce).

Płeć									
Kobieta					Mężczyzna				
Wiek									
15-25 lat		26-40 lat		41-55 lat		56-65 lat		Powyżej 65 lat	
Grupa zawodowa									
Przedsiębiorca		Pracownik sektora gospodarczego		Rolnik		Pracownik instytucji publicznych		Bezrobotny	
Wykształcenie									
Podstawowe		Zawodowe		Średnie ogólne		Średnie zawodowe		Wyższe	

Spis tabel

Tabela 1. Położenie ośrodków gminnych ORSG w stosunku do głównych miast - odległość drogowa w km	8
Tabela 2 Stan ludności w powiecie i gminach na tle województwa	8
Tabela 3. Zmiany liczby mieszkańców w gminach ORSG w latach 2010-2013 i wskaźnik gęstości zaludnienia	9
Tabela 4. Trend zmian liczby ludności poszczególnych gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013.	9
Tabela 5. Struktura ludności wg grup ekonomicznych na terenie gmin ORSG, powiatu i woj. kujawsko-pomorskiego w roku 2013	11
Tabela 6. Struktura ludności na terenie ORSG, gmin i województwa kujawsko-pomorskiego według ekonomicznych grup wieku 2013 roku	13
Tabela 7. Ruch naturalny na terenie ORSG (powiat mogileński) w latach 2008-2013	13
Tabela 8. Ruch migracyjny na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013	14
Tabela 9. Urodzenia i migracje na obszarze ORSG Powiatu Mogileńskiego i woj. kujawsko-pomorskiego w roku 2013	14
Tabela 10. Prognoza liczby ludności na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego, z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do roku 2015	16
Tabela 11. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON.....	17
Tabela 12. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013 - wg liczby podmiotów	18
Tabela 13. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013 - w ujęciu procentowym (liczba podmiotów gospodarczych=100%)	19
Tabela 14. Rodzaje podmiotów gospodarki narodowej na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w roku 2013	20
Tabela 15. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności.....	21
Tabela 16. Podmioty PKD według sekcji C Przetwórstwo przemysłowe na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego – stan na 31.12.2013.....	22
Tabela 17. Struktura własności gruntów Powiatu Mogileńskiego.....	26
Tabela 18. Gospodarstwa rolne – liczba i powierzchnia w ha - według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim.....	26

Tabela 19. Liczba gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim.	27
Tabela 20. Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą - liczba i powierzchnia w ha - według grup obszarowych użytków rolnych w Powiecie Mogileńskim.....	27
Tabela 21. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w Powiecie Mogileńskim.....	28
Tabela 22. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia na ORSG POWIATU MOGILEŃSKIEGO w latach 2008-2014	32
Tabela 23. Dane nt. bezrobocia na terenie Powiatu Mogileńskiego	34
Tabela 24. Bezrobotni na obszarze ORSG Powiatu Mogileńskiego z prawem do zasiłku - stan na 30.04.2015.....	38
Tabela 25. Zestawienie najliczniejszych grup bezrobotnych według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014 roku	39
Tabela 26. Liczba bezrobotnych absolwentów według zawodów w Powiecie Mogileńskim na koniec 2014	39
Tabela 27. Wykształcenie mieszkańców w wieku 13 lat i więcej na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego.....	42
Tabela 28. Edukacja szkolna i przedszkolna na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego.	43
Tabela 29. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego i szkołach na terenie gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego	43
Tabela 30. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach ORSG Powiatu Mogileńskiego	44
Tabela 31 Liczba i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie ORSG (rok szkolny 2013/2014).....	45
Tabela 32. Statystyka wiekowa mieszkańców Powiatu Mogileńskiego wg danych za rok 2014.....	48
Tabela 33. Wyniki egzaminów w gimnazjach w roku 2014	49
Tabela 34. Liczba osób niepełnosprawnych, które złożyły wniosek o pomoc w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie w 2014 r.....	54
Tabela 35. Liczba osób w wieku do lat 18 znajdująca się w szczególnej sytuacji życiowej	55
Tabela 36. Funkcjonowanie rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży.....	56
Tabela 37. Informacje na temat mieszkań chronionych	57
Tabela 38. Stacjonarna pomoc społeczna w 2013 r. na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego	57

Tabela 39. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystająca z pomocy społecznej w latach 2010 i 2013 w podziale na poszczególne gminy ORSG	58
Tabela 40. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 i 2013 w podziale na poszczególne gminy ORSG	58
Tabela 41. Instytucjonalne formy pomocy społecznej w 2013 w poszczególnych gminach ORSG (w liczbach).....	59
Tabela 42. Bezdomność na terenie gmin tworzących ORSG	60
Tabela 43. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2013r. w poszczególnych gminach należących do ORSG	61
Tabela 44. Wykaz złóż soli kamiennej.....	66
Tabela 45. Oczyszczalnie ścieków i odsetek ludności korzystającej z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w roku 2013	67
Tabela 46. Zasoby mieszkaniowe gmin tworzących ORSG Powiatu Mogileńskiego	76
Tabela 47. Przychodnie na terenie ORSG w 2013 r.	80
Tabela 48. Logika interwencji strategicznej – ORSG Powiatu Mogileńskiego	95
Tabela 49. Wartość projektów z listy podstawowej, w podziale na źródła finansowania (EFRR, EFS)	106
Tabela 50. Wartość projektów z listy podstawowej w podziale na Priorytety Inwestycyjne (PI) ..	106
Tabela 51. Plan finansowy	155
Tabela 52. Lista wskaźników do osiągnięcia w obszarze (projekty podstawowe)	159
Spis wykresów	
Wykres 1. Trendy zmian liczby ludności poszczególnych gmin ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013.	10
Wykres 2. Ludność Powiatu Mogileńskiego wg płci i wieku w 2013 roku	10
Wykres 3. Procentowy udział ludności na terenie ORSG według ekonomicznych grup wieku w latach 2008-2013	12
Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego gmin wchodzących w skład ORSG i województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2013	12
Wykres 5. Ruch migracyjny na pobyt stały na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w latach 2008-2013	15
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego w 2013 r.	18

Wykres 7. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych wg wybranych sekcji PKD, stan na 31.12.2013.....	19
Wykres 8. Wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością w powiatach ziemskich województwa kujawsko-pomorskiego na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2013 roku.....	21
Wykres 9. Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Mogileńskim	25
Wykres 10. Struktura powierzchniowa gospodarstw wg powierzchni użytków rolnych ORSG Powiatu Mogileńskiego - 2010 r.....	28
Wykres 11. Stopa bezrobocia na ORSG Powiatu Mogileńskiego i w województwie w latach 2008-2014.....	32
Wykres 12. Wybrane grupy bezrobotnych z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski.....	35
Wykres 13. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych z terenu Powiatu Mogileńskiego	35
Wykres 14. Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski	36
Wykres 15. Struktura osób bezrobotnych wg grup wiekowych z terenu Powiatu Mogileńskiego ..	36
Wykres 16. Liczba osób bezrobotnych wg grup wiekowych z terenu Powiatu Mogileńskiego z podziałem na obszar wiejski i miejski	37
Wykres 17. Zawody deficytowe w powiecie mogileńskiej II połowie 2014 roku	40
Wykres 18. Zawody nadwyżkowe w powiecie mogileńskiej II połowie 2014 roku.....	40
Wykres 19. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego i szkołach na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego	44
Wykres 20. Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych wg typów szkół z roku szkolnego 2013/2014 na terenie ORSG Powiatu Mogileńskiego	47
Wykres 21. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie ankietowanych osób z powiatu mogileńskiego	177
Wykres 22. Struktura respondentów według płci.....	177
Wykres 23. Struktura respondentów według wieku.....	177
Wykres 24. Struktura respondentów według wykonywanego zawodu	178
Wykres 25. Struktura respondentów według wykształcenia.....	178
Wykres 26. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „żłobki i przedszkola”	179

Wykres 27. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – szkoły podstawowe i gimnazja”	180
Wykres 28. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – szkoły ponadgimnazjalne”	181
Wykres 29. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „edukacja – przekwalifikowania dorosłych”	181
Wykres 30. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „zdrowie – podstawowa opieka zdrowotna”	182
Wykres 31. Wykaz najczęściej wymienianych przez ankietowanych problemów związanych ze specjalistyczną opieką zdrowotną	183
Wykres 32. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „rozwój małej przedsiębiorczości”	183
Wykres 33. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „warunki dla rozwoju dużych firm”	184
Wykres 34. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „lokalny rynek pracy”	185
Wykres 35. Najczęściej wymieniane przez ankietowanych problemy związane z dostępnością komunikacyjną	185
Wykres 36. Udział mieszkańców poszczególnych gmin w ogólnej liczbie respondentów, którzy dostrzegają problemy w obszarze „kultura, sport i rekreacja”	186
Wykres 37. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „warunki materialne”	187
Wykres 38. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „pomoc społeczna”	187
Wykres 39. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „bezpieczeństwo”	188
Wykres 40. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w podobszarze „przyroda”	189
Wykres 41. Najczęściej wymieniane przez ankietowanych problemy związane ze stanem dróg, ścieżek rowerowych, chodników	190
Wykres 42. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają problemy w obszarze „kanalizacja”	191
Wykres 43. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „edukacja”	192

Wykres 44. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „dziedzictwo”	193
Wykres 45. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „przyroda”	194
Wykres 46. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „rolnictwo”	195
Wykres 47. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „infrastruktura”	196
Wykres 48. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „lokalizacja”	197
Wykres 49. Liczba respondentów pochodzących z poszczególnych gmin, którzy dostrzegają szanse rozwoju powiatu w obszarze „tereny dla rozwoju”	198

Spis rysunków

Rysunek 1. Gminy wchodzące w skład Powiatu Mogileńskiego.....	7
Rysunek 2. Prognozowana zmiana liczby mieszkańców w latach 2011-2020 (%).....	16
Rysunek 3. Liczebność podmiotów gospodarki narodowej w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2014 roku	23
Rysunek 4. Podmioty gospodarki narodowej w sektorach: przemysł, budownictwo, usługi, wpisane do rejestru REGON wg PKD	23
Rysunek 5. Poziom rozwoju społeczno-gospodarczego (Syntetyczny wskaźnik rozwoju (Perkala)).....	24
Rysunek 6. Potencjał rolniczy powiatów (wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WRPP)).....	29
Rysunek 7. Liczba miejsc noclegowych w powiatach woj. kujawsko-pomorskiego.....	30
Rysunek 8. Stopa bezrobocia w powiatach województwa kujawsko-pomorskiego na 31.12.2014 r. ...	33
Rysunek 9. Udział osób w wieku produkcyjnym korzystających z pomocy społecznej na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego w roku 2012	60
Rysunek 10. Indeks zagrożenia ubóstwem na terenie gmin Powiatu Mogileńskiego wg danych z 2012 roku	62
Rysunek 11. Liczba ludności korzystająca z sieci kanalizacyjnej w ogóle ludności (%)	68